

Urząd Miejski w Bytomiu
Wydział Strategii i Funduszy Europejskich

Raport o stanie miasta Bytom 2015

Bytom, maj 2016

Wydział Strategii i Funduszy Europejskich przedstawia kolejną edycję „Raportu o stanie miasta. Bytom 2015”, zawierającego podstawowe informacje charakteryzujące różne dziedziny funkcjonowania miasta w 2015 r.

Niniejszy dokument obejmuje 5 bloków tematycznych, do których należą:

1. Ogólna charakterystyka miasta
2. Zarządzanie miastem
3. Społeczność
4. Gospodarka
5. Środowisko naturalne

Podstawowym założeniem przygotowanego raportu jest zaprezentowanie możliwie pełnego spektrum życia miasta w oparciu o publicznie udostępniane dane statystyczne oraz inne informacje pozyskane i przetworzone na potrzeby tego dokumentu.

Niniejszy raport został opracowany w pionie I Zastępcy Prezydenta Miasta, Andrzeja Panka, przez pracowników Wydziału Strategii i Funduszy Europejskich, pod nadzorem Izabeli Domogały, Naczelnika Wydziału.

Kierownictwo i redakcja opracowania: Izabela Domogała

Zespół redakcyjny w składzie:

Magdalena Bosek	– rozdz.: 2.5; 2.6;
Piotr Cudok	– rozdz.: 2.3; 3.2; 5.1; 5.2; 5.3;
Patrycja Dąbek	– rozdz.: 3.4; 3.5; 3.6; 4.4.1; 4.4.2; 4.4.3;
Katarzyna Lis	– rozdz.: 4.1; 4.2; 4.3; 4.6.2; 4.6.3;
Katarzyna Musiał	– rozdz.: 3.3; 3.10;
Bartosz Noculak	– rozdz.: 3.7; 3.8; 3.9;
Aleksandra Ostachowicz	– rozdz.: 2.2; 4.4.4; 4.5; 4.6.1;
Agnieszka Potkańska-Ćwikła	– rozdz.: 2.1.1; 2.1.2; 2.1.6;
Małgorzata Przybyłek	– rozdz.: 1.1; 1.2; 2.4; 3.1;
Anna Szwarc	– rozdz.: 2.1.5; 2.3.3;
Małgorzata Wieczorek	– rozdz.: 2.1.3; 2.1.4;

Oprawa graficzna: Patrycja Dąbek

Zdjęcia: Wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Bytomiu, sieć Internet

SPIS TREŚCI

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA.....	6
1.1 Położenie.....	6
1.2 Przynależność do organizacji krajowych.....	7
2. ZARZĄDZANIE MIASTEM.....	9
2.1 Planowanie strategiczne i operacyjne.....	9
2.1.1 Program Rewitalizacji Bytomia	11
2.1.2 Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.	11
2.1.3 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne	12
2.1.4 Kontrakt terytorialny.....	15
2.1.5 Obszar Strategicznej Interwencji i program pilotażowy Narodowego Planu Rewitalizacji 2022	17
2.1.6 Monitoring i ewaluacja	21
2.2 Zagospodarowanie przestrzenne.....	22
2.2.1 Planowanie przestrzenne	22
2.2.2 Bytomska Infrastruktura Informacji Przestrzennych	24
2.3 Finanse miasta	25
2.3.1 Dochody i przychody budżetu miasta	25
2.3.2 Wydatki i rozchody budżetu miasta	27
2.3.3 Pozyskane środki zewnętrzne	31
2.4 System obsługi klienta	38
2.5 Promocja miasta.....	38
2.6 Współpraca z zagranicą	40
2.6.1 Miasta partnerskie	40
2.6.2 Pozostała współpraca.....	41
3. SPOŁECZNOŚĆ	43
3.1 Demografia.....	43
3.2 Zasoby mieszkaniowe w mieście	44
3.3 Oświata i wychowanie	49
3.4 Ochrona zdrowia	68
3.5. Stan sanitarny miasta i działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej	72
3.6 Pomoc społeczna	73
3.7 Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego	83
3.8 Sport i rekreacja	94
3.9 Bezpieczeństwo Publiczne	96

3.10 Organizacje pozarządowe	103
3.10.1 Bytomska Rada Seniorów	107
3.10.2 Bytomska Rada Działalności Pożytku Publicznego	109
4. GOSPODARKA	111
4.1 Przedsiębiorczość w mieście	111
4.2. Rynek pracy	114
4.2.1 Bezrobocie	114
4.3 Infrastruktura techniczna i usługi komunalne	120
4.3.1 Gospodarka wodno-kanalizacyjna.....	120
4.3.2 Gospodarka odpadami komunalnymi i oczyszczanie miasta	123
4.4. Inwestycje.....	130
4.4.1 Inwestycje miasta	130
4.4.2 Gospodarka nieruchomościami	132
4.4.3 Inne inwestycje w mieście	134
4.4.4. Obsługa inwestorów i oferty inwestycyjne	134
4.5 Bytomski Park Przemysłowy	139
4.6. Otoczenie biznesu	139
4.6.1 Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna	139
4.6.2 Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej	140
4.6.3 Bytomska Agencja Rozwoju Inwestycji	141
4.6.4 Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach – Delegatura w Bytomiu.....	142
4.6.5 Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Bytomiu	142
4.6.6 Bytomska Rada Biznesu.....	143
5. ŚRODOWISKO	144
5.1 Uwarunkowania środowiskowe	144
5.1.1 Morfologia terenu i warunki geologiczne	144
5.1.2 Warunki glebowe	144
5.1.3 Warunki hydrologiczne	144
5.1.4 Warunki klimatyczne.....	144
5.1.5 Szata roślinna i fauna	145
5.1.6 Obszary cenne przyrodniczo	145
5.1.7 Obszar NATURA 2000	146
5.2 Działania na rzecz ochrony środowiska	147
5.3 Eksploatacja górnicza.....	148
5.3.1 Zakłady górnicze prowadzące działalność na terenie Bytomia	148
5.3.2 Wpływ i skutki eksploatacji górniczej – ujęcie dzielnicowe.....	149
5.3.3 Zadania związane z usuwaniem szkód górniczych	151

SPIS WYKRESÓW	153
SPIS TABEL	154
SPIS MAP	156
SPIS RYSUNKÓW	156
SPIS FOTOGRAFII	156

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

1.1 Położenie

Bytom jest jednym z najstarszych miast Polski i Górnego Śląska, które posiada prawa powiatu. Jego historia sięga XII wieku, ale prawa miejskie otrzymał w 1254 roku. Leży w centralnej części Wyżyny Śląskiej, a wysokość waha się między 249 m n.p.m. w dolinie rzeki Bytomki do 346 m n.p.m. w rejonie rezerwatu Segiet. Centralne położenie na terenie województwa śląskiego powoduje, iż Bytom jest znaczącym węzłem komunikacyjnym wplecionym w sieć drogową regionu i kraju.

Ukształtowanie terenu miasta jest urozmaicone, bowiem tworzą je liczne wzniesienia i obniżenia powierzchni. Bytom wraz z całym obszarem Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego leżą w obrębie śląsko-krakowskiej dzielnicy klimatycznej. Charakteryzuje ją przewaga wpływów oceanicznych nad kontynentalnymi oraz sporadyczne oddziaływanie docierających tu od południowego zachodu mas powietrza zwrotnikowego.

Bytom obejmuje obszar o powierzchni 69,44 km² i sąsiaduje z następującymi gminami oraz miastami: Chorzowem, Piekarami Śląskimi, Radzionkowem, Rudą Śląską, Świętochłowicami, Tarnowskimi Górami, Zabrzem i Zbroslawicami.

Łączna długość granic administracyjnych miasta wynosi 54,45 km, z czego najdłuższa to granica z Zabrzem wynosząca 12,52 km, a najkrótsza ze Świętochłowicami opiewająca zaledwie na 2,63 km.

Mapa nr 1: Położenie Bytomia

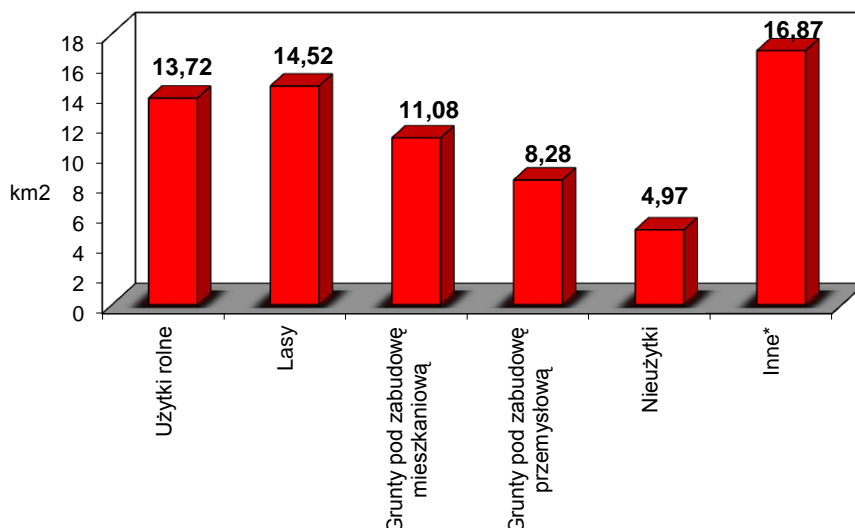
źródło: opracowanie własne

Mapa nr 2: Powierzchnia i granice miasta Bytomia

źródło: mapa wygenerowana z i-BIIP – internetowego serwisu Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennych

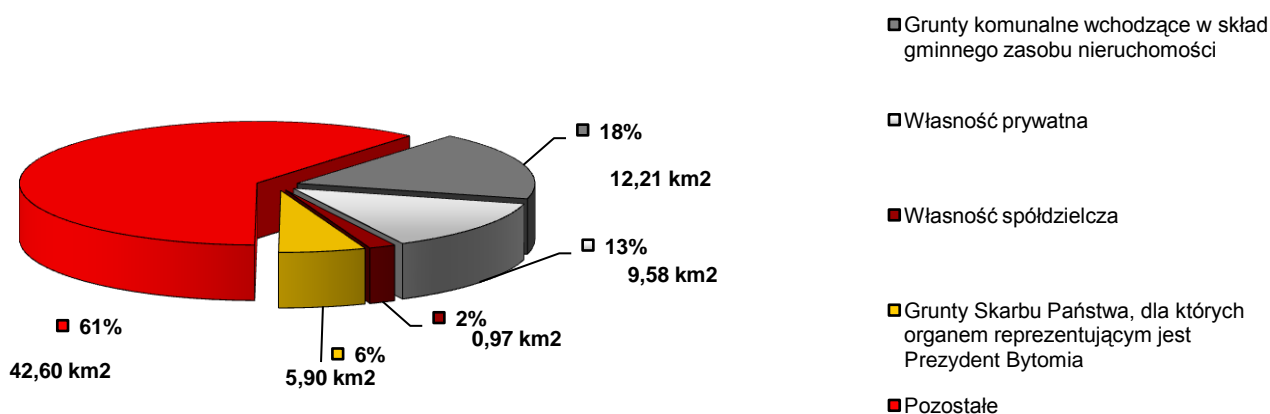
Wykres nr 1: Struktura i powierzchnia gruntów według sposobu użytkowania

* m.in. grunty zadrzewione i zakrzewione, tereny pod wodami, rekreacyjno – wypoczynkowe, komunikacyjne, zurbanizowane tereny niezabudowane, inne tereny zabudowane

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji UM w Bytomiu

Wykres nr 2: Struktura gruntów według form własności

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji UM w Bytomiu

1.2 Przynależność do organizacji krajowych

Miasto Bytom należy do Górnośląskiego Związku Metropolitalnego, Związku Miast Polskich, Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego i Śląskiej Organizacji Turystycznej.

Górnośląski Związek Metropolitalny to dobrowolny związek międzygminny skupiający 14 miast na prawach powiatu. Związek wykonuje zadania publiczne w zakresie ustalenia wspólnej strategii rozwoju miast, pozyskiwania środków finansowych z krajowych i zagranicznych funduszy celowych, jak również w zakresie aktywizacji rynku pracy. Górnośląski Związek Metropolitalny jest wyjątkowy w skali kraju i Europy wielkomiejskim ośrodkiem o ogromnym potencjale.

Nowoczesna gospodarka, edukacja i kultura czynią z Metropolii znakomite miejsce do pracy i życia. Bytom w GZM jest reprezentowany przez Prezydenta Miasta oraz I Zastępcę. Ponadto Prezydent Miasta Bytomia jest również członkiem Zarządu Związku.

Związek Miast Polskich ma na celu wspieranie idei samorządu terytorialnego. Dążenie do gospodarczego i kulturalnego rozwoju miast polskich poprzez reprezentowanie miast we wszystkich wspólnych sprawach na forum ogólnopolskim i międzynarodowym. Inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych, dotyczących samorządów terytorialnych, propagowanie wymiany doświadczeń w zakresie wykonywanych zadań. Inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw gospodarczych, mających wpływ na rozwój i bogacenie się miast polskich oraz prowadzenie pracy informacyjnej, konsultacyjnej i programowej, mającej na celu wspólne rozwiązywanie problemów w zakresie poszczególnych dziedzin działalności samorządu miejskiego. Związek jest członkiem Rady Gmin i Regionów Europy, ma swoich przedstawicieli w Komitecie Regionów UE, Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych Europy oraz Światowym Związku Miast i Władz Lokalnych.

Śląski Związek Gmin i Powiatów to stowarzyszenie, którego misją jest służba na rzecz społeczności lokalnych i samorządów terytorialnych województwa śląskiego. Celem Związku jest upowszechnianie idei samorządności lokalnej i regionalnej, wspieranie jej rozwoju i podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości, rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej oraz tożsamości regionalnej mieszkańców regionu śląskiego, ich odpowiedzialności za ochronę dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego. Wszystkie podejmowane przez Związek inicjatywy i działania służą integracji regionu i rozpowszechnianiu najlepszych wzorców w zakresie rozwoju lokalnego. Działalność Śląskiego Związku Gmin i Powiatów opiera się na idei współpracy z innymi organizacjami - zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi - które wspólnie z nami realizują różnorodne przedsięwzięcia służące stymulowaniu rozwoju regionu.

Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego (zwany także subregionem środkowym) jest położony w centralnej części województwa śląskiego. W jego skład wchodzi: 81 członków jednostek samorządu terytorialnego, 14 miast na prawach powiatu oraz 8 powiatów ziemskich. Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego postanowiono powołać m.in. celem efektywnego wykorzystania środków finansowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Innymi celami Związku są m.in. upowszechnianie idei samorządności lokalnej i regionalnej, stymulowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego i kulturowego gmin i powiatów należących do Związku, wspieranie wzrostu innowacyjności i konkurencyjności podmiotów gospodarczych, w tym sektora małych i średnich przedsiębiorstw, poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej, zapobieganie skutkom klęsk żywiołowych.

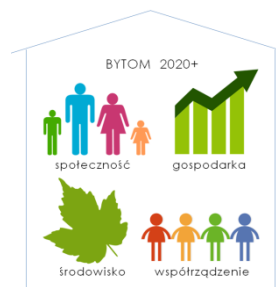
Śląska Organizacja Turystyczna jest organizacją, której zadaniem jest szeroko pojęta promocja Województwa Śląskiego w kraju i za granicą, jako regionu charakteryzującego się bardzo zróżnicowanym krajobrazem przyrodniczym oraz bogactwem wspaniałych pomników historii i kultury śląskiej. Jej celem jest kreowanie atrakcyjnego wizerunku Województwa Śląskiego jako miejsca na mapie Polski wartego zwiedzenia.

2. ZARZĄDZANIE MIASTEM

2.1 Planowanie strategiczne i operacyjne

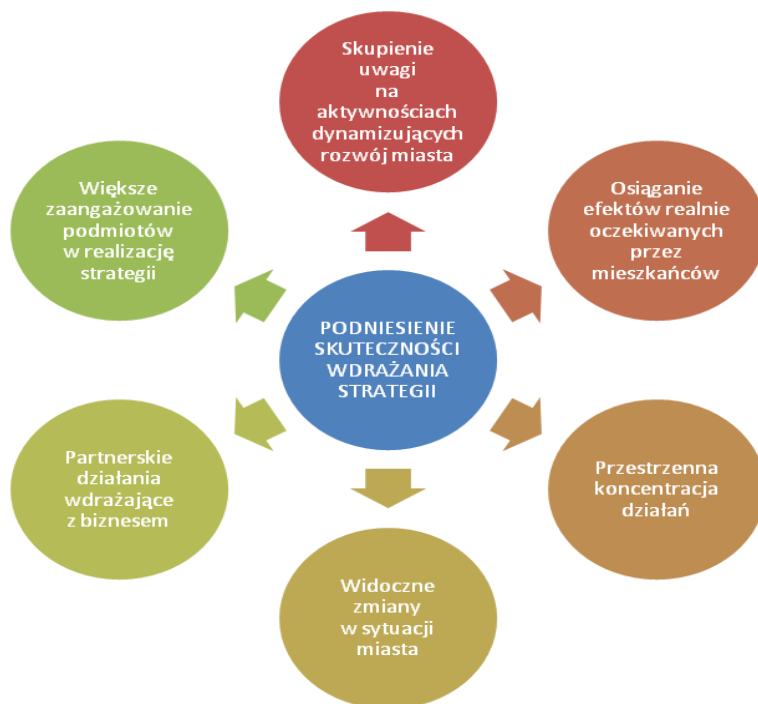
Strategia rozwoju miasta. Bytom 2020+” została przyjęta uchwałą nr XXXVI/501/14 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 22 września 2014 r. Projekt strategii poddany był konsultacjom społecznym. Przeprowadzono także procedurę oddziaływania na środowisko projektu strategii. Wyniki przeprowadzonej oceny oddziaływania na środowisko wskazują, że brak realizacji dokumentu skutkował będzie dalszym pogarszaniem stanu środowiska na obszarze miasta, co będzie wynikiem utrzymania dotychczasowych negatywnych trendów.

Przy aktualizacji Strategii Rozwoju Bytomia przyjęto następujące założenia:

- potraktowanie aktualnej strategii jako wizji długofalowej oraz wyselekcjonowanie z niej celów i aktywności do realizacji w horyzoncie:
  - krótkim – 2016/2017,
  - średnim – 2020,
- stworzenie dokumentów wykonawczych wdrażających strategię, na które złożą się konkretne projekty, w szczególności inicjowane przez podmioty lokalne,
- ograniczenie „warstwy wdrożeniowej” strategii do projektów, które władze miasta i podmioty lokalne chcą z pełną determinacją realizować,
- powiązanie projektów z podmiotami i wykreowanie liderów wdrażających strategię,
- traktowanie strategii jako swego rodzaju kontraktu władz lokalnych i podmiotów lokalnych,
- wzbogacenie potencjału strategicznego miasta o wykorzystanie podmiotów i zasobów w otoczeniu – szczególnie w Aglomeracji Górnośląskiej.

Rysunek nr 1: Zakładane efekty realizacji strategii

źródło: Strategia Rozwoju Miasta. Bytom 2020+, str. 5

Wśród oczekiwanych szczegółowych efektów procesu aktualizacji i wdrażania strategii rozwoju Bytomia wskazano:

- doskonalenie dotychczasowych procesów rozwoju oraz stałe podnoszenie poziomu kreatywności w zarządzaniu rozwojem lokalnym,
- rozszerzanie zakresu dostępnych potencjałów rozwojowych, zarówno uruchamianych w mieście, jak również pozyskiwanych z otoczenia,
- integrowanie różnych funkcji i działalności w spójny rozwój miasta,

- identyfikowanie nowych funkcji decydujących o rozwoju społeczno-gospodarczym miasta, w tym rozwijanie funkcji, które pozwalają na wykorzystywanie najbardziej wartościowych potencjałów miasta,
- stworzenie pola działania dla podmiotów lokalnych, zwiększanie liczby podmiotów zaangażowanych w rozwój miasta, a w dalszej kolejności integrowanie aktywności podmiotów lokalnych,
- przyciągnięcie podmiotów zewnętrznych z ich potencjałami i aktywnościami napędzającymi rozwój miasta,
- określenie pozycji miasta w otoczeniu oraz określenie pożądanych relacji z podmiotami w otoczeniu, w szczególności z podmiotami w Aglomeracji Górnośląskiej oraz podmiotami subregionu centralnego,
- stworzenie punktu odniesienia dla oceny zachodzących procesów rozwoju.

Szczególna uwaga we wdrażaniu strategii przypisywana jest przedsiębiorcom oraz ich aktywizacji i integracji. Sektor biznesu winien stawać się wiodącym partnerem wdrażania możliwie dużej części celów rozwoju Bytomia.

Rysunek nr 2: Strategia rozwoju miasta a rozwój przedsiębiorczości

źródło: Strategia Rozwoju Miasta. Bytom 2020+, str. 6

Rysunek nr 3: Specyficzne efekty realizacji strategii w kontekście przedsiębiorczości

źródło: Strategia Rozwoju Miasta. Bytom 2020+, str. 7

Zaktualizowana strategia rozwoju Bytomia jest opracowaniem, którego zawartość merytoryczna, jak też przyjęta metodologia formułowania i wdrażania tworzą podstawy dla uruchomienia partnerskich działań podmiotów lokalnych na rzecz rozwoju miasta. Wartość tego dokumentu nie ogranicza się jedynie do jego treści, ale dotyczy także zawiązania – w trakcie realizacji warsztatów strategicznych z udziałem różnych środowisk – forum dyskusji o mieście, jego problemach i przyszłości. W tym kontekście, **znaczenie strategii wykracza poza pełnienie funkcji planu działania. Staje się ona raczej podstawą dla komunikacji społecznej i swoistym zaproszeniem do współpracy dla wszystkich podmiotów lokalnych.**

2.1.1 Program Rewitalizacji Bytomia

Program Rewitalizacji Bytomia został przyjęty uchwałą nr LV/798/09 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 16 grudnia 2009 roku.

Program obejmuje dwie perspektywy programowania funduszy Unii Europejskiej: lata 2007-2014 oraz 2014-2020.

Program Rewitalizacji był jednym z obligatoryjnych załączników do wniosków o dofinansowanie projektów, realizowanych w ramach „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013”:

W związku z nową perspektywą programowania funduszy Unii Europejskiej oraz nowym podejściem Ministerstwa Rozwoju do kwestii rewitalizacji, a przede wszystkim wejściem w życie Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015r. konieczne jest zaktualizowanie obowiązującego dokumentu i dostosowanie go do wymogów ustawowych.

W ramach projektu pilotażowego rewitalizacji w 2015 r. została przeprowadzona szczegółowa diagnoza miasta na podstawie, której przeprowadzono delimitację obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Kolejnym krokiem jest przyjęcie uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji a następnie przystąpienie do prac nad gminnym programem rewitalizacji. Z uwagi na szereg wytycznych, które zawiera ustawa o rewitalizacji przyjęcie gminnego programu rewitalizacji możliwe będzie najwcześniej w IV kwartale 2016 r.

Do czasu przyjęcia Uchwałą Rady Miejskiej w Bytomiu nowego dokumentu obowiązujący jest:

Program Rewitalizacji Bytomia na lata 2009-2020:

<http://www.bytom.pl/zalaczniki/2009/12/30/1197314201/1262174334.pdf>

Załączniki do programu:

<http://www.bytom.pl/zalaczniki/2009/12/30/1197314201/1262174382.pdf>

Podsumowanie Prognozy Oddziaływania na Środowisko Programu Rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020:

<http://www.bytom.pl/zalaczniki/2009/12/30/1197314201/1262174429.pdf>

2.1.2 Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Strategia ZIT jest narzędziem, które w jasny i precyzyjny sposób przedstawia zdiagnozowane problemy gospodarcze, środowiskowe, klimatyczne, demograficzne i społeczne, które mają wpływ na obszar, który Strategia obejmuje swoim działaniem, oraz sposoby ich rozwiązania na gruncie operacyjno-wdrożeniowym m.in. w postaci propozycji projektów do realizacji.

Strategia ZIT stanowi podstawę do uczestniczenia Związku Subregionu Centralnego w zarządzaniu Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

Zapisy Strategii ZIT odwołują się bezpośrednio do następujących programów operacyjnych:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 z 18 grudnia 2014,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 z 16 grudnia 2014.

Przy pomocy instrumentu ZIT, w oparciu o Strategię, podejmowane będą działania mające na celu:

- zwiększenie potencjału inwestycyjnego na terenach brownfield,

- zwiększenie udziału energii pochodzącej z OZE,
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- wzrost atrakcyjności transportu publicznego,
- zwiększenie ilości unieszkodliwionych odpadów,
- rozbudowa systemu oczyszczania ścieków,
- ochrona zasobów naturalnych,
- poprawa dostępu do usług społecznych oraz aktywizacja społeczno-gospodarcza na obszarach rewitalizowanych,
- zwiększenie dostępu do wychowania przedszkolnego oraz kształcenia zawodowego.

Projekt strategii jest spójny z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla (tzn. wspólnotowymi, krajowymi i regionalnymi), jak również uwzględnia uwarunkowania zawarte w strategiach lokalnych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Subregionu Centralnego.

W pracach nad Strategią Subregionu brali udział przedstawiciele miast i powiatów Subregionu Centralnego, w tym Bytomia.

Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020:

<http://www.subregioncentralny.pl/strategia-zit.html>

2.1.3 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) są narzędziem rozwoju terytorialnego, które po raz pierwszy są wdrażane w aktualnej perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014-2020.

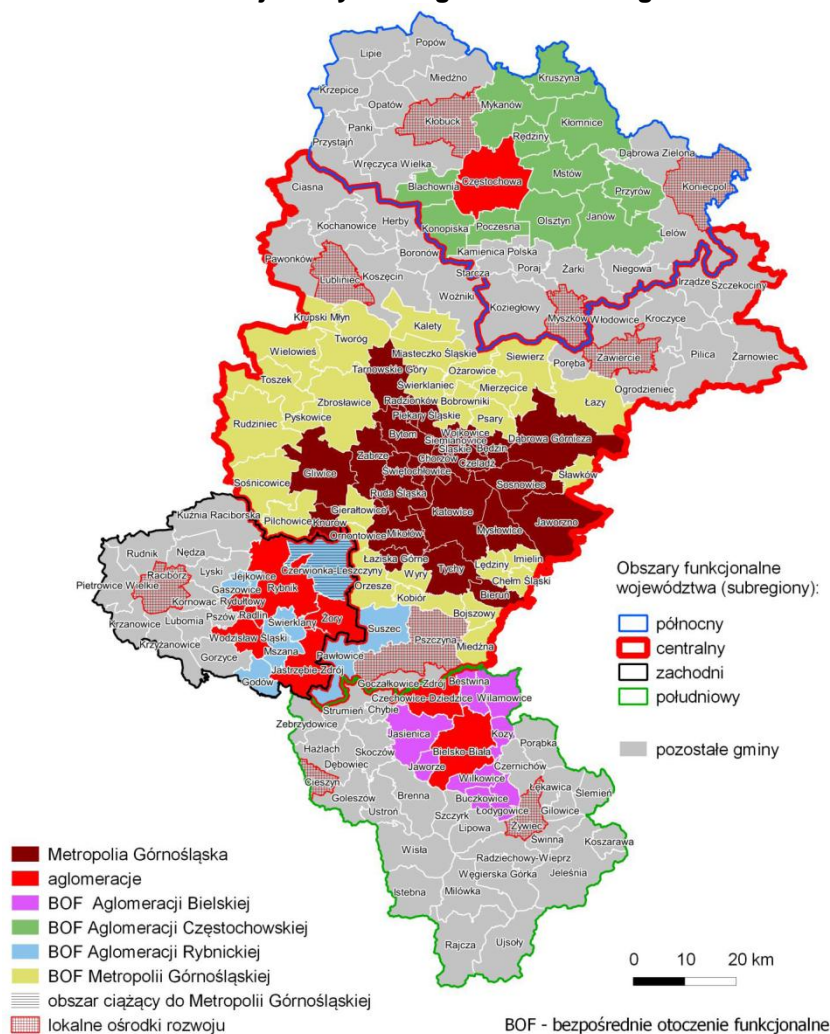
Zgodnie z założeniami Umowy Partnerstwa, ZIT w Polsce są realizowane głównie w miastach (zwłaszcza wojewódzkich) i w powiązanych z nimi gminach, czyli tzw. obszarach funkcjonalnych.

Partnerstwa miast i otaczających je gmin oraz władze województw wspólnie ustalają cele i wskazują inwestycje niezbędne do ich osiągnięcia. Środki na ich realizację pochodzą z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL 2014-2020). Formuła ta umożliwia wyjście poza sztywne granice administracyjne samorządów, co powinno przełożyć się na większe oddziaływanie realizowanych wspólnie przedsięwzięć.

W województwie śląskim instrument ZIT będzie wdrażany na obszarze Subregionu Centralnego, tj. na obszarze Metropolii Górnośląskiej i jej otoczenia funkcjonalnego. Obejmuje on 81 jednostek samorządu terytorialnego, w tym miasto wojewódzkie, wszystkie miasta na prawach powiatu oraz gminy i powiaty otoczenia funkcjonalnego (tzw. pośredni obszar funkcjonalny). Delimitacja obszaru została dokonana w oparciu o Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020+” oraz uzgodnienia z jednostkami samorządu terytorialnego, które zadeklarowały współpracę w ramach Subregionu Centralnego.

Ponadto, na obszarach funkcjonalnych trzech subregionów tj.: Północnego, Południowego i Zachodniego realizowane będą tzw. Regionalne Inwestycje Terytorialne (RIT).

Mapa nr 3: Obszary funkcjonalne województwa i ich ośrodki centralne, w tym obszar funkcjonalny Subregionu Centralnego

źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+, str. 45

Ze względu na najwyższy w kraju wskaźnik urbanizacji województwa (ok. 78% obszarów miejskich), wsparcie w ramach ZIT/RIT obejmie wszystkie typy ośrodków miejskich, ze szczególnym uwzględnieniem:

- Metropolii Górnośląskiej i jej otoczenia funkcjonalnego (Subregion Centralny),
- Aglomeracji subregionalnych tj. Aglomeracji Częstochowskiej, Bielskiej i Rybnickiej wraz z ich otoczeniem funkcjonalnym,
- miast i dzielnic miast wymagających rewitalizacji.

Wsparcie w ramach ZIT/RIT obejmie także zrównoważony rozwój obszarów wiejskich we wszystkich subregionach.

Ideą ZIT/RIT jest współpraca samorządów na rzecz maksymalnego wykorzystania atutów samorządów i wspólnego rozwiązywania problemów. Dlatego dofinansowane w ramach RPO WSL 2014-2020 projekty nie będą mogły być oderwanymi od siebie, punktowymi inwestycjami.

Kierunkowymi zasadami wyboru przedsięwzięć do wsparcia w formule ZIT będzie ich zintegrowany charakter i komplementarność. Wspierana będzie między innymi realizacja przedsięwzięć integrujących działania „miękkie” finansowane z EFS oraz działania inwestycyjne wspierane ze środków EFRR, w szczególności na rzecz zwiększenia spójności społecznej i rewitalizacji oraz poprawy dostępu i jakości usług edukacyjnych.

Działania realizowane w ramach ZIT w Subregionie Centralnym będą komplementarne z działaniami podejmowanymi w ramach krajowych programów operacyjnych, w szczególności Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ 2014-2020).

Samorządy chcące realizować projekty w trybie ZIT zawierają partnerstwo (np. stowarzyszenie lub związek międzygminny), a następnie przygotowują wspólną Strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych zawierającą m.in. najważniejsze cele i przedsięwzięcia przewidziane do realizacji. Następnie partnerstwa podpisują porozumienie o wdrażaniu ZIT z zarządem województwa.

W związku z tym dla obszaru Subregionu Centralnego w 2013 r. powołano Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego (ZSC) - podmiot zarządzający i administrujący realizacją ZIT. Związek jest samorządnym stowarzyszeniem gmin i powiatów powołanym dla wsparcia idei samorządności lokalnej, ochrony wspólnych interesów, wymiany doświadczeń, promocji osiągnięć oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć i inwestycji (www.subregioncentralny.pl). Jednocześnie jest on największym ZIT-em zarówno pod względem powierzchni, jak i wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ponad 3 miliardy zł).

Związek zrzesza 81 jednostek samorządu terytorialnego z terenu Subregionu Centralnego. W skład Zarządu wchodzi po 3 przedstawicieli każdego z pięciu podregionów: bytomskiego, katowickiego, gliwickiego, tyskiego i sosnowieckiego. Bytom jest członkiem stowarzyszenia, a prezydent Damian Bartyła został jednym z 15 członków Zarządu Związku.

W marcu 2015 r. podpisane zostało Porozumienie w sprawie powierzenia zadań z zakresu realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020, na podstawie którego Związek Subregionu Centralnego pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej dla ZIT RPO WSL (IP ZIT RPO WSL). Porozumienie określa zasady, tryb i warunki powierzenia Instytucji Pośredniczącej ZIT zadań w ramach ZIT RPO WSL na lata 2014 – 2020.

W sierpniu 2015 r. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju zatwierdziło Strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Była to pierwsza pozytywnie zaopiniowana Strategia ZIT w skali całego kraju, a jej przyjęcie pozwoliło na uruchomienie środków unijnych na realizację uzgodnionych przez Związek przedsięwzięć.

Zgodnie z przyjętym przez Komisję Europejską i Zarząd Województwa, RPO WSL 2014-2020 na realizację działań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Subregionie Centralnym przeznaczone zostaną środki w łącznej wysokości 793 097 797 euro, z tego 693 119 911 euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz 99 977 886 euro z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Propozycje bytomskich projektów planowanych do realizacji w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych to:

- ze środków EFRR:
  - „Budowa węzła przesiadkowego na placu Wolskiego w Bytomiu wraz z przystosowaniem układu komunikacyjnego”,
  - „Poprawa efektywności energetycznej Gminy Bytom poprzez modernizację oświetlenia drogowego”,
  - „Zmiana efektywności energetycznej budynków Domu Pomocy Społecznej dla Dorosłych wraz z budową instalacji OZE”,
  - „Modernizacja gospodarki ciepłej budynków mieszkalnych na os. Stroszek w Bytomiu (etapy I-VIII)”,
  - „Uciepłownienie rejonu Bytomia w obrębie ulic Wrocławska, Pułaskiego, Przemysłowa, Placu Grunwaldzkiego i ul. Podgórznej”,
  - „Modernizacja gospodarki ciepłej budynków mieszkalnych w dzielnicy Karb w Bytomiu”,
  - „Termomodernizacja Hali Sportowej przy ul. Kosynierów w Bytomiu wraz z modernizacją instalacji ciepłej wody użytkowej z zastosowaniem instalacji solarnej”,
  - „Termomodernizacja Hali Sportowej przy ul. Strzelców Bytomskich 131 w Bytomiu”,
  - „Termomodernizacja budynku socjalno-administracyjnego przy stadionie miejskim na ul. Modrzewskiego w Bytomiu Szombierkach”,

- „Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej przy ul. Strzelców Bytomskich 16 (siedziba Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Bytomiu)”,
- „Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej przy ul. Karpackiej 25”,
- „Kompleksowy remont i modernizacja zdegradowanych budynków mieszkalnych wielorodzinnych celem adaptacji na lokale socjalne”,
- „Adaptacja pomieszczeń na sale dydaktyczne dla dzieci z niepełnosprawnością w Przedszkolu Miejskim nr 21”,
- „Adaptacja pomieszczeń na sale dydaktyczne dla Przedszkola Miejskiego nr 24 w Bytomiu”,
- „Adaptacja pomieszczeń na sale dydaktyczne dla Przedszkola Miejskiego nr 25 w Bytomiu”,
- „Adaptacja pomieszczeń na sale dydaktyczne dla Przedszkola Miejskiego nr 54 w Bytomiu”,
- „Adaptacja pomieszczeń na sale dydaktyczne dla Przedszkola Miejskiego nr 63 w Bytomiu”,
- „Lepsze umiejętności – większe szanse na rynku pracy”;
- ze środków EFS:
- „Przedszkole równych szans - utworzenie dodatkowego oddziału w Przedszkolu Miejskim nr 21 w Bytomiu”,
- „Utworzenie dodatkowego oddziału w Przedszkolu Miejskim nr 25 w Bytomiu”,
- „Utworzenie dodatkowego oddziału w Przedszkolu Miejskim nr 54 w Bytomiu”,
- „Utworzenie dodatkowego oddziału w Przedszkolu Miejskim nr 24 w Bytomiu”,
- „Utworzenie dodatkowego oddziału w Przedszkolu Miejskim nr 63 w Bytomiu”,
- „Budowa sieci K2 w subregionie centralnym woj. śląskiego”.

Wszystkie projekty zgłaszane do dofinansowania w naborach w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych są oceniane - poza oceną formalną i merytoryczną – także pod kątem zgodności ze Strategią ZIT. Muszą zatem wpisywać się w cele zdiagnozowane w tym dokumencie.

Na obszarze Subregionu Centralnego realizowane będą dwa projekty komplementarne w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 dotyczące:

- efektywności energetycznej – projekt POIŚ_WFOŚ: Program kompleksowej likwidacji niskiej emisji na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej
- niskoemisyjnego transportu publicznego – POIŚ_TRA: Poprawa transportu publicznego w Subregionie Centralnym.

W 2015 r. została rozwiązana, uruchomiona w 2014 r., Grupa Robocza ds. zasad wyboru projektów prowadząca prace nad zasadami oceny projektów planowanych do realizacji w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Dalsza realizacja zadań związana z wyborem projektów w ramach ZIT odbywa się poprzez współpracę z Gminnymi i Powiatowymi Koordynatorami ZIT.

W 2015 r. odbyło się 12 spotkań Koordynatorów ZIT. Spotkania te służą głównie wymianie informacji o postępach w pracach nad wdrażaniem RPO WSL w obszarze ZIT, przedstawieniu sytuacji odnośnie planów i działań w jednostkach Członków Związku oraz wypracowaniu rozwiązań do wykorzystania podczas realizacji ZIT.

2.1.4 Kontrakt terytorialny

Jednym z założeń w okresie programowania budżetu Unii Europejskiej na lata 2014-2020 jest szerokie uwzględnienie wymiaru terytorialnego. Kontrakt Terytorialny to nowe narzędzie polityki rozwoju, nowy instrument partnerstwa i koordynacji działań ukierunkowanych terytorialnie oraz zwiększenia skuteczności polityki regionalnej. Stanowi on ważny element polityki rozwoju, który został określony w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020, a także uregulowany w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Kontrakt terytorialny jest instrumentem koordynacji działań prorozwojowych administracji rządowej i samorządowej, który pozwala na dostosowanie wsparcia krajowego do potrzeb regionalnych. Zwiększa również odpowiedzialność województw za prowadzenie polityki rozwoju. Rząd i władze poszczególnych województw uzgadniają cele rozwojowe i inwestycje, które są dla obu stron kluczowe i mają istotne znaczenie dla rozwoju kraju oraz objętego nim województwa. Kontrakt wskazuje, jakie działania podejmie rząd, a jakie będą wspierane z poziomu samorządowego (przez województwo, powiat, gminę). Inwestycje zapisane w kontrakcie terytorialnym danego województwa będą finansowane ze środków unijnych i krajowych. Szacuje się, że na politykę rozwoju, w skali całego kraju w latach 2014-2023, zostanie przeznaczony około 400 mld zł. W województwie śląskim ma to być kwota ok. 40,9 mld zł.

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego, który podpisano 25 września 2014 r. w Katowicach skoncentrowany jest na potrzebach i mocnych stronach regionu, wskazuje priorytetowe dla rządu i samorządu cele do realizacji w najbliższych latach, niezbędne do ich osiągnięcia działania oraz najważniejsze przedsięwzięcia dotyczące:

- poprawy jakości badań oraz wzmocnienia współpracy sektora nauki i gospodarki,
- modernizacji istniejących systemów transportowych oraz lepszego skomunikowania obszarów południowej i północnej części województwa,
- zwiększenia mocy wytwórczych energii elektrycznej w województwie,
- zapobiegania negatywnym skutkom zmian klimatu,
- zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego,
- zwiększenia poziomu zatrudnienia w województwie,
- redukcji poziomu wykluczenia społecznego,
- podniesienia poziomu wykształcenia i kompetencji w regionie,
- podniesienia jakości i dostępności usług z zakresu ochrony zdrowia,
- rozwoju miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie oraz miast regionalnych i subregionalnych,
- kompleksowej rewitalizacji dzielnic i miast o wysokim nasileniu niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych, w szczególności rewitalizacji na terenie Bytomia.

W dokumencie znalazły się dwa przedsięwzięcia priorytetowe, które dotyczą Bytomia, tj.:

- Budowa połączenia autostrady A1 i A4 etap I - zmiana przebiegu drogi krajowej nr 79 na terenie miast Katowice, Chorzów, Bytom od węzła z ul. Katowicką do Al. Jana Pawła II,
- Prace na liniach kolejowych nr 138, 161, 180, 654, 655, 657, 658, 699 na odcinku Gliwice-Bytom-Chorzów Stary-Mysłowice Brzezinka-Oświęcim oraz Dorota-Mysłowice Brzezinka.

W zakresie planowanych do realizacji inwestycji obowiązujące są również rekomendacje zawarte w Mandacie Negocjacyjnym Województwa Śląskiego (wersja 2.1) odnoszące się do wsparcia z poziomu RPO WSL, gdzie wpisany jest m.in. projekt dotyczący budowy Bytomskiej Centralnej Trasy Północ-Południe BCT N-S.

W 2015 r. rząd i zarządy województw pracowały nad aneksami do podpisanych Kontraktów Terytorialnych w związku z zaakceptowaniem przez Komisję Europejską regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020, które są jednym ze źródeł finansowania inwestycji zapisanych w Kontraktach. Wzory aneksów zostały uzgodnione z samorządami oraz z ministerstwami właściwymi ze względu na zakres danego Kontraktu Terytorialnego.

W sierpniu 2015 r. rząd i Marszałek Województwa Śląskiego zaakceptowali Aneks do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Śląskiego, który określa wysokość, sposób i warunki dofinansowania RPO WSL na lata 2014-2020. Aneks nie wprowadza żadnych zmian w wykazie przedsięwzięć planowanych do realizacji w województwie śląskim.

Negocjacom strony rządowej i samorządowej podlegała jedynie wysokość środków z budżetu państwa na zapewnienie części wkładu krajowego w RPO WSL na lata 2014-2020. Środki budżetu państwa będą mogły być przeznaczone na współfinansowanie działań finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), projektów rewitalizacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz innych przedsięwzięć finansowanych z EFRR wskazanych w Kontrakcie lub też uzgodnionych między stronami. Pozostała część to środki budżetu województwa, budżety innych jednostek samorządu terytorialnego, środki pozostałych jednostek sektora finansów publicznych, państwowych funduszy celowych i inne środki publiczne, a także środki prywatne. Wielkość zaangażowania środków EFRR i EFS wynika z zaakceptowanych przez Komisję Europejską programów regionalnych.

Na współfinansowanie części wkładu krajowego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020 z budżetu państwa ma być przeznaczony ok. 119,67 mln euro, z tego:

- ok. 65,47 mln euro na wkład krajowy do projektów rewitalizacyjnych (finansowanych z EFRR),
- ok. 47,26 mln euro na współfinansowanie projektów EFS,
- ok. 6,94 mln euro na inne projekty (finansowane z EFRR).

Szczegółowy podział środków dla projektów rewitalizacyjnych i EFS-owych przedstawiają poniższe tabele.

Tabela nr 1: Środki z budżetu państwa z przeznaczeniem na część wkładu krajowego w ramach projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach RPO WSL 2014-2020

Oś priorytetowa	Kwota budżetu państwa (EUR)
Konkurencyjność MŚP	3 529 412
Efektywność energetyczna, OZE i gospodarka niskoemisyjna	25 221 039
Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów	8 254 582
Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna	21 391 327
Infrastruktura edukacyjna	7 070 646
Razem	65 467 006

źródło: Aneks nr 1 do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Śląskiego

Tabela nr 2: Środki z budżetu państwa na finansowanie wkładu krajowego, stanowiące uzupełnienie do środków z EFS

Oś priorytetowa	Kwota budżetu państwa (EUR)
Regionalny rynek pracy	13 166 121
Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy	3 468 651
Włączenie społeczne	19 362 907
Wzmocnienie potencjału edukacyjnego	11 258 332
Razem	47 256 011

źródło: Aneks nr 1 do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Śląskiego

Dodatkowo uzgodniono wysokość środków z Funduszu Pracy na realizację projektów Powiatowych Urzędów Pracy współfinansowanych z EFS w ramach RPO WSL, która wynosi ok. 137,2 mln euro.

Aktualnie Kontrakt Terytorialny składa się z dwóch części. Pierwsza, podpisana w 2014 r., odnosi się do celów rozwojowych i inwestycji priorytetowych dla rozwoju kraju oraz danego regionu, co do realizacji których wolę współpracy deklarują obie strony porozumienia – rządowa i samorządowa. Druga część, wprowadzona Aneksem, obejmuje zobowiązania finansowe strony rządowej i samorządowej oraz sposób przekazywania i rozliczania środków na realizację RPO WSL 2014-2020 z EFRR i EFS oraz budżetu państwa. W związku z prowadzonymi w 2014 r. negocjacjami programów z Komisją Europejską, dokument w pierwszej wersji nie regulował powyższych kwestii.

W dotychczasowych zapisach Kontraktu Terytorialnego, obok powyższych uzupełnień, wprowadzono też zmianę dotyczącą okresu obowiązywania porozumień. Został on uzależniony od ostatecznego rozliczenia RPO WSL lub przedsięwzięć zawartych w Kontrakcie.

Na podstawie zaktualizowanych kontraktów terytorialnych regiony mogły w 2015 r. rozpocząć wdrażanie regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

2.1.5 Obszar Strategicznej Interwencji i program pilotażowy Narodowego Planu Rewitalizacji 2022

Obszar Strategicznej Interwencji

W perspektywie finansowej funduszy Unii Europejskiej 2014-2020 miasto Bytom, w wyniku analiz sytuacji społeczno-gospodarczej, uznano za jeden z najbardziej problemowych obszarów w Unii Europejskiej. W Bytomiu wskutek eksploatacji górniczej i procesów likwidacyjnych w przemyśle wydobywczym i hutniczym doszło do dewastacji obiektów, w tym poprzemysłowych, znacznego zanieczyszczenia środowiska oraz dekapitalizacji substancji mieszkaniowej, a to pociągnęło za sobą nawarstwianie się licznych problemów społecznych, jak bezrobocie, wzrost ubóstwa, przestępczość. Dlatego też w krajowych dokumentach strategicznych Bytom wskazany został jako obszar wymagający szczególnego wsparcia – tzw. Obszar Strategicznej Interwencji (OSI).

W związku z zaistniałą sytuacją miastu przyznano dodatkową pulę wsparcia w wysokości 100 mln euro na przedsięwzięcia obejmujące kompleksową rewitalizację miasta. Środki te stanowią część Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Środki finansowe w ramach OSI przeznaczone są dla społeczności lokalnej miasta, ze szczególnym uwzględnieniem społeczności żyjącej na granicy ubóstwa, wykluczonej społecznie, oddalonej od rynku pracy. Rewitalizacja fizyczna dotycząca przestrzeni miejskiej, powinna jedynie wspierać procesy przemian społecznych na obszarach, gdzie koncentracja problemów jest najwyższa. Kompleksowość działań stanowić ma początek przemian strukturalnych – impuls do rozpoczęcia zintegrowanych działań rozwojowych w obszarach kryzysowych miasta. Co do zasady, środki przyznane Miastu w ramach OSI mogą być przeznaczone na kompleksową rewitalizację miasta, która zgodnie z założeniami unijnymi powinna koncentrować się na walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Dlatego też aż 45% środków przeznaczonych będzie na działania skierowane do społeczności lokalnej (tzw. projekty miękkie). Pozostała część środków przeznaczona będzie na działania inwestycyjne, pod warunkiem, że wynikać one będą bezpośrednio z potrzeb społecznych.

Obszary, do których trafią środki, muszą cechować się wysokimi wskaźnikami bezrobocia, dużym udziałem osób korzystających z pomocy społecznej czy odnotowaną przestępczością. W Bytomiu najwyższe wartości tych wskaźników od lat odnotowywane są w takich dzielnicach jak: Śródmieście, Szombierki, Bobrek, Karb, Łagiewniki, Rozbark i Miechowice. Koncentracja działań na obszarach kryzysowych, gdzie nagromadzenie problemów społecznych jest najwyższe, zapewni ma wzmocnienie ich efektu oddziaływania. Zarówno projekty społeczne, jak i inwestycyjne muszą wynikać z gminnego programu rewitalizacji.

W 2015 r. trwały prace przygotowawcze miasta do zagospodarowania przyznanych funduszy. Miasto kontynuowało prace mające na celu aktualizację programu rewitalizacji i dostosowania go do nowoobowiązujących przepisów prawnych poprzez konsultacje i działania prowadzone w pilotażowym projekcie rewitalizacyjnym w ramach Narodowego Planu Rewitalizacji.

Równocześnie prowadzono analizę i przygotowanie możliwych do sfinansowania projektów rewitalizacyjnych, które wpisywałyby się w priorytety, na które miasto otrzyma wsparcie.

Przy ustalonej strukturze alokacji w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) - 55% Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i 45% Europejski Fundusz Społeczny (EFS) - miasto przygotowało wstępną listę projektów do wsparcia z EFRR. Lista ta jednak nie jest ostateczna i będzie wymagała weryfikacji zgodnie z delimitacją obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, nad którą prace będą trwały w 2016 r.

Tabela nr 3: Wstępna lista projektów inwestycyjnych zaproponowana do wsparcia ze środków EFRR w ramach OSI (stan na grudzień 2015 r.)

Działanie EFRR	Alokacja z EFRR wg Urzędu Marszałkowskiego	Projekt
4.3 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej	7 500 000 euro 30 000 000 zł (z tego 450 000 zł po 2018 r.)	Termomodernizacja zabytkowego budynku zlokalizowanego w Bytomiu przy ul. Sądowej 1-2 – siedziby Prokuratury Rejonowej w Bytomiu
		Termomodernizacja budynku Wydziału Zdrowia Publicznego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach zlokalizowanego przy ul. Piekarskiej 18 w Bytomiu
		Termomodernizacja placówki opieki całonocnej dla dzieci i młodzieży w Stolarzowicach (Szansa dla dziecka)
		Termomodernizacja oraz zmiana systemów ogrzewania nieruchomości zlokalizowanych w Śródmieściu Bytomia
5.3 Dziedzictwo kulturowe	5 000 000 euro 20 000 000 zł	Rewaloryzacja założonego na początku XIX w. zespołu pałacowo-parkowego Thiele-Wincklerów zlokalizowanego przy ul. Dzierżonia w Bytomiu-Miechowicach (Park Ludowy)
		Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Świętej Trójcy w Bytomiu przy ul. Piekarskiej 6 poprzez kontynuację prac remontowo-konserwatorskich - Element 1- Transept i Element 2 - Nawa boczna
		Konserwacja i zachowanie zabytkowego kościoła św. Małgorzaty w Bytomiu
		Renowacja zabytkowego kościoła św. Wojciecha w Bytomiu
		Renowacja zabytkowego kościoła Św. Krzyża w Bytomiu
		Renowacja wieży i wykonanie izolacji pionowej budynku zabytkowego kościoła pw. Bożego Ciała w Bytomiu
		Prace renowacyjne przy kościele parafialnym p.w. Wniebowzięcia NMP w Bytomiu

Działanie EFRR	Alokacja z EFRR wg Urzędu Marszałkowskiego	Projekt
		Prace remontowe przy kościele filialnym p.w. Ducha Św.
5.4 Ochrona różnorodności biologicznej	637 500 euro 2 550 000 zł	Aktywna ochrona przyrody z zachowaniem i zwiększeniem bioróżnorodności na terenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego Żabie Doły wraz z edukacją ekologiczną i przystosowaniem obszaru na cele rekreacyjno-wypoczynkowe (Łagiewniki)
10.2 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych	10 883 250 euro 43 533 000 zł (z tego 652 795 zł po 2018 r.)	Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych poprzez przygotowanie lokali socjalnych wraz z zapleczem kulturalno-oświatowym i opiekuńczym dla użytkowników tych lokali (Bytomskie Mieszkania) Rewitalizacja budynku położonego przy ul. Pasteura 4-4a w Bytomiu – część dotycząca mieszkalnictwa wspomagane (Bytomskie Mieszkania) Uruchomienie mieszkań chronionych z zapleczem treningowym dla mieszkańców DPS dla Dorosłych oraz osób przewlekłe psychicznie chore - mieszkańców miasta Bytom Dział Profilaktyki i Terapii dla Dorosłych i Dzieci Poszkodowanych Przemocą Domową i Terapia dla Sprawców Przemocy Adaptacja i wyposażenie centrum usług społecznych w Bytomiu w celu realizacji projektu „Jak w rodzinie – utworzenie zespołu placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie Bytomia” Przeniesienie Specjalnego Ośrodka Wychowawczego nr 1 z siedziby przy ul. Korfańskiego 14 do budynku po Gimnazjum nr 13 przy ul. Stolarzowskiej 19 w Bytomiu-Miechowicach Rewitalizacja budynku i otoczenia na potrzeby realizacji projektu „Szansa na lepszy start w życiu” – wsparcie młodzieży i dzieci z instytucjonalnej pieczy zastępczej pochodzącej z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	30 979 250 euro 123 917 000 zł (z tego 2 023 755 zł po 2018 r.)	Rewitalizacja nieruchomości w Śródmieściu Bytomia wraz z utworzeniem nowych przestrzeni publicznych (Bytomskie Mieszkania) Projekt rewitalizacji podwórek i najbliższego otoczenia budynków mieszkalnych w śródmieściu Bytomia Rewitalizacja zabytkowego osiedla położonego przy ul. Kolonia Zgorzelec w Bytomiu (Bytomskie Mieszkania) Rewitalizacja budynku położonego przy ul. Pasteura 4-4a w Bytomiu (Bytomskie Mieszkania) Rewitalizacja Gmachu Bytomskiego Centrum Kultury III etap – Na potrzeby rewitalizacji społecznej poprzez kulturę Rewitalizacja obiektu UL na cele działalności społecznej bytomskich harcerzy Rewitalizacja budynku plebani kościoła p.w. Świętej Trójcy w Bytomiu przy ul. Kwietniewskiego 1 Rewitalizacja społeczna poprzez kulturę kościoła Św. Jacka w Bytomiu Rewitalizacja starego domu katechetycznego (Parafia WNMP)

źródło: Opracowanie własne na podstawie alokacji przekazanej przez Urząd Marszałkowski, danych wydziałów Urzędu Miejskiego i podmiotów z terenu miasta

W ramach EFS możliwe będzie wsparcie projektów w ramach priorytetów przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela nr 4: Alokacja środków na priorytety EFS w ramach OSI

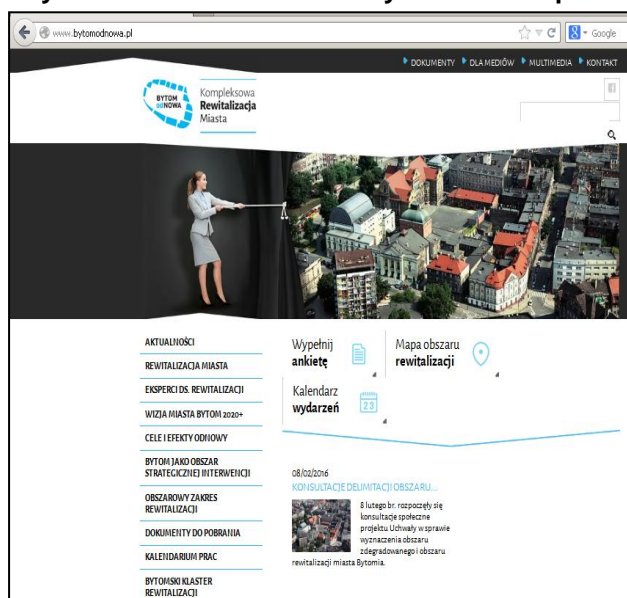
Priorytet inwestycyjny	Podział alokacji OSI na PI RPO WŚL	Udział % w całości OSI
8 i (8.5) dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	33 000 000,00	8,3%
8iii (8.7) praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	17 500 000,00	4,4%

8iv (8.8) 8.8 równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	1 000 000,00	0,3%
8v (8.9) przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	15 000 000,00	3,8%
9i (9.4) aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	40 000 000,00	10,0%
9iv (9.7) ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	68 000 000,00	17,0%
9v (9.8) wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia	1 000 000,00	0,3%
10i (10.1) ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	4 500 000,00	1,1%
EFS	180 000 000,00	45%

źródło: Opracowanie własne na podstawie alokacji przekazanej przez Urząd Marszałkowski

Informacje o działaniach rewitalizacyjnych oraz działaniach realizowanych w ramach OSI prezentowane są na utworzonym w 2015 r. portalu: <http://www.bytomodnowa.pl>.

Rysunek nr 4: Portal: www.bytomodnowa.pl

źródło: strona internetowa www.bytomodnowa.pl

Program pilotażowy Narodowego Planu Rewitalizacji 2022

Bytom uzyskał również dodatkowe wsparcie ze strony Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Bierze udział w projekcie pilotażowym Narodowego Planu Rewitalizacji 2022 (wraz z Łodzią i Wałbrzychem). Celem projektu pilotażowego jest udzielenie władzom miasta wsparcia merytorycznego - pomocy eksperckiej w wypracowaniu rozwiązań dla różnego rodzaju obszarów zdegradowanych oraz różnego rodzaju problemów i zagadnień. Realizacja projektu pilotażowego ma się przyczynić do zaprogramowania przez miasto zintegrowanych, kompleksowych działań rewitalizacyjnych, ściśle odpowiadających specyficznym potrzebom miasta oraz wybranego obszaru kryzysowego. Zadaniem pilotażu jest też wypracowanie i testowanie nowych, modelowych, ambitnych i wzorcowych działań. Jednocześnie, należy mieć na uwadze, że projekt pilotażowy ma wspierać nie tylko miasto, przez które jest realizowany, ale także inne podmioty, w szczególności władze samorządowe innych polskich miast, które podejmując działania rewitalizacyjne, będą mogły wykorzystać doświadczenie oraz dorobek z prowadzonego projektu pilotażowego.

Ministerstwo w październiku 2015 r. rozstrzygnęło przetarg na doradztwo eksperckie w zakresie rewitalizacji dla Bytomia. Podpisanie umowy nastąpiło 16 października 2015 r. w siedzibie ministerstwa. Bytomowi w zakresie procesu rewitalizacji doradzać będą eksperci z Instytutu Rozwoju Miast i naukowcy z Uniwersytetu Jagiellońskiego:

- Aleksandra Jadach-Sepiolo
- Beata Bujak-Szwaczka
- Bolesław Domański
- Krzysztof Gwosdz
- Agnieszka Gajda
- Sławomir Sitek
- Wojciech Jarczewski
- Łukasz Sykała.

Pracownicy naukowcy wchodzący w skład zespołu mają za sobą doświadczenie w programowaniu rewitalizacji wielu polskich miast. Doradzali w programach naprawczych m.in. Rzeszowa, Gliwice, Gdańsk czy Bielska-Biała. Pomagali także w przeprowadzeniu projektu pilotażowego Łodzi.

Rozpoczęcie prac przez zespół ekspertów zaplanowano na 2016 r. Zakres prac, nad którym pochyli się eksperci jest bardzo szeroki – od mieszkalnictwa przez politykę społeczną, ekonomię, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne po transport publiczny. W pierwszym etapie określony zostanie zakres projektu pilotażowego, w drugim natomiast przygotowane będą niezbędne dokumenty dla pomyślnego przebiegu tego projektu.

Środki na realizację projektu pilotażowego pochodzą z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020.

2.1.6 Monitoring i ewaluacja

Podstawę wdrażania monitoringu i ewaluacji miasta stanowi zbiór wskaźników zapisanych w „Strategii Rozwoju Miasta. Bytom 2020+” umożliwiających ocenę procesów zachodzących w mieście oraz skuteczności realizacji strategii.

Na system wskaźników składa się :

- zbiór dziesięciu wskaźników umożliwiających generalną ocenę przemian zachodzących w mieście i otoczeniu,
- zbiór wskaźników szczegółowych, których monitorowanie pozwala na ocenę tempa osiągania celów strategicznych,
- zbiór wskaźników projektowych umożliwiających śledzenie tempa realizacji projektów strategicznych.

Wskaźniki rozwoju Bytomia zostały ustalone przy uwzględnieniu charakterystyki miasta oraz ciągłej dostępności do danych ze źródeł statystyki publicznej. Generalnie wskaźniki rozwoju służą do oceny zmian ogólnej sytuacji miasta oraz do oceny sytuacji miasta na tle innych ośrodków w Aglomeracji Górnośląskiej.

Miasta tworzące grupę porównawczą zostały zidentyfikowane na podstawie następujących kryteriów:

- wielkość miasta mierzona liczbą mieszkańców,
- profil gospodarczy miasta – dziedzictwo przemysłowe,
- ranga miasta w systemie podziału terytorialnego kraju,

Na podstawie analizy powyższych kryteriów wytypowano następujące miasta: Bielsko-Biała, Gliwice, Radom, Rybnik, Sosnowiec, Wałbrzych oraz Zabrze.

Druga część systemu wskaźników obejmuje wskaźniki określone dla celów strategicznych. Wykorzystanie wskaźników warunkowane jest następującymi niezbędnymi działaniami organizacyjnymi:

- przyjęcie horyzontu zbierania danych – generalnie, proponuje się przyjęcie rocznego horyzontu zbierania danych i opracowywania raportów wdrożeniowych,
- określenie partnerów mogących dzielić się informacjami „wypełniającymi” wskaźniki konkretną treścią,
- doprecyzowanie wskaźników poprzez wybór informacji reprezentatywnych dla danego wskaźnika (np. wyznaczenie przestrzeni, dla której dane będą gromadzone i analizowane, określenie wybranej grupy podmiotów podlegających analizie, wybór aktywności reprezentatywnych dla większego zakresu aktywności itp.),
- ustalenie wartości bazowych wskaźników,
- prowadzenie dynamicznych analiz umożliwiających uchwycenie trendów w ramach wskaźników,
- porównywanie – jeżeli to możliwe – wskaźników uzyskiwanych przez Bytom, ze wskaźnikami uzyskiwanymi w innych miastach uznawanych za punkty odniesienia.

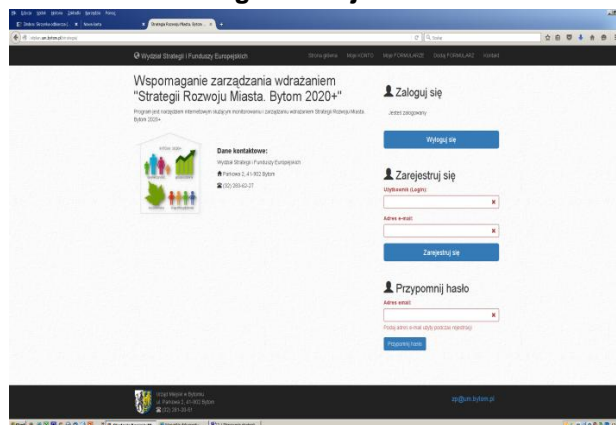
Podstawowym działaniem wdrożeniowym musi być przeprowadzenie konsultacji z podmiotami lokalnymi na temat możliwości gromadzenia i dzielenia się konkretnymi informacjami istotnymi z punktu widzenia oceny tempa i jakości realizacji strategii, przy zachowaniu wiodącej funkcji urzędu miasta jako podmiotu organizującego cały proces monitoringowy.

Trzecią składową systemu wskaźników są wskaźniki wyrażające realizację projektów strategicznych. Wskaźniki takie powinny zostać określone w trakcie przygotowywania projektów i powinny odzwierciedlać zakładane produkty jako efekty projektu oraz rezultaty odzwierciedlające przede wszystkim korzyści dla użytkowników miasta. Monitorowanie strategii Bytomia będzie wsparte systemem informatycznym.

W 2015 r. przygotowano oprogramowanie służące monitorowaniu i wdrażaniu Strategii rozwoju miasta. Bytom 2020+. Jest to narzędzie internetowe. Jedynym wymogiem funkcjonowania programu jest dostęp do Internetu. Oprogramowanie ma charakter modułowy i daje możliwość dodawania kolejnych modułów w przyszłości. Oprogramowanie zawiera internetowy formularz, który dostępny jest pod adresem <http://sitplan.um.bytom.pl/strategia/>.

Za pomocą formularza wprowadzane będą projekty realizowane przez poszczególne wydziały i jednostki urzędu. Formularz jest intuicyjny, wiele elementów wymaga jedynie tzw. odhaczenia. Założeniem programu jest monitorowanie wdrażania strategii tj. sprawdzenie czy realizowane projekty są zgodne ze Strategią Rozwoju Miasta. Bytom 2020+, a w przyszłości planowanie i realizowanie tylko takich, które odpowiadają celom i kierunkom strategii.

Rysunek nr 5: System monitoringu i wdrażania Strategii rozwoju miasta

źródło: www.sitplan.um.bytom.pl/strategia/

2.2 Zagospodarowanie przestrzenne

2.2.1 Planowanie przestrzenne

W zakresie planowania przestrzennego, Wydział Architektury Urzędu Miejskiego w Bytomiu oraz funkcjonująca do 30 czerwca 2015 r. Miejska Pracownia Urbanistyczna podjęły następujące działania:

- Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego północnej części miasta Bytomia, zwanego planem „Blachówka” – część południowa (uchwała nr VIII/113/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 kwietnia 2015 r. Publikacja: Dziennik Urzędowy Woj. Śląskiego poz. 2570 z dnia 6 maja 2015 r.),
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru Karbia w Bytomiu (uchwała nr IX/129/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 maja 2015 r. Publikacja: Dziennik Urzędowy Woj. Śląskiego poz. 3046 z dnia 8 czerwca 2015 r.),
- Uchwalenie zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:
  - zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w rejonie węzła planowanej autostrady A1, zwanego planem „Dąbrowa Miejska”, przyjętego uchwałą nr XVII/218/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 września 2011 r. dla terenu położonego w rejonie ulic: Strzelców Bytomskich i Dąbrowa Miejska w Bytomiu (uchwała nr VI/53/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 23 lutego 2015 r. Publikacja: Dziennik Urzędowy Woj. Śląskiego poz. 997 z dnia 26 lutego 2015 r.),
  - zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego północnej części dzielnicy Miechowice, przyjętego uchwałą nr LIII/759/09 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 października 2009 r. w obszarze pięciu terenów położonych w rejonie ul. Stolarzowickiej w Bytomiu (uchwała nr VIII/114/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 kwietnia 2015 r. Publikacja: Dziennik Urzędowy Woj. Śląskiego poz. 2571 z dnia 6 maja 2015 r.),

- zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego południowej części dzielnicy Miechowice w Bytomiu, przyjętego uchwałą nr XVII/216/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 września 2011 r., dla terenu położonego w rejonie ulic: Elektrownia i Energetyki w Bytomiu (uchwała nr XVIII/237/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 23 listopada 2015 r. Publikacja: Dziennik Urzędowy Woj. Śląskiego poz. 6137 z dnia 2 grudnia 2015 r.),
- Kontynuacja procedury planistycznej dot. następujących planów zagospodarowania przestrzennego:
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego północnej części miasta Bytomia, zwanego planem „Blachówka” – na podstawie uchwały nr XXXIX/512/08 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 26 listopada 2008 r. (tzw. plan „Blachówka”- rejon ulic: Polnej i Blachówka, stanowiący II etap realizacji ww. uchwały),
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w południowej części Bytomia, zwanego planem „Łagiewniki-Wschód” – na podstawie uchwały nr XVII/221/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 września 2011 r.,
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego śródmieścia Bytomia – na podstawie uchwały nr XVII/222/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 września 2011 r.,
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Wrocławskiej w Bytomiu – na podstawie uchwały nr XVII/223/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 września 2011 r.,
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Leśnej w Bytomiu – na podstawie uchwały nr XXXVI/487/12 Pełniącej Funkcje Organów Miasta Bytom działającej za Radę Miejską z dnia 30 lipca 2012 r.,
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Bytomiu pomiędzy ulicami Chorzowską, Juliana Tuwima i Wojciecha Kilara – na podstawie uchwały nr XXXIII/460/14 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 23 czerwca 2014 r.,
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sześciu terenów położonych w Bytomiu w rejonach ulic: Józefa Nickla i Leśnictwo (teren nr 1), Józefa Nickla i Relaksowej (teren nr 2), Stolarzowickiej i Alojzego Felińskiego (teren nr 3), Stolarzowickiej i Kasztanowej (teren nr 4), Nowej (teren nr 5), Reptowskiej (teren nr 6) – na podstawie uchwały nr XXXIII/461/14 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 23 czerwca 2014 r. zmienionej uchwałą nr XXXVIII/533/14 z dnia 27 października 2014 r., zmienionej uchwałą nr VIII/115/15 z dnia 27 kwietnia 2015 r.;
- zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego północnej części dzielnicy Miechowice, przyjętego uchwałą nr LIII/759/09 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 października 2009 r. dla terenu położonego przy ulicy Dalekiej w Bytomiu – na podstawie uchwały nr XXXVIII/534/14 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 października 2014 r.,
- Przystąpienia do sporządzenia (lub zmiany) następujących opracowań planistycznych:
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Przyjemnej i Stolarzowickiej w Bytomiu – na podstawie uchwały nr VIII/117/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 kwietnia 2015 r.,
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Suchogórskiej i Tęczowej w Bytomiu – na podstawie uchwały nr VIII/118/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 kwietnia 2015 r.,
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie Placu Jana w Bytomiu – na podstawie uchwały nr VIII/119/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 kwietnia 2015 r.,
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Żołnierskiej w Bytomiu – na podstawie uchwały nr VIII/120/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 kwietnia 2015 r.,
  - zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu „Starych Miechowic”, przyjętego uchwałą nr VIII/87/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 23 lutego 2011r. dla terenu położonego przy ulicy Karbowskiej w Bytomiu – na podstawie uchwały nr XV/198/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 września 2015 r.,
  - zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w dzielnicy Miechowice, obejmującego zabudowę pomiędzy ulicami Ks. Jana Frenzla i Jana Dzierżonia, przyjętego uchwałą nr XLV/627/09 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 kwietnia 2009 r. dla terenu położonego przy ulicy Leszczynowej w Bytomiu – na podstawie uchwały XV/199/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 września 2015 r.,
  - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu dla terenu położonego w rejonie ulic: Witolda Gombrowicza i Tadeusza Boya-Żeleńskiego w Bytomiu – na podstawie uchwały XVIII/236/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 23 listopada 2015 r.,

- zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom – na podstawie uchwały nr XV/200/15 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 28 września 2015 r. (w zakresie związanym z koniecznością ujawnienia udokumentowanych złóż kopalin).

W kwietniu 2015 r. Rada Miejska w Bytomiu podjęła uchwałę nr VIII/116/15 w sprawie uchylenia uchwały nr XXXIX/511/08 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 26 listopada 2008 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego północno-zachodniej części miasta Bytomia, obejmującego tereny dzielnic Stolarzowice i Górniki (zastąpioną przez przytoczone wyżej uchwały Rady Miejskiej nr VIII/117/15, VIII/15, VIII/118/15, VIII/119/15 i VIII/120/15 z dnia 27 kwietnia 2015 r.).

W dniu 31 grudnia 2015 r. w Gminie Bytom 2631,2 ha (tj. 37,9 % powierzchni miasta) objęte było obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, natomiast 1437,7 ha (tj. 20,7 % powierzchni miasta) objęte było przystąpieniami do sporządzania planów.

2.2.2 Bytomska Infrastruktura Informacji Przestrzennych

Bytomska Infrastruktura Informacji Przestrzennej (BIIP) powstała z inicjatywy Wydziału Geodezji Urzędu Miejskiego i jest przez pracowników tejże komórki prowadzona oraz rozwijana. Kluczowym celem BIIP jest realizacja zapisów ustawy o infrastrukturze informacji przestrzennej a w szczególności usługi: wyszukiwania, przeglądania, pobierania i przekształcania zbiorów danych. BIIP wypełnia rolę informacyjną i edukacyjną ale przede wszystkim ułatwia gospodarowanie przestrzenią miasta.

Nowatorskie rozwiązania wykorzystywane do obsługi BIIP oraz sprawna polityka zarządcza, a także ilość udostępnianych danych powodują, iż BIIP jest jednym z prężnie rozwijających się portali usług i informacji przestrzennych w kraju.

W roku 2015 Wydział Geodezji pozyskał pieniądze ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach oszczędności Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2007-2013. Dzięki uzyskanym środkom został zrealizowany długo przygotowywany i planowany projekt pn.: „Budowa węzła Infrastruktury Informacji Przestrzennej dla Bytomia”. Łączna kwota projektu to 1 254 907,03 zł brutto. Dofinansowanie projektu ze środków Unii Europejskiej to 85% całkowitej wartości projektu.

Głównym celem projektu było zbudowanie nowoczesnej platformy integracyjno-analitycznej, która pozwoliła skonsolidować informacje przestrzenne dotyczące Bytomia. Udostępnione pracownikom urzędu i jednostek organizacyjnych narzędzia pozwalają na wykonywanie analiz i raportów służących podejmowaniu decyzji. Rozbudowany o nowe funkcje analityczne został również internetowy serwis BIIP. W ramach projektu Wykonawca dostarczył sprzęt komputerowy oraz oprogramowanie, opracował i wdrożył usługi aplikacyjne Węzła Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej (WIIP) oraz Systemu CRD (Centralne Repozytorium Danych).

Rysunek nr 6: Węzeł Infrastruktury Informacji Przestrzennej Miasta Bytom

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezyjnego UM

Istotnym elementem prac było przygotowanie i zasilanie CRD rejestrami pochodzącymi z baz informacyjnych prowadzonych w jednostkach organizacyjnych oraz komórkach zewnętrznych urzędu. Dane zostały pozyskane min. z Miejskiego Zarządu Dróg i Mostów, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Powiatowego Urzędu Pracy Bytomskich Mieszkań oraz Policji. Po zasileniu systemu są na bieżąco aktualizowane i udostępniane w ramach autoryzowanego dostępu do systemu. Wizualizacją CRD jest GPT - Geoportal Toolkit - portal mapowy udostępniany użytkownikom WIIP.

W efekcie realizacji projektu powstał Węzeł Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej (WIIP) wykorzystywany przez kadrę zarządzającą, pracowników Urzędu Miejskiego w Bytomiu oraz pracowników jednostek organizacyjnych. Dla Mieszkańców udostępniony jest jak w poprzednich latach portal internetowy i-BIIP, którego kluczowym elementem jest plan miasta GPT - Geoportal Toolkit. Plan Miasta posiada narzędzia wyszukiwania, jak również inne możliwości, np. dodawanie warstw ze zbiorów danych, dodawania zewnętrznych serwisów Web Map Service (WMS).

WIIP będzie wykorzystywany do analiz niezbędnych przy prowadzeniu rewitalizacji miasta. Wyniki tych analiz będą udostępnione mieszkańcom Bytomia i wszystkim innym zainteresowanym procesem rewitalizacji.

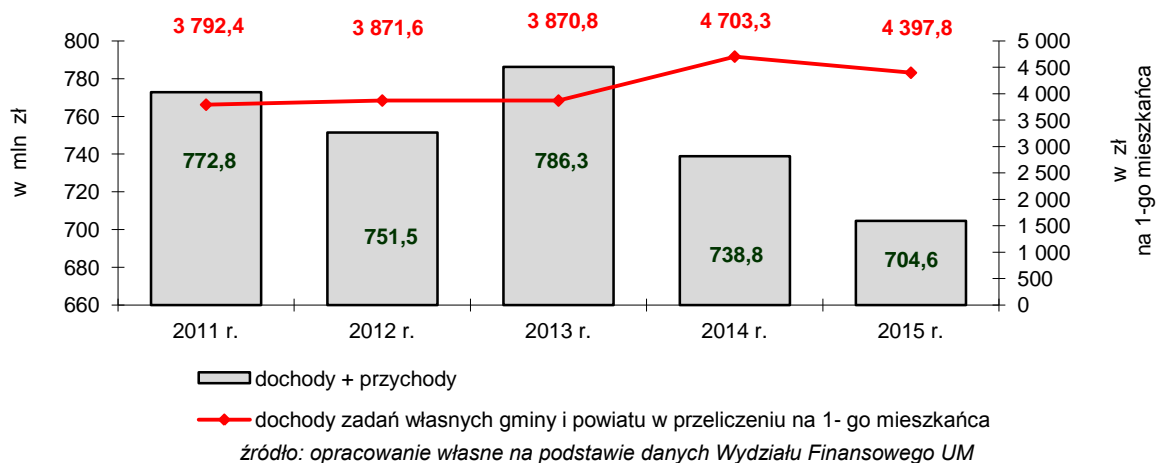
Dla administratorów systemu zostały stworzone specjalne aplikacje umożliwiające zarządzanie systemem, zasilanie baz danych, konfigurowanie ustawień i wyglądu poszczególnych modułów oraz zarządzanie użytkownikami systemu. Dodatkowo istotnym elementem WIIP jest możliwość generowania raportów, statystyk oraz dedykowanych zestawień.

2.3 Finanse miasta

2.3.1 Dochody i przychody budżetu miasta

Dochody i przychody budżetu miasta w 2015 r. wynosiły łącznie 704 637 tys. zł i były niższe o 4,6% od uzyskanych w 2014 roku.

Wykres nr 3: Kształtowanie się dochodów i przychodów miasta w latach 2011–2015

W przeliczeniu na 1-go mieszkańca dochody zadań własnych gminy i powiatu wynosiły w 2015 r. 4 397,8 zł i były niższe o 306,0 zł, tj. o 6,5% w porównaniu do 2014 r.

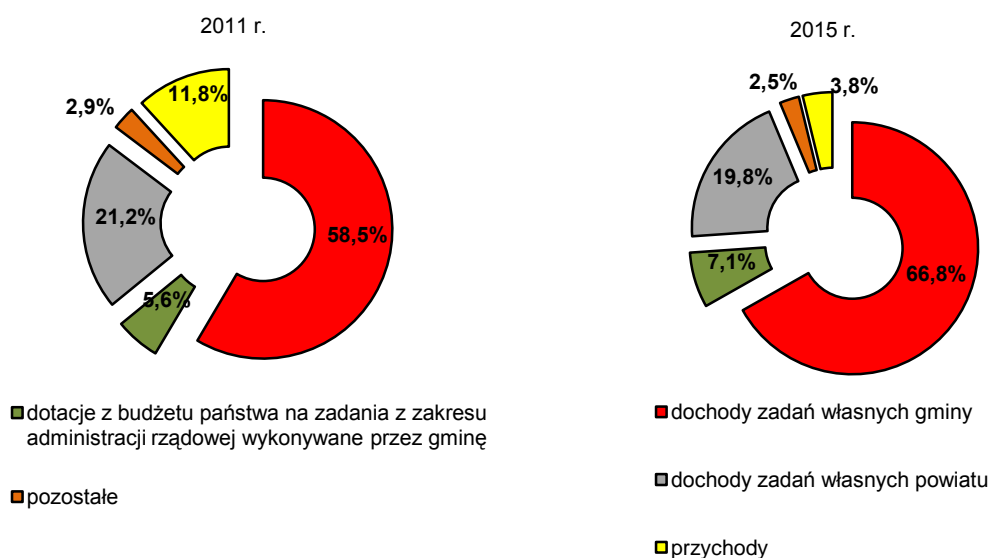
Tabela nr 5: Zestawienie dochodów i przychodów budżetu miasta według rodzaju zadań (w mln zł)

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Dochody i przychody ogółem:	772,79	751,47	786,32	738,81	704,64
1. Dochody ogółem, w tym:	681,80	686,31	678,25	696,52	678,05
■ dochody zadań gminy:	495,94	507,98	510,41	527,51	522,29
▪ dochody zadań własnych	451,94	463,06	464,89	480,04	470,9

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
▪ dotacje z budżetu państwa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	43,46	44,27	44,81	46,72	50,35
▪ dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,28	0,37	0,20	0,33	0,48
▪ dotacje na zadania realizowane w ramach porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	0,26	0,28	0,51	0,42	0,56
■ dochody zadań powiatu:	185,86	178,33	167,84	169,01	155,76
▪ dochody zadań własnych	169,96	161,71	150,78	151,47	139,32
▪ dotacje z budżetu państwa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	15,28	16,15	16,64	17,03	15,78
▪ dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,12	0,04	0,00	0,02	0,1
▪ dotacje na zadania realizowane w ramach porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	0,50	0,43	0,42	0,49	0,56
2. Przychody	90,99	65,16	108,07	42,29	26,59

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

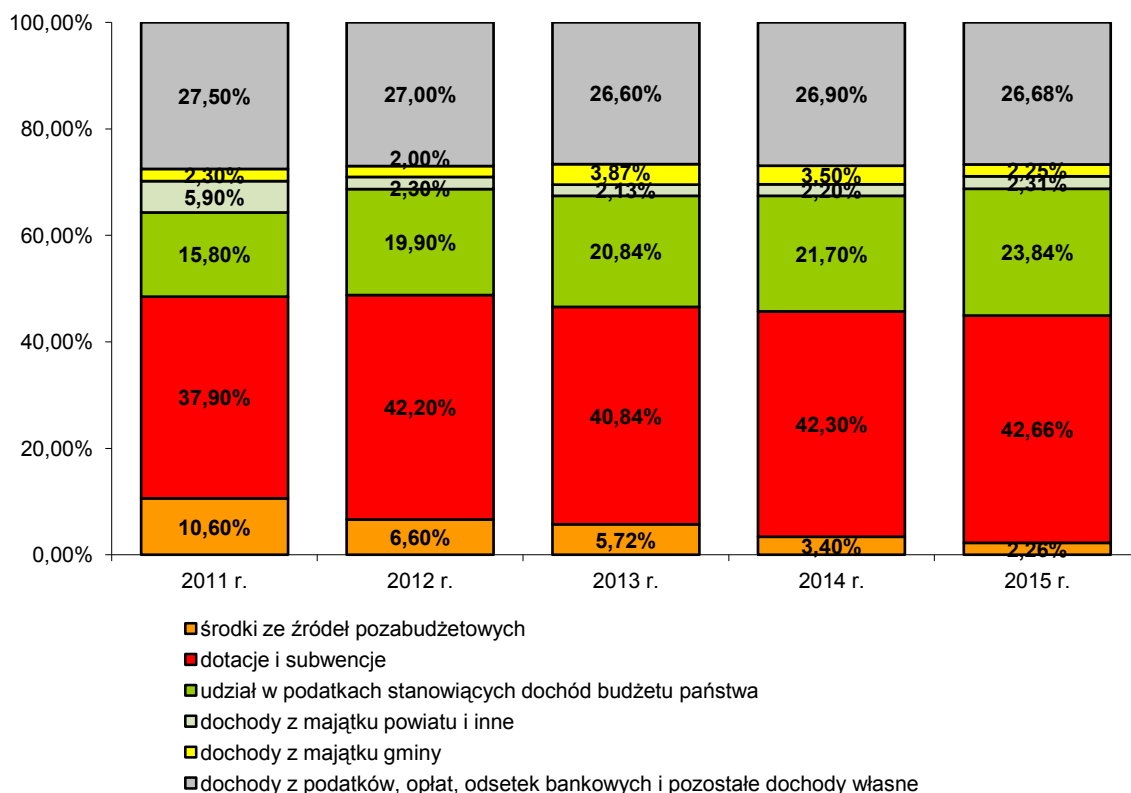
Wykres nr 4: Struktura dochodów i przychodów budżetu miasta wg rodzaju

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Porównując strukturę dochodów i przychodów budżetu miasta wg rodzaju w roku 2011 i w roku 2015 można zauważyć zwiększenie się udziału przychodów z zadań własnych gminy natomiast zmniejszeniu uległy dochody zadań własnych powiatu oraz przychody gminy.

Wykres nr 5: Struktura dochodów budżetu miasta według źródeł pochodzenia

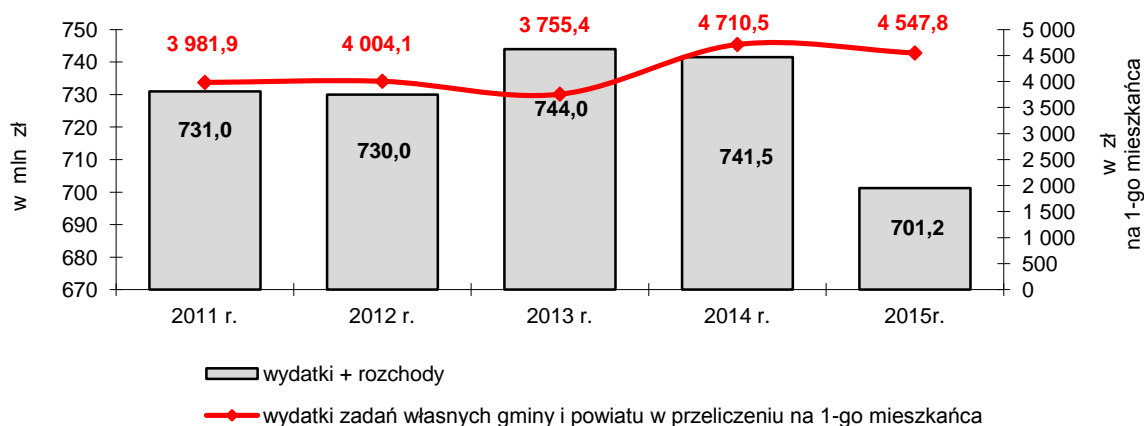
źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

W 2015 r. podobnie jak w latach poprzednich dotacje i subwencje stanowiły największy udział w dochodach budżetu ogółem, następnie dochody z podatków, opłat, odsetek bankowych.

2.3.2 Wydatki i rozchody budżetu miasta

Wydatki i rozchody budżetu miasta wynosiły ogółem 701 200 tys. zł i były o 4,0% niższe w odniesieniu do 2011 roku.

Wykres nr 6: Kształtowanie się wydatków i rozchodów miasta w latach 2011–2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

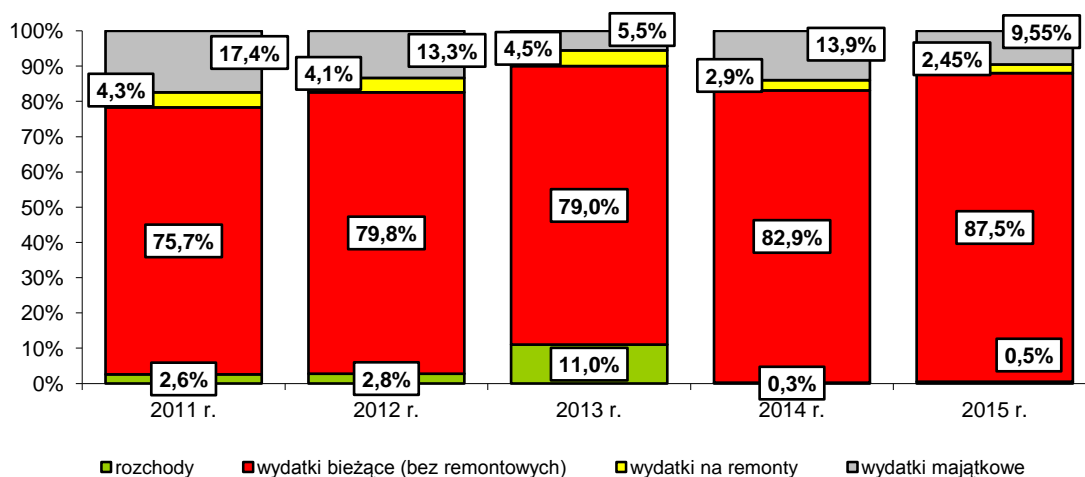
W przeliczeniu na jednego mieszkańca Bytomia wydatki zadań własnych gminy i powiatu wynosiły łącznie 4 525,4 zł i w porównaniu z 2011 r. były o 13,64 % wyższe.

Tabela nr 6: Zestawienie wydatków i rozchodów budżetu miasta według rodzaju zadań (w mln zł)

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Wydatki i rozchody ogółem:	730,95	730,00	744,48	738,97	701,18
1. Wydatki ogółem, w tym:	712,2	709,66	662,23	739,89	697,71
▪ wydatki zadań gminy	504,98	518,57	491,40	553,04	542,03
▪ wydatki zadań własnych	461,24	473,93	446,03	505,99	491,19
▪ wydatki zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	43,46	44,27	44,81	46,72	50,36
▪ wydatki zadań administracji rządowej realizowane na podstawie porozumień	0,28	0,37	0,56	0,33	0,48
▪ wydatki zadań powiatu	207,24	191,09	170,83	184,33	155,68
▪ wydatki zadań własnych	191,74	172,21	151,28	166,78	136,74
▪ wydatki zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	15,28	16,15	16,64	17,03	15,78
▪ wydatki zadań administracji rządowej realizowane na podstawie porozumień	0,11	0,04	-	0,02	0,0
▪ dotacje na zadania realizowane w ramach porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	0,11	2,69	2,91	0,50	3,16
2. Rozchody	18,73	20,34	82,25	1,60	3,47

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Wykres nr 7: Struktura wydatków budżetu miasta według rodzajów wydatków

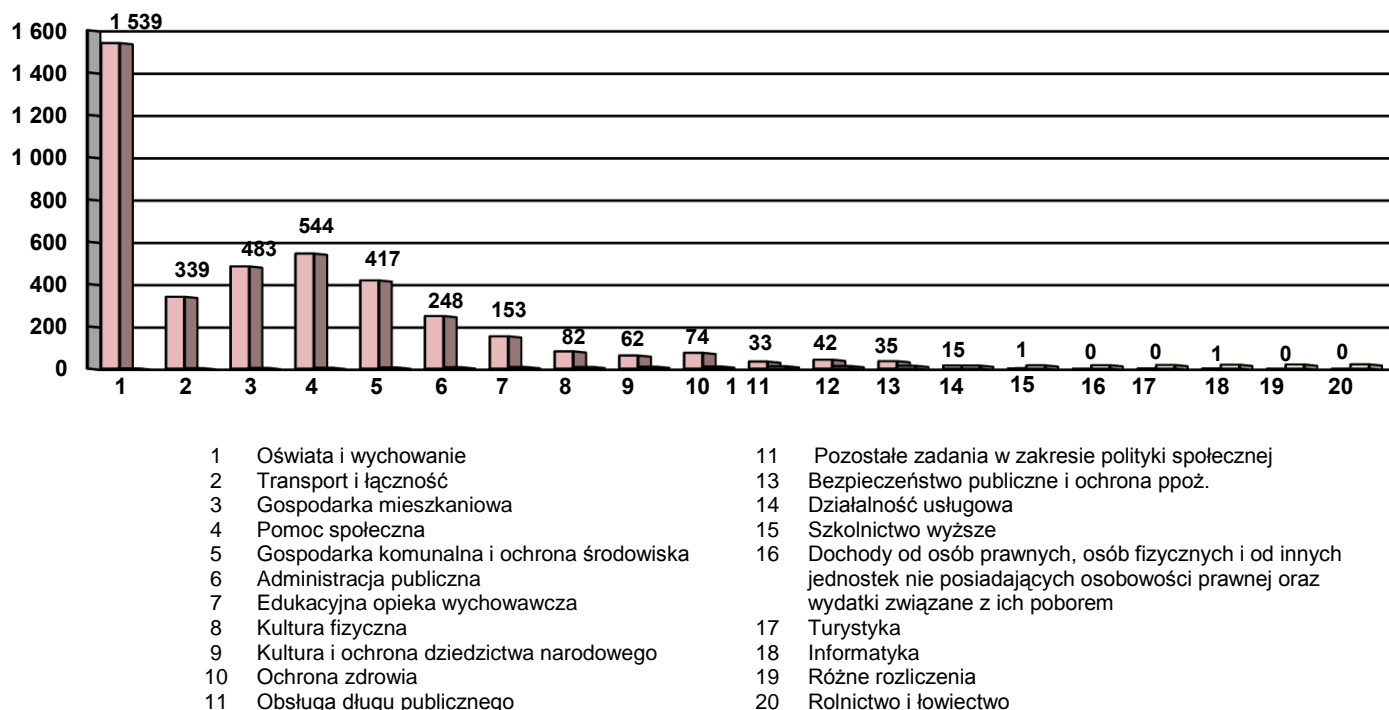

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

W latach 2011–2012 obserwujemy kilku procentowy udział rozchodów w strukturze wydatków. Ze względu na wykup obligacji miejskich i spłatę uprzednio zaciągniętych kredytów komercyjnych w 2013 roku udział rozchodów zwiększył się do poziomu 11,0%, by w 2015 roku osiągnąć wartość 0,5%.

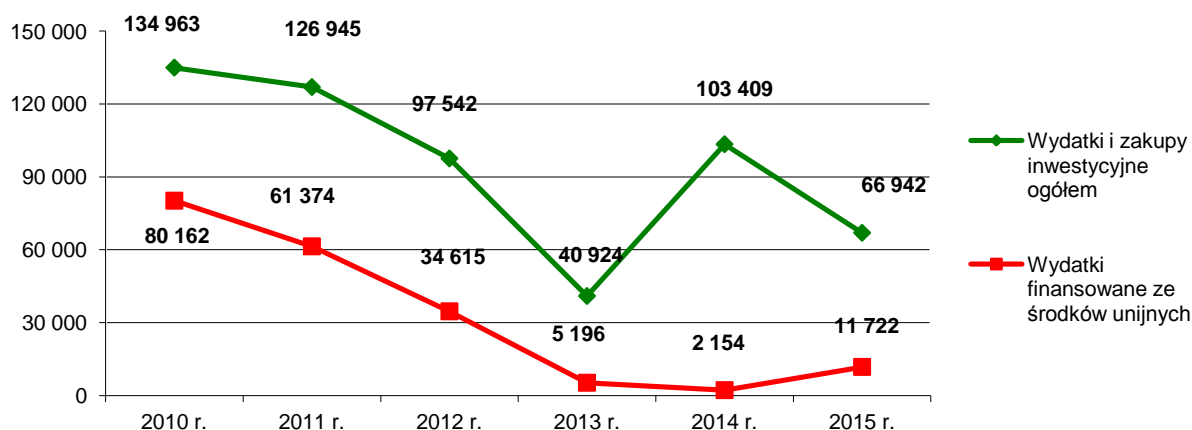
Wykres nr 8: Wykonanie wydatków budżetowych zadań własnych gminy i powiatu na 1 mieszkańca Bytomia (w złotych) według działów klasyfikacji budżetowej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

W rozbiciu na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej największe kwoty w 2015 r. przeznaczane zostały na oświatę i wychowanie oraz pomoc społeczną.

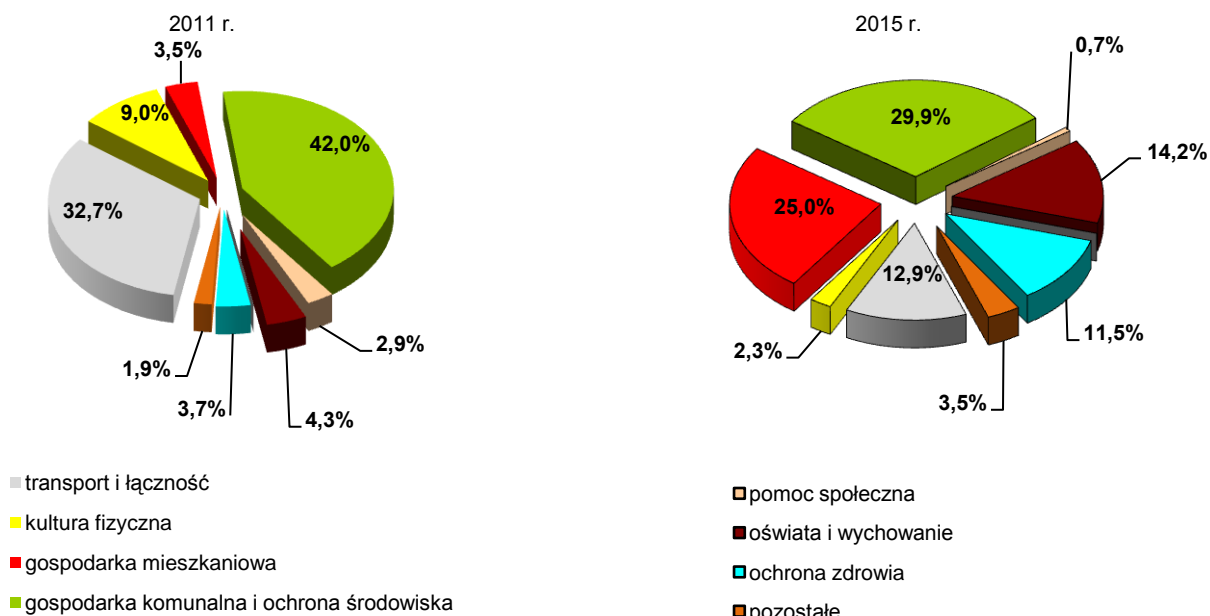
Wykres nr 9: Wydatki i zakupy inwestycyjne w latach 2010–2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Wykres nr 10: Struktura wydatków majątkowych finansowanych ze środków budżetu miasta według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej

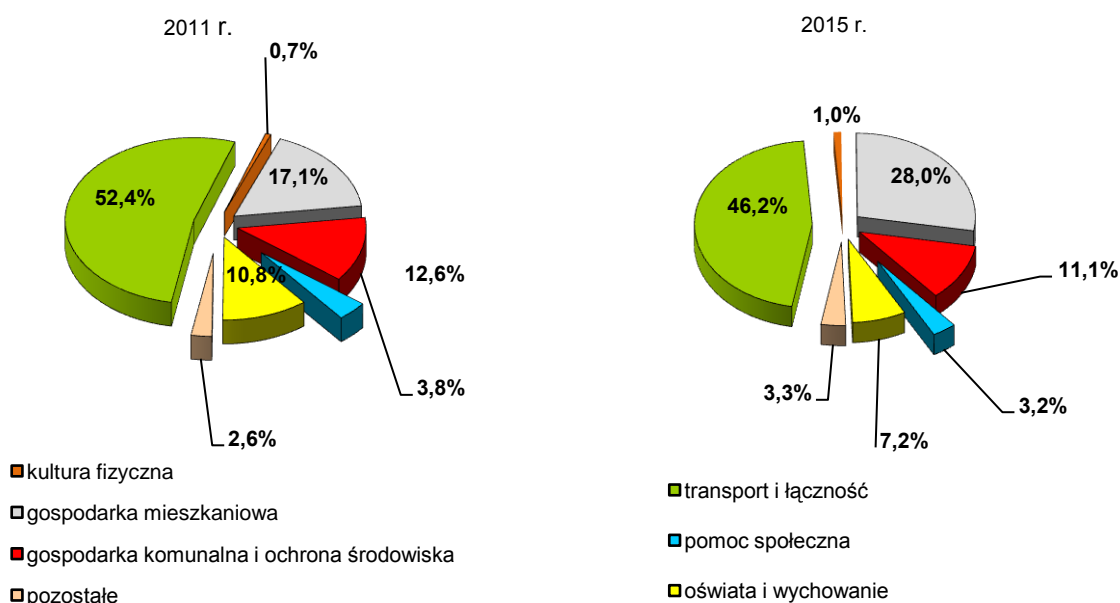

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Struktura wydatków inwestycyjnych w okresie 2011–2015 uległa zmianie. Największe zmiany obserwujemy w udziale wydatków w dziale „Gospodarka mieszkaniowa” o 21,5% oraz spadku udziału wydatków w dziale „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” o 12,1% oraz „Kultura fizyczna” o 6,7%.

W latach 2011–2015 na remonty wydatkowano odpowiednio: 2011 r. – 25 144 tys. zł, 2012 r. – 32 098 tys. zł, 2013 r. – 29 816 tys. zł., 2014 r. – 33 193 tys. zł, 2015 r. – 17 161 tys. zł.

Wykres nr 11: Struktura wydatków na działalność remontową według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Główne wydatki na działalność remontową w 2015 r. dotyczyły zadań zaliczanych zgodnie z klasyfikacją budżetową do działów: „Transport i łączność”, „Gospodarka mieszkaniowa” oraz „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska”.

2.3.3 Pozyskane środki zewnętrzne

W 2015 roku Gmina Bytom pozyskała ze środków unijnych dofinansowanie w kwocie 17 831 779,26 zł, w tym z:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) na 3 projekty inwestycyjne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 w kwocie 2 863 717,85 zł,
- Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) na 10 projektów: 4 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013, 6 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, 4 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 na łączną kwotę 14 158 714,22 zł,
- Programu Erasmus+ na 4 projekty na kwotę 809 347,19 zł.

Tabela nr 7: Liczba projektów dofinansowanych ze środków unijnych w 2015 r.

Źródło finansowania	Liczba projektów	Wartość projektów (w zł)	Kwota dofinansowania (w zł)
EFRR (2007-2013)	3	3 750 689,58	2 863 717,85
EFS (2007-2013)	4	1 738 266,52	369 437,14
EFS (2014-2020)	6	15 034 305,45	13 789 277,08
Erasmus+	4	809 347,19	809 347,19
Razem	17	21 332 608,74	17 831 779,26

źródło: opracowanie własne

Zestawienie projektów dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 8: Zestawienie projektów dofinansowanych ze środków unijnych w 2015 r.

Projekt	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość projektu (w zł)	Kwota dofinansowania (w zł)	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
Przebudowa skrzyżowania ulic Nałkowskiej i Obwodnicy Północnej w Bytomiu	EFRR w ramach RPO WSL na lata 2007-2013 Działanie 7.1 Modernizacja i rozbudowa sieci drogowej	1 344 404,10	1 115 461,97 (warunkowo)	2015	Miejski Zarząd Dróg i Mostów
Termomodernizacja budynku IV Liceum Ogólnokształcącego w Bytomiu przy pl. Sikorskiego 1	EFRR w ramach RPO WSL na lata 2007-2013 Działanie 5.3 Czyste powietrze i odnawialne źródła energii	1 151 378,45	682 903,28	2015-2016	Wydział Realizacji Inwestycji i Remontów
Budowa węzła Infrastruktury Informacji Przestrzennej dla Bytomia	EFRR w ramach RPO WSL na lata 2007-2013 Działanie 2.2 Rozwój elektronicznych usług publicznych	1 254 907,03	1 065 352,60	2012-2015	Wydział Geodezji
By-PAS Bytomska Pracownia Aktywności Społecznej	EFS w ramach RPO WSL na lata 2014-2020 Poddziałanie 1.9.6 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – tryb pozakonkursowy	8 195 845,00	6 966 468,25	2015-2017	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy (I)	EFS w ramach PO WER na lata 2014-2020 Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy	4 609 073,73	4 609 073,73	2015	Powiatowy Urząd Pracy

Projekt	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość projektu (w zł)	Kwota dofinansowania (w zł)	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
	na regionalnym rynku pracy Poddziałanie 1.1.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego				
Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu (I)	EFS w ramach RPO WSL na lata 2014-2020 Działanie 7.2 Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia – projekty pozakonkursowe (dla publicznych służb zatrudnienia)	1 354 686,32	1 354 686,32	2015	Powiatowy Urząd Pracy
Stawiamy na profesjonalność IV (projekt systemowy)	EFS w ramach POKL na lata 2007-2013, Poddziałanie 6.1.2 Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie	203 186,04	7 037,70 (w 2015 r.)	2013-2015	Powiatowy Urząd Pracy
Staż – początek kariery zawodowej	EFS w ramach POKL na lata 2007-2013, Poddziałanie 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy	503 721,24	298 976,62 (w 2015 r.)	2014-2015	Powiatowy Urząd Pracy
Kierunek przedsiębiorczość (projekt partnerski)	EFS w ramach POKL na lata 2007-2013, Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie	886 675,78	44 608,23 (w 2015 r.)	2013-2015	Powiatowy Urząd Pracy
Równe szanse na lokalnym rynku pracy	EFS w ramach POKL na lata 2007-2013, Działanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	144 683,46	18 814,59 (w 2015 r.)	2012-2015	Powiatowy Urząd Pracy
Młodzież z pasją – kształcenie zawodowe na południu Europy	EFS w ramach PO WER na lata 2014-2020	315 375,58	315 375,58	2016-2017	Wydział Edukacji/ Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich
Praktyki zawodowe w Irlandii szansą na lepszy start w dorosłość	EFS w ramach PO WER na lata 2014-2020	481 106,70	481 106,70	2015-2017	Wydział Edukacji/ Technikum nr 4
Jak skutecznie uczyć się i nauczać	EFS w ramach PO WER na lata 2014-2020	78 218,12	62 566,50	2015-2017	Wydział Edukacji/ IV Liceum Ogólnokształcące
Odkryj swoje możliwości zawodowe w Europie i uwierz w siebie	Program Erasmus+ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	535 071,00	535 071,00	2015-2017	Wydział Edukacji/ Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących
Ekologiczny i inteligentny dom	Program Erasmus+ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	107 923,00	107 923,00	2015-2017	Wydział Edukacji/ Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących
Moja praca – moja	Program Erasmus+	80 158,73	80 158,73	2015-2017	Wydział Edukacji/

Projekt	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość projektu (w zł)	Kwota dofinansowania (w zł)	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
przyszłość	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji				Zespół Szkół Specjalnych nr 3
Emocje, sztuka i my w Europie	Program Erasmus+ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	86 194,46	86 194,46	2015-2017	Wydział Edukacji/ Zespół Szkół Specjalnych nr 6
Razem (pozyskane dofinansowanie w zł)		21 332 608,74	17 831 779,26		

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji własnych oraz otrzymanych z wydziałów Urzędu Miejskiego i instytucji (stan na koniec 2015 r.)

W 2015 r. pozyskano dla Gminy Bytom i jednostek podległych również dotacje z innych źródeł (głównie krajowych) w łącznej wysokości 10 319 291,99 zł. Zestawienie projektów, źródła ich dofinansowania, wartości projektów oraz kwoty dofinansowania przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 9: Zestawienie projektów dofinansowanych z innych niż unijne źródła zewnętrznych w 2015 r.

Projekt	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość projektu (w zł)	Kwota dofinansowania (w zł)	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 43 w Bytomiu	Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej w ramach Programu Rozwoju Regionalnej Infrastruktury Sportowej (Ministerstwo Sportu i Turystyki)	3 953 087,40	716 000,00	2014-2015	Wydział Realizacji Inwestycji i Remontów
Remont trzech okien w auli budynku IV Liceum Ogólnokształcącego w Bytomiu	Środki Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	1 151 378,45	682 903,28	2015-2016	Wydział Realizacji Inwestycji i Remontów
Modernizacja sali gimnastycznej Technikum nr 4 w Bytomiu	Dotacja celowa Wojewody Śląskiego z rezerwy ogólnej budżetu państwa	615 073,05	250 000,00	2015	Wydział Realizacji Inwestycji i Remontów
Seminarium: Drzewo jako podstawowy element krajobrazu miejskiego	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Priorytet EE 3.1 – Seminarium, sympozja i konferencje z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej	5 200,00	3 840,00	2015	Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej
Zakładanie miniarboretum – Etap II	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Priorytet OP 5.1 – Zakładanie mini ogrodów botanicznych, mini arboretów w szczególności przy szkołach i przedszkolach	31 180,60	24 958,88	2015	Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej
Broszura - miniarboretum	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Priorytet EE 5.2 – Jednorazowe publikacje propagujące ochronę środowiska i gospodarkę wodną	4 330,00	1 496,00	2015	Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej
Publikacja: książeczka i film „Bytomskie parki zabytkowe”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Priorytet EE 5.2 – Jednorazowe publikacje	65 000,00	32 500,00	2015	Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej

Projekt	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość projektu (w zł)	Kwota dofinansowania (w zł)	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
	propagujące ochronę środowiska i gospodarkę wodną				
Rewitalizacja zabytkowego Parku Fazaniec w Bytomiu – etap II	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Priorytet OP 1.2 Ochrona parków wpisanych do rejestru zabytków i parków o charakterze regionalnych	966 611,02 (koszt planowany)	384 252,61 (decyzja WFOSiGW o dofinansowaniu – podpisanie umowy do 27 lutego 2016 r.)	2015-2017	Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej
Przebudowa zieleni w Parku Miejskim im. F. Kachla w Bytomiu – etap IV	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Priorytet OP 1.2 Ochrona parków wpisanych do rejestru zabytków i parków o charakterze regionalnych	198 801,00 (koszt planowany)	156 744,80 (decyzja WFOSiGW o dofinansowaniu – podpisanie umowy do 27 lutego 2016 r.)	2016	Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej
Rewitalizacja zabytkowego Parku Ludowego w Bytomiu – Etap II	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Priorytet OP 1.2 Ochrona parków wpisanych do rejestru zabytków i parków o charakterze regionalnych	135 686,30 (koszt planowany)	100 080,00 (decyzja WFOSiGW o dofinansowaniu – podpisanie umowy do 27 lutego 2016 r.)	2015-2016	Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej
Zabudowa powietrznej pompy ciepła budynku klubu sportowego „Silesia” Miechowice	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	271 816,00	69 864,00 (warunkiem jest zawarcie umowy do 22 lutego 2016 r.)	2015-2016	Wydział Ekologii
Zakup nowości wydawniczych do bibliotek	Program Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek”	65 810,00	65 810,00	2015	Miejska Biblioteka Publiczna
Zakup zestawów komputerowych oraz oprogramowania użytkowego dla Placówki Filialnej nr 6 i 12 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bytomiu	Fundusz prewencyjny PZU	4 000,00	4 000,00	2015	Miejska Biblioteka Publiczna
Kompleksowe działanie na rzecz tworzenia regionalnego ośrodka szpitalnego w mieście Bytomiu	Dotacja celowa budżetu państwa na podstawie art. 20a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju	18 209 198,36	3 781 652,09 (w 2015 r.)	2012-2015	Wydział Polityki Społecznej
„Aktywny samorząd” 2015	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	269 011,46	269 011,46	2015	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego – edycja 2015 r.	Program rządowy Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej: Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – edycja 2011-2015 (komponent I)	148 880,00	110 000,00	2015-2016	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
Podmiot zatrudnienia socjalnego partnerem Ośrodka Pomocy	Program rządowy Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej:	110 543,00	80 000,00	2015-2016	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

Projekt	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość projektu (w zł)	Kwota dofinansowania (w zł)	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy w realizacji kontraktów socjalnych – edycja 2015 r.	Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – edycja 2011-2015 (komponent I)				
Dofinansowanie kosztów wynagrodzenia asystentów rodzin w 2015 r.	Program rządowy Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej: „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015”	616 215,92	261 000,00	2015	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
Dofinansowanie kosztów wynagrodzenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2015 r.	Program rządowy Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej: „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015”	86 560,40	30 000,00	2015	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
Dzienny Dom „Senior-Wigor”	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Program Wieloletni „Senior-Wigor” na lata 2015-2020 Edycja 2015	312 792,90	250 000,00	2015	Wydział Polityki Społecznej/ Bytomskie Centrum Wsparcia
Dofinansowanie działań obejmujących kształcenie ustawiczne dla pracowników i pracodawców	Krajowy Fundusz Szkoleniowy poprzez Powiatowy Urząd Pracy w Bytomiu	7 500,00	6 000,00	2015	Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych w Bytomiu
Bezpieczna+	Dotacja celowa Rządowy program wspomagania w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+”	33 674,71	26 939,77	2015	Wydział Edukacji (projekt realizowany w Gimnazjum 11 i Technikum nr 5 w ZSAEIO)
Książka naszych marzeń	Dotacja celowa Rządowy program wspierania organów prowadzących szkoły podstawowe i artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej w obszarze rozwijania zainteresowań uczniów przez promocję czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży	55 683,33	44 519,45	2015	Wydział Edukacji (projekt realizowany w 23 bytomskich szkołach podstawowych)
Wspólne drogi – popołudniowe zajęcia edukacyjno-integracyjne	Dotacja celowa budżetu państwa w ramach programu rządowego „Program integracji społeczności romskiej na lata 2014-2020”	14 800,00	10 000,00	2015	Wydział Edukacji/ Szkoła Podstawowa nr 3
Profilaktyka zdrowotna dzieci realizowana w trakcie wyjazdu śródrocznego w roku szkolnym 2014/2015	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	681 506,00	124 420,00	2015	Wydział Edukacji (projekt realizowany w 13 bytomskich szkołach podstawowych)
Profilaktyka zdrowotna dzieci realizowana w trakcie wyjazdu śródrocznego w roku szkolnym 2015/2016	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	286 001,00	51 670,00	2015	Wydział Edukacji (projekt realizowany w 5 bytomskich szkołach)

Projekt	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość projektu (w zł)	Kwota dofinansowania (w zł)	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu (podstawowych)
Wyprawka szkolna	Dotacja celowa budżetu państwa z przeznaczeniem na dofinansowanie zakupu podręczników dla uczniów szkół publicznych i niepublicznych w ramach Rządowego programu pomocy uczniom w 2015 roku – „Wyprawka szkolna”	223 294,68	223 294,68	2015	Wydział Edukacji/ bytomskie szkoły
Doposażenie JST w zakresie wyposażenia: - w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne pomieszczeń dydaktycznych w nowo wybudowanych obiektach szkół i placówek oświatowych; - stołówek w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminy otrzymujące w roku 2015 podstawowa część wyrównawczej subwencji ogólnej; - w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne dla szkół podstawowych ogólnodostępnych prowadzących edukację włączającą; - gabinetów profilaktyki prozdrowotnej i pomocy przedlekarskiej; - w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne pomieszczeń do przeprowadzania egzaminów praktycznych potwierdzających kwalifikacje w szkołach rozpoczynających kształcenie w roku 2015 w zawodach, w których szkoły te dotychczas nie prowadziły takiego kształcenia.	Rezerwa części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2015	829 750,00	829 750,00	2015	Wydział Edukacji/ bytomskie szkoły
Dotacja podręcznikowa	Dotacja celowa budżetu państwa na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne lub materiały ćwiczeniowe	904 664,00	904 664,00	2015	Wydział Edukacji/ bytomskie szkoły
Z przyrodą za pan brat	Konkurs „Zielona Pracownia_Projekt” Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	24 517,69	3 677,88 nagroda w wysokości 15%, pozostała część zgłoszona do konkursu „Zielona Pracownia”	2016	Wydział Edukacji/ Szkoła Podstawowa nr 37
Science Planet – Planeta Nauk	Konkurs „Zielona Pracownia_Projekt” Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	37 803,15	5 670,47 nagroda w wysokości 15%, pozostała część zgłoszona do konkursu	2016	Wydział Edukacji/ Gimnazjum nr 2

Projekt	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość projektu (w zł)	Kwota dofinansowania (w zł)	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
			„Zielona Pracownia”		
Powiatowe dzieci	Fundacja A. Piecucha z tytułu wpłat 1%	1 235,00	1 235,00	2015	Wydział Edukacji/Przedszkole Miejskie nr 56
Ogródek dziecięcych marzeń	Fundacja Lotto „Milion marzeń”	4 000,00	4 000,00	2015	Wydział Edukacji/Przedszkole Miejskie nr 5
Wniosek o finansowanie zadania prewencyjnego w zakresie zdrowego stylu życia – żywienie, turystyka, sport. Konkursy dydaktyczne dla dzieci z udziałem rodziców	Fundusze firmy ubezpieczeniowej PZU	600,00	600,00	2015	Wydział Edukacji/Przedszkole Miejskie nr 3
Każda żyrafa prowadzi do teatru. Wersja 2.0	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program: Edukacja kulturalna	128 000,00	75 000,00	2015	Bytomskie Centrum Kultury
Badanie środowiska polskich artystów i kuratorów w obliczu praktyk krytyki instytucjonalnej w latach 1985-2014	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program: Obserwatorium Kultury	95 300,00	80 000,00	2015	Bytomskie Centrum Kultury
17. Międzynarodowy Festiwal Teatromania	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program: Teatr i taniec	398 300,00	146 000,00	2015	Bytomskie Centrum Kultury
17. Międzynarodowy Festiwal Teatromania	Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej		80 000,00	2015	
17. Międzynarodowy Festiwal Teatromania	AC/E Accion Cultural Espanola (PICE)		26 805,10	2015	
Edukacja Medialna	Sieć Kin Studyjnych i Lokalnych Program: Edukacja	40 345,90	8 000,00	2015	Bytomskie Centrum Kultury
Wniosek zbiorczy na organizację wydarzeń kinowych w ramach BCKina	Sieć Kin Studyjnych i Lokalnych Program: Upowszechnianie kultury	11 552,59	5 100,00	2015	Bytomskie Centrum Kultury
Sztuka/Poznanie/Działanie	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014	287 571,47	256 702,98	2015	Bytomskie Centrum Kultury
Sztuka/Poznanie/Działanie	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014	90 885,35	81 129,54	2016	Bytomskie Centrum Kultury
Badanie środowiska polskich artystów i kuratorów w obliczu praktyk krytyki instytucjonalnej w latach 1985-2014	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program: Obserwatorium Kultury	59 550,00	50 000,00	2016	Bytomskie Centrum Kultury
Razem (pozyskane dofinansowanie w zł)		31 437 710,73	10 319 291,99		

źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji własnych oraz otrzymanych z wydziałów Urzędu Miejskiego i instytucji (stan na koniec 2015 r.)

Na koniec 2015 r. miasto czekało na ocenę 7 projektów zgłoszonych do dofinansowania ze środków unijnych w ramach perspektywy 2014-2020, w tym:

- 5 projektów zgłoszonych do EFRR w ramach RPO WSL na lata 2014-2020 Poddziałanie 12.1.1 Infrastruktura wychowania przedszkolnego – ZIT:
  - Adaptacja pomieszczeń na sale dydaktyczne dla dzieci z niepełnosprawnością w Przedszkolu Miejskim nr 21 w Bytomiu,
  - Adaptacja pomieszczeń na sale dydaktyczne dla Przedszkola Miejskiego nr 24 w Bytomiu,
  - Adaptacja pomieszczeń na sale dydaktyczne dla Przedszkola Miejskiego nr 25 w Bytomiu,
  - Adaptacja pomieszczeń na sale dydaktyczne dla Przedszkola Miejskiego nr 54 w Bytomiu,
  - Adaptacja pomieszczeń na sale dydaktyczne dla Przedszkola Miejskiego nr 63 w Bytomiu;

- 2 projektów zgłoszonych do EFS w ramach RPO WSL na lata 2014-2020 Działanie 11.1. Ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i średniego:
- Języki matematyki (projekt Zespołu Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Bytomiu),
- Uczeń w centrum uwagi – bytomski klucz do sukcesu (projekt Bytomskiego Ośrodka Edukacji).

Równocześnie w 2015 r. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. pozyskało pożyczki w ramach Programu KAWKA „Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii” Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach dla inwestycji na terenie Bytomia:

- Modernizacja systemu ogrzewania budynków w rejonie ulic Tuwima, Schenka, Smółki, Prokopa w Bytomiu,
- Modernizacja systemu ogrzewania budynków przy ul. Palińskiego 2, 4 w Bytomiu,
- Modernizacja systemu ogrzewania budynków przy ul. Woźniaka w Bytomiu.

Złożyło też kolejne dwa wnioski o pożyczki dla projektów:

- Modernizacja systemu ogrzewania budynku przy ul. Chorzowskiej 14 d-g w Bytomiu,
- Modernizacja systemu ogrzewania budynku przy ul. Wrocławskiej 32-34 w Bytomiu (Square),

które będą ocenione w 2016 r.

2.4 System obsługi klienta

Funkcjonowanie Urzędu Miejskiego podlega procedurom Systemu Zarządzania Jakością wprowadzonym w 2002 r. i określonym przez normę ISO 9001:2000. Inicjatywą wdrożonego systemu jest poprawa jakości świadczonych usług oraz doskonalenie obsługi klientów. System Zarządzania Jakością ustanawia dokładny podział zadań, uprawnień i odpowiedzialności dla wszystkich pracowników, w ramach, którego – podczas opracowania, wdrażania i doskonalenia systemu – stosuje się podejście procesowe. W konsekwencji usprawnia się obieg informacji i dokumentów uzyskując efekt zwiększenia zadowolenia klientów poprzez dokładne spełnienie ich wymagań i oczekiwań.

W 2015 roku w Urzędzie Miejskim w Bytomiu odbył się audit pośredni certyfikacji Systemu Zarządzania Jakością przeprowadzony przez auditorów Biura Certyfikacji Polskiego Rejestru Statków S.A. Sprawdzono zasady funkcjonowania Urzędu Miejskiego, między innymi: profesjonalną obsługę klienta, przekazywanie kompletnych informacji o sposobie załatwiania spraw, sprawne komunikowanie się z klientem, stosowanie przepisów, a także realizację zadań przez wybrane Wydziały Urzędu. Audit został zakończony wynikiem pozytywnym, co jest dowodem poprawnego działania urzędu w badanych obszarach.

Następnie w roku 2015 doskonalono prace nad wdrożonymi już uregulowaniami dotyczącymi kontroli zarządczej obowiązującej w Urzędzie Miejskim. Funkcjonujący Zespół do spraw zarządzania ryzykiem, przeprowadził bieżącą analizę ryzyk oraz działań zapobiegających ich powstawaniu.

Koniecznym elementem systemu są audyty wewnętrzne, które informują o funkcjonowaniu poszczególnych procesów. Nadrzędnymi celami auditów było sprawdzenie wpływu uzyskanych danych monitorowania zadań na poprawę dostarczonych przez Urząd usług oraz zbadanie funkcjonowania kontroli zarządczej w poszczególnych komórkach organizacyjnych.

2.5 Promocja miasta

W 2015 r. wiele uwagi poświęcono różnego rodzaju spotkaniom dla mieszkańców, dotyczącym gospodarki, medycyny, zdrowia a także ekologii czy atrakcji turystycznych miasta, wprowadzając nowy cykl spotkań, zatytułowany: „Czwartek z ekspertem”. Ogółem w cotygodniowych spotkaniach udział wzięło ok.1500 osób, a w ciągu całego roku odbyło się 21 spotkań w ww. cyklu.

Nową inicjatywą było zorganizowanie trzech imprez plenerowych tj.:

- „Feriend” - wydarzenie kończące ferie zimowe,
- „Uwolnij swoje pasje” – majowy happening, którego celem było zaprezentowanie potencjału sportowego bytomskich klubów sportowych oraz szkół ponadgimnazjalnych,
- grudniowe bicie rekordu w liczbie Mikołajów na Rynku, łącznie udział w imprezie wzięło 3507 osób, Bytom zajął II miejsce w kraju .

W 2015 r. realizowano projekt zatytułowany: „Poznaj Bytom z przewodnikiem” - sobotni cykl spotkań trwający od lipca do sierpnia. W wycieczkach uczestniczyło łącznie ok.1000 osób.

Dystrybuowane przez Biuro Promocji Bytomia oraz przeznaczone do sprzedaży były następujące materiały promocyjne:

- kalendarze z obrazami bytomianina Andrzeja Styrcy na 2016,
- koszulki,
- kubki,
- torby promocyjne z tramwajem i smokiem,
- lampki do czytania,
- magnesy na lodówkę,
- długopisy,
- powerbanki,
- piłki plażowe,
- opaski odblaskowe,
- etui na smartfony,
- piórniki,
- puzzle,
- podkładki korkowe,
- broszurka: „Podstawy samoobrony dla kobiet”,
- album: „Skąd przychodzimy, kim jesteśmy, dokąd zmierzamy”,
- książka: „Historia Rozbarku i Parafii Św. Jacka w Bytomiu”,
- książka „O nadburmistrzu Bruningu i inne szkice” autorstwa prof. Piotra Obrączki.

Zakupiono również dodatkowe roll-upy oraz nową ściankę reklamową.

W 2015 r. regularna aktywność miasta na portalach społecznościowych (facebook/Twitter) zwiększyła się o prawie 2000 osób. Wprowadzono informowanie mieszkańców na bieżąco o wszystkich dostępnych w mieście atrakcjach, używając technik marketingu bezpośredniego. Ponadto dodatkowe informacje o wydarzeniach miejskich pojawiały się na stronach internetowych: www.bytom.pl, www.kulturalnybytom.pl oraz na newsletterze i w SMS-owym systemie informacji o mieście.

Kontynuowano współpracę z redakcjami mediów lokalnych, wojewódzkich i krajowych, których liczba zwiększyła się do 115. Od lutego do grudnia 2015 r. na stronach miejskich zamieszczono prawie 1500 informacji prasowych.

W mieście funkcjonował System Informacji Kulturalnej i Śląski System Informacji Turystycznej (infokioski, ekrany ledowe). W 2015 r. wydawano nadal miesięcznik kulturalny „Rynek 7”, dystrybuowany do miast sąsiednich Bytomia, uatrakcyjniony bezpłatnymi wejściówkami do miejskich instytucji kulturalnych. Reklamy i ogłoszenia zamieszczano ponadto w:

- tygodniku „Życie Bytomskie”,
- „Dzienniku Gazety Prawnej”,
- magazynie „Kapitał Śląski”,
- magazynie „Newsweek”,
- „Panoramie Firm”.

W 2015 roku przeprowadzono 20 kampanii billboardowych, m.in.:

- „Madame Butterfly”,
- „70-lecie Opery Śląskiej”,
- „Obchody Majowe”,
- „Teatromania”,
- „Festiwal Dziwnie Fajnie”,
- „Bytom odNOWA”,
- „Obchody 95-lecia K.S. Polonia Bytom”.

Biuro Promocji Bytomia wsparło materiałami promocyjnymi około 500 przedsięwzięć w kraju i za granicą, organizowanych przez stowarzyszenia, szkoły czy pasjonatów historii Bytomia.

Istotną rolę w kreowaniu pozytywnego wizerunku, jak co roku, odegrała promocja poprzez wydarzenia: własne, zlecone podmiotom zewnętrznym w ramach umowy, a także poprzez udział w wydarzeniach obcych, wpisujących się w promocję miasta. Były to m.in.:

- koncert zespołu Oberschlesien,
- wykonanie płaskorzeźby górników,

- współpraca z Towarzystwem Miłośników Bytomia,
- współpraca z Mariuszem Radziszewskim, Jarosławem Sikorą, Katarzyną Sokołowską, Janem Sałamachą, Denisem Górniakiem,
- promocja miasta podczas projektu „Bytom Pełen Tajemnic” przy współpracy z Maciejem Bartkowem,
- wsparcie budowy Centrum Jana Pawła II w Krakowie,
- wsparcie obchodów 70-lecia Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej,
- wsparcie organizacji Ligi MMA „PLMMA”,
- wykonanie filmu promującego Bytom,
- współpraca z klubami sportowymi:
  - UKS Fun & Football,
  - K.S. „Silesia”,
  - TMH Polonia Bytom,
  - Tarnogórski Klub Sportowy „KARATE”,
  - K.S. „Nadzieja: Bytom.

W 2015 r. w Biurze Promocji Bytomia odbyło się ponad 30 spotkań promujących miasto tj.: wystaw i spotkań zorganizowanych wspólnie z bytomskimi artystami i podróżnikami. Byli wśród nich m.in.:

- Zdzisława Walczyk,
- Józef Krzyk,
- studenci Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości,
- Stowarzyszenie Kibiców Polonii Bytom,
- Szymon Grzesiak,
- Towarzystwo Miłośników Bytomia,
- słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- uczniowie i nauczyciele Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Bytomiu,
- Mariusz Majewski we współpracy ze Spółdzielnią Pracy Artystów Plastyków „Plastyka”,
- Andrzej Stryna.

Biuro stanowiło ponadto zaplecze organizacyjne i promocyjne licznych wydarzeń odbywających się na Rynku.

2.6 Współpraca z zagranicą

2.6.1 Miasta partnerskie

W 2015 r. w ramach umów partnerskich miasto Bytom kontynuowało współpracę międzynarodową z następującymi miastami:

Vsetín (Czechy) – umowę partnerską miasta podpisały dnia 11 listopada 2003 r. w Bytomiu. W 2015 r. bytomska delegacja wzięła udział w obchodach święta Vsetína Valasske Zareni w dniach 11-12 września.

Recklinghausen (Niemcy) – umowę partnerską miasta podpisały dnia 15 grudnia 2000 r. w Bytomiu, a następnie dnia 13 marca 2001 r. w Recklinghausen. W 2015 r. współpraca między miastami była realizowana następująco:

- udział miasta Bytom w projekcie europejskim, pilotowanym przez miasto Recklinghausen, zatytułowanym: „Sieci miast partnerskich”, w ramach programu *Europa dla Obywateli* – partycypacja bytomskich delegacji w dwóch wydarzeniach organizowanych przez miasto Recklinghausen: konferencji zimowej w Recklinghausen, odbywającej się w dniach 27 lutego - 1 marca oraz konferencji letniej w Baia Spire w Rumunii, odbywającej się w dniach 18-20 czerwca,
- organizacja wystawy fotograficznej w Instytucie Die Brücke w Recklinghausen zatytułowanej „Poza Europą” Magdaleny Bosek oraz wystawy fotograficznej w Biurze Promocji Bytomia autorstwa Anny Friederich i Magdaleny Bosek, zatytułowanej: „Zaskakujące, imponujące budowle”,
- wyjazd młodzieżowej drużyny piłkarskiej Polonii Bytom na turniej SG Hillen Cup w Recklinghausen,

- udziału bytomskiej delegacji w 33 Bytomskich Spotkaniach *Heimat Treffen* odbywających się w dniach 5-6 września w Recklinghausen,
- promocja Bytomia podczas jubileuszowego święta „Recklinghasuen w świetle”, odbywającego się w 2015 roku w dniach 23 października - 8 listopada pod hasłem: „Nasze Miasta Partnerskie”,
- udział młodzieży szkół średnich w II części Bytomskich Spotkań Europejskich, odbywającej się w dniach 27 września – 4 października, zatytułowanej KunstORT, projekcie realizowanym w ramach programu niemieckiego, zatytułowanego: „Pamięć Europejska – 70. rocznica zakończenia II wojny światowej”.

Drohobycz (Ukraina) – umowę partnerską miasta podpisały dnia 5 grudnia 2011 r. W 2015 r. współpraca między miastami była realizowana następująco:

- udział bytomskiej delegacji w obchodach „Dni Europy” w Drohobyczu, w dniach 4-7 czerwca,
- wizyta dzieci i młodzieży z Drohobycza w Bytomiu w ramach projektu realizowanego przez Stowarzyszenie Wspólnota Polska, pilotowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, związanego z promowaniem kultury polskiej w dniach 15-24 czerwca,
- udział młodzieży szkół średnich z Drohobycza w II części Bytomskich Spotkań Europejskich, zatytułowanej KunstORT w dniach 27 września - 4 października,
- nawiązywanie kontaktów gospodarczych w zakresie wzajemnej wymiany pracowników firm branży budowlanej pomiędzy miastem Bytom a miastem Drohobycz.

Dmitrov (Rosja) – umowę partnerską miasta podpisały dnia 5 kwietnia 2005 r. w Dmitrowie i dnia 11 lipca 2005 r. w Bytomiu. W 2015 r. bytomska delegacja wzięła udział w Międzynarodowym Forum Ekonomicznym w Dmitrowie, odbywającym się w dniach 23-26 września.

Butte Silver Bow (Montana, USA) - umowę partnerską miasta podpisały dnia 22 maja 2001 r. w Bytomiu. W 2015 r. nie prowadzono wspólnych działań pomiędzy Bytomiem a Butte Silver Bow.

2.6.2 Pozostała współpraca

Poza współpracą z miastami partnerskimi wspólne działania realizowane z partnerami zagranicznymi w 2015 roku obejmowały następujące, dodatkowe projekty:

- organizacja spotkania „Regionalizm wobec integracji europejskiej” w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Gmin Regionu Południowo-Zachodnich Mazowsza, Śląskim Związkiem Gmin i Powiatów oraz przedstawicielami delegacji z Wilejki (Białoruś), Cimislji (Mołdowa), Beltinci (Słowenia) i Tasnad (Rumunia) w dniach 11-13 czerwca,
- koordynacja działalności Punktu Informacji Partnerstwa Wschodniego i Współpracy z Regionem Bałkanów w Bytomiu w ramach współpracy z ww. Stowarzyszeniem,
- całoroczna współpraca z Komisją Europejską w ramach przygotowań do realizacji projektów *Europa dla Obywateli* w 2016 r. poprzez organizowanie szeregu spotkań informacyjno-szkoleniowych, w tym dn.12 stycznia - spotkania pilotażowego z Powiatowym Urzędem Pracy w Bytomiu, Wydziałem Edukacji Urzędu Miejskiego w Bytomiu i przedstawicielami organizacji pozarządowych, przedstawiającego możliwości wspólnych działań w zakresie pośrednictwa pracy, możliwości zatrudniania mieszkańców polskich miast w strukturach unijnych oraz realizacji programu *Erazmus +*,
- organizacja spotkania promującego turystyczne walory Słowenii w ramach działalności Punktu Informacji Partnerstwa Wschodniego i Współpracy z Regionem Bałkanów w dniu 10 grudnia w Biurze Promocji Bytomia,
- współpraca z miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji podczas organizacji Międzynarodowego Turnieju Bokserskiego im. Leszka Błazyńskiego, w zakresie zaproszenia zawodników z miast partnerskich i miast współpracujących z Bytomiem,

- kontynuacja działań ze stowarzyszeniem Wspólnota Polska w zakresie współpracy Polaków mieszkających poza granicami kraju z ojczyzną, w tym - organizacja i realizacja wspólnego projektu „Lato z Polską” dla dzieci z Drohobycza i Stryja,
- udział bytomskich ekspertów w spotkaniu organizowanym przez Centrum Kulturalno-Oświatowe im. Kornela Makuszyńskiego w Stryju na Ukrainie, związanym z realizacją programów edukacji europejskiej w Stryju i Lwowie w dniach 10-12 czerwca,
- kontynuacja współpracy z Żytomierzem poprzez:
  - wizytę władz Żytomierza w Bytomiu w miesiącu sierpniu,
  - udział delegacji z Bytomia w obchodach VIII Dni Kultury Polskiej w Żytomierzu odbywających się w dniach 8-11 października,
- przygotowanie propozycji współpracy dla branży kamieniarskiej w ramach współpracy gospodarczej pomiędzy miastem Bytom i miastem Żytomierz,
- w nawiązaniu do podpisanej umowy o współpracy pomiędzy obwodem żytomierskim a województwem śląskim - podjęcie uchwały Rady Miasta wyrażającej zgodę na podpisanie umowy partnerskiej między miastem Bytom a miastem Żytomierz.

Fotografia nr 1: Bytomska Majówka Europejska

W roku 2015 kontynuowano współpracę ze Szkolnymi Klubami Europejskimi prowadząc w tym zakresie działania na rzecz promocji integracji europejskiej wśród mieszkańców Bytomia, w szczególności dzieci i młodzieży. W tym zakresie zostały zrealizowane, coroczne projekty:

- Bytomska Majówka Europejska związana z obchodami Dnia Europy, organizowana we współpracy ze Stowarzyszeniem „Zielona Edukacja” oraz Miejską Biblioteką Publiczną,
- Bytomskie Spotkania Europejskie, realizowane w 3 częściach, w okresie od 11 września do 16 listopada, w ramach których odbyły się następujące wydarzenia:
  - otwarta debata z udziałem Przedstawiciela Komisji Europejskiej, zorganizowana podczas Dni Organizacji Pozarządowych w dniach 11-12 września, zatytułowana: *Jestem Obywatel UE - co to oznacza?*,
  - spotkanie integracyjne młodzieży z trzech państw: Polski, Niemiec oraz Ukrainy w ramach projektu KunstORT, realizowanego przez miasto Recklinghausen w Bytomiu w dniach 27 września – 4 października,
  - otwarta debata z udziałem Przedstawiciela Komisji Europejskiej, Przedstawiciela Samorządu Lokalnego, Przedstawiciela Organizacji Pozarządowych, Przedstawiciela Emigrantów z Białorusi w Polsce oraz Przedstawiciela Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie, zorganizowana wspólnie z Państwowymi Szkołami Budownictwa w Bytomiu poświęcona tematyce migracyjnej, zatytułowana: *Uchodźcy czy emigranci? Obecność uchodźców i emigrantów w Europie - jak sobie z nią poradzić?*,
- Bytomska Nagroda Europejska, której laureatem w 2015 r. został międzynarodowej sławy dyrygent, pan Krzysztof Dziewięcki.

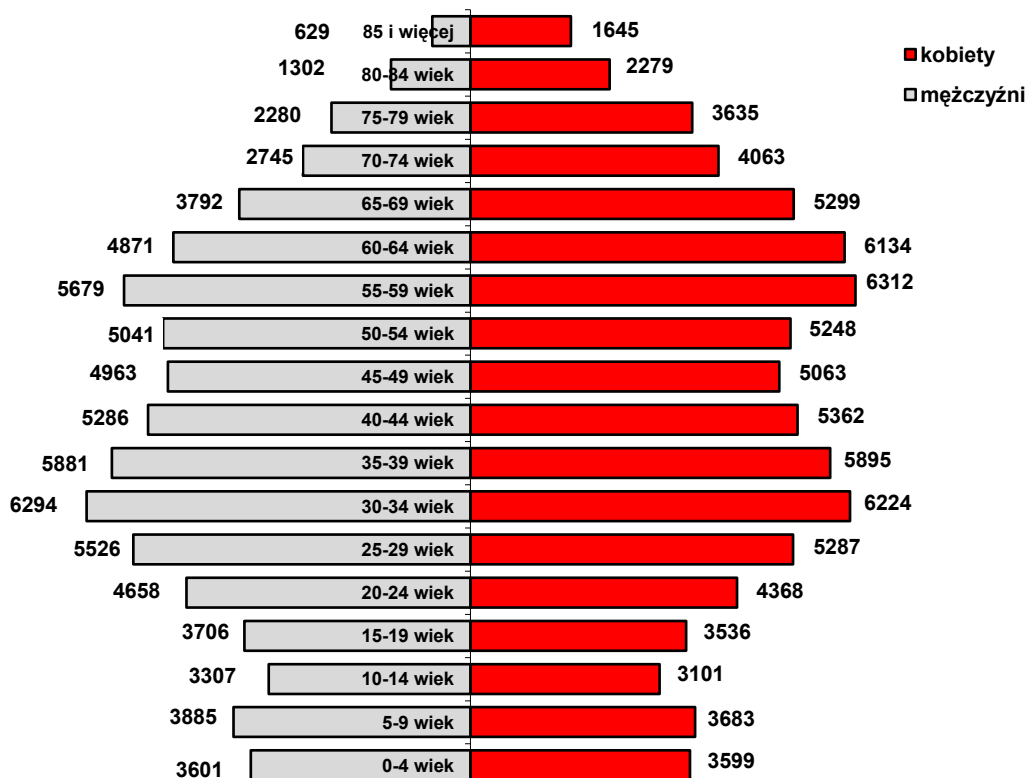

3. SPOŁECZNOŚĆ

3.1 Demografia

Zgodnie z informacją Wydziału Spraw Obywatelskich UM w Bytomiu, w systemie PESEL na koniec 2015 roku liczba mieszkańców naszego miasta wynosiła 154 179 osoby, w tym 80 733 osób, tj. 52,4% ogółu mieszkańców stanowiły kobiety.

Wykres nr 12: Piramida płci i wieku mieszkańców Bytomia na dzień 31.12.2015 r.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich UM w Bytomiu

W strukturze mieszkańców Bytomia wg grup ekonomicznych na dzień 31.12.2015 r. udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił 16,5%, w wieku produkcyjnym 62,3%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 21,2%.

Tabela nr 10: Struktura mieszkańców Bytomia wg grup ekonomicznych

Grupy ekonomiczne mieszkańców	Płeć	31.12.2015 r.	
		liczba	%
Ogółem	Kobiety	80 733	52,4
	Mężczyźni	73 446	47,6
	Razem	154 179	100
Wiek przedprodukcyjny	K	12 426	8,1
	M	12 871	8,3
	R	25 297	16,4
Wiek produkcyjny	K	45 252	29,4
	M	49 827	32,3
	R	95 079	61,7
Wiek poprodukcyjny	K	23 055	15
	M	10 748	6,9
	R	33 803	21,9

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich UM w Bytomiu

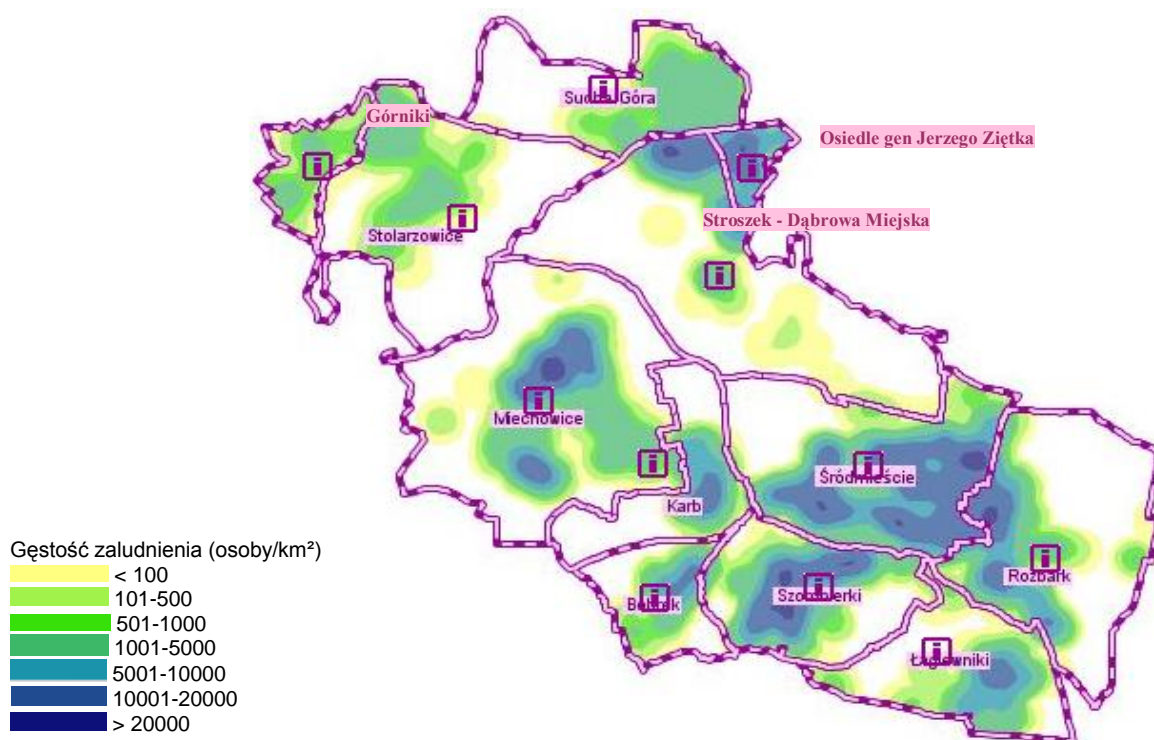
W 2015 roku przyrost naturalny ukształtował się na poziomie: -832. Odnotowano 1509 urodzeń żywych oraz 2341 zgony.

Wybrane wskaźniki demograficzne dot. mieszkańców Bytomia kształtują się następująco:

- na 100 mężczyzn przypadało 110 kobiet,
- na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadły 35 osoby w wieku nieprodukcyjnym,
- wskaźnik starości demograficznej¹ wynosił 25%.

Średni wskaźnik gęstości zaludnienia na dzień 31.12.2015 r. wynosił 2 220 osoby na 1 km² powierzchni miasta. Najliczniej zamieszkałymi dzielnicami Bytomia są: Śródmieście – 46 786 osób (30,3%), Miechówice – 22 431 osób (14,5%), Szombierki – 21 694 osoby (14%) oraz Stroszek-Dąbrowa Miejska wraz z Osiedlem gen. Jerzego Ziętka – 20 158 osób (13,1%), natomiast najmniej liczbę mieszkańców stanowią mieszkańcy dzielnicy Górniki, tj. 1 047 osób (0,7%).

Mapa nr 4: Gęstość zaludnienia Bytomia w ujęciu dzielnicowym

źródło: mapa wygenerowana z programu „Węzeł Infrastruktury Informacji Przestrzennej Miasta Bytom” Wydziału Geodezji UM w Bytomiu.

3.2 Zasoby mieszkaniowe w mieście

Zasoby mieszkaniowe Bytomia obejmują budynki komunalne, spółdzielcze, będące własnością osób prawnych i fizycznych oraz wspólnoty mieszkaniowe. Z uwagi na brak aktualnych danych dot. budynków spółdzielczych, osób prawnych oraz fizycznych poniżej zostały opisane jedynie budynki komunalne oraz wspólnot mieszkaniowych zarządzanych przez Zakład Budynków Miejskich Sp. z o.o.

Zgodnie z danymi opublikowanymi w Roczniku Statystycznym za 2014 rok Miasto Bytom dysponowało potencjałem mieszkaniowym liczącym 73,26 tys. mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Bytomiu w 2014 r. wynosiła 54,7 m² (w 2011 r. – 54,5 m²).

W 2014 r. oddano do użytkowania 16 budynków wielomieszkaniowych zlokalizowanych w Bytomiu.

W tabeli nr 11 zaprezentowano dane dot. komunalnych zasobów mieszkaniowych oraz wspólnot mieszkaniowych za lata 2011-2015.

¹ Według kryteriów przyjętych w demografii, społeczność uznaje się za starą demograficznie, jeśli odsetek osób w wieku 60 i więcej lat wynosił co najmniej 12 % jej ogółu.

Tabela nr 11: Zasoby mieszkaniowe w Bytomiu

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Lokale mieszkalne:	73 100	73 061	73 209	73 266	–*
w budynkach komunalnych	7 459	6 584	8 029	7 786	7 382
we wspólnotach mieszkaniowych będących w zarządzie Zakładu Budynków Miejskich Sp. z o.o.	13 841	13 439	12 553	12 367	12 255
Powierzchnia użytkowa mieszkań (w tys. m²):	3 983,9	3 985, 9	3 998,1	4 007,6	–*
komunalnych	344,0	332,5	414,9	473,5	375,6
wspólnoty mieszkaniowe będące w zarządzie Zakładu Budynków Miejskich Sp. z o.o.	766,7	742,9	674,8	556,9	657,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m²:	x	x	x	x	x
1 mieszkania	54,5	54,6	54,6	54,7	–*
*na 1 osobę	22,6	22,8	23,1	23,3	–*
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	–*	2,4	2,4	2,35	–*
Budynki mieszkalne oddane do użytkowania (nowo wybudowane) ogółem, w tym:	42	42	55	59	–*
mieszkalne wielomieszkaniowe	3	6	14	16	–*
mieszkalne jednorodzinne	39	36	41	43	–*

* dane nie zostały opublikowane w Roczniku Statystycznym

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o. za lata 2011-2015, z Bytomskich Mieszkań (2013-2015) oraz danych z Rocznika Statystycznego 2015.

Komunalne zasoby mieszkaniowe

Zasób komunalny miasta jest zarządzany przez jednostkę budżetową Bytomskie Mieszkania. W 2015 r. zasób obejmował 759 budynków (bez Wspólnot Mieszkaniowych), w których znajdowało się 12 785 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 653,5 tys. m², w tym m.in.:

- 1 464 (11,45%) wolnostanów,
- 346 (2,70%) lokali socjalnych,
- 35 (0,27%) lokali o czynszu wolnym.

W skład zasobu wchodziło także 1 540 lokali użytkowych zarządzanych i użytkowanych o łącznej powierzchni 129,9 tys. m².

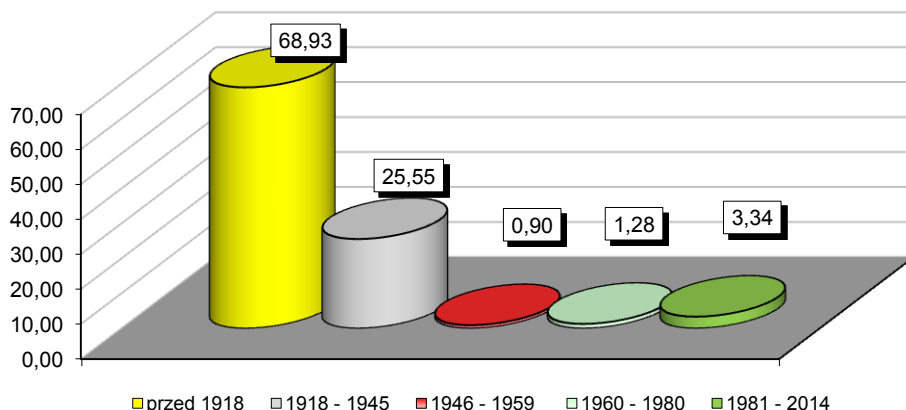
Tabela nr 12: Komunalne zasoby mieszkaniowe w Bytomiu w latach 2011-2015

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Liczba budynków mieszkalnych	783	718	798	780	759
Liczba lokali mieszkalnych, ogółem, w tym m.in.:	7 459	6 584	8 029	7 786	12 785
- wolnostany	1 189	1 435	1 365	1 480	1 464
- lokale socjalne	880	895	923	310	346
- lokale o czynszu wolnym	34	29	30	37	35
Powierzchnia użytkowa mieszkań (w tys. m²)	344,0	332,5	414,9	473,5	653,5
Liczba lokali użytkowych	2 075	1 837	2 041	1 919	1 540
Powierzchnia lokali użytkowych (w tys. m²)	142,2	141,3	149,9	139,7	129,9

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bytomskich Mieszkań w Bytomiu

Strukturę wiekową budynków komunalnych w Bytomiu przedstawia wykres nr 13.

Wykres nr 13: Struktura wiekowa budynków komunalnych w Bytomiu /%/

źródło: opracowano na podstawie danych z Bytomskich Mieszkań w Bytomiu

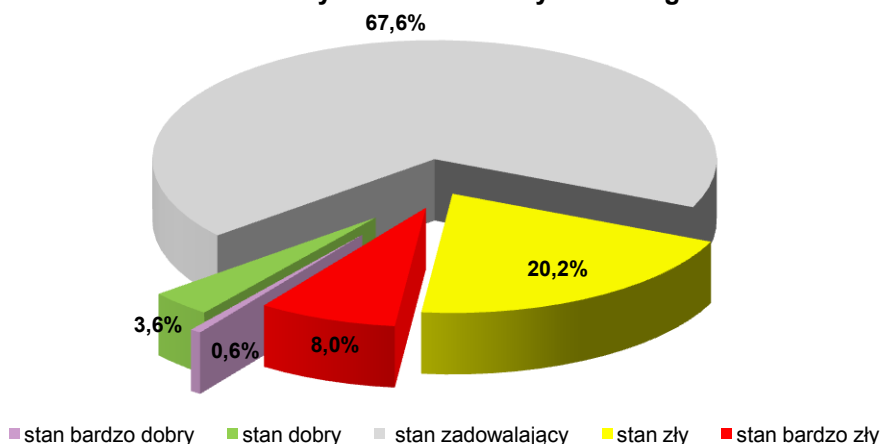
Stan techniczny mieszkań komunalnych określany był w ok. 72% jako zadowalający, natomiast w ok. 28% jako zły i bardzo zły.

Zły stan techniczny doprowadził do wyburzenia 16 budynków, położonych przy:

- ul. Dworcowej 23 (1895 r.),
- ul. Jagiellońskiej 20 1(1895 r.),
- ul. Katowickiej 44 (1903r.),
- ul. Kołłątaja 21 (1924 r.),
- ul. Kołłątaja 22 (1924 r.),
- ul. Kołłątaja 23 (1924 r.),
- ul. Kołłątaja 24 (1924 r.),
- ul. Kołłątaja 25 (1924 r.),
- ul. Kołłątaja 26 (1924 r.),
- ul. Kołłątaja 27 (1924 r.),
- ul. Kołłątaja 28 (1924 r.),
- ul. Raclawickiej 24 (1930 r.),
- ul. Siemianowickiej 29 (1905 r.),
- ul. Stalowej 1 (1901 r.),
- ul. Nawrota 17 (1900 r.),
- ul. Piekarskiej 44 (1900 r.),

w których znajdowało się 65 mieszkań o łącznej powierzchni 2 903,49 m².

Wykres nr 14: Struktura budynków mieszkalnych według stanu technicznego

źródło: opracowano na podstawie danych z Bytomskich Mieszkań w Bytomiu

Stopień wyposażenia zasobów mieszkaniowych w podstawowe instalacje i urządzenia sanitarne przedstawiał się następująco:

- 98,12% mieszkań posiadało instalację wodociagową,
- 80,04% mieszkań posiadało gaz sieciowy,
- 66,58% mieszkań miało WC,
- 60,15% łazienki,
- 10,79% mieszkań posiadało centralne ogrzewanie i 1,53% centralnie dostarczaną ciepłą wodę użytkową.

Wspólnoty mieszkaniowe

Na terenie Bytomia na dzień 31.12.2015 r. istniały 943 Wspólnoty Mieszkaniowe znajdujące się w zarządzie ZBM Sp. z o.o. w Bytomiu. W budynkach wspólnot znajdowało się 12 255 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 657,16 tys. m², w tym:

- 6 862 lokali własnościowych,
- 5 393 lokali gminnych.

W budynkach wspólnot znajdowały się 836 lokale użytkowe o powierzchni użytkowej 63,8 tys. m², w tym:

- 209 lokale własnościowe o pow. 19,9 tys. m²,
- 627 lokali gminnych o pow. 43,9 tys. m².

Tabela nr 13: Wspólnoty Mieszkaniowe w Bytomiu w latach 2011 – 2015

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Liczba Wspólnot Mieszkaniowych (w zarządzie ZBM Sp. z o.o.)	980	962	970	953	943
Liczba lokali mieszkalnych, ogółem, w tym m.in.:	13 841	13 439	12 553	12 367	12 255
- lokale własnościowe	7 429	7 366	7 239	7 068	6 862
- gminne	-	-	-	5 286	5 393
- wolnostany	-	-	-	13	0
Powierzchnia użytkowa mieszkań (w tys. m²)	766,7	742,9	674,8	556,9	657,16
Liczba lokali użytkowych	898	937	944	904	836
Powierzchnia lokali użytkowych (w tys. m²)	70,1	69,4	69,5	65,6	63,8

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o.

Spośród budynków wspólnot mieszkaniowych zostało wybudowanych przed 1945 rokiem 69,3%, w latach 1946-1980 – 27,7%, a w latach 1981-2015 – 3%.

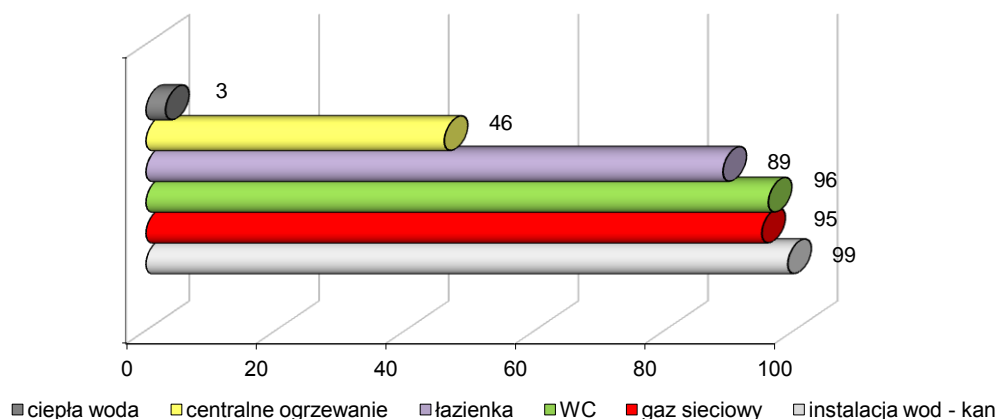
Tabela nr 14: Struktura budynków Wspólnot Mieszkaniowych w 2015 r. wg stanu technicznego

Wyszczególnienie	Budynki we Wspólnotach Mieszkaniowych
Stan bardzo dobry	19 (2,16 %)
Stan dobry	177 (20,14 %)
Stan zadawalający	642 (73,04 %)
Stan zły	41 (4,66 %)

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o.

Na wykresie nr 15 przedstawiono stopień wyposażenia mieszkań należących do wspólnot mieszkaniowych w podstawowe instalacje i urządzenia sanitarne.

Wykres nr 15: Stopień wyposażenia technicznego lokali mieszkalnych we Wspólnotach Mieszkaniowych (w %)

źródło: opracowano na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o. w Bytomiu

Ponadto według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. w przymusowym zarządzie gminy oraz w administracji zleconej był 1 budynek mieszkalny i 12 lokali mieszkalnych o pow. 554,91 m².

Towarzystwo Budownictwa Społecznego Bytom Spółka z o.o.

Przedmiotem działania TBS Bytom Spółka z o.o. jest budowanie domów mieszkalnych i ich eksploatacja na zasadach najmu. Spółka może także m.in. nabywać budynki mieszkalne, przeprowadzać remonty i modernizację obiektów przeznaczonych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych na zasadach najmu, wynajmować lokale użytkowe w budynkach znajdujących się w zasobach Spółki, sprawować na podstawie umów zlecenia zarząd budynkami mieszkalnymi i niemieszkalnymi nie stanowiącymi własności Spółki.

Na zasoby mieszkaniowe, którymi dysponuje TBS Bytom Sp. z o.o. składają się:

- 3 budynki zlokalizowane w Bytomiu przy ul. Nowej 74, 76, 78, w których znajduje się 39 lokali mieszkalnych o powierzchni od 50 m² do 122 m², 2 lokale użytkowe i garaże,
- 1 budynek położony w Bytomiu przy ul. Francuskiej 70 b, c, w którym znajdują się 42 lokale mieszkalne,
- 1 budynek zlokalizowany przy ul. Karpackiej 6-6a - znajdują się tam 24 lokale mieszkalne,
- 1 budynek zlokalizowany przy ul. Hutniczej 4 - znajduje się tam 14 lokali mieszkalnych oraz 1 lokal usługowy,
- 1 budynek położony w Bytomiu przy Rynku 20, w którym znajduje się 10 lokali mieszkalnych i 9 lokali użytkowych,
- 1 budynek zlokalizowany przy Rynku 19 o charakterze użytkowym, obiekt objęty ochroną konserwatorską,
- 2 budynki zlokalizowane przy Rynku 21, 21 oficyna, w których znajdują się 3 lokale mieszkalne i 6 lokali użytkowych,
- 2 budynki zlokalizowane przy Rynku 26 – Krawieckiej 1, w których mieszczą się 3 lokale mieszkalne i 9 lokali użytkowych,
- budynek położony przy ul. Karpackiej 4 - w budynku znajduje się 40 mieszkań, w tym 21 przekazanych do dyspozycji Gminie Bytom dla mieszkańców z wyburzonych budynków w Bytomiu – Karbiu,
- 1 budynek zlokalizowany przy ul. Karpackiej 8, 8A, 8B - w budynku znajduje się 36 mieszkań, z czego 22 są własnością TBS Bytom,
- 1 budynek zlokalizowany przy ul. Nowej 94 - w budynku znajduje się 20 lokali mieszkaniowych oddanych do użytkowania w 2015 r.

W drugiej połowie 2015 r. zakończono I etap nowej inwestycji zlokalizowanej przy ul. Nowej 94 w Bytomiu – Miechowicach, gdzie powstaną mieszkania przeznaczone zarówno do wynajmu, jak na sprzedaż. Wybudowano pierwszy z trzech budynków pięciokondygnacyjnych, charakteryzujący się zwartą, nowoczesną bryłą, nawiązującą swoim wyglądem do istniejącej sąsiedniej zabudowy oraz parkingów i zieleni urządzonej, który zasilą zasoby mieszkaniowe TBS Bytom Sp. z o.o.

W 3 budynkach znajdować się będą 64 lokale mieszkalne. Mieszkania w budynku będą dwu, trzy i pięciopokojowe rozkładowe z łazienką i aneksem kuchennym. Część lokali przeznaczona będzie na

sprzedaż. Budynki wyposażone będą w instalację elektryczną, wodno – kanalizacyjną, centralnego ogrzewania, centralnej ciepłej wody zasilanej z sieci PEC, wentylację mechaniczną i instalacje teletechniczne.

3.3 Oświata i wychowanie

Na sieć placówek oświatowych w Bytomiu składają się placówki publiczne prowadzone przez gminę i powiat, tj. przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, placówki wychowania pozaszkolnego oraz placówki publiczne i niepubliczne (w tym szkoły wyższe) prowadzone przez inne osoby.

Wychowanie przedszkolne

Na dzień 30 września 2015 r. na terenie Bytomia działało 41 przedszkoli, w tym 195 oddziałów, do których zapisanych zostało łącznie 4 097 dzieci. Średnia liczba dzieci na oddział kształtowała się na poziomie 21 wychowanków. W jednej placówce przedszkolnej (Przedszkole Miejskie nr 4 im. Marii Konopnickiej) funkcjonował oddział specjalny, natomiast w dwóch placówkach (Przedszkole Miejskie nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi oraz Przedszkole Miejskie nr 63 im. K. Korczaka) działalność prowadziły oddziały integracyjne. Oddziały te przeznaczone były dla dzieci wymagających szczególnej opieki pedagogicznej, psychologicznej, logopedycznej, rehabilitacyjnej bądź innej opieki specjalistycznej. W przedszkolach tych realizowane były programy autorskie i specjalistyczne uwzględniające indywidualne potrzeby podopiecznych. Ponadto dzieci były objęte opieką specjalistów z zakresu pedagogiki specjalnej, surdopedagogiki, tyflopedagogiki. Dodatkowo Przedszkole Miejskie nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi oraz Przedszkole Miejskie nr 63 im. K. Korczaka realizowały zadanie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, mającego na celu pobudzenie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole. Powołane przez dyrektorów ww. przedszkoli Zespoły specjalistów na życzenie rodziców i w oparciu o opinię Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej realizują pracę indywidualnie z dzieckiem zgodnie z zaleceniami wynikającymi z opinii.

Ze względu na zapotrzebowanie społeczne w budynkach szkół podstawowych utworzono dodatkowe oddziały przedszkolne, które podlegają przedszkolom miejskim, tj.:

- Przedszkole Miejskie nr 5 – 1 oddział w Szkole Podstawowej nr 5,
- Przedszkole Miejskie nr 16 – 2 oddziały w Szkole Podstawowej nr 9,
- Przedszkole Miejskie nr 20 – 2 oddziały w Szkole Podstawowej nr 6,
- Przedszkole Miejskie nr 36 – 2 oddziały w Szkole Podstawowej nr 21,
- Przedszkole Miejskie nr 39 – 2 oddziały w Szkole Podstawowej nr 45,
- Przedszkole Miejskie nr 43 – 2 oddziały w Szkole Podstawowej nr 33.

Łącznie 6 przedszkoli korzystało z pomieszczeń w 6 szkołach podstawowych na potrzeby organizacyjne 11 oddziałów przedszkolnych dla 5-latków realizujących roczne obowiązkowe przygotowania przedszkolne i 6-latków odroczonych od obowiązku szkolnego. W oparciu o znowelizowaną ustawę o systemie oświaty od 1 września 2015 r. – dzieci 6-letnie zostały objęte obowiązkiem szkolnym.

W ramach działań prozdrowotnych w Przedszkolu Miejskim nr 10 dzieci mogły skorzystać m.in. z nauki pływania i gimnastyki korekcyjnej. Dla każdej grupy wiekowej organizowano 3 razy w tygodniu zajęcia obejmujące naukę pływania oraz zabawy i ćwiczenia zdrowotne i profilaktyczne. W grupie trzylatków oswajano z wodą, hartowano ciało i eliminowano lęki przed wodą. Zapewniano zajęcia sportowe również na sali gimnastycznej ze sprzętem i urządzeniami do zabaw ruchowych, ćwiczeń gimnastycznych oraz dodatkowych zajęć z gimnastyki korekcyjnej. Ponadto w razie potrzeby przedszkole zapewniało posiłki wg zaleceń lekarza bądź rodzica. W Przedszkolu Miejskim nr 12, które posiada certyfikat „Przyjazne przedszkole, szkoła dziecka chorego na cukrzycę”, specjalizującym się w opiece nad cukrzykami, przyjmowano dzieci przewlekłe chore, dla których organizowano diety eliminacyjne i diety chorobowe, natomiast w Przedszkolu Miejskim nr 40 WITAMINKA – zapewniano dzieciom zdrowe, smaczne i urozmaicone posiłki, zgodne z wytycznymi nowoczesnych zasad żywienia. Przedszkole nr 40 uczestniczyło w projektach edukacyjnych związanych z promocją zdrowia. Zorganizowano także w przedszkolu „Klub Zdrowy Przedszkolak”, w którym dzieci poprzez zabawę i zdobywanie sprawności uczyły się zasad zdrowego stylu życia i uczestniczyły w programie profilaktyki otyłości. W zakresie profilaktyki otyłości organizowano także prelekcje dla rodziców.

W kąciu medycznym systematycznie umieszczano informacje dla rodziców z zakresu edukacji medycznej.

Ponadto od 1 września 2015 roku w związku z wprowadzeniem do podstawy programowej wychowania przedszkolnego stosownych zapisów w stosunku do dzieci pięcioletnich, w przedszkolach została wprowadzona bezpłatna i obowiązkowa nauka języka obcego nowożytnego. Przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym jest włączone w różne działania realizowane w ramach programu wychowania przedszkolnego i odbywa się przede wszystkim w formie zabawy. Przedszkola stwarzają warunki umożliwiające dzieciom osłuchanie się z językiem obcym w różnych sytuacjach życia codziennego. Przy wyborze języka obcego, brano pod uwagę, jaki język obcy nowożytny jest nauczany w szkołach podstawowych w Bytomiu. Przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym powierzono nauczycielom posiadającym odpowiednie kwalifikacje określone w szczegółowych przepisach MEN.

Typy i liczba szkół publicznych, liczba uczniów

Liczbę bytomskich szkół publicznych z uwzględnieniem podziału na typy szkół w latach 2011-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 15: Typy i liczba bytomskich szkół publicznych w latach 2011-2015

Lp.	Typy szkół	Liczba szkół				
		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
1.	Szkoły podstawowe, w tym:	25	24	24	25	25
	▪ samodzielne	18	19	19	20	19
	▪ w zespołach szkół ogólnokształcących	3	2	2	2	2
	▪ specjalne – w zespołach szkół specjalnych	4	3	3	3	4
2.	Gimnazja, w tym:	20	16	16	17	17
	▪ samodzielne	8	7	7	8	7
	▪ w zespołach szkół ogólnokształcących (w tym 1 gimnazjum dla dorosłych)	8	6	6	6	7
	▪ specjalne – w zespołach szkół specjalnych	4	3	3	3	3
3.	Licea ogólnokształcące, w tym:	9	8	8	7	7
	▪ samodzielne	3	3	3	2	2
	▪ w zespołach szkół ogólnokształcących	4	3	3	3	3
	▪ w zespołach szkół zawodowych	2	2	2	2	2
4.	Szkoły artystyczne	1	1	1	0	0
5.	Ponadgimnazjalne szkoły zawodowe, w tym:	23	19	20	20	18
	▪ szkoły policealne	5	4	4	4	4
	▪ licea profilowane	1	1	1	1	0
	▪ technika	8	6	7	7	7
	▪ technika uzupełniające	2	1	1	1	0
	▪ zasadnicze szkoły zawodowe	6	6	6	6	6
6.	Inne szkoły, w tym:	1	1	1	1	1
	▪ szkoły specjalne przysposobienia do pracy	1	1	1	1	1
7.	Bytomski Ośrodek Edukacji dla dorosłych (kształcenie w systemie wieczorowym i zaocznym), w tym:	0	8	8	8	3
	▪ gimnazja dla dorosłych	0	1	1	1	1
	▪ licea profilowane	0	1	1	1	0
	▪ licea ogólnokształcące	0	1	1	1	1
	▪ licea uzupełniające	0	1	1	1	0
	▪ technika	0	1	1	1	0
	▪ technika uzupełniające	0	1	1	1	0

Lp.	Typy szkół	Liczba szkół				
		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
	▪ zasadnicze szkoły zawodowe	0	1	1	1	0
	▪ szkoły policealne	0	1	1	1	1

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

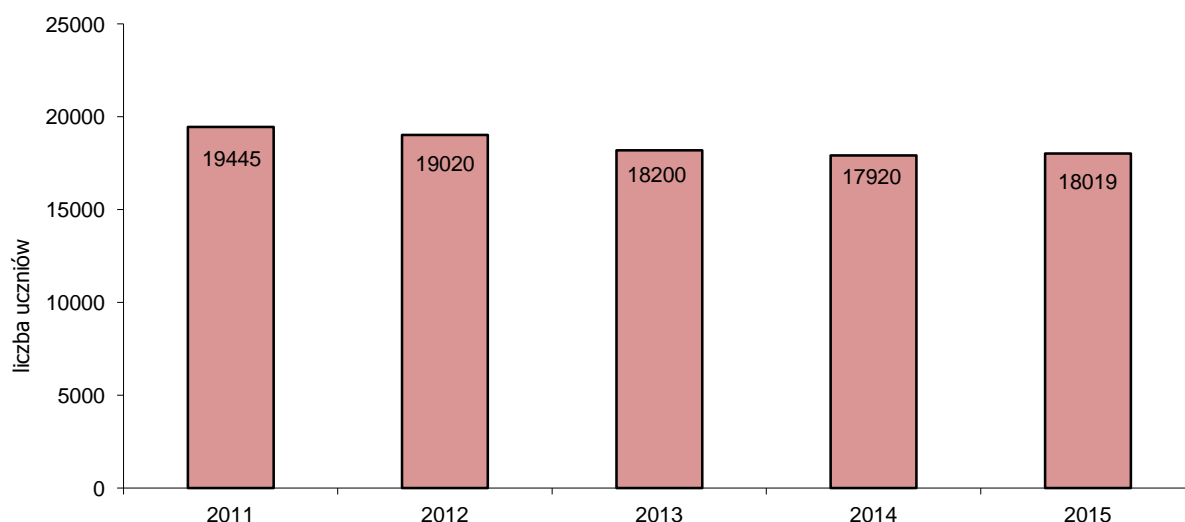
Szczegółowe dane nt. sieci bytomskich szkół publicznych w roku szkolnym 2015/2016 (stan na dzień 30.09.2015 r.), z uwzględnieniem liczby oddziałów, liczby uczniów oraz absolwentów, a także średniej liczby uczniów przypadających na jeden oddział przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 16: Liczba szkół, oddziałów, uczniów i absolwentów

Lp.	Typy szkół	Liczba szkół	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Średnia liczba uczniów na 1 oddział	Liczba absolwentów	Liczba uczniów klas pierwszych
1.	Ogółem, w tym:	71	827	18 019	22	3 981	5 067
2.	Szkoły podstawowe	21	414	8 840	21	1 209	1 990
3.	Szkoły podstawowe specjalne	4	25	173	7	37	15
4.	Gimnazja	14	153	3 600	24	1 105	1 240
5.	Gimnazja dla dorosłych	1	2	59	30	31	0
6.	Gimnazja specjalne	3	14	126	9	46	44
7.	Licea ogólnokształcące	8	70	1 912	27	583	585
8.	Szkoły ponadgimnazjalne zawodowe	17	123	3 022	25	892	1 045
9.	Szkoły ponadgimnazjalne zawodowe specjalne	1	13	124	10	49	55
10.	Inne szkoły	2	13	163	-	29	93

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Wykres nr 16: Liczba uczniów kształcących się w bytomskich szkołach publicznych na przestrzeni lat 2011-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

Ponadto w roku 2015 Rada Miejska w Bytomiu podjęła uchwały w sprawie reorganizacji sieci szkół:

- uchwała nr X/150/15 z dnia 22.06.2015 w sprawie wyłączenia VI Liceum Profilowanego z Zespołu Szkół Administracyjno-Ekonomicznych i Ogólnokształcących z siedzibą w Bytomiu przy ul. Webera 6,

- uchwała nr X/151/15 z dnia 22.06.2015 w sprawie likwidacji VI Liceum Profilowanego z siedzibą w Bytomiu przy ul. Webera 6,
- uchwała nr X/152/15 z dnia 22.06.2015 w sprawie wyłączenia Technikum Uzupełniającego nr 1 z Zespołu Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich z siedzibą w Bytomiu przy ul. Żeromskiego 26,
- uchwała nr X/153/15 z dnia 22.06.2015 w sprawie likwidacji Technikum Uzupełniającego nr 1 z siedzibą w Bytomiu przy ul. Żeromskiego 26,
- uchwała nr X/154/15 z dnia 22.06.2015 w sprawie likwidacji II Uzupełniającego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Wojciecha Korfantego w Bytomiu,
- uchwała nr X/155/15 z dnia 22.06.2015 w sprawie likwidacji IX Liceum Profilowanego dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Wojciecha Korfantego w Bytomiu,
- uchwała nr X/156/15 z dnia 22.06.2015 w sprawie likwidacji Technikum Uzupełniającego nr 7 dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Wojciecha Korfantego w Bytomiu,
- uchwała nr X/157/15 z dnia 22.06.2015 w sprawie likwidacji Technikum nr 8 dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Wojciecha Korfantego w Bytomiu,
- uchwała nr X/158/15 z dnia 22.06.2015 w sprawie likwidacji Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 10 dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Wojciecha Korfantego w Bytomiu.

Wszystkie powyższe likwidacje szkół nastąpiły z dniem 31 sierpnia 2015 r.

Rada Miejska w Bytomiu podjęła również uchwały w sprawie utworzenia 2 nowych zespołów z dniem 1 września 2015 r., tj.:

- uchwała nr VII/85/15 z dnia 23.03.2015 w sprawie utworzenia Zespołu Szkół Mistrzostwa Sportowego w Bytomiu – w skład którego wchodzi V Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego im. Kamili Skolimowskiej w Bytomiu oraz Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego w Bytomiu,
- uchwała nr VII/86/15 z dnia 23.03.2015 w sprawie utworzenia Zespołu Szkół nr 1 w Bytomiu w skład którego wchodzi Gimnazjum nr 5 z Oddziałami Specjalnymi w Bytomiu oraz Szkoła Podstawowa Specjalna nr 2 w Bytomiu.

Zaktualizowano również obwody publicznych szkół podstawowych i gimnazjalnych, w związku z czym Rada Miejska 27 kwietnia 2015 r. podjęła następujące uchwały:

- VIII/109/15 z dnia 27.04.2015 w sprawie ustalenia planu sieci oraz granic obwodów publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Bytom;
- VIII/110/15 z dnia 27.04.2015 w sprawie ustalenia planu sieci oraz granic obwodów publicznych gimnazjów prowadzonych przez Gminę Bytom;
- X/159/15 z dnia 22.06.2015 w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół ponadgimnazjalnych i szkół specjalnych mających swoją siedzibę na terenie Miasta Bytomia:

Wszystkie powyższe zmiany sieci szkół nastąpiły z dniem 1 września 2015 r. i dotyczą aktualnie trwającego roku szkolnego 2015/2016.

Ponadto w 2015 roku do organu prowadzącego wpłynął jeden wniosek o nadanie imienia szkole, w związku z czym Rada Miejska w Bytomiu podjęła uchwałę nr XII/175/2015 z dnia 27.07.2015 w sprawie nadania imienia Kamili Skolimowskiej Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego z siedzibą w Bytomiu przy ul. Powstańców Śląskich 2.

Baza lokalowa, dydaktyczna i opiekuńczo-wychowawcza bytomskich szkół publicznych

Realizacja procesu dydaktyczno-wychowawczego wymaga stworzenia właściwych warunków organizacyjnych i technicznych, które pozwalają na pełną realizację zadań wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego i zawodowego. W roku 2015 bytomskie szkoły dysponowały następującymi pracownikami dydaktycznymi:

Tabela nr 17: Baza lokalowa bytomskich szkół publicznych

Lp.	Rodzaj pomieszczeń	Liczba pomieszczeń
1.	Sale lekcyjne	749
2.	Pracownie ogółem, w tym:	476
	▪ pracownie komputerowe	81

Lp.	Rodzaj pomieszczeń	Liczba pomieszczeń
	▪ pracownie językowe	27
	▪ pozostałe pracownie przedmiotowe	368
3.	Pomieszczenia do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego	86
4.	Pomieszczenia świetlic szkolnych	51
5.	Pomieszczenia bibliotek i czytelní	71

źródło: dane Wydziału Edukacji UM na podstawie inf. przekazanych przez szkoły i placówki

Tabela nr 18: Pracownie dydaktyczne do kształcenia w zawodach

Liczba pracowni
40

źródło: dane Wydziału Edukacji UM na podstawie inf. przekazanych przez szkoły i placówki

Bytomskie szkoły są dobrze wyposażone w sprzęt komputerowy. Warto zaznaczyć, że wszystkie komputery posiadają dostęp do Internetu. Szczegółowe zestawienie sprzętu komputerowego dostępnego w bytomskich szkołach przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 19: Wyposażenie szkół i placówek w sprzęt komputerowy

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba sztuk
1.	Komputery wykorzystywane do celów dydaktycznych ogółem, w tym:	2 105
	▪ z dostępem do Internetu	2 020
	▪ w bibliotekach	173
	▪ wykorzystywane przez uczniów	1 652
2.	Pozostałe komputery w szkołach	557
3.	Stanowiska komputerowe ogółem, w tym:	1 900
	▪ z dostępem do Internetu	1 871
	▪ komputery przenośne	500

źródło: dane Wydziału Edukacji UM na podstawie inf. przekazanych przez szkoły i placówki

Szkoły bytomskie dysponują szeroką bazą specjalistycznego sprzętu dydaktycznego, którego zestawienie prezentuje tabela nr 20.

Tabela nr 20: Specjalistyczne wyposażenie szkół i placówek oświatowych

Lp.	Rodzaj wyposażenia	Liczba
1.	Kamery video	45
2.	Magnetofony	525
3.	Odtwarzacze DVD	196
4.	Telewizory z przekątną ekranu powyżej 28"	129
5.	Projektory multimedialne	510
6.	Kserografy	74
7.	Tablice interaktywne	249

źródło: dane Wydziału Edukacji UM na podstawie inf. przekazanych przez szkoły i placówki

Baza sportowa bytomskich placówek oświatowych w roku 2015 prezentowała się następująco:

Tabela nr 21: Obiekty sportowe w bytomskich szkołach publicznych

Lp.	Rodzaj obiektu	Liczba
1.	Sale gimnastyczne razem, w tym:	58
	▪ sale gimnastyczne poniżej 24x12 m	40

Lp.	Rodzaj obiektu	Liczba
	▪ sale gimnastyczne o pow. 24x12 m	7
	▪ sale gimnastyczne powyżej 24x12 m	11
2.	Inne pomieszczenia sportowe	28
3.	Boiska szkolne ogółem	51
4.	Bieżnie	11
5.	Skocznie	10
6.	Rzutnie	2
7.	Inne urządzenia sportowe	5
8.	Pływalnie kryte	3

źródło: dane Wydziału Edukacji UM na podstawie inf. przekazanych przez szkoły i placówki

Działania opiekuńczo-wychowawcze i pomocowe dla uczniów z rodzin najuboższych oraz zagrożonych społecznie

Działania opiekuńcze, wychowawcze oraz w zakresie dożywiania uczniów na dzień 31.12.2015 r. prowadziło 36 świetlic szkolnych w bytomskich szkołach publicznych. Ponadto na terenie miasta w 2015 r. funkcjonowało 8 świetlic socjoterapeutycznych, w których 335 dzieci zostało objętych opieką.

Tabela nr 22: Uczniowie objęci opieką w świetlicach bytomskich szkół publicznych w latach 2011–2015

Lp.	Uczniowie objęci opieką w świetlicach bytomskich szkół publicznych	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
1.	Liczba uczniów korzystających z różnych form opieki w świetlicach	3 366	3 447	3 058	3 514	3 672*
2.	Liczba uczniów objętych dożywianiem, w tym:	4 221	4 512	4 385	4 682	5 395*
	▪ dożywianiem bezpłatnym i refundowanym	1 733	2 017	960	2 040	2 119*

* średnia liczba uczniów w 2015 r.

źródło: dane Wydziału Edukacji UM na podstawie inf. z SIO

Funkcje diagnostyczne, konsultacyjno-doradcze i terapeutyczne dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin, a także pomoc dla pedagogów szkolnych pełniła Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bytomiu. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna realizuje swoje zadania w następujących działach:

- Dziale Opieki nad Małym Dzieckiem,
- Dziale Opieki nad Dzieckiem w Wiekach Szkolnych,
- Dziale Poradnictwa Młodzieżowego i Zawodowego,
- Dziale Terapii Mowy,
- Dziale Opieki nad Dziećmi i Młodzieżą z Niepełnosprawnością,
- Dziale Psychologów Terenowych.

W 2015 r. bezpośrednią, indywidualną pomocą objęto 3 067 osób, przeprowadzono 3 801 badań, z czego 1 356 badań psychologicznych, 1 222 badania pedagogiczne, 521 badań logopedycznych, 650 badań lekarskich oraz przeprowadzono 52 badania dotyczące wyboru kierunku kształcenia. Wydano także 50 opinii i 653 orzeczenia, w tym:

- 379 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- 28 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym,
- 2 orzeczenia o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego,
- 234 orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania,
- 10 orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo w stopniu głębokim,
- 50 opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do momentu podjęcia nauki w szkole,
- 982 opinie stanowiące wynik przeprowadzonych diagnoz psychologiczno-pedagogicznych.

W minionym roku pomocą postdiagnostyczną na terenie poradni objęto 8 065 osób, w tym w ramach:

- zajęć korekcyjno-kompensacyjnych – 23 osoby,
- terapii logopedycznej – 1 231 osób,
- indywidualnej terapii psychologicznej lub pedagogicznej – 271 osób,
- przesiewowych badań słuchu i wzroku – 151 osób,
- prowadzonych grupowo zajęć o charakterze profilaktyczno–wychowawczym, terapeutycznym i socjoterapeutycznym na terenie poradni, przedszkoli, szkół i placówek oświatowych – 5 415 osób,
- innej pomocy – 974 osoby.

Poradnia w dalszym ciągu zapewniała indywidualną terapię EEG Biofeedback, którą są objęci uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz małe dzieci w ramach wczesnego wspomagania rozwoju.

Ponadto na terenie szkół i placówek realizowano zajęcia o charakterze psychoedukacyjnym, z zakresu: problematyki uzależnień; sprawnej komunikacji i relacji w grupie; asertywności; radzenia sobie ze stresem; konstruktywnych zachowań; łagodzenia konfliktów, agresji i konsekwencji używania przemocy; wzmacniania własnego poczucia wartości. Prowadzono także zajęcia socjoterapeutyczne, integracyjne, a także zajęcia na temat profilaktyki HIV/AIDS. Na terenie poradni przeprowadzono również zajęcia grupowe dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Zajęcia te obejmowały zajęcia edukacyjno-terapeutyczne, które miały na celu usprawniać funkcję analizy i syntezy słuchowej, wskazywać techniki efektywnego uczenia się, rozwijać proces czytania i pisanie, wzmocnić sprawności ortograficzne oraz matematyczne, poprawić koncentrację i skupienie uwagi. Zajęcia przeznaczone były także dla dzieci uzdolnionych, służące rozwojowi kompetencji społecznych oraz stymulacji rozwoju poznawczego.

W roku 2015 poradnia służyła także pomocą psychologiczno-pedagogiczną udzieloną bezpośrednio nauczycielom i wychowawcom poprzez indywidualne konsultacje, doradztwo zawodowe, jak również poprzez cykl warsztatów, prelekcji i konferencji dotyczących różnorodnych zagadnień. Tematyka przeprowadzonych zajęć warsztatowych była poświęcona głównie wskazaniu efektywnej pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Ponadto na zajęciach poruszano wątek występującej agresji w szkołach, w związku z czym podjęto zagadnienia w zakresie dobrej komunikacji uczniów i rodziców z nauczycielami/wychowawcami, jak również zagadnienia sprawnego systemu zarządzania zespołem klasowym. W ramach IX Bytomskich Spotkań Edukacyjnych nauczycieli, wychowawców i Rad Pedagogicznych – poradnia zorganizowała także Miejską Konferencję pod nazwą „Poradnictwo Psychologiczno-Pedagogiczne wsparciem współczesnej rodziny”.

Pomocą psychologiczno-pedagogiczną zostali objęci także rodzice, dla których przeprowadzono prelekcje, warsztaty i inne formy pomocy, mające na celu wspomóc utrwalanie dobrych relacji z dziećmi, motywować dziecko w jego procesie edukacyjnym, wspomagać dziecko w trudnościach w nauce, rozwijać uzdolnienia i umiejętności dziecka oraz wspomóc rodzica w sytuacjach konfliktowych, depresyjnych i w momentach agresji występujących u dziecka.

Łącznie 1 882 rodziców, nauczycieli i wychowawców brało udział w proponowanych treningach, warsztatach, szkoleniach, wykładach i terapiach rodzin, w tym w:

- treningach, warsztatach i szkoleniach dla nauczycieli i wychowawców – 684 osoby,
- konferencjach i szkoleniach rad pedagogicznych – 119 osób,
- wykładach i prelekcjach – 446 osób,
- terapiach rodzin – 242 rodziny.

Ponadto z konsultacji, instruktaży i poradnictwa (w tym podczas dyżurów otwartych, zespołów interdyscyplinarnych, zespołów ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub wychowawczych) skorzystało – 983 osoby.

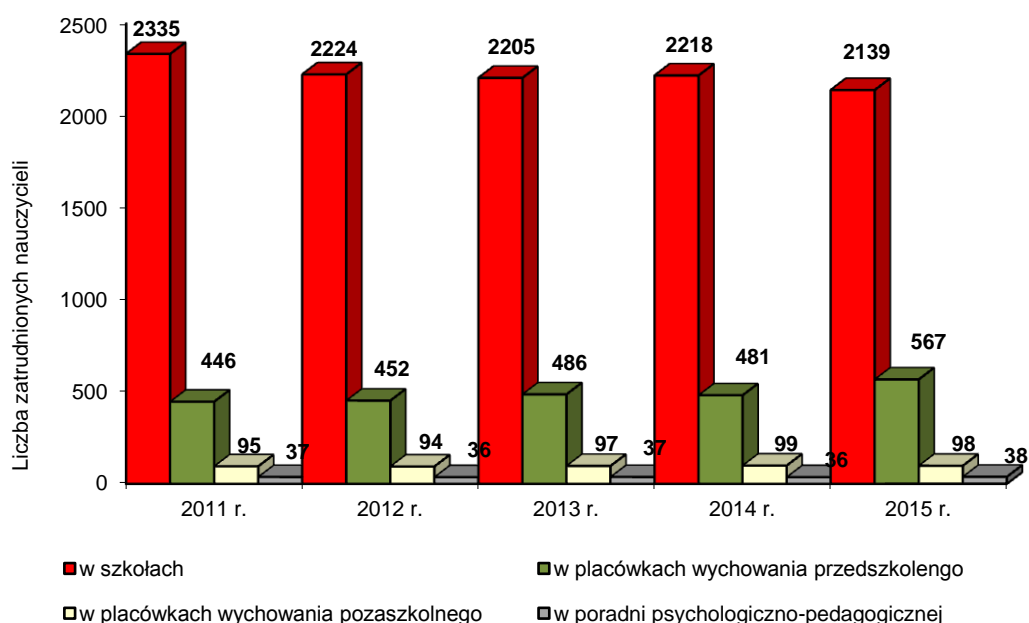
Kadra pedagogiczna w bytomskich szkołach publicznych i placówkach oświatowych

W bytomskich szkołach publicznych oraz placówkach oświatowych w 2015 r. zatrudnionych było 2 842 pracowników, z czego:

- pracownicy pedagogiczni ogółem - 2 842 osoby
przy czym:
- w szkołach podstawowych i gimnazjach - 1 077 nauczycieli
- w liceach ogólnokształcących samodzielnych - 98 nauczycieli
- w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach ogólnokształcących tworzących zespoły szkół - 305 nauczycieli
- w szkołach specjalnych - 151 nauczycieli
- w szkołach zawodowych ponadgimnazjalnych (łącznie z BOE) - 508 nauczycieli
- w placówkach wychowania pozaszkolnego (MDK, SOW) - 98 nauczycieli
- w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej - 38 specjalistów
- w placówkach wychowania przedszkolnego - 567 nauczycieli

Kadra pedagogiczna pracująca w bytomskich publicznych szkołach i placówkach oświatowych charakteryzuje się wysokimi kwalifikacjami i doświadczeniem zawodowym. Stopień zawodowy nauczyciela mianowanego w 2015 r. posiadało 687 nauczycieli, natomiast stopień nauczyciela dyplomowanego – 1 867 nauczycieli.

Wykres nr 17: Liczba nauczycieli zatrudnionych w bytomskich szkołach publicznych i placówkach oświatowych na przestrzeni lat 2011-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

Zajęcia pozalekcyjne

W roku 2015 swoją działalność prowadziły 1 493 koła zajęć pozalekcyjnych, w których uczestniczyło ok. 17 184 uczniów. Zajęcia pozalekcyjne realizowane były w ramach dodatkowych godzin pracy nauczycieli wynikających m.in. z art. 42 Karty Nauczyciela, co nie generowało dodatkowych kosztów. Szczegółowy podział zajęć przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 23: Zestawienie i podział zajęć pozalekcyjnych w bytomskich szkołach publicznych

Lp.	Rodzaj zajęć	Szkoły podstawowe			Gimnazja			Szkoły ponadgimnazjalne		
		liczba uczniów	liczba kół	liczba nauczycieli	liczba uczniów	liczba kół	liczba nauczycieli	liczba uczniów	liczba kół	liczba nauczycieli
1.	Ogółem, w tym:	9 817	780	780	5 006	393	393	2 361	320	320
2.	koło informatyczne	341	32	32	119	12	12	115	13	13
3.	koło techniczne	253	19	19	130	10	10	150	13	13
4.	koło przedmiotowe	4 125	314	314	2 542	221	221	1 227	183	183
5.	koło artystyczne	1 766	146	146	587	37	37	223	28	28
6.	koło sportowe	1 716	128	128	702	50	50	462	59	59
7.	koło turystyczno-krajoznawcze	162	12	12	129	9	9	20	3	3
8.	inne zajęcia pozalekcyjne	1 454	129	129	797	54	54	164	21	21

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Realizacja przedmiotu podstawy przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych

Przedmiot podstawy przedsiębiorczości jest realizowany w ramach kształcenia zawodowego i ogólnego przez szkoły ponadgimnazjalne. Wśród działań realizowanych w ubiegłym roku należy wymienić:

- działania podejmowane przez ZSME, ZSGH, T-4, IV LO, I LO w ramach Organizacji Dnia Przedsiębiorczości prowadzone były działania:
  - w zakresie preorientacji zawodowej,
  - zbierania informacji o rynku pracy,
  - analizy ogłoszeń dotyczących zatrudnienia,
  - zaznajamiania się z działalnością różnych zakładów i ich potrzebami kadrowymi,
  - przygotowania do podjęcia pracy w zakresie samooceny predyspozycji zawodowych, wyrabiania umiejętności do przygotowania dokumentów towarzyszących procesowi poszukiwania pracy (list motywacyjny, curriculum vitae), przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej,
  - organizacji zajęć warsztatowych dla uczniów m.in. przez wykładowców wyższych uczelni, pracodawców, przedstawicieli urzędów pracy i doradców zawodowych,
- udział uczniów szkół: ZSGH, ZSAEiO, ZSME, I LO w Olimpiadzie wiedzy o przedsiębiorczości,
- udział uczniów szkół ZSTiO, T-4 w Ogólnopolskiej Szkole Internetowej Grze Giełdowej organizowanej przez GPW w Warszawie i Fundację im. Lesława A. Pagi.

Procedury osiągnięcia celów edukacyjnych odbywały się za pomocą aktywizujących metod nauczania takich jak: inscenizacja, odgrywanie ról, burza mózgów, gry symulacyjno-decyzyjne, metody projektu, studium i analiza przypadku, wypełniania wzorów dokumentów, uczestnictwo w warsztatach doradztwa zawodowego, targach edukacyjnych, dniach otwartych itp. Praca na lekcjach przebiegała w różnych tokach nauczania tj. w toku praktycznym, problemowym, podającym i eksponującym.

Młodzież bytomskich szkół uczestniczyła w licznych konkursach i olimpiadach, wśród których należy wymienić m.in.:

- Olimpiadę Ekonomiczną,
- Olimpiadę wiedzy o przedsiębiorczości,
- Konkurs na scenariusz lekcji podstaw przedsiębiorczości,
- Konkurs na esej o tematyce ekonomicznej,
- SIGG (Szkolna Internetowa Gra Giełdowa),
- Bytomski Przedsiębiorca Jutra.

Inne przedsięwzięcia i inicjatywy z dziedziny oświaty realizowane w 2015 roku

Bytomskie szkoły i placówki wychowania pozaszkolnego prowadziły współpracę z instytucjami krajowymi i zagranicznymi, w tym m.in. z:

- Greckimi i Włoskimi szkołami, w ramach realizacji projektu europejskiego programu e-Twinning, zatytułowany „Fantastic Bicycles”,
- zaprzyjaźnioną szkołą we Vsetinie w Republice Czeskiej. W ramach tej współpracy uczniowie ze Vsetina uczestniczyli w bytomskich zawodach „Gry i Zabawy”,
- Centrum Edukacji Obywatelskiej i Gazetą Wyborczą, z którymi prowadzono ogólnopolski program pn. „Szkoła z klasą 2.0”,
- Samsung Electronics Polska, który zorganizował II edycję Ogólnopolskiego programu edukacyjnego pn. „Mistrzowie kodowania”,
- Centrum Edukacji Obywatelskiej, z którym realizowano ogólnopolski program pn. „Ślady przeszłości – uczniowie adoptują zabytki”,
- Teatrem Tańca i Ruchu Rozbark w Bytomiu, który przejął patronat nad klasą Kreatywności artystycznej,
- Francją, Irlandią, Azerbejdżanem i Grecją, z którymi realizowano projekt e-Twinning pn. „Castles and history”,
- Hiszpanią realizowano projekt e-Twinning pn. „Let's speak English everyday”,
- Centrum Edukacji Obywatelskiej, realizowano projekty m.in. pn. „Solidarna szkoła”, „Młody Obywatel”,
- Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce, który objął patronat nad organizacją V Balu Karnawałowego dla Szkolnych Klubów Europejskich. Zorganizowano także wizytę studyjną nauczyciela w Brukseli,
- Górnośląskim Stowarzyszeniem Wspólnota Polska. W ramach akcji „Lato z Polską” zorganizowano wypoczynek dla dzieci z Drohobycza i Stryja,
- Szkołami z Turcji, z którymi realizowano Projekt zatytułowany pn. „Good manners throughout the Word”,
- Szkołami z Włoch, Bułgarii, Hiszpanii, Turcji i Litwy. Realizowano Projekt zatytułowany pn. „Little people big hearts”,
- Szkołami z Hiszpanii, Czech i Rumunii. Realizowano Projekt zatytułowany pn. „English outside the hat”,
- Wolontariuszami z Białorusi i Japonii. W ramach zajęć językowych i spotkań kulturowych realizowano projekt Global Citizen Schools World Talks w ramach AIESEC (Association International des Étudiants en Sciences Économiques et Commerciales),
- Instytutem Goethego w Krakowie. Realizowano program „Schule im Wandel – „Zmieniająca się szkoła”,
- Wydziałem Kultury i Języka Ministerstwa Edukacji Austrii (projekt „Radio on Air”). Uczniowie brali udział w warsztatach uczenia się języka niemieckiego z wykorzystaniem muzyki,
- Domem Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach i Stowarzyszeniem Niemców w Polsce. Organizowano warsztaty językowe, wystawy i wykłady kulturoznawcze,
- DFK Schleisen, organizowano spotkania i imprezy, na które zapraszani byli przedstawiciele na szkolne konkursy i wystawy,
- Wydziałem Kultury i Języka Ministerstwa Edukacji Austrii, pod którego patronatem realizowano projekt pn. „Radio on Air”,
- Rówieśnikami szkół w Store Magleby Skole w Danii i Nagykovács Általános Iskola z Węgier koordynowanym przez Instytut Goethego - dokonywano wymiany e-mailowej w ramach projektu partnerskiego tj. międzynarodowy projekt internetowy pn. „Das Bild der Anderen” („Obraz innych”) Współpraca ta trwa już wiele lat i będzie w dalszym ciągu kontynuowana,
- Clemens – August Gymnasium w Cloppenburgu organizowano cykliczne wymiany młodzieży,
- Litwą i Republiką Czeską. Realizowany był projekt z Programu Erasmus + pn.: „Activity through Creativity” – trójstronna wymiana młodzieży Polska,
- Fundacją Inicjatyw na Śląsku - Program Erasmus +, organizowano projekt pn. „The Daily European”,
- zaprzyjaźnioną szkołą we Vsetinie w Republice Czeskiej organizowano konkursy plastyczne,
- nauczycielami z Hiszpanii, Niemiec, Portugalii, Rumunii i Turcji w ramach programu UE Erasmus + realizowano projekt „Współczesna historia Europy, opowiedziana przez historie osobiste”,
- Niemcami i Francją organizowano spotkania młodzieży w ramach programu UE Erasmus + pod nazwą „Wspomnienia europejskie”,
- Uczniami Szkół prowadzono kluby europejskie,

- Młodzieżą Zespołu Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich - organizowano w szkolnej stołówce tydzień włoski jako upowszechnienie rezultatu Projektu Leonardo Da Vinci „Śródziemnomorskie Smaki”,
- Hiszpanią - podczas studyjnego wyjazdu realizowano projekt „Agro na 6-tę”,
- Międzynarodowym Stowarzyszeniem Instytucji Czasu Wolnego Dzieci i Młodzieży przy Radzie Europy (EACY) – podejmowano działania na rzecz rozwoju placówki,
- Międzynarodowym Stowarzyszeniem Szant i Pieśni Morskich (ISSA) – podejmowano działania na rzecz wymiany doświadczeń i organizacji imprez artystycznych,
- Sirius Art. Center w Cobh w Irlandii, International Shanty And Association w Holandii,
- Textile Network w Irlandii,
- Kulturalno-Oświatowym Centrum Wspólnoty Polskiej Miasta Stryja na Ukrainie,
- Centrum Kultury miasta Vsetin w Republice Czeskiej,
- Placówkami Młodzieżowymi w Niemczech,
- Klubami Brydżowymi w Czechach i Niemczech,
- Niemcami, Włochami, Czechami, Austrią, Anglią, Serbią, Słowacją i Węgrami współpracowano w ramach 11 Międzynarodowego Festiwalu Plastikowych Modeli Redukcyjnych,
- Przyjętą grupą młodzieży z Drohobycza,
- Anglią - organizowano wyjazd 10 osobowej grupy uczniów na miesięczną praktykę,
- MOPR w Bytomiu. Realizowany był projekt pn. „Trzy razy S dla XXI wieku – sukces, satysfakcja, samorealizacja”.

Ponadto:

- Zespół Szkół Specjalnych nr 6 realizował unijny projekt pn. „Sztuka, emocje i my w Europie” (Artemotion xpress in Europe). Brał udział w Programie Erasmus+,
- Zespół Szkół Mechaniczno-Elektronicznych. Uczestniczył w projektach:
  - „Teoria i praktyka. Powiązanie szkolnictwa zawodowego z rynkiem pracy w dobie kryzysu gospodarczego na przykładzie systemu hiszpańskiego”,
  - „Czynny, Aktywny, Rozwojowy – uczeń szkoły zawodowej z szansą na sukces na europejskim rynku pracy”,
  - „Moc doświadczenia – staże uczniów w nowoczesnej firmie”,
  - zorganizował wyjazd na miesięczną praktykę do Anglii dla 10 osobowej grupy uczniów.

Publiczne placówki wychowania pozaszkolnego

W 2015 r. kontynuowały działalność dwie bytomskie publiczne placówki wychowania pozaszkolnego, tj.:

- Młodzieżowy Dom Kultury nr 1 przy ul. Powstańców Warszawskich 12,
- Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 przy ul. Ks. Popiełuszki 9.

Celem ich działań jest prowadzenie zajęć wspierających rozwój dzieci i młodzieży, kształtowanie i udoskonalanie umiejętności spędzania czasu wolnego, pogłębianie wiedzy oraz rozwijanie zainteresowań twórczych m.in. plastycznych, muzycznych, aktorskich, wokalnych, literackich, tanecznych, sportowych i naukowych.

Tabela nr 24: Działalność bytomskich placówek wychowania pozaszkolnego w roku 2015

MDK	Liczba działów	Liczba pracowni	Liczba kół i zespołów	Liczba uczestników zajęć stałych	Tygodniowa liczba godzin zajęć dydaktyczno-wychowawczych	Liczba imprez	Liczba uczestników imprez
Ogółem:	7	29	222	4 083	919	269	14 825
MDK nr 1	4	18	118	2 385	536	83	8 600
MDK nr 2	3	11	104	1 698	383	186	6 225

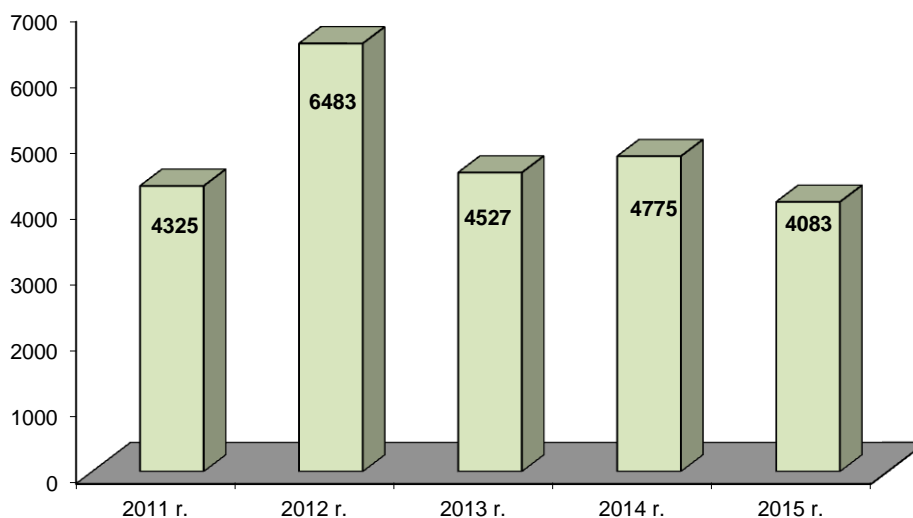
źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Zajęcia odbywały się również poza siedzibami Miejskich Domów Kultury w następujących punktach zamiejscowych:

- Zajęcia prowadzone przez MDK nr 1 w:
- Klubie „Relaks” Bytomskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, ul. Zabrzeńska 78,

- Szkole Podstawowej nr 45 przy ul. Zakątek 20,
- Szkole Podstawowej nr 37 przy ul. Narutowicza 9,
- Szkole Podstawowej nr 38 przy ul. Korczaka 1,
- Zespole Szkół Mechaniczno-Elektronicznych przy Pl. Sobieskiego 1,
- Ośrodku Wodnym – Przeczyce,
- Zajęcia prowadzone przez MDK nr 2 w:
- Klubie „Muza” Spółdzielni Mieszkaniowej „Miechowice” ul. Felińskiego 19,
- Szkole Podstawowej nr 33 przy ul. Matki Ewy 9,
- Szkole Podstawowej nr 54, ul. Reptowska 86,
- Gimnazjum nr 8 ul. Worpie 14-16,
- Przedszkolu Miejskim nr 36 przy ul. Ks. Popiełuszki 11,
- Szkole Podstawowej nr 21, ul. Raclawicka 17,
- Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 5 im. J.F. Kennedy`ego, ul. Nickla 19,
- Bytomskim Ośrodku Edukacji/Centrum Kształcenia Praktycznego w Śródmieściu przy ul. Miarki 2,
- Niepublicznym Katolickim Przedszkolu „Ochronka” przy ul. Ks. Popiełuszki 6.

Wykres nr 18: Liczba uczestników zajęć stałych prowadzonych przez bytomskie placówki wychowania przedszkolnego w latach 2011-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

Najważniejsze osiągnięcia krajowe i międzynarodowe uczniów bytomskich szkół publicznych i placówek oświatowych

W roku 2015 uczniowie bytomskich szkół i placówek oświatowych uczestniczyli w licznych konkursach, turniejach i zawodach na szczeblu miejskim, wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym. Do szczególnych osiągnięć uczniów należy zaliczyć:

- **Szkoła Podstawowa nr 3 im. Władysława Broniewskiego:**
  - Laureat wyróżnienia w Ogólnopolskim Konkursie Matematycznym pn. „Orzeł matematyczny”,
- **Szkoła Podstawowa nr 4 im. Mikołaja Kopernika:**
  - I miejsce w Międzynarodowym Konkursie Informatycznym pn. „Bóbr 2015”,
  - III miejsce w IX Ogólnopolskim Konkursie Informatycznym pn. „Bóbr”,
  - II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Grafiki Komputerowej pn. „Cztery Pory Roku”,
  - II, III, IV miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Matematycznym pn. „Matematyczny Kangur 2015”,
  - VII miejsce w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym PANGEA,
  - I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie matematycznym pn. „Alfik Matematyczny”,
- **Szkoła Podstawowa nr 5 im. Poli Maciejowskiej:**
  - Wyróżnienie w Międzynarodowym Konkursie Informatycznym pn. „Bóbr 2015”,
  - 2 wyróżnienia w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
  - Nagrody i wyróżnienia w Ogólnopolskim Konkursie Nauk Przyrodniczych pn. „Świetlik”,

- **Szkoła Podstawowa nr 9 im. Adama Mickiewicza:**
  - Laureat i wyróżnienia w Ogólnopolskim Konkursie pn. „Szkoła Marzeń”,
  - Dyplomy I , II , III stopnia w Ogólnopolskim Konkursie pn. „Igrzyska Wiedzy”,
- **Szkoła Podstawowa nr 16 im. Marii Konopnickiej:**
  - Wyróżnienie w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
  - II miejsce w Ogólnopolskiej Olimpiadzie pn. „OLIMPUSEK”,
  - Finalista i wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie Polonistycznym pn. „Z poprawną polszczyzną na co dzień”,
- **Szkoła Podstawowa nr 33:**
  - I miejsce w Ogólnopolskim Turnieju Sztuki Recytatorskiej pn. „Promuj Śląsk”,
  - wyróżnienie w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
- **Szkoła Podstawowa nr 38:**
  - I, III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Historycznym,
  - wyróżnienie w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
  - I miejsce w Mistrzostwach Śląska w karate,
  - III miejsce w Mistrzostwach Śląskich Szkółek w Pływaniu,
- **Szkoła Podstawowa nr 42 im. Ziemi Bytomskiej:**
  - wyróżnienia w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
- **Szkoła Podstawowa nr 43:**
  - wyróżnienia w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
  - Laureat w Ogólnopolskim Konkursie z Języka angielskiego,
  - Laureat w Ogólnopolskim Konkursie z Języka niemieckiego,
- **Szkoła Podstawowa nr 45:**
  - wyróżnienia w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
  - I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie z Języka angielskiego pn. „FOX 2015”,
  - Nagroda i wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie Nauk Przyrodniczych pn. „Świetlik”,
  - Laureaci I, II, III, IV, V stopnia w Olimpiadzie Wiedzy ARCHIMEDES PLUS z Języka angielskiego,
- **Szkoła Podstawowa nr 46 im. Leona Kruczkowskiego:**
  - Laureat w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
  - wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie Ortograficznym pn. „Z ortografią na co dzień”,
  - I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie z Języka angielskiego – PANDA,
- **Szkoła Podstawowa nr 51 z Oddziałami Integracyjnymi**
  - Laureat w Ogólnopolskim Konkursie z Języka angielskiego pn. „Olimpusek”,
  - I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Ortograficznym pn. „Mistrz Ortografii”,
  - wyróżnienia w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
- **Szkoła Podstawowa nr 54 im. Wacława Kuchara:**
  - wyróżnienia w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
  - dwa I miejsca w Międzynarodowych Mistrzostwach Miasta Opole (turniej judo),
  - II miejsce w Międzynarodowym Turnieju Judo,
  - III miejsce w Międzynarodowym Turnieju International Judo BalticCup,
  - III miejsce w Międzynarodowym Turnieju International Childrens Fencing Tournament Challenge Wroslavia (turniej szpady),
  - I, II, III miejsce w Ogólnopolskim Mistrzostwach w Pływaniu,
  - II miejsce w Ogólnopolskim Turnieju Tańca Towarzyskiego „Flamenco 2015”,
- **Gimnazjum nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Ks. Józefa Szafranka:**
  - wyróżnienia w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
  - I, II, III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Matematycznym pn. „MAT 2015”,
  - Laureat w Ogólnopolskim Konkursie Matematycznym pn. „Pingwin”,
  - II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Matematycznym pn. „Alfik”,
  - Finalista i wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie Fizycznym pn. „Poszukiwanie talentów”,
  - III miejsce w Krajowych Mistrzostwach Polski Młodzików,
- **Gimnazjum nr 2:**
  - I miejsce za uczestnictwo w projekcie: Zielona pracownia” zorganizowanym przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
  - VIII miejsce w Polsce w Międzynarodowym Konkursie Programistycznym Baltie 2015,
  - I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym pn. „Zielono mi”,
  - Finalista w Ogólnopolskich Przeglądach Tanecznych pn. „Power Dance”,
  - Finaliści w Ogólnopolskim Konkursie pn. „Szkoła Marzeń”,
- **Gimnazjum nr 7:**
  - wyróżnienie w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,

- wyróżnienie i tytuł Taona w Międzynarodowym Konkursie Fizycznym pn. „Lwiątko”,
- III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Grafiki Komputerowej pn. „Myszkuj, surfuj, twórz”,
- **Gimnazjum nr 9:**
- Finalista w Ogólnopolskim Konkursie pn. „Szkoła z Tradycją”,
- I miejsce w powiecie w Ogólnopolskim Konkursie z Języka Angielskiego „FOX”,
- **Gimnazjum nr 15:**
- I miejsce w powiecie oraz wyróżnienie w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym pn. „Kangur matematyczny”,
- III miejsce na Festiwalu Robotów w kategorii Line Follower,
- I, II miejsce w Konkursie wiedzy lotniczej,
- II Miejsce w Wojewódzkim Konkursie „Z elektroniką przez świat”,
- **Młodzieżowy Dom Kultury nr 1:**
- I nagroda w Międzynarodowym Konkursie plastycznym AHOJ! Katowice,
- III miejsce w Międzynarodowym Turnieju Muszkieter Trophy w Szermierce,
- III miejsce, IX miejsce w Międzynarodowym VIII Memoriału J. Janikowskiego w szermierce,
- III miejsce, VI miejsce w Międzynarodowym Turnieju Rybnik Cup w szermierce,
- III miejsce w Międzynarodowym Turnieju o Mecz Zerwikaptur Longinusa Podbiłęty w szermierce,
- III miejsce w Międzynarodowym Turnieju szermierczym z okazji Dnia Dziecka,
- II i III miejsce w Międzynarodowym Turnieju szermierczym z okazji Dni Knuruwa,
- 2 wyróżnienia w Międzynarodowym XII Festiwalu Modelarskim,
- I miejsce w Międzynarodowym Festiwalu Kolęd i Pastorałek w Będzinie,
- I miejsce dla 2 uczestników, II miejsce dla 2 uczestników, III miejsce dla 2 uczestników oraz 2 wyróżnienia w X Międzynarodowym Biennale Współczesnej Tkaniny Artystycznej SILEZJANY 2015,
- **Młodzieżowy Dom Kultury nr 2:**
- I miejsce w Międzynarodowym Konkursie Plastycznym „LUDZIE LUDZIOM ZGOTOWALI TEN LOS” – Tychy – I miejsce,
- I miejsce w Ogólnopolskim Festiwalu Piosenki Europejskiej „EUROSONG”,
- I miejsce w Ogólnopolskim VIII Jesiennym Festiwalu Piosenki „Złota Polska Jesień”,
- I miejsce w Ogólnopolskim XV Festiwalu Piosenki Aktorskiej „SPIEWANKO”,
- II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Recytatorskim,
- **Zespół Szkół Specjalnych nr 3:**
- III miejsce w Międzynarodowym Internetowym konkursie plastycznym z okazji Dnia Dziecka organizowanym przez Pentel,
- I, II miejsce w Ogólnopolskich konkursach plastycznych pn. „Zaświeć się na niebiesko” i pn. „Zaczaruj świat na niebiesko kolorową plamą kreską”,
- **Zespół Szkół Specjalnych nr 6:**
- I miejsce w kat. tanecznej i II miejsce w kat. instrumentalnej w Wojewódzkim Festiwalu Serc Otwartych tj. X Festiwalu Osób Niepełnosprawnych oraz środowisk integracyjnych,
- II miejsce oraz specjalne wyróżnienia w Wojewódzkim Przeglądzie Amatorskiej Sztuki Osób Niepełnosprawnych,
- **Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 8 Specjalna:**
- I miejsce i Tytuł Mistrza Ortografii w kat. Szkół Zawodowych w X Wielkim Dyktandzie Województwa Śląskiego,
- I miejsce w Mistrzostwach Śląska i Zagłębia w Piłce Wodnej, w Mistrzostwa Śląska i Zagłębia w Piłce Nożnej Halowej, w Mistrzostwach Śląska i Zagłębia w Piłce Siatkowej Piłkowej.

Stypendia i nagrody Prezydenta Miasta Bytomia przyznawane wyróżniającym się uczniom i studentom

W 2015 r. wpłynęło 127 wniosków o przyznanie nagrody dla uczniów i studentów posiadających wybitne osiągnięcia naukowe, artystyczne i sportowe. Łącznie przyznano 66 nagród finansowych i rzeczowych o łącznej wartości 57,0 tys. zł, tj.:

- 19 nagród rzeczowych dla uczniów szkół podstawowych,
- 26 nagród finansowych dla uczniów gimnazjów,
- 17 nagród finansowych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- 4 nagrody finansowe dla studentów.

W 2015 r. wpłynęło także 8 wniosków o przyznanie stypendiów „Młode Talenty”. Przyznano 5 stypendiów w wysokości 300 zł miesięcznie przez okres 10 miesięcy.

Ponadto 16 uczniów szkół ponadgimnazjalnych prowadzonych przez miasto Bytom oraz uczeń Zakładu Doskonalenia Zawodowego otrzymali nagrody Prezesa Rady Ministrów. Także 1 uczeń bytomskich szkół artystycznych, dla których organem prowadzącym jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego otrzymał nagrodę resortową.

Oprócz tego z informacji pozyskanych z Kuratorium Oświaty:

- 1 uczeń otrzymał stypendium ministra właściwego do Spraw Oświaty i Wychowania,
- 4 uczniów zostało laureatami Wojewódzkich Konkursów Przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych,
- 4 uczniów zostało laureatami Wojewódzkich Konkursów Przedmiotowych dla uczniów gimnazjów,
- 1 uczeń został finalistą olimpiady przedmiotowej dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- 3 uczniów zostało laureatami turniejów zawodowych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- 11 uczniów Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej im. F. Chopina I i II stopnia, dla której organem prowadzącym jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego otrzymało nagrody resortowe,
- 2 uczniów otrzymało nagrody Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za osiągnięcia artystyczne i naukowe,
- 1 uczeń otrzymał stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za osiągnięcia artystyczne,
- 5 uczniów otrzymało stypendium Centrum Edukacji Artystycznej,
- 1 uczeń otrzymał stypendium dla uzdolnionej młodzieży woj. Śląskiego,
- 2 uczniów otrzymało stypendium Prezesa Rady Ministrów.

Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa im. L. Różyckiego:

- Nagrody artystyczne:
  - 1 stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za osiągnięcia artystyczne w roku szkolnym 2014/2015,
  - 1 nagroda specjalna - warsztaty na Florydzie ufundowane przez Arts Ballet Theatre of Floryda,
  - 3 Stypendia Dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej za wyniki w nauce,
  - 2 Stypendia Prezesa Rady Ministrów,
- Konkursy zagraniczne:
  - Eurowizja Młodych Tancerzy – 2 uczniów,
  - II miejsce 1 ucznia na International Ballet Competition - Pilsen 2015 - V Międzynarodowy Konkurs Baletowy w czeskim Pilźnie,
  - Dyplom finalisty dla 1 ucznia na Concours „Le Chausson d'or” International De Danse Classique,
  - Złoty medal dla 1 uczennicy na Concours International de Danse „Odyssee de la Danse”,
  - Srebrny medal dla 2 uczniów na Concours International de Danse „Odyssee de la Danse”,
- Konkursy polskie:
  - XIX Ogólnopolski Konkurs Tańca im. W. Wiesiołowskiego Gdańsk 2015,
  - I miejsce - kategoria tańca klasycznego grupa starsza dziewcząt,
  - II miejsce - kategoria tańca klasycznego grupa średnia dziewcząt,
  - I miejsce - kategoria tańca klasycznego grupa starsza chłopców,
  - II miejsce - kategoria tańca współczesnego grupa młodsza dziewcząt,
  - III miejsce - kategoria tańca współczesnego grupa średnia dziewcząt,
  - III miejsce - kategoria tańca klasycznego grupa starsza chłopców 3 finalistów,
  - II miejsce w kategorii polskich tańców narodowych w formie oryginalnej na I Ogólnopolskim Festiwalu Tańca Narodowych w Koszęcinie,
- Osiągnięcia ogólnokształcące:
  - I miejsce w Regionalnym Dyktandzie dla gimnazjalistów organizowane przez posła na Sejm RP Jana Kazimierczaka,
  - 2 uczniów dostało się do etapu rejonowego w Wojewódzkim Konkursie Przedmiotowym,
  - II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Czytelniczym Gra Czytelnicza zadanie 1 „Jesień z limerykami”.

Nagrody i odznaczenia dla nauczycieli

W roku 2015 z okazji Dnia Edukacji Narodowej – 14 nauczycieli wyróżniono Medalami Komisji Edukacji Narodowej, 5 nauczycieli wyróżniono Nagrodami Śląskiego Kuratora Oświaty, a 1 nauczyciela wyróżniono Nagrodą Ministra Edukacji Narodowej. Ponadto przyznano: 3 Złote, 2 Srebrne oraz 2 Brązowe Medale za Długoletnią Służbę.

Prezydent Miasta Bytomia wyróżnił swoją nagrodą 68 nauczycieli, którzy osiągnęli znaczące rezultaty w kierowaniu i zarządzaniu placówkami oświatowymi oraz posiadali duży dorobek w pracy pedagogicznej.

Edukacja osób dorosłych w publicznych placówkach oświatowych

Placówką ukierunkowaną na edukację osób dorosłych jest Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Wojciecha Korfańtego. Strukturę organizacyjną Centrum Kształcenia Ustawicznego w roku 2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 25: Typy szkół, liczba oddziałów, słuchacze oraz absolwentów CKU w roku szkolnym 2014/2015

Lp.	Typ szkoły	Liczba oddziałów		Liczba uczniów		Absolwenci
		Ogółem	Klas I	Ogółem	Klas I	System zaoczny i wieczorowy
1.	Ogółem, w tym:	18	9	378	184	124
2.	IX Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	9	4	198	104	72
3.	Szkoła Policealna nr 7 dla Dorosłych	7	4	121	69	21
4.	Gimnazjum nr 2 dla Dorosłych	2	1	59	11	31

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Oprócz kształcenia w formach szkolnych, CKU prowadzi kształcenia w formach pozaszkolnych. Ogółem w 2015 r. we wszystkich formach kształcenia, nie licząc kwalifikacyjnych kursów zawodowych, udział wzięło 115 osób. Oprócz tego CKU prowadzi także kształcenie ustawiczne w formach kursowych i szkoleniowych, które realizowane były w ubiegłym roku m.in. na zlecenie PUP w Bytomiu i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ornontowicach. Zorganizowano też wewnętrznie szkolenia dla słuchaczy szkół dla dorosłych działających w ramach CKU oraz innych zleceńodawców.

W ramach CKU w Bytomiu działa Uniwersytet Trzeciego Wieku. W roku szkolnym 2014/2015 w zajęciach uczestniczyło 559 słuchaczy, dla których zorganizowano m.in.:

- 12 wykładów otwartych z historii powszechnej i historii Polski, nauk medycznych, historii literatury, politologii, nauk o ziemi i historii kabaretu,
- lektorały z j. angielskiego, j. niemieckiego, j. francuskiego, j. włoskiego oraz j. rosyjskiego dla 30 grup,
- 10 kursów z obsługi komputera i korzystania z Internetu. Zajęcia odbywały się w CKU i IV Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego,
- zajęcia artystyczne: warsztaty literackie, zajęcia rękodzieła artystycznego, plastyki, śpiewu - Chór Bytomskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz spotkania Klubu ROMAN-tycznych,
- zajęcia usprawniające fizycznie i intelektualnie: gimnastyka, strzelectwo, zajęcia aerobiku na basenie i pływanie, Nordic Walking, szachy, brydż sportowy, joga, taniec towarzyski, zajęcia taneczno – ruchowe, teatralno - ruchowe oraz Tai Chi,
- zajęcia grupy turystycznej i fotograficznej,
- spotkania grup w Akademii Wina i Akademii Herbaty.

Słuchacze Uniwersytetu uczestniczyli także w:

- Projekcie "Ślasy Seniorzy XXI wieku na TOPie" realizowanym przez Fundację Rozwoju Świętochłowic. W ramach stanowiącej część projektu Akademii Lidera grupa słuchaczy BUTW zrealizowała lub współuczestniczyła w realizacji wystawy fotograficznej „Wspomnienia z wakacji” – w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Tarnowskich Górach, w spotkaniu integracyjnym seniorów i osób niepełnosprawnych w Zakładzie Aktywności Zawodowej Bytomskiego Stowarzyszenia Pomocy dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej,

- Projekcie "UTW dla społeczności" Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę” w Warszawie. W ramach udziału w projekcie w BUTW wyłoniła się grupa wolontariatu. Uczestnicy grupy przeprowadzili dla społeczności lokalnej szereg działań, w szczególności dla mieszkańców DPS "Kombatant" w Bytomiu-Miechowicach,
- Projekcie „Bezpieczne finanse seniora” Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Nowym Sączu. W ramach projektu odbył się wykład otwarty i 2 spotkania warsztatowe dla 30 słuchaczy z zakresu wykorzystania komputera w operacjach bankowych i handlowych,
- Projekcie gazety codziennej "Dziennik Zachodni". W ramach udziału słuchaczy BUTW odbył się wykład otwarty z cyklu spotkania medyczne im. K. Bochenek „Borelioza - jak rozpoznać, jak leczyć?”, „Wady postawy – diagnostyka i profilaktyka, dostosowanie efektywności fizycznej do potrzeb wieku – gimnastyka korekcyjna osób 50+” oraz wycieczka grupy słuchaczy do redakcji Dziennika Zachodniego. Wykład wzbogacony został prezentacją multimedialną „Fotografie Śląska” - prowadzony przez znanego fotoreportera Dziennika Zachodniego p. Arkadiusza Gołę. Wykład odbył się w Biurze Promocji Bytomia. Oprócz słuchaczy BUTW wzięła w nim udział młodzież z bytomskiego Technikum nr 4 z klas o profilu fotograficznym.

Słuchacze BUTW brali także udział w:

- w konferencjach i innych imprezach zewnętrznych, w tym m.in.:
- Spotkanie Marszałka Województwa Śląskiego Wojciecha Saługi z przedstawicielami środowisk senioralnych w związku z powołaniem Wojewódzkiej Rady ds. Seniorów – Katowice,
- II Kongres UTW – Warszawa,
- Szkolenie „Regranting i inne sposoby aktywizowania obywateli”,
- IV Kongres „Obywatel senior” – Chorzów,
- Ogólnopolska Konferencja „Rady dla seniorów. Uczestnictwo osób starszych w życiu publicznym – stan obecny i wyzwania na przyszłość” – Wieliczka,
- Warsztaty pt. „Organizacja i działanie Śląskiej rady ds. seniorów” – Katowice,
- I posiedzenie Obywatelskiego Parlamentu Seniorów, październik 2015 r., Warszawa,
- Konferencja „Długowieczni” – Chorzów,
- Szkolenie „Wykorzystanie platformy EPALE” Rybnik,
- IV Ogólnopolska Konferencja UTW, Warszawa,
- grupie fotograficznej w warsztatach fotograficznych – Nakło Śląskie,
- Konkursie ortograficznym „Trzy pokolenia” – CKU,
- Ogólnopolskiej Olimpiadzie Sportowej UTW i organizacji senioralnych w Łazach,
- turnieju brydża sportowego – UTW w Katowicach,
- X Memoriale im. H. Gagatka (brydż sportowy) w Szombierkach,
- I Świętochłowickiej Uniwersjadzie Seniorów,
- Międzynarodowych Muzycznych Zmaganiach Seniorów w Szczecinie, w którym wystąpił chór "Wrzosi Jesieni",
- II Oświęcimskich Spotkaniach Artystycznych Seniorów, w którym brał udział chór „Wrzosi jesieni”, zespół Klubu ROMAN-tycznych Serc i grupy teatralnej "Trema",
- Organizacji konkursów i innych imprez dla odbiorców zewnętrznych,
- Wernisażu prac plastycznych słuchaczek BUTW: Elizy Bezner i Urszuli Konor, w Biurze Promocji Bytomia,
- Wystawie prac plastycznych grupy plastycznej Marty Hawlickiej, "Światło i światłość" zorganizowanej w Biurze Promocji Bytomia oraz „Bytom przez pokolenia” zorganizowany w Miejskiej Bibliotece Publicznej,
- wernisażu wystawy „70-lecie Opery Śląskiej w Bytomiu” w Klubie Garnizonowym 34 ŚDR OP,
- organizacji I Bytomskiej Senioriady.

Ponadto słuchacze BUTW współpracowali z podmiotami zewnętrznymi w mieście i regionie między innymi z:

- Muzeum Górnośląskim w Bytomiu – gdzie brali udział w wykładach z cyklu „Jabłko w kulturze” oraz w zajęciach warsztatowych "Klub literacki - dla odważnych",
- Fundacją Rozwoju Świętochłowic – w realizacji projektu "Ślascy Seniorzy XXI wieku na TOPie",
- Młodzieżowym Domem Kultury nr 1 w Bytomiu, w którym skorzystano z udostępnionych pomieszczeń na potrzeby prowadzenia zajęć jednej z grup plastycznych,
- Ogólnopolską Federacją Stowarzyszeń UTW w Nowym Sączu, w ramach czego brali udział w projekcie „Bezpieczne finanse seniora” (wrzesień 2015),
- Muzeum Górnośląskim w Bytomiu – udział słuchaczy BUTW w wykładach organizowanych przez Muzeum w ramach cyklu „Jabłko w kulturze” oraz w zajęciach warsztatowych "Klub literacki - dla odważnych",

- Fundacją Rozwoju Świętochłowic – udział słuchaczy w realizacji projektu "Śląscy Seniorzy XXI wieku na TOPie",
- Młodzieżowym Domem Kultury nr 1 w Bytomiu – udostępnienie pomieszczenia i osoby prowadzącej zajęcia jednej z grup plastycznych,
- Ogólnopolską Federacją Stowarzyszeń UTW w Nowym Sączu – udział słuchaczy w projekcie „Bezpieczne finanse seniora” (wrzesień 2015).

Inwestycje i remonty

W roku 2015 w bytomskich szkołach i placówkach oświatowych przeprowadzono zadania inwestycyjne i remontowe na kwotę ok. 0,5 mln zł, która pochodziła z budżetu miasta. Wśród ważniejszych zadań inwestycyjno-remontowych wymienić należy:

- Hydroizolacje fundamentu i ścian w ZSTiO,
- Modernizację poprzez przebudowę pomieszczeń mieszkań służbowych na świetlicę w Szkole Podstawowej nr 2,
- Wykonanie trzech klap dymowych w dachu zgodnie z zaleceniami PPOŻ w ZSMS - 80110 (GMS),
- Utworzenie placu zabaw przy Przedszkolu Miejskim nr 12,
- Remont dachu na Szkole Podstawowej nr 6,
- Wymianę stolarki okiennej w Szkole Podstawowej nr 16,
- Remont wiatrołapu wewnętrznego w Szkole Podstawowej nr 28,
- Remont wewnętrznych instalacji, zgodnie z zaleceniem PPIS w Szkole Podstawowej nr 28,
- Remont sieci kanalizacji sanitarnej w Szkole Podstawowej nr 54,
- Remont instalacji wodno-kanalizacyjnej w Przedszkolu Miejskim nr 14,
- Remont podłóg w Przedszkolu Miejskim nr 15,
- Remont wewnętrznej instalacji w Przedszkolu Miejskim nr 18,
- Wymianę okna wraz z renowacją witraży w Przedszkolu Miejskim nr 29,
- Remont instalacji wodno-kanalizacyjnej w Przedszkolu Miejskim nr 29,
- Remont wewnętrznej instalacji w Przedszkolu Miejskim nr 59,
- Roboty murarsko-posadzkarskie w pomieszczeniu "Galerii pod sztrychem", zgodnie z zaleceniem PPIS w Młodzieżowym Domu Kultury nr 1,
- Remont dachu - roboty dekarstwo-blicharskie w Młodzieżowym Domu Kultury nr 1,
- Wymianę ciepłociągu zasilającego salę gimnastyczną przy ul. Chorzowskiej 5a w Technikum nr 4.

Niepubliczne placówki oświatowe

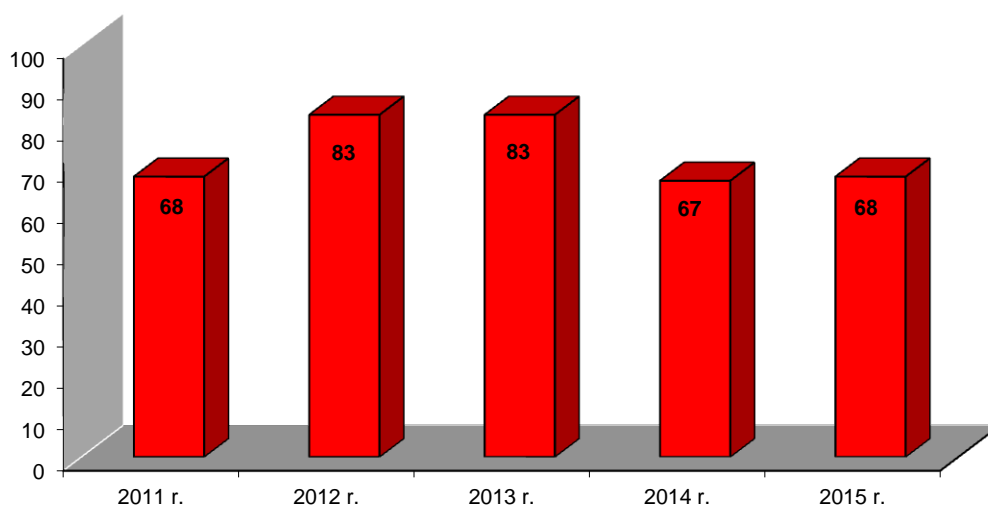
Na koniec 2015 r. zarejestrowanych było w Bytomiu 68 niepublicznych placówek oświatowych (nie licząc niepublicznych szkół wyższych). Wśród nich zarejestrowano 12 szkół i 1 placówkę niepubliczną:

- Nova Policealna Szkoła Promocji Kadr dla Dorosłych w Bytomiu,
- Nova Placówka Kształcenia Ustawicznego w Bytomiu,
- NOVA Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Bytomiu,
- Technikum w Bytomiu ZDZ w Katowicach,
- NOVA Gimnazjum dla Dorosłych w Bytomiu,
- JERA LO dla Dorosłych,
- JERA Szk. Podst. Dla Dorosłych,
- JERA G dla Dorosłych,
- FUTURE Szk. Podst. Dla Dorosłych,
- FUTURE LO dla Dorosłych,
- FUTURE G dla Dorosłych,
- FUTURE Szkoła Policealna,
- Ośrodek Szkolenia PSEiE.

Równocześnie w związku z brakiem naboru i w wyniku zmian w ustawie o systemie oświaty dotyczących struktury szkół ponadgimnazjalnych nastąpiło wyrejestrowanie 10 szkół i placówek z ewidencji placówek niepublicznych w Bytomiu.

Wykres nr 19: Ilość niepublicznych placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Bytomia na przestrzeni lat 2011-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

Tabela nr 26: Niepubliczne placówki oświatowe w roku 2015

Lp.	Typy placówek	Liczba
1.	Przedszkola	6
2.	Szkoły podstawowe	5
3.	Gimnazja	7
4.	Licea ogólnokształcące	15
5.	Technika	1
6.	Szkoły policealne	16
7.	Niepubliczne centra kształcenia ustawicznego	3
8.	Pozostałe niepubliczne placówki oświatowe	14
9.	Inne (OREW)	1
10.	Razem	68

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Szkolnictwo wyższe

W roku 2015 na terenie Bytomia działały następujące szkoły wyższe:

Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. Ludwika Solskiego w Krakowie

Zamiejscowy Wydział Teatru Tańca w Bytomiu

41-902 Bytom, ul. Piłsudskiego 24a

(Placówka publiczna, działająca na terenie Bytomia od 2008 r.)

Na Wydziale Teatru Tańca prowadzone są 4,5 letnie studia stacjonarne na kierunku Aktorstwo. Od października 2015 r. kształciło się 115 studentów.

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

Wydział Zdrowia Publicznego w Bytomiu

41-902 Bytom, ul. Piekarska 18

(Placówka publiczna, działająca na terenie Bytomia od 2001 r.)

W ramach Wydziału Zdrowia Publicznego prowadzone są studia I i II stopnia w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym na kierunkach Zdrowie publiczne, Dietetyka. W Bytomiu prowadzone są także studia III stopnia z dziedziny: nauki medyczne w dyscyplinie medycyna oraz nauki o zdrowiu.

Od października 2015 r. liczba studentów wynosiła 1 013.

3.4 Ochrona zdrowia

W 2015 r. dla mieszkańców Bytomia usługi medyczne świadczyły placówki lecznictwa zamkniętego oraz publiczne i niepubliczne placówki lecznictwa ambulatoryjnego.

W ramach lecznictwa zamkniętego na terenie Bytomia nadal funkcjonowały 3 szpitale:

- Szpital Specjalistyczny Nr 1 przy ul. Żeromskiego 7,
- Szpital Specjalistyczny Nr 2 przy ul. Batorego 15,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 4 przy Al. Legionów 10.

W ramach lecznictwa ambulatoryjnego różnorodne świadczenia medyczne zapewniało:

- 42 poradnie specjalistyczne publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- 46 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- 28 gabinetów i praktyk stomatologicznych.

W mieście działało 56 aptek ogólnodostępnych, w tym 4 apteki działające całą dobę.

Tabela nr 27: Wybrane dane dot. funkcjonowania placówek lecznictwa zamkniętego, publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz Pogotowia Ratunkowego w Bytomiu w latach 2011-2015

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2011 r.	Stan na 31.12.2012 r.	Stan na 31.12.2013 r.	Stan na 31.12.2014 r.	Stan na 31.12.2015 r.
1.	Liczba oddziałów szpitalnych	32	31	30	37	38
2.	Liczba oddziałów klinicznych	8	8	8	7	8
3.	Liczba łóżek szpitalnych ogółem	1 620	1 542	1 486	1 304	1 312
4.	Łączna liczba przyjętych do szpitali pacjentów	48,7 tys.	45,1 tys.	46,3 tys.	62,0 tys.	61,8 tys.
5.	Średni czas pobytu pacjenta w szpitalu (w dniach):					
	- Szpital Specjalistyczny nr 1	8,1	9,1	8,3	6,5	6,1
	- Szpital Specjalistyczny nr 2	6,4	6,2	6,4	6,2	6,1
	- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 4	7,0	7,0	6,0	9,0	9,2
6.	Liczba pracowników medycznych w publicznych zakładach opieki zdrowotnej:					
	- lekarzy medycyny	431	418	511	490	516
	- lekarzy dentyków	1	0	1	1	1
	- pielęgniarzek	906	881	861	834	807
	- położnych	111	112	113	111	119

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2011 r.	Stan na 31.12.2012 r.	Stan na 31.12.2013 r.	Stan na 31.12.2014 r.	Stan na 31.12.2015 r.
7.	Liczba pracowników medycznych w publicznych zakładach opieki zdrowotnej przypadających na 10 tys. mieszkańców:					
	- lekarze medycyny	26	26	32	31	33
	- lekarze dentyści	0	0	0	0	0
	- pielęgniarki	55	55	54	53	52
	- położne	7	7	7	7	7
8.	Liczba wyjazdów Pogotowia Ratunkowego ogółem, w tym:	11 016	11 454	12 522	14 888	15 409
	- do zachorowań	9 256	9 657	10 330	12 144	12 481
	- do wypadków	1 760	1 797	2 192	2 744	2 928
9.	Ilość udzielonych porad specjalistycznych ogółem:	238,5 tys.	241,3 tys.	281,3 tys.	276,1 tys.	269,5 tys.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej UM

W poradniach specjalistycznych publicznych zakładów opieki zdrowotnej udzielono 269,5 tys. porad, w tym 242,9 tys. dorosłym i 26,7 tys. dzieciom.

Z ogólnej liczby porad udzielonych dzieciom najczęściej dotyczyło porad chirurgicznych (9,5 tys.), otolaryngologicznych (4,9 tys.), chorób płuc i gruźlicy (2,9 tys.), neurologicznych i leczenia padaczek (2,7 tys.). Spośród porad udzielanych dorosłym największa ich liczba, podobnie jak w latach poprzednich, obejmowała porady chirurgiczne (22,6 tys.), diabetologiczne (16,5 tys.), urazowo-ortopedyczne (12,0 tys.), kardiologiczne (10,1 tys.).

Tabela nr 28: Dane dot. zachorowań na choroby społeczne i cywilizacyjne oraz liczby osób hospitalizowanych w latach 2011-2015

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2011 r.	Stan na 31.12.2012 r.	Stan na 31.12.2013 r.	Stan na 31.12.2014 r.	Stan na 31.12.2015 r.
1.	Liczba zachorowań na choroby społeczne i cywilizacyjne					
	Gruźlica	70	272	68	67	78
	Cukrzyca	2 942	1 506	1 731	233	298
	Nowotwory	7 858	7 403	5 645	3 640	4 454
	Choroby układu krążenia	9 001	9 964	9 608	5 669	13 311
	Nadciśnienie	2 030	1 163	2 019	569	748
	Zawał	475	269	427	19	15
	Choroby psychiczne i alkoholizm	78	92	2 383	61	343
	Ogółem	22 454	20 683	21 883	10 258	19 247
2.	Liczba osób hospitalizowanych z powodu chorób społecznych i cywilizacyjnych					
	Gruźlica	50	4	26	26	24
	Cukrzyca	1 009	916	984	889	752
	Nowotwory	2 343	2 283	2 543	3 488	3 194
	Choroby układu krążenia	5 919	7 667	8 575	6 196	6 235
	Nadciśnienie	1 612	675	214	1 481	1 443
	Zawał	664	693	744	584	827
	Choroby psychiczne i alkoholizm	815	738	448	518	568
	Ogółem	12 412	13 223	13 580	13 182	13 043

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej UM

W roku 2015 zwiększyła się liczba zachorowań na choroby społeczne i cywilizacyjne o 8 989 schorzeń w stosunku do roku poprzedniego. Jak wynika z danych ujętych w tabeli nr 28, spośród chorób największy wzrost zachorowań odnotowano wśród chorych na choroby układu krążenia – o 7 642 osoby, nowotwory – o 814 osób oraz choroby psychiczne i alkoholizm – o 282 osoby.

Liczba osób hospitalizowanych z powodu chorób społecznych i cywilizacyjnych w 2015 r. wynosiła 13 043 i w stosunku do 2014 r. zmniejszyła się o 139 osób. Hospitalizowano się, podobnie jak w latach poprzednich, głównie z powodu chorób układu krążenia oraz nowotworów.

W 2015 r. kontynuowano realizację programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia, a także profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych patologii społecznych.

Miejski Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia

W ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Promocji Zdrowia, realizowanego przy współpracy z Bytomskim Ośrodkiem Promocji Zdrowia podjęto działania w zakresie:

- profilaktyki chorób nowotworowych, układu krążenia (w tym: udarów mózgowych), chorób układu oddechowego, narządów ruchu, słuchu i wzroku,
- zajęć z ratownictwa medycznego (pierwsza pomoc przedlekarska w stanach zagrożenia życia i zdrowia),
- profilaktyki raka piersi i szyjki macicy,
- przeciwdziałania zaburzeniom depresyjnym i nieprzystosowawczym (anoreksja i bulimia),
- prowadzenia zajęć gimnastyki rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych,
- prowadzenia zajęć gimnastyki korekcyjnej dla dzieci (udzielanie porad rodzicom),
- profilaktyki otyłości (gimnastyka usprawniająca dla dorosłych, edukacja nt. zdrowego odżywiania dla dzieci i młodzieży),
- profilaktyki uzależnień (prowadzenie edukacji zdrowotnej wśród młodzieży szkolnej na temat uzależnień od nikotyny, alkoholu, narkotyków, leków, substancji psychoaktywnych, itp.),
- profilaktyki wszawicy w środowisku nauczania i wychowania mająca na celu ograniczenie negatywnych skutków w zakresie zdrowia psychicznego i fizycznego dzieci,
- profilaktyki próchnicy i chorób przyzębia wśród dzieci,
- prowadzenia zajęć gimnastyki usprawniającej i zdrowotnej dla mieszkańców z nadwagą,
- profilaktyki agresji i przemocy w środowisku szkolnym.

W ramach zadań z zakresu pomocy społecznej przeprowadzono otwarty konkurs ofert na świadczenie w 2015 r. dziennej opieki nad dzieckiem z terenu miasta Bytomia w placówkach wsparcia dziennego.

Przeprowadzono także postępowania konkursowe na realizację zadań publicznych w zakresie:

- organizacji opieki nad dzieckiem w wieku do 3 lat prowadzonej w formie żłobka dla dzieci z terenu miasta Bytomia, w ramach którego wyłoniono wykonawcę – Stowarzyszenie na Rzecz Utrzymania Żłobka w Bytomiu, przy ul. Świętochłowickiej 3a,
- zapewnienie opieki hospicyjno–paliatywnej w domu chorego na rzecz mieszkańców miasta Bytomia, w ramach którego wyłoniono wykonawcę – Caritas Diecezji Gliwickiej, Stację Opieki w Bytomiu, przy ul. Matejki 18a.

Szpital Specjalistyczny nr 2 w Bytomiu realizował programy zdrowotne finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia, tj.:

- „Program profilaktyki raka piersi” – w dwóch etapach: podstawowym i pogłębionej diagnostyki,
- „Program badań prenatalnych”,
- „Program profilaktyki raka szyjki macicy” – w trzech etapach: podstawowym, diagnostycznym oraz diagnostyki pogłębionej.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Innych Patologii Społecznych w Bytomiu

W zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz innych patologii społecznych przeprowadzono dwa otwarte konkursy ofert na realizację przedmiotowych zadań, w wyniku których przyznano dofinansowanie organizacjom pozarządowym i innym podmiotom niepublicznym, w tym m.in.: Bytomskiemu Stowarzyszeniu Rodzin Abstynenckich „Odrodzenie” w Bytomiu, Fundacji Dom Nadziei w Bytomiu, Parafii Rzymskokatolickiej Najświętszego Serca Jezusa Księża Jezuiici w Bytomiu, Parafii Rzymskokatolickiej św. Jana Nepomucena w Bytomiu, Stowarzyszeniu Absolwentów i Sympatyków I LO im. J. Smolenia „Smoleniacy” w Bytomiu, Stowarzyszeniu Klub Abstynentów „Przyszłość” w Bytomiu, Stowarzyszeniu na Rzecz Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym „Pomost” w Bytomiu, Stowarzyszeniu Opiekuńczemu im. św. Franciszka z Asyżu w Bytomiu, Stowarzyszeniu Przyjazna Ósemka w Bytomiu, Stowarzyszeniu Pomocy Osobom

Niepełnosprawnym Intelktualnie „Fantazja” w Bytomiu, Towarzystwu Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski w Bytomiu, Trzeźwościowemu Stowarzyszeniu Kulturalno–Turystycznemu w Katowicach, Związkowi Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska w Katowicach, Stowarzyszeniu Dzieci i Młodzieży Nowe Pokolenie w Bytomiu, Parafii RzymskoKatolickiej pw. Dobrego Pasterza w Bytomiu, Stowarzyszeniu Progres w Bytomiu.

W 2015 r. Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu w ramach swojej statutowej działalności:

- udzielało schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie (skorzystało 35 osób),
- udzielało schronienia osobom będącym w kryzysie (skorzystało 6 osób),
- prowadziło konsultacje i terapię rodzinną w zakresie problemów opiekuńczo–wychowawczych (skorzystało 274 osoby),
- prowadziło terapię indywidualną dla: osób stosujących przemoc w rodzinie (46 osób), osób doświadczających przemocy w rodzinie (187 osób), osób uzależnionych (408 osób), osób współuzależnionych (134 osoby), osób będących w kryzysie (zagrożonych samobójstwem – 4 osoby), osób doświadczających przemocy seksualnej (15 osób), dorosłych dzieci alkoholików (DDA – 19 osób), małżeństw i par (44 pary), młodzieży z problemami okresu adolescencji (242 osoby), osób z innymi problemami (zaburzenia psychiczne, psychosomatyczne – 236 osób),
- prowadziło grupy: psychoedukacyjne dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (26 osób), w ramach programu korekcyjno–edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie (8 osób), z programem terapeutycznym dla osób uzależnionych (66 osób), wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i współuzależnionych (10 osób), edukacyjną dla rodziców „Szkoła dla rodziców” (33 osoby), dla adolescentów (9 osób),
- prowadziło zajęcia profilaktyczne i edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na temat: „Agresja i przemoc” (567 uczniów), „Alkohol” (129 uczniów), „Narkotyki” (333 uczniów), „Wybór partnera” (177 uczniów), „Uzależnienia” (663 uczniów), „Trening zastępowania agresji” (23 uczniów), „Komputer, multimedia” (164 uczniów), „Ja w relacji z samym sobą” (31 uczniów), „Dopalacze” (8 uczniów),
- zorganizowało XII Konferencję HIV/AIDS, w której uczestniczyło 50 osób,
- prowadziło warsztaty edukacyjne dla pracowników różnych służb społecznych – 214 osób,
- uczestniczyło w 105 spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grup roboczych,
- współpracowało z Policją poprzez: udział w czynnościach prowadzonych z udziałem osób nieletnich oraz osób poszkodowanych w wyniku przemocy, współpracę z pionem dochodzeniowo – śledczym pod kątem psychologicznej ochrony świadków, uczestniczenie w przesłuchaniach małoletnich świadków w trybie art. 185 a i b Kodeksu postępowania karnego w Prokuraturze; występowanie przed Sądem w charakterze świadka i biegłego,
- współpracowało ze szkołami, prowadząc pogadanki dla rodziców na następujące tematy: uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, przemocy w rodzinie, komunikacji w rodzinie, problemów opiekuńczo–wychowawczych (38 rodziców),
- udzielało interwencyjnego wsparcia psychologicznego na zlecenie innych służb (5 wyjazdów interwencyjnych),
- prowadziło: Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od narkotyków (41 osób indywidualnych i 6 rodzin), Punkt Konsultacyjny udzielający porad prawnych (253 osoby).

Z usług Izby Wyrzeźwierni, funkcjonującej w strukturze Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu, w 2015 r. skorzystało 6 437osób.

W 2015 r., w Szpitalu Specjalistycznym Nr 1, przeprowadzono następujące remonty oraz zakupiono nowy sprzęt medyczny, w tym:

- wykonano aktualizację dokumentacji projektowo kosztorysowej oraz remont pomieszczeń w celu przystosowania ich do wymogów fachowych i sanitarnych w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Dostosowanie obiektów i pomieszczeń Szpitala Specjalistycznego Nr 1 w Bytomiu do wymogów fachowych i sanitarnych – budynek nr 1 – ul. Żeromskiego 7”,
- wykonano remont III i IV piętra budynku nr 5 wraz z niezbędnymi pracami na innych kondygnacjach w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Przebudowa budynku B-3, B-5 i budowa łącznika pomiędzy budynkami Szpitala Specjalistycznego Nr 1 w Bytomiu”,
- zakupiono sprzęt i aparaturę medyczną w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Modernizacja bazy diagnostyczno-zabiegowej Szpitala Specjalistycznego nr 1 w Bytomiu”,
- zakupiono zestawy komputerowe wraz z oprogramowaniem systemowym w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Kompleksowa informatyzacja Szpitala Specjalistycznego Nr 1 w Bytomiu”.

3.5. Stan sanitarny miasta i działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest czuwanie nad bezpieczeństwem sanitarno-epidemiologicznym mieszkańców. Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Ponadto PIS podejmuje działania mające na celu pobudzanie aktywności społecznej na rzecz własnego zdrowia, inicjowanie i wytyczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowanie zasad higieny i racjonalnego odżywiania oraz zapobiegania chorobom zakaźnym.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu w 2015 r. przeprowadzili 2 648 kontroli na terenie Bytomia. W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydano 638 decyzji administracyjnych zarządzających. Za stwierdzone w czasie kontroli uchybienia sanitarne nałożono 90 mandatów karnych na łączną kwotę 14 900 zł.

Tabela nr 29: Kontrole przeprowadzone na terenie Bytomia przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w latach 2011–2015

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Ilość kontroli	2 033	2 409	2 684	2 919	2 648
Ilość wydanych decyzji ogółem, w tym:	818	716	202	816	638
- decyzje stwierdzające choroby zawodowe	34	26	18	24	11
Ilość nałożonych mandatów karnych	85	115	92	100	90

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu

Łącznie na terenie miasta w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody (w 13 punktach kontrolnych) oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 117 próbek wody, w tym przebadano pod względem:

- fizykochemicznym – 117,
- bakteriologicznym – 109.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, smak, zapach, żelazo, mangan) stwierdzono w 12 próbkach wody. Ogółem wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Bytomia oceniono jako przydatną do spożycia.

W 2015 r. na terenie miasta eksploatowanych było 5 basenów kąpielowych krytych (1 przedszkolny, 2 szkolne, 2 rekreacyjne) oraz 1 sezonowy. Na podstawie przeprowadzonych badań (77 próbek wody) jakość wody w 4 basenach krytych i 1 sezonowym oceniono jako dobrą, natomiast w 1 basenie krytym (wanna jacuzzi w Europejskim Centrum Wodniackim Bytom) uznano jako niepewną.

W okresie 12 miesięcy 2015 r. nadzorem objętych było 50 przedszkoli, w tym 7 niepublicznych. Skontrolowano 37 obiektów przedszkolnych, w wyniku których na 12 z nich wydano decyzje administracyjne zmieniające termin wykonania zarządzeń decyzji wydanych w latach wcześniejszych. Ponadto w roku sprawozdawczym wydano 1 nową decyzję administracyjną dotyczącą braku osłon na grzejnikach c.o. oraz złego stanu technicznego nawierzchni dojścia do placówki.

W tym samym czasie pod nadzorem było 38 szkół różnych typów, w których przeprowadzono 29 kontroli. W ich wyniku wydano 3 nowe decyzje administracyjne zarządzające oraz 17 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń.

Prowadzono także nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie Bytomia: Szpitalem Specjalistycznym Nr 2 w Bytomiu, SP ZOZ Wojewódzkim Szpitalem Specjalistycznym Nr 4 w Bytomiu, Szpitalem i Ambulatorium z Izbą Chorych Aresztu Śledczego w Bytomiu, Katolickim Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży „Dom Nadziei”. W szpitalach łącznie przeprowadzono 55 kontroli. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno-higienicznymi wydano 6 decyzji administracyjnych terminowych, które dotyczyły m.in.: malowania pomieszczeń, wymiany zniszczonej wykładziny podłogowej, wyposażenia punktów wodnych na salach chorych w pojemniki na zużyte ręczniki jednorazowego użytku, odnowienia zniszczonych mebli i sprzętu stanowiącego wyposażenie oddziałów (szafki przyłóżkowe, przewijaki dla niemowląt, fotele dla rodziców), odnowienia futryn i drzwi w salach chorych, wymiany kabiny prysznicowej.

Reasumując, stan sanitarno-higieniczny szpitali z roku na rok ulega sukcesywnej poprawie. Stopniowo realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach.

W ewidencji Stacji znajdowały się 1 674 zakłady branży spożywczej, zakłady materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakłady kosmetyczne. Ogółem skontrolowano 1 104 zakłady, co stanowi 65,9% wszystkich obiektów zewidencjonowanych przez Stację. Przeprowadzono 1 661 kontroli sanitarnych. Za uchybienia sanitarno-higieniczne nałożono 69 mandatów karnych na kwotę 11 900 zł. Po przeprowadzonych kontrolach stwierdzono, że stan sanitarno-higieniczny zakładów w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

3.6 Pomoc społeczna

Świadczenia z pomocy społecznej

Świadczenia z zakresu pomocy społecznej (w ramach zadań własnych gminy i zleconych z zakresu administracji rządowej oraz zadań powiatu - własnych i z zakresu administracji rządowej) realizował Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu (MOPR).

W 2015 r. MOPR w Bytomiu udzielił pomocy pieniężnej i niepieniężnej 5 748 rodzinom, liczącym łącznie 14 088 osób. Wydano 8 915 decyzji administracyjnych.

W ramach zadań własnych gminy, MOPR udzielił 629 989 świadczeń na takie formy pomocy jak: zasiłki stałe, okresowe, celowe, posiłki (w tym dożywianie dzieci w szkołach, w dziennych domach pomocy oraz noclegowni), schronienie, usługi opiekuńcze, DPS oraz sprawianie pogrzebów.

W zakresie zadań powiatu przyznano 7 985 świadczeń na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomoc rzeczową na zagospodarowanie dla wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz świadczeń dla rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka.

Ze środków administracji rządowej na zadania zlecone gminie udzielono 6 870 świadczeń na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wynagrodzenie opiekuna za sprawowanie opieki oraz pomoc dla cudzoziemców.

W 2015 r. z zadań własnych gminy, przyznano dodatki mieszkaniowe dla 3 974 gospodarstw.

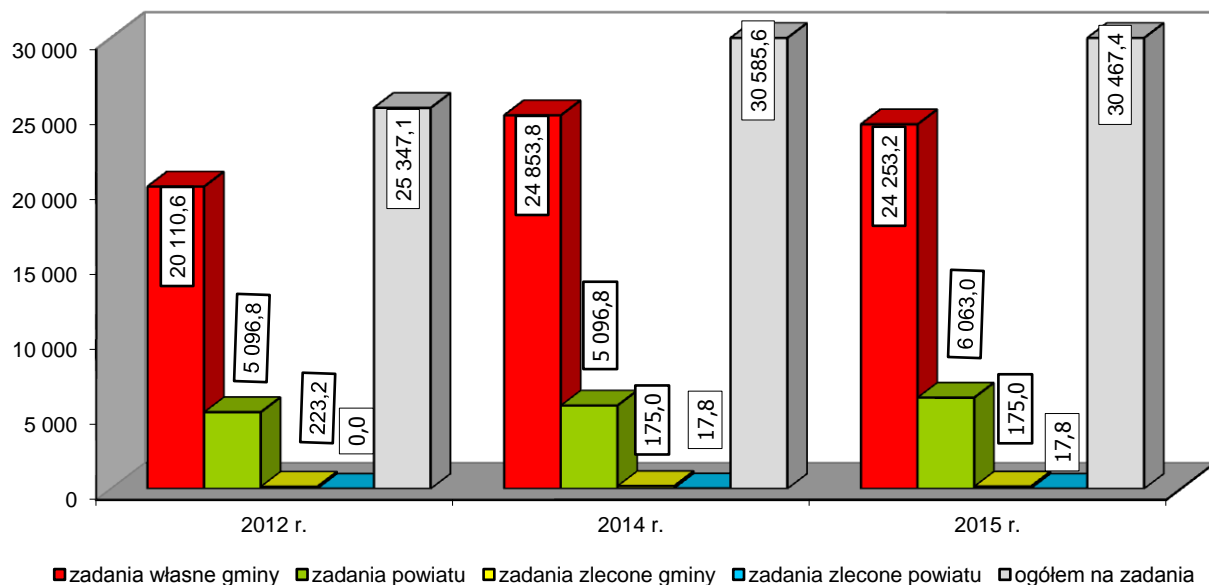
Tabela nr 30: Ilość osób, które skorzystały z pomocy oraz liczba wypłaconych świadczeń w ramach pomocy społecznej w latach 2011-2015

Lp.	Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
1.	Ilość osób, która skorzystała z pomocy społecznej	9 662	8 863	9 073	8 925	8 915
2.	Liczba świadczeń	Zadania własne gminy	613 838	514 602	531 371	544 538
		Zadania powiatu	6 589	6 454	7 153	7 057
		Zadania zlecone gminie	9 588	9 371	9 436	8 708
		Zadania zlecone powiatu	183	-	6	15

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

Na świadczenia wydatkowano ogółem 30 467,4 tys. zł, tj. o 118,2 tys. zł mniej niż w 2014 r.

Wykres nr 20: Wydatki w ramach pomocy społecznej w Bytomiu w podziale na zadania własne gminy, zadania zlecone gminie, zadania powiatu, zadania zlecone powiatu na przykładzie lat 2012, 2014, 2015 (w tys. zł)

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

Spośród wypłaconych w 2015 r. świadczeń z zakresu pomocy społecznej najwięcej środków finansowych przeznaczono na:

- zasiłki 16 307,8 tys. zł (tj. 53,5%),
- zasiłki stałe 4 955,1 tys. zł (tj. 16,3%),
- pomoc finansową dla rodzin zastępczych 4 212,0 tys. zł (tj. 13,8%),
- dożywianie dzieci w szkołach 1 663,0 tys. zł (tj. 5,5%),
- usługi opiekuńcze 722,5 tys. zł (tj. 2,4%).

W Bytomiu na dzień 31.12.2015 r. funkcjonowało 295 rodzin zastępczych, w których przebywało 473 dzieci. Rodzinom tym wypłacono świadczenia w wysokości 4 466,9 tys. zł z tytułu m.in.: pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania dzieci, jednorazowej pomocy na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka, a także z tytułu utrzymania lokalu oraz remontu lokalu, w którym prowadzona jest rodzina zastępcza.

W 2015 r. 64 dzieci zmieniło środowisko wychowawcze, w tym m.in.:

- 16 dzieci powróciło do rodziny naturalnej,
- 8 dzieci zostało umieszczonych w innej rodzinie zastępczej,
- 14 dzieci zostało umieszczonych w rodzinie adopcyjnej,
- 6 dzieci zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej,
- 13 pełnoletnich wychowanków opuściło rodziny zastępcze z uwagi na zakończenie okresu na jaki obowiązywała decyzja.

Na koniec 2015 r. w Bytomiu funkcjonowały następujące placówki pomocy społecznej:

- 5 Dziennych Domów Pomocy Społecznej, funkcjonujących w strukturze MOPR w Bytomiu, dysponujących 176 miejscami,
- 5 Domów Pomocy Społecznej, dysponujących 447 miejscami,
- 3 Zakłady Opiekuńczo - Lecznicze, dysponujące 199 miejscami,
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Integracja”, dysponujący 37 miejscami,
- Bytomskie Centrum Wsparcia realizujący zadania w formie:
  - Domu dla Bezdomnych, dysponujący 62 miejscami,
  - Dziennego Domu Pomocy, dysponujący 20 miejscami,
  - Dziennego Domu „Senior-Wigor”, dysponujący 20 miejscami,
- Noclegownia przy ul. Kosynierów 26.

Ponadto na terenie Bytomia działały następujące placówki opiekuńczo - wychowawcze dla dzieci i młodzieży:

- 3 publiczne placówki opiekuńczo – wychowawcze, w tym:
  - Dom Dziecka nr 1 – liczba wychowawców 30, liczba wychowanków – 56,
  - Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Bezpieczny Dom” – liczba wychowawców 17, liczba wychowanków – 30,
  - Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Szansa dla Dziecka” – liczba wychowawców 16, liczba wychowanków – 30,
- 6 niepublicznych placówek opiekuńczo - wychowawczych wsparcia dziennego, w których przebywało łącznie 240 dzieci,
- 4 żłobki dysponujące 153 miejscami, w tym: 3 Żłobki Niepubliczne, jeden prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Utrzymania Żłobka w Bytomiu oraz „Elfik” i „Tygryskowo” prowadzone przez osobę fizyczną,
- 1 Klub Malucha „KoliKoli” prowadzony przez osobę fizyczną i dysponujący 15 miejscami.

Projekty współfinansowane przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

a) „Systemowy Projekt Aktywizacji – SPA w Bytomiu”

W 2015 r. zakończono realizację ostatniej edycji projektu pn. *Systemowy Projekt Aktywizacji – SPA w Bytomiu*. Był to projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, wdrażany od kwietnia 2008 roku ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 (POKL), realizowany w ramach Priorytetu VII: Promocja integracji społecznej. Realizacja SPA w Bytomiu zakończyła się 30 czerwca 2015 r., w kolejnych miesiącach trwał proces rozliczania i podsumowania efektów projektu. Kwota dofinansowania pozyskana na realizację SPA w Bytomiu na 2015 r. wyniosła 1 574 298 zł. Łącznie z wkładem własnym wartość projektu wynosiła 1 662 552 zł. Wkład własny stanowiły świadczenia wypłacane uczestnikom/uczestniczkom w postaci zasiłków okresowych i zasiłków celowych. W 2015 r. w projekcie brało udział 297 osób (w tym 41 nowozrekrutowanych), natomiast w całym okresie realizacji (2008 – 2015) w SPA wzięło udział 2 877 osób. Z uczestnikami realizowano kontrakty socjalne, indywidualne programy usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą oraz porozumienia uczestnictwa w programach aktywności lokalnej.

Głównym celem SPA w Bytomiu było podniesienie poziomu integracji społeczno-zawodowej osób niepracujących, korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. Cele szczegółowe skupiały się na poprawie funkcjonowania społecznego beneficjentów, podniesieniu ich kompetencji społecznych i umiejętności życiowych, zwiększeniu kompetencji rodzicielskich poprzez pracę z asystentami rodziny, treningi opiekuńczo-wychowawcze, udział w grupach edukacyjnych dla rodziców. Duże znaczenie w projekcie miały działania zapewniające uczestnikom udział w usługach, do których osoby korzystające z pomocy społecznej mają ograniczony dostęp w związku z sytuacją wykluczenia. Stąd większość proponowanych zajęć miała charakter spotkań grupowych, wyjazdów edukacyjno-integracyjnych, zapewniano uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych itp. Część osób skorzystała również z kursów i szkoleń zawodowych.

W ramach SPA w Bytomiu realizowano również dwa programy aktywności lokalnej **PAL** – dla Śródmieścia oraz Bobrka i Karbia.

W ramach PAL dla Bobrka i Karbia w 2015 r. udział w projekcie kontynuowało 37 osób i wszystkie te osoby zakończyły pomyślnie uczestnictwo w programie. Z kolei program realizowany na terenie śródmieścia kontynuował swoje działania wobec 49 osób.

Zostały zastosowane następujące instrumenty aktywnej integracji:

1. Poradnictwo specjalistyczne – w ramach poradnictwa rodzinnego, odbyło się 1 (Bobrek i Karb) oraz 2 (Śródmieście) spotkania grupowe, które przyczyniły się do rozwiązania części problemów życiowych.
2. Grupa samopomocowa – zorganizowano 2 (Bobrek i Karb) oraz 6 (Śródmieście) spotkań, w trakcie których poruszana była problematyka związana z uzależnieniami i współuzależnieniami, sytuacji na rynku pracy, bezpiecznych wakacji i innych.
3. Szkolenia/warsztaty/kursy – wyjazdowy *trening motywacji do zmiany*, wyjazdowy i stacjonarny *trening radzenia sobie z trudnymi emocjami i stresem*, *trening asertywności i samoobrony WenDo*, *trening kompetencji opiekuńczo – wychowawczych*.

Animator lokalny podejmował działania środowiskowe, w ramach których zorganizowano:

- wiece – spotkania ze społecznością lokalną dzielnic Bobrek i Karb oraz Śródmieścia (w tym dotyczące rewitalizacji Bytomia),
- Grupy Razem – spotkania z przedstawicielami instytucji lokalnych,

- koła zainteresowań – zajęcia hobbystyczne,
- Koło Kultury - wyjazdy o charakterze integracyjno-edukacyjnym,
- Liga Podwórkowa – spotkania o charakterze sportowym,
- Zielone Brygady – akcje, w ramach których porządkowano dzielnicę, sadzono roślinność, porządkowano teren,
- Spotkania okolicznościowe/ warsztaty edukacyjne.

Powyższe działania zostały upamiętnione przez wykonanie fotografii i umieszczenie ich w kronice Programu.

b) Projekt „KIS w Bytomiu szansa na dobry start”

Do maja 2015 r. realizowany był również projekt konkursowy *KIS w Bytomiu szansa na dobry start*, współfinansowany ze środków EFS w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Był to projekt w ramach Priorytetu VII: Promocja integracji społecznej; Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej; Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Klub Integracji Społecznej realizował działania aktywizujące dla 40 osób korzystających z pomocy społecznej. Wśród osób uczestniczących 24 były podopiecznymi noclegowni miejskiej. Cele projektu i tematyka interwencji były zbliżone do działań w ramach *Systemowego Projektu Aktywizacji – SPA w Bytomiu*, działania były prowadzone na terenie Noclegowni przy ul. Kosynierów 26.

c) By-PAS Bytomska Pracownia Aktywności Społecznej.

By-Pas jest projektem współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanym we współpracy z Fundacją INICJATYWA z Bytomia, wyłonioną w drodze konkursu. Łączna wartość projektu wynosi 8 195,8 tys. zł.

W 2015 r., po zakończeniu negocjacji złożonego wniosku, podjęto wstępny etap realizacji projektu: powołano i przygotowano zespół projektowy, przeprowadzono rekrutację uczestników i uczestniczek projektu – 253 osoby, opracowano dla nich indywidualne ścieżki reintegracji (plany udziału w projekcie). Ponadto konieczne było przygotowanie organizacyjne Ośrodka, opracowanie wewnętrznych procedur realizacji, opracowanie umowy partnerskiej pomiędzy MOPR a Fundacją INICJATYWA, zawarcie porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy. Okres realizacji projektu rozpoczął się 01.11.2015 i potrwa do 31.12.2017 r.

Zakres zadań merytorycznych *By-PAS* jest bardzo szeroki. Projekt zakłada zwiększenie poziomu integracji społecznej i zdolności do zatrudnienia osób korzystających z pomocy MOPR. Planuje się udział co najmniej 582 uczestników/uczestniczek w okresie dwóch lat.

Programy i projekty współfinansowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

W ramach otwartych konkursów ofert Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie pozyskał środki na realizację następujących przedsięwzięć:

1. Dofinansowanie kosztów wynagrodzenia asystentów rodzin w 2015 r. – 261 000 zł;
2. Dofinansowanie kosztów wynagrodzenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2015 r. – 30 000 zł;
3. Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego – edycja 2015 r. – 110.000,00 zł;
4. Podmiot zatrudnienia socjalnego partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy w realizacji kontraktów socjalnych – edycja 2015 r. – część dotacji przyznana dla MOPR wynosiła 40 000 zł, taką samą kwotą dysponowało Centrum Integracji Społecznej.

Dążąc do podtrzymania i rozwijania kontaktów społecznych osób wycofujących się z życia zawodowego kontynuowano organizowanie regularnych spotkań dla seniorów w ramach realizowanych projektów:

- „*Senior na piątkę*” w Dziennym Domu Pomocy nr 1,
- „*Wszechnica Bytomska*” w Dziennym Domu Pomocy nr 5,
- „*Aktywny senior 60+*” w Dziennych Domach Pomocy nr 2 i 3,
- „*Kreatywny senior*” w Dziennym Domu Pomocy nr 4.

Ponadto realizowano także projekty socjalne, takie jak:

- „*Kawa dla seniora*”,
- Spotkania świąteczne,
- Grupa wsparcia dla osób chorych na schizofrenię,
- Grupa wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Grupa wsparcia dla rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi.

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych

Z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dofinansowano:

- turnusy rehabilitacyjne dla 372 osób na łączną kwotę 359,6 tys. zł,
- zaopatrzenie 385 osób w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze na łączną kwotę 475,0 tys. zł,
- warsztaty terapii zajęciowej dla 140 osób na łączną kwotę 2 154,1 tys. zł,
- 117 umów w ramach likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych na łączną kwotę 379,6 tys. zł,
- 16 umów w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki na łączną kwotę 39,4 tys. zł.

W ramach wsparcia osób niepełnosprawnych realizowano programy:

a) „Katalog pomysłów”

Przeprowadzając wizje lokalne w mieszkaniach osób niepełnosprawnych, ubiegających się o dofinansowanie ze środków PFRON, pracownik fotografował pomieszczenia przed rozpoczęciem prac oraz po ich zakończeniu. Wykonane zdjęcia zgromadzone zostały w formie katalogu elektronicznego, a osoby niepełnosprawne mogły zapoznać się z ich zawartością. Na zdjęciach prezentowane były różne formy adaptacji pomieszczeń dla potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich, z pomocą balkonika, kul łokciowych, po amputacjach kończyn. Katalog okazał się bardzo przydatną formą obrazowania osobom niepełnosprawnym zagadnień związanych z likwidacją barier architektonicznych.

b) „Sprawna informacja dla niepełnosprawnych”

Prowadzono poradnictwo dla osób niepełnosprawnych w tradycyjnej formie poprzez udzielanie informacji osobom zgłaszającym się osobiście lub telefonicznie, a także drogą elektroniczną, w tym z wykorzystaniem strony internetowej Ośrodka. Udostępniano osobom niepełnosprawnym fachową literaturę i czasopisma.

Realizacja Programu pilotażowego „Aktywny Samorząd”

W 2015 r. na realizację programu pilotażowego *Aktywny Samorząd* MOPR w Bytomiu otrzymał łącznie 252 592,9 zł. W ramach programu zrealizowano następujące zadania:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową:

- Obszar A – likwidacja bariery transportowej:
  - Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B, zrealizowano 4 umowy na kwotę 4 849,5 zł.
- Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:
  - Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, zrealizowano 7 umów na kwotę 11 681,3 zł.
- Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, zrealizowano 6 umów na kwotę 5 085,6 zł.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, zrealizowano 72 umowy na kwotę 219 400,5 zł.

Ogółem, w Modułach I i II dofinansowano 89 osób niepełnosprawnych na łączną kwotę w wysokości 241 016,8 zł.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

W ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie prowadzono następujące programy i projekty:

a) Bytomski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020, przyjęty uchwałą nr XXIII/314/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 listopada 2013 r.

Cel główny:

Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Bytomia. Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Obszar: Profilaktyka i edukacja społeczna

Obszar: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym pomocą w rodzinie

Obszar: Oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Obszar: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W związku z realizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w 2015 r. do Przewodniczącego Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wpłynęło 301 Niebieskich Kart, w tym 64 sporządzone przez pracowników MOPR.

Pracownicy socjalni koordynując prace grup roboczych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bytomiu, prowadzili działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc tj. osób dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc. Członkami grup roboczych byli pracownicy socjalni, asystenci rodziny, funkcjonariusze policji, pedagodzy, psycholodzy, kuratorzy sądowi, specjaliści z Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przedstawiciele ochrony zdrowia. W ramach podejmowanych działań członkowie grup roboczych m.in. diagnozowali sytuację rodziny, udzielali niezbędnej pomocy adekwatnej do sytuacji, zapewniali w razie konieczności schronienie osobom dotkniętym przemocą, zobowiązywali osoby stosujące przemoc do zaprzestania jej stosowania, składali wnioski o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, motywowali do podjęcia właściwej terapii, kierowali osoby stosujące przemoc do programu korekcyjno-edukacyjnego, a także powiadamiali prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa oraz występowali do sądu w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Działalność Zespołów Interdyscyplinarnych przyczyniła się m.in. do:

- zmniejszenia ilości umieszczeń dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- przeciwdziałania tzw. wyuczonej bezradności,
- wypracowania metod postępowania i porozumiewania się w rodzinie,
- łagodzenia skutków konfliktów w rodzinie,
- zapobiegania pogłębianiu się dysfunkcji rodzin.

b) Projekt „Prawo ochronnym parasolem dziecka”

Od stycznia do grudnia 2015 r. przyjazne patrole, złożone z pracownika socjalnego MOPR i policjanta, monitorowały 1 631 środowisk (rodziny z problemami alkoholowymi, patologiczne, niezaradne).

W trakcie przeprowadzonych dyżurów:

- 59 dzieci zostało przekazanych pod opiekę najbliższej rodziny, krewnych,
- 13 dzieci zostało umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, pogotowiach rodzinnych, bądź w rodzinach zastępczych,
- kilkoro dzieci przewieziono do szpitala na badania lekarskie, niektóre zostały hospitalizowane,
- 6 osób dorosłych trafiło do izby wytrzeźwień.

W trakcie realizacji projektu odbyło się 144 dyżurów przyjaznych patroli.

Działania podjęte w związku z wdrażaniem Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Bytomia na lata 2006-2020.

W 2015 r. realizowane były działania mające na celu aktualizację Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Bytomia na lata 2006-2020. W wyniku tych prac powstał dokument pod nieco zmodyfikowaną nazwą: **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015-2020**. Strategia została przyjęta przez Radę Miejską uchwałą Nr XVIII/239/15 w dniu 23 listopada 2015 r.

Cele główne dla poszczególnych obszarów:

1. Bezrobocie i Rynek Pracy – Dostępność pracy oraz usług wspierających osoby bezrobotne w zdobywaniu i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych umożliwiających powrót do zatrudnienia.
2. Jakość Życia Społecznego – Godne, bezpieczne warunki życia i zamieszkania mieszkańców w zmodernizowanej przestrzeni publicznej i społecznej miasta.
3. Dysfunkcje Społeczne – Przeciwdziałanie uzależnieniom i ograniczanie ich negatywnych skutków społecznych.
4. Rodzina – Rodzina wypełniająca w sposób prawidłowy swoje funkcje.

W 2015 r. kontynuowano i zakończono realizację programu operacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Bytomiu na lata 2011-2015 pn.: *Pomoc i integracja społeczna* (przyjęty uchwałą nr XI/164/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 maja 2011 r.), wpisującego się w realizację *Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Bytomia na lata 2006-2020*.

Program *Pomoc i integracja społeczna* zawierał pięć celów strategicznych, na bieżąco realizowanych w ramach pracy MOPR:

1. Aktywizacja osób korzystających ze świadczeń materialnych pomocy społecznej.
2. Wzrost kontaktów społecznych osób wycofujących się z życia zawodowego.
3. Wzmocnienie prawidłowego funkcjonowania rodzin w środowisku zamieszkania.
4. Rozwój środowiskowej pracy socjalnej, wsparcie dla tworzenia grup samopomocy i rozwijania inicjatyw społecznych.
5. Doskonalenie pracy służb społecznych i poprawa współpracy z lokalnymi organizacjami działającymi w sferze społecznej.

Inne zadania realizowane przez MOPR w Bytomiu:

Bytomski program wspierania rodziny i rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2015-2017

Program stanowi narzędzie polityki miasta na rzecz umacniania rodziny i rodzicielstwa zastępczego i jest kontynuacją *Bytomskiego programu wspierania rodziny i rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2012-2014*. Program jest odpowiedzią na realizację obowiązku gminy, wynikającego z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U.z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.), dotyczącego wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ale również obowiązku powiatu mającego za zadanie opracowanie programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, w jego zapisach programowych wyodrębniono dwie części: *Gminny program wspierania rodziny* oraz *Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej*.

Gminny Program Wspierania Rodziny

Program adresowany jest do bytomskich rodzin przeżywających trudności w pełnieniu ról społecznych, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Celem głównym programu jest tworzenie warunków umożliwiających rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym poprawę ich społecznego funkcjonowania, poprzez oddziaływanie wspierające, korygujące i edukacyjne instytucji polityki społecznej samorządu lokalnego.

Cele szczegółowe gminnego programu wspierania rodziny to :

- wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym w wypełnianiu ich podstawowych funkcji,
- zwiększenie bezpieczeństwa rodzin, dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania,
- wyrównywanie możliwości edukacyjnych i rozwojowych dzieci oraz młodzieży,
- doskonalenie kompetencji pracowników w zakresie wspierania rodzin w sytuacji kryzysowej.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej

Adresatami programu są istniejące rodziny zastępcze, prowadzący rodzinne domy dziecka oraz kandydaci do prowadzenia ww. form pieczy zastępczej. Ponadto program kierowany jest do usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Program jest również adresowany do pracowników instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz instytucji odpowiedzialnych za jej doskonalenie.

Celem głównym jest rozwijanie i wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej oraz doskonalenie instytucjonalnej pieczy zastępczej, w tym organizowanie wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków opuszczających zarówno rodziną, jak i instytucjonalną pieczę zastępczą.

Cele szczegółowe powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej to :

- promowanie idei rodzinnej pieczy zastępczej oraz jej strukturyzacja,
- wspieranie funkcjonujących rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka,
- podnoszenie standardu placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- unormowanie sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej,
- wspieranie procesu usamodzielniania wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Gmina Bytom przystąpiła do udziału w Programie Operacyjnym **Pomoc Żywnościowa 2014-2020** współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. W ramach Podprogramu 2015 MOPR skierował 6500 najuboższych mieszkańców gminy do otrzymania paczek żywnościowych zgodnie z założeniami Programu.

W 2014 r. podjęto uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia rządowego programu dla rodzin wielodzietnych, którego celem jest podjęcie działań na rzecz rodzin wielodzietnych mających zapewnić im szczególne uprawnienia na podstawie dokumentu: **Karty Dużej Rodziny**. Realizacja zadań gminy związanych z przyznaniem Karty należy do zadań z zakresu administracji rządowej. W 2015 roku do MOPR złożonych zostało 388 wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny.

Wydanych zostało 1857 kart, z czego 650 kart wydanych zostało opiekunom, a 1 207 kart wydano dzieciom.

Od sierpnia 2013 roku MOPR koordynuje realizację Programu **Bytomska Karta Seniora** przyjętego Uchwałą Nr XIII/186/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 22 kwietnia 2013 r. Na mocy Uchwały Nr XXXVI/511/14, podjętej przez Radę Miejską w Bytomiu w dniu 22 września 2014 r., obniżeniu uległ wiek uprawniający do korzystania z oferty Programu. Aktualnie do otrzymania karty uprawnieni są mieszkańcy Bytomia, którzy ukończyli 60 rok życia.

Celem Programu jest aktywizacja społeczna bytomskich seniorów poprzez utworzony i rozwijany od sierpnia 2013 r. system ulg, zwolnień i rabatów umożliwiających większy dostęp do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. Wykaz zniżek udzielanych przez podmioty, które przystąpiły do Programu publikowany jest na stronie internetowej MOPR. W 2015 r. wydano 1 649 Bytomskich Kart Seniora. Zniżki dla seniorów oferuje aktualnie 29 podmiotów.

W 2015 r. „**Klub Integracji Społecznej (KIS)**” kontynuował swoją działalność. Obszary działalności Klubu to:

1. „Prace społecznie użyteczne”

To program pomagający w aktywizacji zawodowej osób zaliczanych do kategorii szczególnego ryzyka wykluczenia społecznego. Do prac społecznie użytecznych w 2015 r. skierowano łącznie 260 osób.

2. „Zajęcia szkoleniowo – edukacyjne z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej dla bezrobotnych mieszkańców miasta Bytomia”

W ramach projektu „KIS w Bytomiu szansa na dobry start” uczestniczyło 96 osób. Zajęcia indywidualne i grupowe prowadzili psycholog, doradca zawodowy, pracownik socjalny, konsultant prawny, informatyk oraz zaproszeni goście: przedstawiciel Komendy Miejskiej Policji w Bytomiu oraz przedstawiciele Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bytomiu.

Tematyka zajęć realizowanych w 2015 r. to między innymi pokazanie możliwości powrotu lub zaistnienia na rynku pracy, aspekty dotyczące komunikacji interpersonalnej, przygotowanie do przeprowadzenia rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą, przygotowanie przez uczestników zajęć swoich dokumentów aplikacyjnych, umiejętnego gospodarowania swoim budżetem domowym, a także aspekty prawne z zakresu prawa pracy.

3. „Poradnictwo prawne, zawodowe i psychologiczne”

Prowadzono poradnictwo prawne, zawodowe, psychologiczne. Można było skorzystać z pomocy terapeuty, psychologa, specjalisty reintegracji zawodowej, konsultanta prawnego, specjalisty pracy z rodziną. W 2015 r. z poradnictwa zawodowo – psychologiczno – prawnego oraz działań terapeutycznych i edukacyjnych w formie warsztatowej skorzystało łącznie 2 085 osób. Ponadto psycholog i specjalista reintegracji zawodowej przeprowadzili rozmowy indywidualne, konsultacje oraz zajęcia grupowe z uczestnikami/uczestniczkami zajęć mające na celu zintensyfikowane wsparcie udzielane przez specjalistów KIS w procesie poszukiwania pracy.

Świadczenia rodzinne

W 2015 r. wpłynęło 8 406 wniosków o świadczenia rodzinne oraz 4 wnioski o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna. W wyniku prowadzonych postępowań wydano łącznie 9 817 decyzji administracyjnych.

Tabela nr 31: Świadczenia rodzinne wypłacone w Bytomiu w latach 2011-2015

Lp	Wyszczególnienie		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
1.	Zasiłki rodzinne	Liczba świadczeń	106 876	99 081	94 478	91 585	87 693
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	9 057,6	8 591,7	9 272,2	9 010,1	8 814,5
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	Liczba świadczeń	48 486	44 708	41 457	39 708	38 647
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	6 510,4	5 757,7	5 326,1	4 915,7	4 817,4
3.	Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń	61 599	63 329	63 505	60 083	59 415
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	11 451,3	12 081,0	11 954,4	12 269,4	15 123,0
5.	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	Liczba świadczeń	1 492	1 461	1 028	1 140	1 034
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	1 492,0	1 461,0	1 028,0	1 140,0	1 034,0
6.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	Liczba świadczeń	-	-	20	87	486
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	-	-	10,4	44,5	247,4
7.	Zasiłki dla opiekunów	Liczba świadczeń	-	-	-	1 551	690
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	-	-	-	769,3	362,4
8.	Fundusz alimentacyjny	Liczba świadczeń	33 040	33 527	33 883	33 478	31 601
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	11 152,7	12 102,3	12 528,8	12 663,0	12 269,0
9.	Razem (1+2+3+4+5+6+7+8)	Liczba świadczeń	251 495	242 134	234 375	227 632	219 566
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	39 664,4	39 994,4	40 113,8	40 812,0	42 667,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

W latach 2011–2015 wypłacono 1 175 202 świadczenia rodzinne na łączną kwotę 203 252,3 tys. zł, przy czym najwyższa kwota wypłacona została w 2015 r. (42 667,7 tys. zł).

W okresie 12 miesięcy 2015 r. wypłacono 219 566 świadczeń rodzinnych na łączną kwotę 42 667,7 tys. zł. Spośród ogólnej liczby przyznanych dodatków do zasiłku rodzinnego, 15 008, tj. 38,8% stanowił dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej, na który wydatkowano 1 224,2 tys. zł. Z ogólnej liczby wypłaconych świadczeń opiekuńczych 90,2% stanowił zasiłek pielęgnacyjny, wypłacony w kwocie 8 203,4 tys. zł.

Dodatki mieszkaniowe

W okresie od 2011 r. do 2015 r. złożono łącznie 34 757 wniosków o przyznanie dodatków mieszkaniowych. Liczba złożonych wniosków począwszy od 2011 r. zmniejszała się i w 2015 r. wyniosła 6 548.

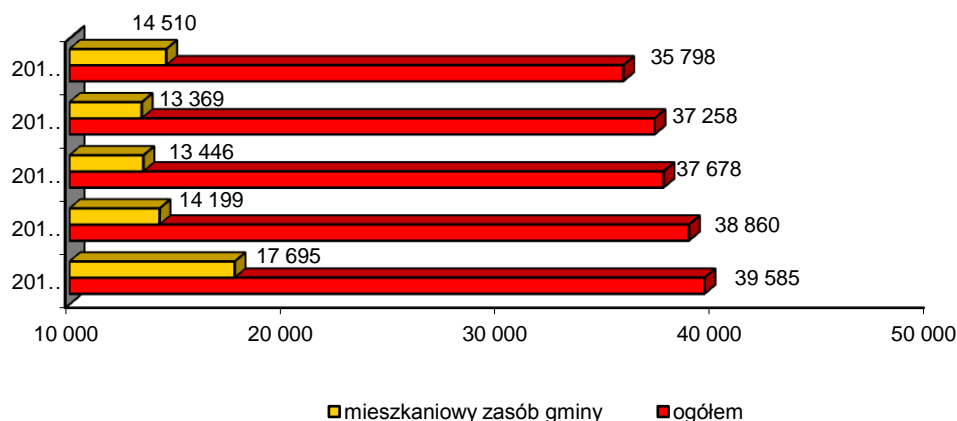
Tabela nr 32: Liczba złożonych wniosków o przyznanie dodatków mieszkaniowych w latach 2011-2015

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Ilość złożonych wniosków	7 283	7 100	6 987	6 839	6 548

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2011-2015 ogółem wyniosła 189 179, z czego 73 219 to dodatki dla użytkowników mieszkań tworzących mieszkaniowy zasób gminy. W 2015 r. wypłacono 35 798 dodatków, gdzie 40,5% stanowił mieszkaniowy zasób gminy.

Wykres nr 21: Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2011-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

Łączna kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2011-2015 wyniosła 37 577,7 tys. zł, z tego 13 536,7 tys. zł to dodatki w mieszkaniowym zasobie gminy.

Tabela nr 33: Wysokość wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2011-2015

Lp.	Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014	2015 r.
1.	Wysokość wypłaconych dodatków mieszkaniowych ogółem, w tym:	7 555,3 tys. zł	7 653,9 tys. zł	7 509,4 tys. zł	7 564,7 tys. zł	7 294,4 tys. zł
	- mieszkaniowy zasób gminy	3 098,9 tys. zł	2 638,2 tys. zł	2 534,1 tys. zł	2 529,0 tys. zł	2 736,5 tys. zł
2.	Średnia wysokość wypłaconego dodatku mieszkaniowego ogółem, w tym:	191 zł	ok. 197 zł	ok. 199 zł	203 zł	204 zł
	- mieszkaniowy zasób gminy	ok. 175 zł	ok. 186 zł	188 zł	189 zł	189 zł

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

W 2015 r. wypłacono dodatki na kwotę 7 294,4 tys. zł, z tego 37,5% stanowiły dodatki dla użytkowników mieszkań, tworzących mieszkaniowy zasób gminy. Średnia wysokość wypłaconego dodatku wyniosła 204 zł.

Dodatek energetyczny

Od stycznia do grudnia 2015 r. zarejestrowano wpływ 2 210 wniosków o przyznanie dodatku energetycznego. Podjętych zostało 2 339 decyzji administracyjnych, w tym 2 209 przyznających dodatek energetyczny i 106 odmawiających prawa do przedmiotowego świadczenia.

W roku 2015 na podstawie ustawy Prawo Energetyczne oraz Obwieszczenia Ministra Gospodarki w sprawie wysokości dodatku energetycznego, na wypłatę dodatków energetycznych wydatkowano kwotę 152 082,9 zł.

W omawianym okresie z dodatku energetycznego skorzystało 1 378 gospodarstw domowych, w tym:

- dla gospodarstw domowych prowadzonych przez osoby samotne – 437 świadczeń,
- dla gospodarstw domowych składających się z 2 do 4 osób – 799 świadczeń,
- dla gospodarstw domowych składających się z najmniej 5 osób – 142 świadczenia.

Przedsięwzięcia inwestycyjne i remontowe przeprowadzone w placówkach pomocy społecznej

1. Zadania inwestycyjne:

- w budynku Dyrekcji MOPR przy ul. Strzelców Bytomskich 16 wykonano modernizację i rozbudowę wszystkich pomieszczeń sanitarno-higienicznych dostosowując je do obowiązujących przepisów prawa budowlanego,

- w ramach zadania inwestycyjnego dla Rodzin Zastępczych przywrócono funkcjonalność instalacji c.o. w lokalu przy ul. Korfantego 22/1. Wykonano niezbędne wewnętrzne i zewnętrzne roboty budowlane i dokonano zakupów pierwszego wyposażenia dla Rodzinnego Domu Dziecka,
- w ramach zadania własnego gminy zakupiono elektryczny wózek paletowy Smarttruck,
- wykonano ze środków inwestycyjnych dokumentację przebudowy i remontu pomieszczeń I piętra budynku przy ul. Piłsudskiego 67.

2. Zadania remontowe:

- w Terenowych Punktach Pomocy Środowiskowej wykonywano naprawy bieżące sprzętu biurowego, a w szczególności kserokopiarek, aparatów telefonicznych oraz niszczarek,
- w Noclegowni realizowano comiesięczne przeglądy wymiennika ciepła, kwartalne konserwacje instalacji sygnalizacji pożaru oraz zrealizowano decyzję Komendanta Państwowej Straży Pożarnej w Bytomiu (budowa ścianki p/poż. z drzwiami stalowymi i montaż lamp ewakuacyjnych),
- w pomieszczeniach kuchni przeprowadzono konserwację centrali wentylacyjnej, zrealizowano bieżące naprawy instalacji wodno-kanalizacyjnej,
- w Dziennych Domach Pomocy realizowano naprawy instalacji: wodno-kanalizacyjnych, elektrycznych, konserwacje instalacji alarmowych oraz sprzętu AGD,
- środki finansowe Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności przeznaczono na konserwację klimatyzatorów w pomieszczeniach biurowych, naprawy kserokopiarek oraz wykonanie niezbędnych robót budowlanych w siedzibie Zespołu,
- wydatkowano środki na konserwację systemu alarmowego w Dziale Świadczeń Rodzinnych oraz konserwację sprzętu komputerowego i kserograficznego,
- w mieszkaniach chronionych przeprowadzono przegląd i konserwację gazowych pieców centralnego ogrzewania,
- ze środków przeznaczonych na koszty obsługi zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej współfinansowano konserwację dźwigów osobowych oraz naprawy kserokopiarek.

3.7 Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego

Kultura

Bytomskie ośrodki kultury stale poszerzają swój repertuar, aby trafić do jak największej liczby odbiorców. Podejmowane przez nie starania przynoszą pożądane efekty dzięki czemu miasto posiada niezwykle bogatą ofertę kulturalną. Spośród wszystkich instytucji, znajdujących się w Bytomiu na wyróżnienie zasługują:

Opera Śląska (instytucja kultury Samorządu Województwa Śląskiego)

Teatr operowy w Bytomiu stanowi od 70 lat dumę społeczeństwa Śląskiego. Siedzibą Opery Śląskiej jest zabytkowy, ponad 110-letni gmach. Opera, by upowszechniać sztukę stale gości na scenach macierzystego regionu, a także w innych miastach Polski.

W roku 2015 Opera Śląska zaprezentowała ogółem 183 spektakle, w tym 145 w siedzibie (121 na dużej scenie i 24 w sali im. Adama Didura), spektakli premierowych – 1, koncertów premierowych – 1, wznowienia – 5, na wyjazdach krajowych – 38. Przedstawienia i koncerty obejrzało łącznie 67 187 widzów. Porównanie danych w stosunku do lat poprzednich przedstawia się następująco:

Tabela nr 34: Porównanie ilości spektakli i widzów w Operze Śląskiej w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Ilość spektakli	184	182	203	190	183
Ilość widzów	88 758	76 268	78 115	75 075	67 187

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu UM w Bytomiu

Najważniejszymi wydarzeniami artystycznymi w roku 2015 były:

- Premiera Koncertu Muzyki Polskiej „Coś na Polską Nutę” w wykonaniu Chóru Opery Śląskiej reżyserii Henryka Konwińskiego,
- Zakończenie 70. sezonu artystycznego Opery Śląskiej i wręczenie statuetek- nagród Opery,
- Wznowienie opery R. Wagnera „TANNHAUSER”,
- Wznowienie opery I. J. Paderewskiego „MANRU”,
- Wznowienie baletu K. Gartnera i T. Kijonka „Zaczarowany bal, czyli Krasnoludki, Krasnoludki”,
- Wznowienie opery St. Moniuszki „HALKA”,

- Wznowienie opery Ch. W. Glücka „Orfeusz i Eurydyka”,
- VIII Gala Baletowa z okazji Międzynarodowego Dnia Tańca,
- Koncert pt. Krystyna Szostek – Radkowa i jej goście – jubileusz 60-lecia pracy artystycznej. Gospodarzem Wieczoru był Wiesław Ochman,
- VI Metropolitalna Noc Teatrów, podczas której Operę odwiedziło ok. 1300 osób,
- Koncert Oberschlesien (industrial metal) z orkiestrą Opery Śląskiej pod dyрекcją Adama Sztaby.

W 2015 r. miało miejsce 10 edycji Salonów Poezji i Muzyki Anny Dymnej (filia Krakowskiego Salonu Poezji), 3 edycje Salonu „Zasmakuj Muzyki” oraz wiele działań edukacyjnych tj.: 5 lekcji teatralnych, 13 lekcji „Muzyka w operze – schowana orkiestra”, 14 spotkań pn. Szkoła w Operze, 40 warsztatów „Śpiewam, tańczę, będę artystą”, 58 spotkań projektu edukacyjnego pn. „Spotkania z Operą Śląską”, a także 19 grup wycieczkowych – zwiedzających, 13 prelekcji edukacyjnych oraz 6 wystaw tematycznych we foyer teatru.

Bytomski Teatr Tańca i Ruchu Rozbark (samorządowa instytucja kultury)

Stosunkowo młoda w porównaniu do innych instytucja kultury, jaką jest bytomski Teatr Tańca i Ruchu Rozbark, bardzo silnie zakorzeniła się w sercach mieszkańców miasta. Świadczyć o tym mogą liczne imprezy i przedsięwzięcia o charakterze kulturalnym, naukowym i społecznym, które były w nim realizowane.

Prowadzone w teatrze zajęcia kierowane są zarówno dla seniorów, jak również dzieci i młodzieży. Dzięki temu każdy może odnaleźć w nim coś dla siebie. Instytucja czynnie propaguje sztukę tańca współczesnego, wzbogaconego o inne formy sztuki ruchu, takie jak pantomima, balet klasyczny, taniec uliczny itp. Na deskach teatru regularnie prezentowane są przedstawienia w wykonaniu studentów Wydziału Teatru Tańca - Wyższej Szkoły Teatralnej im. L. Solkiego w Krakowie, który ma siedzibę w Bytomiu.

Łącznie w 2015 roku, w Bytomskim Teatrze Tańca i Ruchu Rozbark miały miejsce 833 wydarzenia artystyczne, w których uczestniczyło 19 906 widzów.

W 2015 roku Bytomski Teatr Tańca i Ruchu Rozbark zaprezentował 96 spektakli ogółem, w tym 58 spektakli własnych, w ramach których wliczanych jest 8 premier. Ponadto odbyło się 38 spektakli obcych. W spektaklach wzięło udział 11 883 widzów (spektakle własne – 7 225 widzów, spektakle obce 4 658 widzów).

Pozostałe wydarzenia zaprezentowane w Bytomskim Teatrze Tańca i Ruchu Rozbark to audycje, jam session, dancingi, milongi, spotkania, projekcje filmów, dyskusje, imprezy taneczne, działania społeczne. Łączna liczba wydarzeń – 36, w których udział wzięło 3 258 uczestników.

Liczba imprez edukacyjnych, warsztatów – 701. Liczba uczestników imprez edukacyjnych, warsztatów – 8 023. Ilość wynajmów – 36.

Najważniejszymi wydarzeniami artystycznymi w roku 2015 były:

- Premiera spektaklu „Oddaję Ci serce”
- Project „Recording Fields”- trzy spektakle, do których choreografię stworzyli Anna Piotrowska (Polska), Gaelle Bourges (Francja) oraz Alexander Waierstall (Niemcy)
- Spektakl „democratic body”- produkcji Anny Piotrowskiej
- „toniejestpostawaartystyczna, czyli premiery nie będzie”. Monodram powstały z okazji 100-lecia urodzin Tadeusza Kantora
- „Zagubieni w skórze”- premiera – w choreografii Anny Piotrowskiej
- Premiera spektaklu „Byłam wróbelkiem - sekrety Edith Piaf” – w reżyserii Waldemara Patlewicza
- Spektakl „Umarłam w krasie, czyli przypuszczalnie żyłam” – w choreografii Anny Piotrowskiej
- Gościnne spektakle z Polski w wykonaniu takich grup jak: Pink Mama Theatre, Polski Teatr Tańca, Danceoffnia – „To nie jest Festiwal – nie festiwalowy tydzień”.

Rysunek nr 7: Premiera spektaklu Byłam wróbelkiem – sekrety Edith Piaf

Bytomskie Centrum Kultury (miejska samorządowa instytucja kultury)

W 2015 roku Bytomskie Centrum Kultury zorganizowało łącznie ok. 411 imprez, z czego 307 to projekty własne BCK, a 104 - imprezy obce. Łączna liczba widzów na wszystkich imprezach wyniosła nieco ponad 69 900 osób, z tego:

- na biletowanych imprezach w siedzibie ok. 41 565 osób,
- na wydarzeniach plenerowych ok. 28 340 osób.

Zwiększona ilość widzów podczas organizowanych imprez świadczy o dużym zainteresowaniu centrum.

W 2015 roku Bytomskie Centrum Kultury zrealizowano kolejne edycje imprez cyklicznych tj.:

- XV Zimowa Feriada Artystyczna *Feriada? Naturalnie!*,
- HartOFFanie Teatrem – cykl 9 prezentacji grup teatru niezależnego,
- TEATROMANIA – 17 Międzynarodowy Festiwal Teatralny,
- „Kwiaty na kamieniach” XXIV Ogólnopolski Festiwal Piosenki Poetyckiej,
- Bytomska Jesień Literacka,
- BCKino – Bajkowe BCKino oraz spektakle plenerowe na Rynku,
- Klub Zielonej Żyrafy,
- Restart Przyszłości Kreatywnej. Bobrek Art. 5!,
- Becekobus,
- 10 zeta dla kabareta,
- VII Festiwal Dziwnie Fajnie,
- 13 Festiwal Teatralny dla Dzieci MASKARADA.

Bytomskie Centrum Kultury w 2015 r. zrealizowało na zasadach współpracy następujące imprezy:

- Koncert Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – XXIII Finał,
- Koncert Noworoczny Prezydenta Miasta,
- Misterium Muzyczne. Droga Krzyżowa Jana Drechslera i Michała T. Malickiego,
- Dni Bytomia 2015,
- Festiwal Muzyka Narodów. Juliusz Ursyn-Niemcewicz i Jego Goście,
- II Bytomski Jarmark Średniowieczny w Parku Miejskim im. F. Kachła,
- Koncert z okazji Narodowego Święta Niepodległości podczas którego wystąpił kabaret „Paka Rycha”.

Bytomskie Centrum Kultury w 2015 roku zorganizowało łącznie 3 wystawy w galerii *BASZTA*. Wszystkie wernisaże zgromadziły łącznie 297 osób. Tematy wystaw:

- Edward Lutczyn... stare i nowe. Wystawa retrospektywna,
- Kazimierz Moździerz sprawiedliwy wśród narodów świat,
- Uprzątnięte morze, wynajęte skarpety i pani Masło.- fotografia Katarzyny Gasińskiej.

Na deskach Bytomskiego Centrum Kultury wystąpiły kabarety:

- Ani Mru Mru,
- Moralnego Niepokoju,
- Młodych Panów,
- Waldemara Malickiego.

Centra Sztuki i Kultury

W Bytomiu działa kilka instytucji sztuki i kultury, które są inicjatorami wielu wydarzeń o charakterze kulturalnym. Do najważniejszych należą:

Centrum Sztuki Współczesnej KRONIKA

W 2015 roku zrealizowała 6 koncertów, 16 wystaw głównych w swojej siedzibie i 7 poza nią. Łączna frekwencja odwiedzających wyniosła 12 230 osób, w tym 3 752 osoby które odwiedziły wystawy w siedzibie CSW Kronika.

KRONIKA w ramach podejmowanych działań realizowała wiele projektów m.in. Projekt edukacyjny współfinansowany przez Fundację Orange pod tytułem "Nieograniczone Pole Widzenia". Uczestnikami projektu byli wychowankowie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej oraz Zespołu Szkół Specjalnych w Bytomiu.

W 2015 roku Centrum i jego członkowie zostali nominowani i wyróżnieni licznymi nagrodami m.in.:

- nagroda „Gwarancji Kultury 2015” przyznana P. Stanisławowi Rukusza w kat. Sztuki wizualne;
- nominacja książki „Pilica Polonica” w konkursie Towarzystwa Wydawców Książek „Najpiękniejsza Książka Roku 2014”;
- nagroda w konkursie „Śląska Rzecz 2014” dla publikacji „Pilica Polonica” zaprojektowanej przez Romana Kaczmarczyka;
- nagroda Tygodnia Akademii Orange za hasło „Wiem już, że jestem filmowcem. Teraz mogę zmieniać świat”.

Wystawy zorganizowane przez CSW KRONIKA w 2015 roku to:

- „Pilica Polonica”,
- „Rzeczywistości równoległe. Entropia przez czarną materię”,
- „Punkty wsparcia”,
- „Sęp”,
- „Kresy”,
- „Zamyślenie”,
- „Prace”,
- „Kamienie”,
- „O bogatych”,
- „Trzaski”,
- „Wszystko czuwa”,
- „A chłopaki podpierają ściany”,
- „Luna”,
- „Pismo”,
- „Message from Charlotte”,
- „Finnegans Meet”,
- „The Wall. Sztuka w obliczu granic” Careof w Mediolanie,
- „Workers of the artworld unite” Jasny Dom w Krakowie,
- Projekt Metropolis – wystawa finałowa organizowana w Kopalni Guido 320 metrów pod ziemią, Tychach, Gliwickim Muzeum i Muzeum Śląskim.

Stara Piekarnia w Miechowicach

Stara Piekarnia w 2015 roku była organizatorem 3 koncertów podczas których wystąpili: Marta Król, OutLine i Pedro&Mari. Ponadto odbyły się tam dwa „Podwieczorki z historią” (spotkania z historią) i 6 imprez tanecznych.

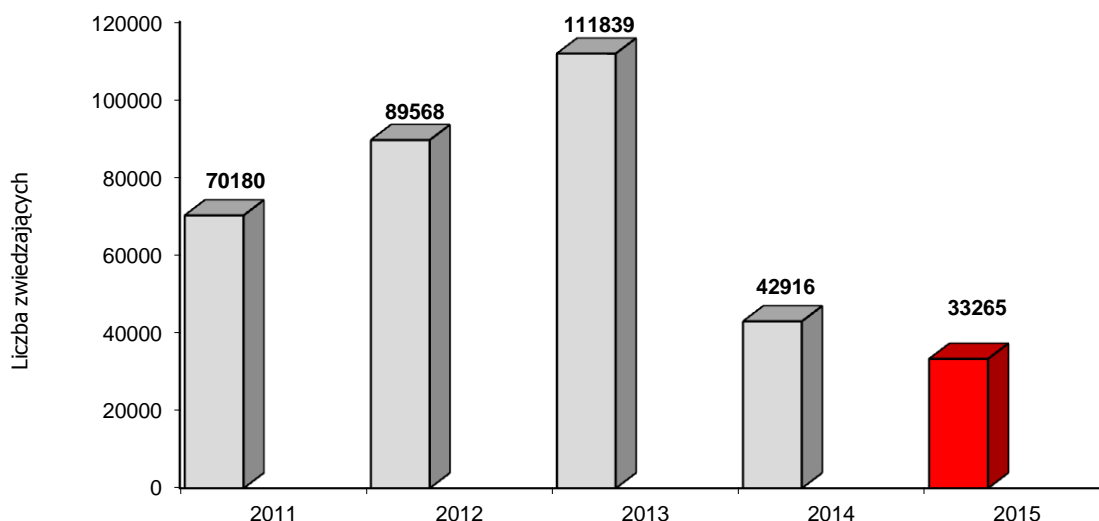
Muzeum Górnos Śląskie (instytucja kultury Samorządu Województwa Śląskiego)

Muzeum Górnos Śląskie jest jedną z najstarszych instytucji kultury w Bytomiu. Jego historia sięga 1910 roku, kiedy przez grupę miłośników dziejów Bytomia zostało założone Bytomskie Towarzystwo Historyczno-Muzealne. Dziś Muzeum Górnos Śląskie to poważna, licząca się w kraju placówka muzealna o niekwestionowanym dorobku, bogatych zbiorach i autonomicznym programie.

W Muzeum funkcjonuje siedem działów merytorycznych: Dział Archeologii, Dział Etnografii, Dział Historii, Dział Przyrody, Dział Sztuki, Dział Edukacyjno-Promocyjny oraz działy pomocnicze jak np. Dział Wydawniczy czy Biblioteka. Pracownicy każdego z nich prowadzą własną działalność wystawienniczą, badawczą oraz przygotowują publikacje ze swojej dziedziny.

Ogółem wystaw czasowych własnych organizowanych w Muzeum w 2015 roku było - 9, wystaw czasowych obcych – 2, liczba wystaw własnych poza siedzibą Muzeum – 3. Frekwencja podczas organizowanych wystaw, wykładów edukacyjnych i przedsięwzięć kulturalnych wyniosła razem 33 265 uczestników, w tym:

- Wystawy muzealne łącznie – 15 302 osoby zwiedzające,
- Lekcje muzealne – 6 096 uczestników,
- Noc Muzeów – 6 300 osoby zwiedzające,
- Koncerty kameralne – 1 078 słuchaczy,
- Wykłady naukowe i warsztaty – 3 975 uczestników,
- Konkursy – 514 uczestników.

Wykres nr 22: Porównanie frekwencji zwiedzających Muzeum Górnośląskie w latach 2011-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu UM w Bytomiu

W Muzeum Górnośląskim w 2015 roku odbył się szereg spotkań, warsztatów i wykładów o charakterze edukacyjnym. Wzięło w nich udział 10 071 osób.

Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu(samorządowa instytucja kultury)

MBP w Bytomiu działa na rzecz społeczności lokalnej miasta poprzez gromadzenie, opracowywanie, przetwarzanie i udostępnianie źródeł oraz zasobów wiedzy utrwalonych i rozpowszechnianych w różnych formach i na różnych nośnikach.

W MBP znajdują się:

- Dział informacyjno-biblioteczny z informatorium oraz Pracownią Historii Bytomia i Informacji Regionalnej,
- Dział instrukcyjno-metodyczny,
- Dział gromadzenia opracowania i organizacji zbiorów,
- Dział udostępniania zbiorów z czytelnią ogólną, wypożyczalnią literatury beletrystycznej, wypożyczalnią literatury popularnonaukowej, wypożyczalnią zbiorów audiowizualnych oraz wypożyczalnią literatury dla dzieci i młodzieży,
- Dział sieci terytorialnej z 10 placówkami filialnymi,
- Zespół specjalistów ds. marketingu i promocji.

Księgozbiór biblioteki na koniec 2015 roku liczył 249 216 woluminów, w tym:

- literatury pięknej dla dorosłych - 111 502 woluminów,
- literatury dla dzieci i młodzieży 32 660 woluminów,
- literatury popularno-naukowej 105 054 woluminów.

W roku 2015 zakupiono 4 457 woluminów, w tym w ramach programu operacyjnego prowadzonego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego - „Promocja czytelnictwa” priorytetu „Rozwój księgozbioru bibliotek” zakupiono – 3 017 woluminów. W wypożyczalniach zarejestrowano 12 816 czytelników. Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika wyniosła 20,06 egzemplarzy. Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu zorganizowała 75 lekcji bibliotecznych i 17 wycieczek po bibliotece dla uczniów bytomskich szkół.

Galerie Sztuki

Na różnorodność oferty kulturalnej miasta wpływa również działalność galerii sztuki. Na terenie Bytomia czynną działalność prowadzą:

- Galeria Na Poziomie w Centrum Handlowo-Usługowym AGORA, która zorganizowała 12 wystaw w cyklu miesięcznym. Tematami wystaw były:
  - „Górny Śląsk w obiektywie”,
  - „W lustrze uzależnienia”,

- „Bez kliszy”,
- „Okno na świat FANTAZJI”,
- „Podróże” - Mateusza Matuszczaka,
- „Para buch, głowa w ruch!” Wystawa prac Klubu Odkrywców,
- „Kartka do producenta” we współpracy z Silesia Film,
- „Szychta w obiektywie” – Agnieszki Witamborskiej,
- „Cyfrowe miasto” – Olgi Masiarek,
- „Obserwatorium” – Marka Hanke,
- „Agora dookoła” - Ewy Pronobis,
- „Tkanina artystyczna”.

Według danych szacunkowych w ciągu roku galerię odwiedziło ok. 6 000 – 8 500 osób.

Ponadto Centrum Handlowo-Usługowe AGORA Bytom było inicjatorem i gospodarzem wielu wydarzeń o charakterze rozrywkowym m.in. występów, wydarzeń i koncertów: Dawida Kwiatkowskiego, Kasi Moś, zespołu Weekend, kabaretu DNO, bytomskiej szkoły baletowej, solistów Opery Śląskiej, performance studentów PWST w Bytomiu, bitwa DJ na dachu. Cykliczne organizowane były również warsztaty w Klubie Odkrywców dla dzieci i młodzieży.

- Galeria Motoryzacji i Techniki - działająca w ramach Bytomskiego Ośrodka Edukacji w Bytomiu. W 2015 r. galerię odwiedziło ponad 2300 osób. Zwiedzającymi były grupy indywidualne oraz grupy zorganizowane. Ważniejsze wydarzenia, imprezy i spotkania, które miały miejsce w Galerii Motoryzacji i Techniki to:
- realizacja programów telewizyjnych przez TV Polsat, TVS, audycji radiowych w Radio Fest i udzielenie wywiadów dla redaktorów gazet: „Życia Bytomskiego”, „Gościa Niedzielnego” i „Lancia New World Press”,
- współpraca przy organizacji XI Parady Pojazdów Zabytkowych oraz XI edycji Zlotu Pojazdów Militarnych „Śląskie Manewry”,
- wystawa grafik i obrazów Andrzeja Wolfarha,
- odwiedziny konstruktora silników i samochodu „Beskid” inż. Wiesława Wiatraka oraz autorów Wirtualnego Muzeum Motoryzacji działającego przy instytucie Transportu Samochodowego w Warszawie,
- przygotowanie wycieczki dla uczestników Zlotów Pojazdów Militarnych i Zabytkowych, pracowników Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych w Warszawie i uczniów za szkół województwa śląskiego jak również gości z Niemiec, Słowenii i Turcji.

Pozostałe galerie funkcjonujące w Bytomiu to:

- Galeria POD SZTRYCHEM przy MDK nr 1,
- Galeria SPAP „PLASTYKA” - Galeria „KOLOR”
- Galeria ROTUNDA Miejskiej Biblioteki Publicznej,
- Śląska Galeria Sztuki & studia ARTystycznych realizacji,
- Galeria SUPLEMENT,
- Galeria sztuki użytkowej STALOWE ANIOŁY,
- Galeria POD CZAPLĄ,
- Galeria w klubie muzycznym MUSEUM MUSIC REPUBLIC,
- Galeria FOYER Opery Śląskiej,
- Galeria przy Klubie Muzycznym BRAMA.

Domy kultury i placówki kulturalno - oświatowe

W Bytomiu funkcjonują dwa Młodzieżowe Domy Kultury. W ramach swojej pracy organizują liczne zajęcia i imprezy skierowane do odbiorców w różnych grupach wiekowych. Dzięki bogatej ofercie świadczonych zajęć każdy może znaleźć w nich coś dla siebie.

Młodzieżowy Dom Kultury nr 1

MDK nr 1 organizuje coroczne konkursy i przeglądy artystyczne, od miejskich poprzez regionalne oraz eliminacje do konkursów wojewódzkich i ogólnopolskich.

Ponadto MDK nr 1 organizuje liczne przedstawienia teatralne, koncerty, pokazy tańca, popisy solistów i zespołów muzycznych działających w placówce. Głównym odbiorcą tych imprez jest młodzież oraz rodzice dzieci uczestniczących w zajęciach oferowanych przez placówkę. Do imprez które przyciągają liczne grono odbiorców można zaliczyć:

- Popisy pracowni muzycznych,
- Koncerty młodzieżowych kapel rockowych,
- Naukę języków obcych.

W 2015 roku na największą uwagę zasłużyły:

- XII Wojewódzki Festiwal Piosenki Żeglarskiej, *Wiosenne Szantowisko*,
- BEBOK – Śląskie Dni z gramii fabularnymi i planszowymi,
- X Memoriał im. Henryka Gagatka,
- VII Młodzieżowy Festiwal Keyboardowy, *Bytom Keyboard Ton*,
- Międzynarodowe Bienalle Współczesnej Tkaniny Artystycznej Dzieci i Młodzieży „Sileziany 2015”. We wszystkich edycjach tego projektu wzięło udział ponad 5 tys. Artystów z 14 krajów świata. W tym roku byli to twórcy z Islandii, Irlandii, Japonii, Ukrainy, Armenii, USA i Polski.

Łącznie w roku 2015 MDK nr 1 zorganizował 83 imprezy w których uczestniczyło 8 600 osób.

Młodzieżowy Dom Kultury nr 2

Celem pracy Młodzieżowego Domu Kultury nr 2 jest rozwój zainteresowań i uzdolnień, doskonalenie umiejętności oraz pogłębianie wiedzy wśród dzieci i młodzieży uczącej się oraz osób dorosłych. W placówce funkcjonuje 105 bezpłatnych kół zainteresowań, których członkowie korzystają z wielu specjalistycznych, dobrze wyposażonych pracowni m.in. muzycznej, baletowej, plastycznej, modelarskiej i komputerowej. MDK nr 2 ściśle współpracuje ze wszystkimi placówkami oświatowymi w dzielnicy Karb realizując bezpłatne zajęcia muzyczne, artystyczne, sportowe i rekreacyjne. Placówka posiada 1 oddział zamiejscowy w Miechowicach, gdzie również prowadzi swoją działalność edukacyjną oferując zajęcia pozwalające rozwijać umiejętności i pasje w dziedzinie tańca, gry na gitarze, keyboardzie, rękodzieła artystycznego i plastyki.

W 2015 roku MDK nr 2 zorganizował łącznie 186 imprez, w których wzięło udział 6 225 osób.

Najważniejsze przedsięwzięcia organizowane przez MDK nr 2 w 2015 roku, to:

- XIII Międzynarodowy Festiwal Plastikowych Modeli Redukcyjnych Bytom 2015,
- IX Wojewódzki Konkurs Wokalny „Motyw miłości w piosence obcojęzycznej”,
- XVI Wojewódzki Konkurs Twórczości Plastycznej Dzieci i Młodzieży pt. „Moja ulubiona pora roku”.

Inne imprezy kulturalne zorganizowane w 2015 roku na terenie Bytomia.

Obchody świąt narodowych:

- 1 marca 2015 roku – Narodowy Dzień Żołnierzy Wyklętych (część oficjalna uroczystości z udziałem Wojskowej Asysty Honorowej 34. Dywizjonu Rakietowego OP w Bytomiu odbyła się na placu Rynku, bezpośrednio po mszy św. w Kościele NMP),
- 2 maja 2015 roku - Święto Flagi Państwowej na Pl. Sobieskiego śpiewanie pieśni patriotycznych, występ Orkiestry Dętej Państwowych Szkół Budownictwa),
- 3 maja 2015 roku - obchody miejskie 224. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja i 94 rocznicy III Powstania Śląskiego (część oficjalna uroczystości z udziałem Wojskowej Asysty Honorowej 34 Dywizjonu Rakietowego OP w Bytomiu odbyła się na placu Rynku, bezpośrednio po mszy św. w intencji Ojczyzny, która miała miejsce w kościele św. Trójcy w Bytomiu),
- 11 listopada 2015 roku - obchody miejskie 97. rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości (część oficjalna uroczystości z udziałem Wojskowej Asysty Honorowej 34 Dywizjonu Rakietowego OP w Bytomiu odbyła się przed pomnikiem Wolności, bezpośrednio po mszy św. w intencji Ojczyzny). Dla uczczenia Narodowego Święta Niepodległości w Bytomskim Centrum Kultury odbył się *Koncert Pieśni Patriotycznych w wykonaniu zespołu Paka Rycha*.

Imprezy kulturalne:

- 24 stycznia 2015 r. Koncert Noworoczny Prezydenta Miasta Bytomia (Koncert Orkiestry Filharmoników Zabrzeńskich z solistami: Anitą Maszczyk i Michałem Musiołem pod dyktando Macieja Niesiołowskiego,
- 6 stycznia 2015 r. *Orszak Trzech Króli* na bytomskim Rynku,
- 25 maja 2015 r. *VIII Metropolitalne Święto Rodziny*, Koncert „Bytomia Rodzinne Muzykowanie” w Muzeum Górnośląskim z udziałem dzieci Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej im. F. Chopina w Bytomiu, ich rodzin, pedagogów oraz przyjaciół,

- 27 września 2015 r. - wręczenie Nagrody „Ostoi Pokoju” imienia Matki Ewy (2 statuetki w kategorii indywidualnej – dr Janusz Cholewiński oraz kategorii zbiorowej - firma Marco Sp. z o.o. w Gliwicach. Nagroda „Ostoi Pokoju” została ustanowiona wspólnie przez gminę Bytom, samorządy województw: śląskiego, opolskiego, Diecezję Katowicką Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP. Nagroda upamiętnia Ewę von Tiele-Winckler i dzieło jej życia. Koncert w ramach Festiwalu „Muzyka w Starych Kościołach Miechowic”, podczas którego wystąpiły Justyna Kopiszka (mezzosopran) oraz Barbara Lorenc (organy),
- Koncert Papieski z okazji Roku Św. Jana Pawła II oraz XV Dnia Papieskiego obchodzonego pod hasłem „Jan Paweł II – Patron Rodziny” z udziałem Ewy Urygi, Orkiestry Wojskowej w Bytomiu z towarzyszeniem sekcji smyczkowej pod dyрекcją por. Krystiana Siwka, Bytomskiego Chóru Gospel pod kierownictwem Henryki Pałus, artystów Teatru Erato z MDK nr 1 – przygotowanie Danuty Szymczyk.– 18 października 2015 r. – Kościół św. Jacka,
- 10 grudnia 2015 r. Koncert „W krainie uśmiechu” – przeboje operowe, operetkowe i musicalowe w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu z udziałem solistów Polskiej Opery Kameralnej przy akompaniamencie Ewy Szpakowskiej (fortepian). Spotkanie poprowadził wybitny bas Kazimierz Kowalski – w koncercie udział wzięli również soliści: Małgorzata Kulińska, Emilia Zielińska, Andrzej Niemierowicz,
- 18 grudnia 2015 r. - na ul. Dworcowej „Bytomska Wigilia ze świątecznym barszczem”. Imprezę uatrakcyjniło kolędowe granie i śpiewanie w wykonaniu: dzieci i młodzieży z bytomskich młodzieżowych domów kultury nr 1 i 2 oraz harcerzy z bytomskiego Hufca ZHP, którzy uroczyście przekazali Prezydentowi i przybyłym mieszkańcom Betlejemskie Światło Pokoju. Okolicznościowo wystąpili także z repertuarem kolędowym artyści Katarzyna Grzesiek oraz Juliusz Ursyn-Niemcewicz.

Najważniejsze imprezy zorganizowane w 2015 roku promujące miasto Bytom na arenie Polskiej i Międzynarodowej.

- **INDUSTRIADA 2015/XVI Festiwal Sztuki Wysokiej** (13 czerwca 2015 r.)
Industriada organizowana przez samorząd regionu jako święto Szlaku Zabytków Techniki woj. Śląskiego. W Bytomiu Można było zwiedzać stacje kolejki wąskotorowej i parowozownię, poprowadzić lokomotywę i wykazać się umiejętnościami podczas przejazdu dreżyną ręczną, prowadzić lokomotywę. W Teatrze na Rozbarku miały miejsce w programie: TONA MUZYKI - Górnicza Orkiestra Dęta, zwiedzanie Teatru Rozbark, TONA ZABAWY: warsztaty tworzenia pacynek dla dzieci, TONA MALARSTAWA: plenerowe warsztaty plastyczne z wykorzystaniem węgla, TONA SZTUKI: „Kopalnia ROZBARK wczoraj, Teatr ROZBARK dziś” – wernisaż wystawy Skarby Śląska – prezentacja wyrobów m.in. z węgla (rękodzieło), Śląskie Smaki – prezentacja kuchni śląskiej, możliwość zakupu wyrobów lokalnych, TONA TEATRU: warsztaty teatralne utrzymane w tematyce górniczej, TONA WIEDZY: wykład Karoliny Bacy-Pogorzelskiej połączony z promocją książek autorki, TONA TEATRU TAŃCA: „I don't wanna be a horse” spektakl w choreografii Anny Piotrowskiej, „Tactum – żywioły tańca” – premierowy pokaz filmu w reżyserii Krzysztofa Stasiaka, TONA MUZYKI I TAŃCA: taneczne jam session.
- **XVII Międzynarodowy Festiwal Teatralny TEATROMANIA** (22-31 maja 2015 r.)
Widzowie mogli zobaczyć 20 wydarzeń - spektakli teatralnych m.in.: w plenerze (3170 widzów) oraz w Sali BCK (ponad 1000 widzów). Na 17. edycji festiwalu gościły teatry z Hiszpanii, Czech, Rosji, Wielkiej Brytanii, Norwegii oraz Polski.
- **OTIUM MUSICUM** – koncerty kameralne w sali Gorczyckiego w Muzeum Górnośląskim.
- **X MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL im. GERWAZEGO GORCZYCKIEGO** (20 listopada – 6 grudnia 2015 r.)
Jubileuszowy Festiwal im. G. Gorczyckiego - „Jubileusz Baroku – Baroque Jubilee”, w ramach którego odbyło się 17 imprez – koncertów w 12 miastach: Katowicach, Chorzowie, Tarnowskich Górach, Raciborzu, Rybniku, Sosnowcu, Radzionkowie, Świętochłowicach, Wodzisławiu Śląskim, Krakowie oraz Bytomiu (3 koncerty).
- **XII PARADA POJAZDÓW ZABYTKOWYCH** (12 września 2015 r.).
- **XIII MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL PLASTIKOWYCH MODELI REDUKCYJNYCH** (14-15 marca 2015 r.).
- **DNI BYTOMIA** (3-5 lipca 2015 r.)
Podczas pierwszych dwóch dni na Muszli koncertowej w Parku Miejskim im. F. Kachła wystąpili: Majka Jeżowska, Bernadeta Kowalska i Przyjaciele, Damian Holecki, Karpowicz Family, De Silvers, Duet Karo, Emi Band, Iroxana, Kafliki, Klaudia i Remi, Przemek Świerczyna, Servoos, Chris Oxforduo, Claudia i Kasia Chwołka, Kamraty, Jesika, Grzegorz Poloczek, zespół taneczny INEZ i Wesola Biesiada (część kabaretowej Grupy Biesiadnej KGB). Zorganizowany został także Piknik rodzinny pod hasłem „Bytom – bezpieczni na drodze” oraz spektakl „Król Ubu”

Narodowego Teatru Starego z Krakowa. Na Placu Sobieskiego miała miejsce Uroczysta Intronizacja Króla Kurkowego Bractwa Kurkowego Grodu Bytomskiego oraz koncerty Katarzyny Moś, zespołów: Kombii, Róże Europy, Grzegorza Hyżego, zespołu Zakopower.

- II BYTOMSKI JARMARK ŚREDNIOWIECZNY (12-13 września 2015 r.)
Jarmark miał miejsce w Parku im. F. Kachla, impreza przeniosła bytomian do czasów średniowiecznych rycerzy, dam, mnichów, rzemiosła i turniejów.
- XI ZŁOT POJAZDÓW MILITARNYCH Śląskie Manewry (4-7 czerwca 2015 r.).

Fotografia nr 2: Śląskie Manewry

Nagrody i wyróżnienia przyznane przez Prezydenta Miasta Bytomia w 2015 roku, w dziedzinie kultury.

Do najważniejszych nagród przyznawanych przez Prezydenta Miasta Bytomia w roku 2015 należą:

- „Muza” - Nagroda Prezydenta Bytomia w dziedzinie kultury.
Nagroda została przyznana po raz dziewiętnasty 8 listopada 2015 roku w sali Opery Śląskiej. Uroczystość uświetnił koncert artystów Opery Śląskiej upamiętniający 97 rocznicę Odzyskania przez Polskę Niepodległości. Muza jest formą uznania za twórczość artystyczną w danym roku lub za całokształt dokonań artystycznych. Przyznaje się ją w trzech kategoriach: osiągnięcia twórcze, upowszechnianie kultury oraz zarządzanie kulturą.

Fotografia nr 3: Laureaci nagrody „Muzy”

Laureatami nagrody zostali:

- Adam Żurawski – za upowszechnianie kultury,
  - Jacek Woleński – za upowszechnianie kultury,
  - Marcel Sławiński – za osiągnięcia twórcze,
  - Joanna Prus-Kaczkowska – za zarządzanie kulturą i upowszechnianie kultury,
  - Opera Śląska – za upowszechnianie kultury – nagroda z okazji jubileuszu 70-lecia.
- Medal Miasta Bytomia
Medale zostały wręczone wraz z nagrodami „Muza” 2015 w sali Opery Śląskiej. Medale Miasta Bytomia przyznawane są za szczególne zasługi dla miasta w dziedzinach: gospodarczej, naukowej, kulturalnej, społecznej i sportowej na wniosek stowarzyszeń i organizacji społecznych, klubów sportowych, placówek oświatowych i edukacyjnych, związków zawodowych, partii politycznych oraz komisji Rady Miejskiej. Honorowe medale przyznawane są od 1998 roku.

Wyróżnienie w 2015 roku otrzymali:

- Maciej Bartków w dziedzinie kulturalnej,
- Ryszard Kłak w dziedzinie społecznej,
- Tadeusz Kwapisz w gospodarczej,
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Szombierki dziedzinie w dziedzinie społecznej.

W 2015 roku, w obiektach kultury zostały przeprowadzone następujące inwestycje remontowe:

- Miejska Biblioteka Publiczna:
- Remont i częściowa przebudowa pomieszczeń przeznaczonych na nową lokalizację Placówki Filialnej nr 12 w ZSO nr 1 w Bytomiu. Lokal zostanie przystosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
- Opera Śląska:
- Zakup samochodu ciężarowego z przyczepą,
- Bytomskie Centrum Kultury:
- Opracowanie dokumentacji projektowej sali baletowej,
- Opracowanie dokumentacji w zakresie przebudowy elewacji oraz weryfikacja projektów i przygotowania dokumentacji do przetargu w ramach zadania: Rewitalizacja gmachu Bytomskiego Centrum Kultury,
- Wykonanie oświetlenia ewakuacyjnego w gmachu Bytomskiego Centrum Kultury,
- Zakup sprzętu nagłośnieniowego oraz sprzętu komputerowego,
- Muzeum Górnośląskie:
- Przebudowa i uruchomienie sektora I na wystawie stałej Działu Etnografii,
- Zmiana sposobu oświetlenia w Galerii Malarstwa Polskiego,
- Wymiana instalacji elektrycznej w pomieszczeniu budynku administracyjnego,
- Wykonanie nowej strefy wejścia w budynku wystawienniczym,
- Wycinka 2 drzew na posesji przy ul. Korfantego,
- MDK nr 2:
- Rewitalizacja podwórka w ramach programu: „Rewitalizacja zaniedbanych przestrzeni miejskich poprzez utworzenie kolorowych podwórek w postaci placu zabaw i ściany aktywności twórczej”- Projekt współfinansowany przez Unię Europejską.

Ochrona dziedzictwa kulturowego

Na koniec 2015 r. na terenie Bytomia do rejestru zabytków wpisanych było:

- 72 obiekty z zakresu zabytków nieruchomych, tj. budynki i budowle, układ urbanistyczny, parki, stanowiska archeologiczne, cmentarze, w tym jeden nieistniejący lecz nieskreślony z rejestru zabytków,
- 38 zabytków ruchomych.

W 2015 r. do rejestru zabytków nieruchomych wpisano następujące obiekty z terenu Bytomia:

- Budynek spalarni śmieci i maszynowni dawnej oczyszczalni ścieków oraz komin przy ulicy Zabrzeńskiej i Łagiewnickiej, a także elementy wyposażenia budynku spalarni, czyli sprężarkę firmy „Zwickauer” oraz gazogenerator tłokowy „Deutz”. Decyzja znak A/447/15 z dnia 4 listopada 2015 roku,
- Willę przy ulicy Stanisława Olejniczaka 22, wzniesioną w 1925 roku według projektu architekta Jana Wilka w stylu zmodernizowanego historyzmu, jej wyposażenie wymienione w załączniku numer 1 do decyzji, przylegającą do willi oficynę przy ulicy Stanisława Olejniczaka 22a oraz ogrodzenie przy budynku willi. Decyzja znak A/455/15 z dnia 5 sierpnia roku 2015,
- Dom Elim w zespole kościoła ewangelicko-augsburskiego, obecnie budynek mieszkalny położony przy ul. Matki Ewy 1 w Miechowicach, wzniesiony około 1916 roku. Decyzja znak A/461/15 z dnia 18 listopada 2015 roku.

W 2015 r. wykaz zabytków nieruchomych wyznaczonych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków z terenu miasta Bytomia liczył 2851 zabytków.

Tabela nr 35: Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Lata	2011	2012	2013	2014	2015
Ilość obiektów nieruchomych	65	67	68	69	72
Ilość obiektów ruchomych	335	336	336	38	38*

*Na podstawie wykazu obiektów wpisanych do rejestru zabytków ruchomych, przekazanych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach z dn. 15 stycznia 2015 r.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków UM w Bytomiu

Rada Miejska w Bytomiu w 2015 r. przyznała dotacje celowe:

- Rzymskokatolickiej Parafii pod wezwaniem Trójcy św. w Bytomiu przy ul. Kwietniewskiego 1, z przeznaczeniem na konserwację elewacji północnej nawy głównej części niższej wątku ceglanego i kamiennego detalu architektonicznego budynku kościoła pod wezwaniem Trójcy św.

w Bytomiu, wpisanego do rejestru zabytków nieruchomości decyzją nr A/1345/87 z dnia 12.06.1987 r.,

- Rzymskokatolickiej Parafii pod wezwaniem św. Krzyża w Bytomiu-Miechowicach przy ul. ks. Jana Frenzla 42 z przeznaczeniem na konserwację portalu wejścia głównego do budynku kościoła pod wezwaniem św. Krzyża w Bytomiu-Miechowicach, wpisanego do rejestru zabytków nieruchomości decyzją nr A/551/57 z dnia 10.07.1957 r.

Na terenie Bytomia znajdują się następujące obiekty sakralne:

- 22 kościoły parafialne,
- kaplica sióstr Boromeuszek przy ul. Krakowskiej 30.

Spośród nich 9 jest wpisanych do rejestru zabytków.

Ponadto w Bytomiu znajduje się 19 cmentarzy, w tym:

- 15 cmentarzy parafialnych,
- 1 cmentarz żydowski,
- 2 cmentarze ewangelickie,
- 1 cmentarz komunalny.

Spośród powyższych, 3 wpisane są do rejestru zabytków, w tym najsłynniejsza, najstarsza i największa bytomska nekropolia tj. cmentarz Mater Dolorosa.

Ponadto do obiektów zabytkowych dodatkowo zaliczyć należy również kościół pw. św. Małgorzaty i przyległy do kościoła cmentarz, które znajdują się na terenie stanowiska archeologicznego na Wzgórzu Małgorzaty wpisanego do rejestru zabytków.

W roku 2015 m.in. prowadzono prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane w następujących obiektach położonych na terenie Bytomia:

- Pl. Słowiański 3,4,
- Drzymały 1,14,16,
- Komenda Miejskiej Policji w Bytomiu, ul. Powstańców Warszawskich 74,
- Kraszewskiego 2,8,9,10,
- Woźniaka 42,44,44a,46,68,
- Axentowicza 1,
- Strzelców Bytomskich 39,43,
- Piłsudskiego 8,10,43,45,66,
- Morcinka 2,4,6,8,8a,9,11,13,15,
- Aleja Legionów 27,29,43,
- Fałata 31-33,
- Grabowa 3,4,5,
- Akacyjowa 2,
- Chrzanowskiego 11,13,15,
- Kolejowa 10,12,
- Estreichera 11,13,
- Wyczółkowskiego 7,18,
- Moniuszki 24,
- Katowicka 19,21,48a,
- Zamenhofa 7,
- Gliwicka 17, 18,
- Karola Miarki 24,
- Józefczaka 27, 32,
- Pl. Gen. W. Sikorskiego 1 - IV Liceum Ogólnokształcące,
- Sokoła 9,11,13,15,17,
- Matejki 16,
- Podgórna 7-9,
- Orłąt Lwowskich 8,
- Mickiewicza 20,
- Grottgera 7,
- Oświęcimska 8,29,31, oraz wieża ciśnień,
- Nawrota 5, 22,
- Jagiellońska 15,
- Krakowska 26,
- Piekarska 3-9 budynek Poczty,79,

- Rycerska 12,
- Pl. Kościuszki 10,
- ks. Koziółka 1,2,
- Park Miejski im. Franciszka Kachla w Bytomiu,
- Matki Ewy 1 prace przy kościele i budynku Domu Opieki „Ostoja Pokoju”,
- Batorego 15 szpital - remont „okrągłaka” budowa nowego budynku na terenie szpitala.

3.8 Sport i rekreacja

Na terenie Bytomia aktywność sportowo-rekreacyjna w 2015 r. była prowadzona na następujących obiektach zarządzanych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz kluby i stowarzyszenia sportowo-rekreacyjne:

Tabela nr 36: Zestawienie obiektów sportowych na terenie Bytomia

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba obiektów
1.	Hale sportowe	4
2.	Stadiony piłkarskie	6
3.	Kompleksy sportowe „Orlik”	2
4.	Strzelnice	2
5.	Kąpieliska kryte	2
6.	Kąpieliska otwarte	1
7.	Lodowisko sztuczne kryte	1
8.	Sezonowe lodowisko	1
9.	Korty tenisowe otwarte w tym KS „Górnik”	13 10
10.	Korty tenisowe kryte w tym KS „Górnik”	9 6
11.	Korty do squasha	4
12.	Skatepark w Parku im. F. Kahla	1
13.	Kompleks sportowy „Torkacik”	1

źródło: Wydział Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Bytomiu

Oprócz ww. obiektów sportowych na terenie Bytomia znajdują się:

- centrum sportów zimowych Dolomity Sportowa Dolina w Suchej Górze, na zrewitalizowanym terenie po kopalni dolomitu „Błachówka”,
- 9 dołkowych pól golfowych (Armada Golf Club), na zrewitalizowanym terenie po byłej Kopalni Węgla Kamiennego Szombierki.

Na terenie miasta Bytomia aktywnie działalność sportową prowadziły:

Tabela nr 37: Zestawienie działających stowarzyszeń sportowych na terenie Bytomia

Lp.	Stowarzyszenia:	Ilość
1.	Sportowe zwykłe	1
2.	Sportowe rejestrowe w tym nieprowadzące działalności gospodarczej	71
3.	Uczniowskie Kluby Sportowe	17

źródło: Referat Obsługi Kłastr Rewitalizacji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Miejskiego w Bytomiu

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bytomiu

W 2015 r. ośrodek zorganizował 123 imprezy, w tym 31 imprez własnych, w których uczestniczyło 5 906 osób. OSIr wspomagał także organizację imprez jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego, placówek oświatowych, w tym Młodzieżowych Domów Kultury, a także klubów sportowych, stowarzyszeń, Komendę Miejską Policji, Państwową Straż Pożarną i inne instytucje.

Do najważniejszych imprez sportowo-rekreacyjnych organizowanych w 2015 roku zaliczyć należy:

- Turniej Sermierczy o Puchar Bytomia pod patronatem Prezydenta Miasta Bytomia,
- Mistrzostwa Bytomia w Sermierce,
- XVIII Międzynarodowy turniej piłki wodnej młodzików o „Puchar Niepodległości” w Bytomiu,
- IX Bytomski Bieg Konstytucji (3 maja 2015 r.):
- Bieg zgromadził na starcie ponad 400 osób. W samo południe na trasie biegu rekreacyjnego, czyli jednej pętli długości około 1100 m wystartowały dzieci i młodzież. Pół godziny później ruszyła grupa zawodników długodystansowych. Równolegle prowadzona była również akcja

Honorowy Dawca Energii Fortum, którego ambasadorem w Bytomiu jest Miechowska Grupa Biegowa,

■ VII Bytomski Półmaraton (19-20 września 2015 r.):

- 1472 biegaczy stanęło na starcie 21 km półmaratonu. W tym roku start i meta półmaratonu zostały zlokalizowane na parkingu centrum handlowego przy ulicy Jana Nowaka Jeziorańskiego. Wśród biegaczy znaleźli się nie tylko amatorzy, ale i zawodnicy, którzy na co dzień trenują w klubach. Wśród wszystkich zawodników, którzy ukończyli bieg, rozlosowano nagrodę główną, samochód osobowy Toyota Aygo. Rozlosowano także nagrody rzeczowe, między innymi: sprzęt budowlany, rower i voucher na kurs języka obcego. Każdy biegacz, który ukończył półmaraton w regulaminowym czasie, otrzymał również pamiątkowy medal i koszulkę. Ci, którzy nie czuli się na siłach, aby przebiec całą trasę, mogli wystartować na odcinku o połowę krótszym tj. 10,5 km. Dziesięciokilometrowy dystans w pokonało 465 biegaczy;

Fotografia nr 4: VII Bytomski Półmaraton

- X Międzynarodowy Memoriał im. Leszka Błazyńskiego w Boksie (16-17 maja 2015 r.):
- W memoriale wzięło udział 64 bokserów z sześciu krajów Europy: Polski, Niemiec, Austrii, Czech, Ukrainy, a także Kosowa, reprezentujący 17 klubów. Stoczono 25 walk i 14 pojedynków finałowych. Najlepszym polskim bokserem okazał się Oskar Safarian z UKS MOSM Bytom,
- Dzień Dziecka z hokejową Polonią Bytom (1 czerwca 2015 r.),
- Akcja Zima w Mieście 2015:
- Akcja odbyła się w 14 szkołach. Zajęcia sportowe prowadziło 21 nauczycieli w czasie ferii zimowych. W zajęciach wzięło udział w sumie 2958 osób,
- Akcja Lato w Mieście 2015 (29 czerwca – 23 lipca 2015 r.):
- Komenda Hufca ZHP w Bytomiu podjęła się organizacji kompleksowego wakacyjnego wypoczynku w Kokotku pn. „Żyj sportowo – wyjazdowo czyli czterodniowe pobyty wypoczynkowe w Ośrodku Harcerskim ZHP Hufiec Bytom dla dzieci ze szkół podstawowych zamieszkałych w Bytomiu. W każdym turnusie uczestniczyło 45 dzieci. W sumie w 8 turnusach udział wzięło 270 dzieci,
- Oprócz tego w trakcie wakacji w mieście miało miejsce wiele imprez sportowo-rekreacyjnych wspieranych dotacjami przez Urząd Miejski. Były one realizowane we współpracy z klubami sportowymi, towarzystwami, stowarzyszeniami, uczniowskimi klubami sportowymi i ZHP. Można do nich także zaliczyć dodatkowe imprezy turystyczne np. przejazdy kolejką wąskotorową na trasie Bytom – Miasteczko Śląskie – Chechło,
- 14 Światowy Dzień Turystyki (25 września 2015 r.):
- Impreza była obchodzona pod hasłem: "Miliard turystów, miliard możliwości". W Bytomiu Światowy Dzień Turystyki był okazją do promocji 5 tras turystycznych wyznaczonych w ramach projektu „Bytom na 6”. Tego dnia sześć grup (w sumie 263 osoby) pod kierunkiem przewodników PTTK zwiedzało miasto. W ramach imprezy zorganizowano konkursy o tematyce walorów turystycznych zwiedzanej trasy,
- Mikołaj z hokejową Polonią Bytom (6 grudnia 2015 r.),
- IV Klubowy Turniej Łuczniczy „Cały Bytom strzela z łuku”.

Nagrody przyznawane przez Prezydenta Miasta za osiągnięcia uzyskane w dziedzinie sportu w 2015 r.

Sportowy Laur Bytomia

To nagroda przyznawana przez Prezydenta Miasta za szczególne osiągnięcia sportowe. Za 2015 r. tym szczególnym wyróżnieniem zostaną nagrodzeni:

- Oskar Sarafian - zawodnik sekcji UKS MOSM Bytom - Sportowy Laur Bytomia w kategorii Sportowiec lub Sportsmenka (junior),
- Drużyna Seniorów GKS "Czarni" Bytom - Sportowy Laur Bytomia w kategorii Drużyna,
- Łukasz Kuboszek - trener KS "Górnik" Bytom - Sportowy Laur Bytomia w kategorii Trener - Działacz Sportowy,
- Andrzej Ścierko - Sportowy Laur Bytomia w kategorii Dorobek Sportowy (całokształt kariery),
- Joachim Nowak - Sportowy Laur Bytomia w kategorii Mecenas Sportu,

- Kamil Grabowski - zawodnik GKS "Czarni" Bytom - Sportowy Laur Bytomia - w kategorii Sportowiec (senior),
- Arleta Podolak - zawodniczka GKS "Czarni" Bytom - Sportowy Laur Bytomia - w kategorii Sportsmenka (senior).

Gala wręczenia nagród odbędzie się 15 kwietnia 2016 r.

W 2015 roku Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bytomiu przeprowadził następujące prace inwestycyjne i remontowe na obiektach sportowych:

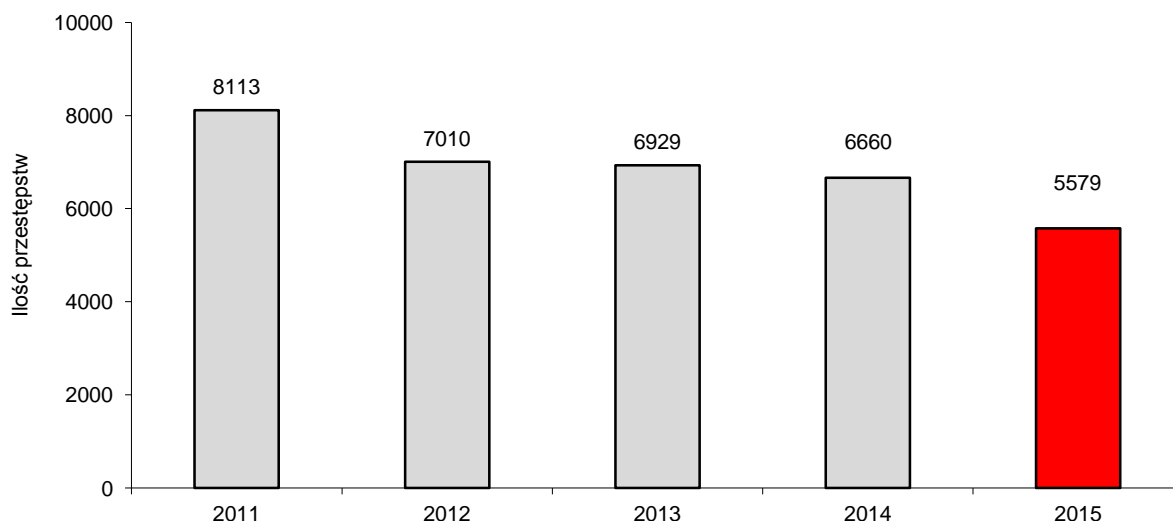
- Budowa boiska ze sztuczną trawą na Stadionie Miejskim – w Szombierkach przy ul. Modrzewskiego 3,
- Wymiana armatury oraz okładzin ściennych i podłogowych w pomieszczeniach z natryskami szatni męskiej - w Pływalni Miejskiej przy ul. Parkowej 1.

3.9 Bezpieczeństwo Publiczne

Działania Komendy Miejskiej Policji

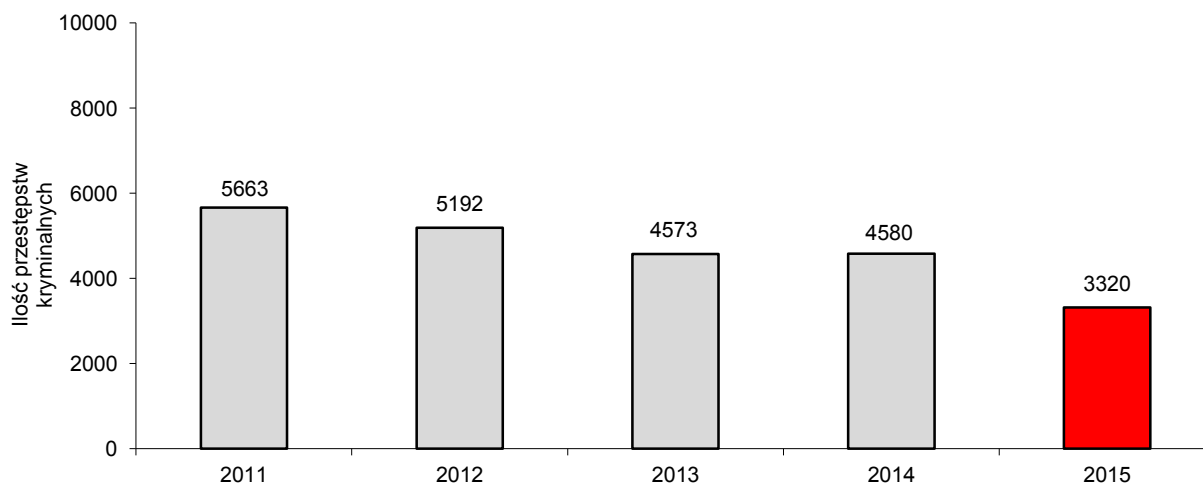
Od początku roku 2015 na terenie miasta stwierdzono ogółem 5 579 przestępstw, z tego 34,9% stanowiły przestępstwa gospodarcze, natomiast 59,5% przestępstwa kryminalne.

Wykres nr 23: Ilość przestępstw stwierdzonych na przestrzeni lat 2011-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

Wykres nr 24: Ilość przestępstw kryminalnych na przestrzeni lat 2011-2015

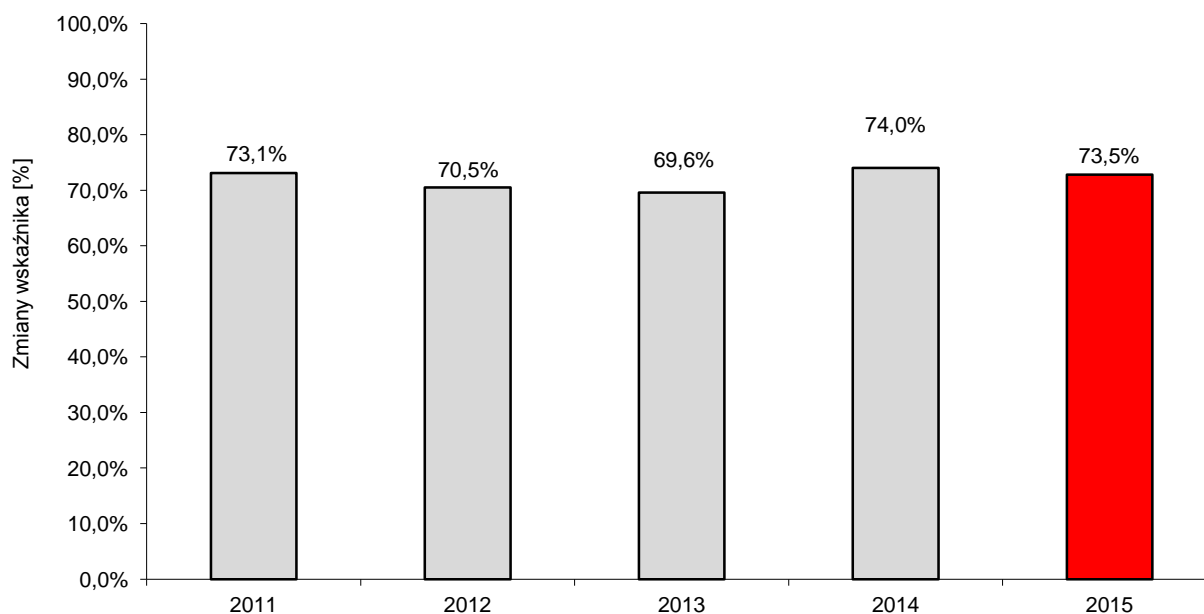

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

Tabela nr 38: Liczba odnotowanych przestępstw na terenie Bytomia w 2015 r.

Przestępstwa	Dochodzenia wszczęte	Przestępstwa stwierdzone	Przestępstwa wykryte	Wykrywalność (%)
(wskaźniki statystyczne za okres od stycznia do grudnia 2015 r.)				
Ogółem w tym:	4 020	5 579	4 098	73,5
Kryminalne	3 208	3 320	1 919	57,8
Gospodarcze	408	1 946	1 885	96,9

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

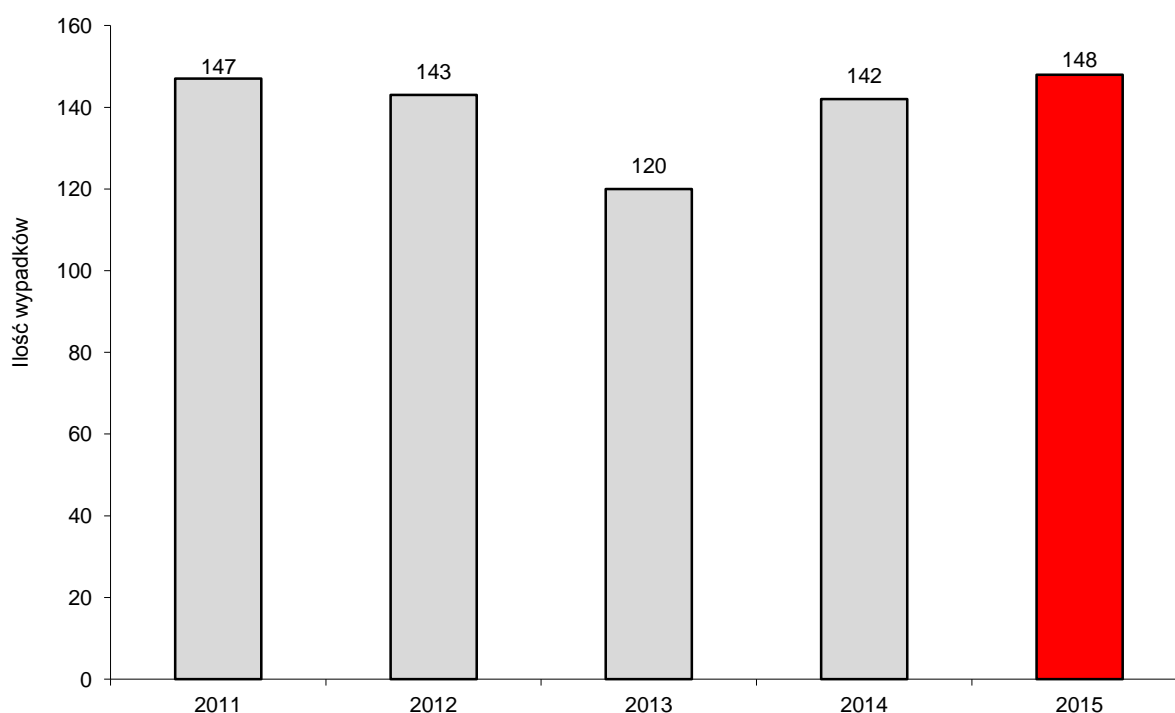
Wykres nr 25: Zmiany wskaźnika wykrywalności przestępstw na przestrzeni lat 2011-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

Wskaźnik wykrywalności przestępstw jest miernikiem efektywności działań policji, który w porównaniu do roku przedniego zmalał o 0,5 pkt. procentowego i kształtował się na poziomie 73,5%.

Do Sądu Rejonowego Wydziału II i VIII Karnego w Bytomiu skierowano w okresie od stycznia do grudnia 2015 r. 1 960 wniosków o ukaranie, z tego 34% stanowiły wykroczenia przeciwko mieniu, natomiast 46% stanowiły wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi na drogach. Nałożono 26 274 mandaty karne, z tego 45,3% dot. postępowania mandatowego przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi ruchu drogowego.

Dodatkowo na terenie miasta odnotowano 1 402 zdarzenia drogowe, w tym 1 254 kolizje i 148 wypadków, w wyniku których 177 osób zostało rannych, a 8 osób zginęło. Zatrzymano 200 nietrzeźwych kierowców zgodnie z art.178 § 1 KK.

Wykres nr 26: Ilość odnotowanych wypadków drogowych na przestrzeni lat 2011-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

Działania Straży Pożarnej

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej odnotowała w 2015 r. 1 089 pożarów, 1 453 miejscowe zagrożenia i 287 fałszywych alarmów. Najczęstszą przyczyną pożarów było podpalenie umyślne, w tym akty terroru, tj. 518 (47,6%). Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

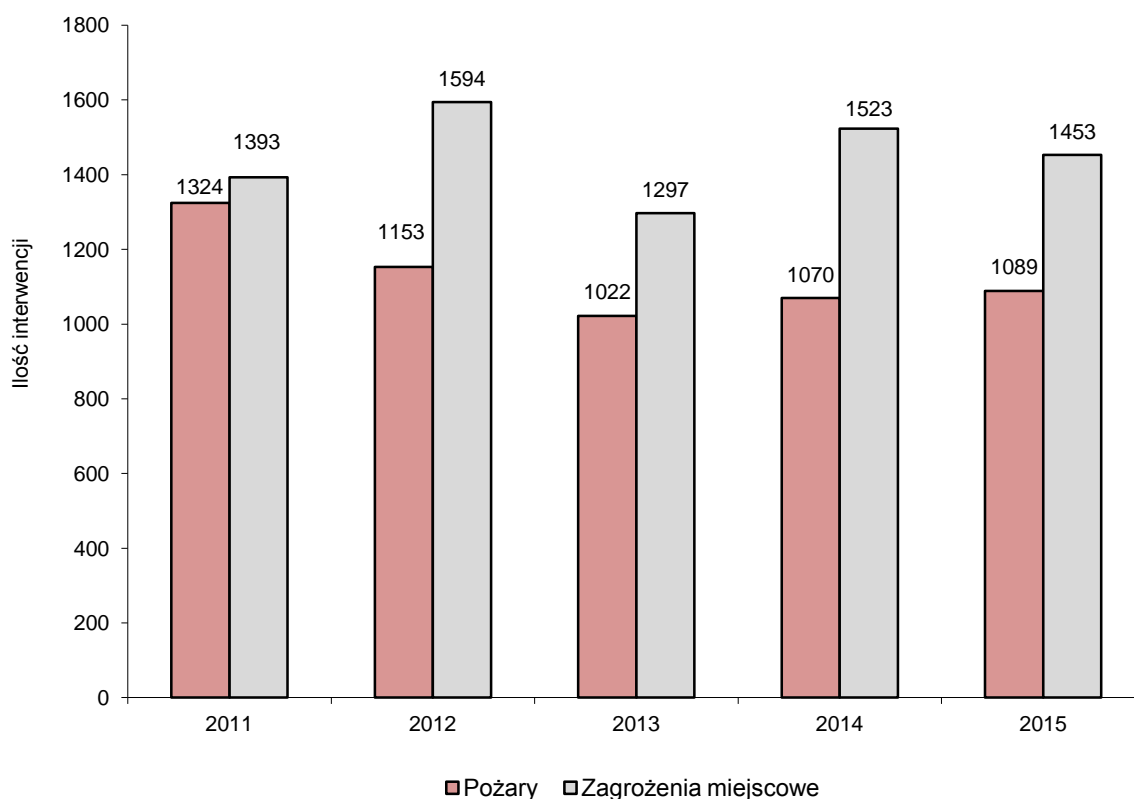
Tabela nr 39: Struktura interwencji Straży Pożarnej na terenie miasta

Lp.	Rodzaj zdarzenia oraz jego przyczyna	2015 r.
	Liczba zdarzeń ogółem, w tym:	2 829
1.	Pożary, w tym:	1 089
	- nieostrożność osób dorosłych i nieletnich przy posługiwaniu się ogniem otwartym, podczas prac pożarowo - niebezpiecznych i innych (w tym papierosy i zapalki)	367
	- wady urządzeń grzewczych	9
	- uszkodzenia sieci i instalacji przemysłowych	30
	- wady urządzeń instalacji elektrycznej (bez urządzeń grzewczych)	38
	- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo gazowe	2
	- podpalenia (umyślne), w tym akty terroru	518
	- inne przyczyny	125
2.	Miejscowe zagrożenie, w tym:	1 453
	- huragany, silne wiatry	199
	- gwałtowne opady atmosferyczne	21
	- wady konstrukcji budowlanych	53
	- nieumyślne działanie człowieka	21
	- celowe działanie człowieka	28

Lp.	Rodzaj zdarzenia oraz jego przyczyna	2015 r.
	- nieprawidłowa eksploatacja konstrukcji budowlanych, budynków	24
	- wady środków transportu	7
	- niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu	97
	- nietypowe zachowania zwierząt	172
	- niewłaściwe zabezpieczenie hodowlanych zwierząt, owadów, gadów i ptaków	5
	- nieustalone	61
	- inne przyczyny	765
3.	Alarmy fałszywe	287

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSP w Bytomiu

Wykres nr 27: Ilość interwencji Straży Pożarnej na przestrzeni lat 2011-2015

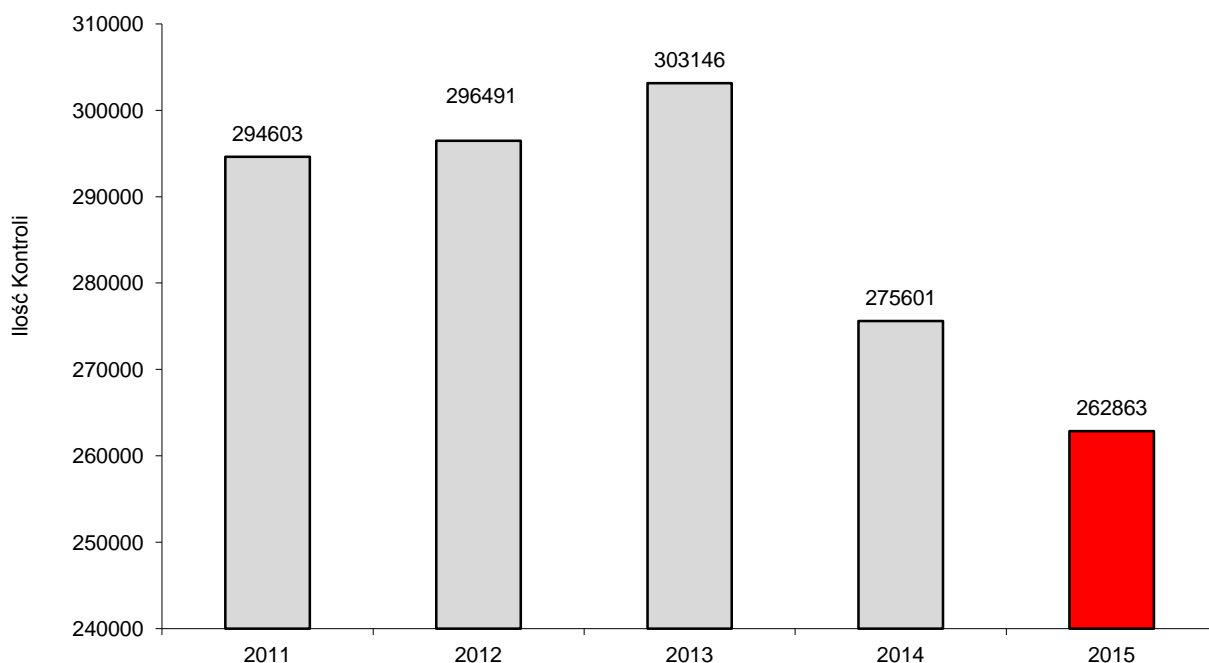

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSP w Bytomiu

Działania Straży Miejskiej

Od początku 2015 r. funkcjonariusze Straży Miejskiej w Bytomiu przeprowadzili 262 863 kontrole, ujawniając 12 680 uchybień. Udzielono 4 202 pouczeń, nałożono 8 697 mandatów karnych na łączną kwotę 983 700 zł oraz skierowano 738 wniosków o ukaranie do sądu. Liczba założonych urządzeń blokujących koła wyniosła 2 294, a liczba przyjętych skarg wyniosła 5 997.

Wykres nr 28: Ilość kontroli Straży Miejskiej na przestrzeni lat 2011–2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Straży Miejskiej w Bytomiu

W okresie od stycznia do grudnia 2015 r. Straż Miejska przekazała Policji 29 spraw noszących znamiona przestępstw, jak również ujęła i przekazała Policji 18 osób. Ponadto przeprowadzono następujące działania:

- Akcja „Bezpieczne Ferie 2015” prowadzona w okresie 02.02.2015–15.02.2015 roku. Polegała na realizowaniu szeregu działań mających na celu przeciwdziałanie zagrożeniom występującym w w/w okresie ferii, przeprowadzono między innymi:
  - kontrole boisk i placówek oświatowych,
  - kontrole akwenów wodnych,
  - kontrole miejsc zabaw dzieci i młodzieży,
  - kontrole pustostanów.
- Akcja „Bezpieczne Wakacje” mająca przeciwdziałać zagrożeniom występującym w czasie wakacji prowadzona w okresie od 16.06.2015–31.08.2015 roku. W ramach akcji prowadzono następujące działania:
  - kontrole zbiorników wodnych, w ramach czego pouczono 9 osób pełnoletnich, prowadzono rozmowy profilaktyczno – ostrzegawcze (głównie z opiekunami dzieci i młodzieżą przebywającą w rejonie akwenów wodnych), a 5 osób ukarano mandatem karnym na podstawie art. 55 Kodeksu Wykroczeń,
  - współpraca z WOPR w Bytomiu,
  - patrolowanie terenu obiektu Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji (kąpieliska odkrytego),
  - kontrola miejsc grupowania się dzieci i młodzieży, takich jak dworce, skwery i place,
  - we współpracy z Komendantem Miejskim Policji w Bytomiu został wyznaczony dodatkowy wspólny patrol Policji i Straży Miejskiej, który pracował przez 7 dni w tygodniu w godz. 9.00 – 17.00. Odbyło się 68 wspólnych patroli,
- Realizacja programu profilaktyczno – edukacyjnego skierowanego do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych pod hasłem „Bądź świadomy i odpowiedzialny”,
- Akcja „Straż Miejska przedszkolakom”, w trakcie której w oparciu o różne materiały dydaktyczne prowadzono zajęcia dla przedszkolaków promujące postawy społeczno akceptowane,
- Doroczna akcja zabezpieczania na bytomskich ulicach maluchów zmierzających po raz pierwszy do szkoły,
- Kontrole miejsc zabaw dzieci i młodzieży, w tym przeprowadzono:
  - 374 kontrole placów zabaw i miejsc zabaw dzieci,
  - 55 kontroli boisk szkolnych,
  - 190 kontroli innych miejsc grupowania się dzieci i młodzieży, takich jak dworce, skwery i place,
- Kontrole bytomskich parków,

- Kontrole terenów leśnych i przyleśnych - prowadzonych na mocy porozumienia z Lasami Państwowymi,
- Kontrole pustostanów, budynków przeznaczonych do rozbiórki oraz innych miejsc potencjalnie niebezpiecznych,
- Kontrole podwórek ze zwróceniem szczególnej uwagi na dzieci i młodzież pod kątem spożywania alkoholu lub innych środków odurzających oraz zachowania się w ruchu drogowym,
- Współdziałanie z funkcjonariuszami Policji w działaniach doraźnych zorganizowanych z inicjatywy Komendy Miejskiej Policji w dniach 03.07 i 25.07 oraz 08.08 i 29.08.2015 r., ukierunkowanych na przeciwdziałanie przestępczości i demoralizacji nieletnich,
- Kontrole lokali gastronomicznych oraz „letnich kawiarenek” pod kątem sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nieletnim,
- Realizacja działań naprawczych w „Programie ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego”,
- Zwalczanie nasilającego się procederu tworzenia się „dzikich wysypisk”. Mandatami karnymi na podstawie przepisu art. 145 Kodeksu Wykroczeń ukarano 25 sprawców na łączną kwotę 6 050 zł,
- Obserwacje przestrzeni miejskiej za pomocą monitoringu wizyjnego. Na podstawie prowadzonych działań ujawniono 503 wykroczenia - zarejestrowane i przekazane do prowadzenia przez strażników. W wyniku podjętych czynności na sprawców wykroczeń nałożono 90 mandatów karnych,
- Eliminacja zagrożeń powodowanych niesprawnymi, uszkodzonymi i nieużytkowanymi pojazdami.
- Realizacja zadań ustawowych dotyczących ochrony zdrowia publicznego,
- Asysty oraz konwoje na rzecz Urzędu Miejskiego i miejskich jednostek organizacyjnych. W 2015 roku przeprowadzono 360 konwojów dokumentów lub wartości pieniężnych oraz 29 asyst,
- Udział w następujących akcjach we współpracy z policją: „ZNICZ”, „Bezpieczna Droga do Szkoły”, „Bezpieczne Wakacje”, „Dni Bytomia”, „VII Bytomski Półmaraton”,
- Przechowanie i zabezpieczanie kart do głosowania oraz ochrona pomieszczenia, w którym czasowo deponowano dokumenty,
- Przeprowadzono szereg działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie przestępczości oraz zmierzających do poprawy poziomu bezpieczeństwa mieszkańców dzielnicy Bobrek oraz rejonu ulic Smolenia, Nawrota i Piekarskiej,
- Wykonanie kontroli obowiązkowej akcji deratyzacji. Kontrolowano między innymi takie podmioty jak: Zakład Budynków Miejskich, Bytomska Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nasz Dom”, firma „Magnez”, firma „Elster”, firma „Niemiec”, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, firma „Badura”, Bytomskie Mieszkania, jak i inne wspólnoty mieszkaniowe i podmioty prywatne,
- Prowadzenie interwencji w sprawie naklejania ulotek, reklam i ogłoszeń w miejscach do tego nieprzeznaczonych,
- Kontynuacja akcji znakowania rowerów.

Pełnomocnik Prezydenta ds. Bezpieczeństwa

W 2015 roku Pełnomocnik Prezydenta ds. Bezpieczeństwa Miasta wykonywał zadania zgodnie z § 20 Regulaminu Organizacyjnego tutejszego Urzędu oraz z zakresem przydzielonych mu czynności służbowych, w tym:

- sporządzał miesięczne analizy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie miasta,
- opracowywał projekty porozumień i umów zawieranych przez Prezydenta Miasta z różnymi instytucjami w zakresie utrzymania bezpieczeństwa i porządku. Nadzorował ich wykonanie poprzez comiesięczne spotkania z kierownictwem Komendy Miejskiej Policji. Podczas tych spotkań dokonywano oceny wykonania i osiągniętych wyników,
- koordynował bieżącą współpracę Policji i Straży Miejskiej, zgodnie z porozumieniem zawartym pomiędzy Prezydentem Miasta a Komendantem Miejskim Policji z dn. 12 sierpnia 2013 r.,
- realizował i koordynował zadania wynikające z Miejskiego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego na lata 2015-2017,
- koordynował zadania wynikające z Rządowego Programu Ograniczenia Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”,
- uczestniczył w posiedzeniach:
  - Komisji Bezpieczeństwa i Porządku (5 posiedzeń),
  - Zespołu Doradczego ds. Bezpieczeństwa Imprez Masowych (1 posiedzenie),
  - Komisji Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (18 posiedzeń),
  - Zespołu ds. Organizacji i Koordynacji Służby Zewnętrznej (5 posiedzeń),

- brał udział w objazdach miasta, podczas których dokonywano kontroli miejsc stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego i porządku publicznego (13 objazdów i wizji terenowych),
- współorganizował działania profilaktyczne na terenie miasta, między innymi był inicjatorem 12 spektakli profilaktycznych, które zostały zrealizowane przez Teatr Nie-Wielki oraz uczniów Zespołu Szkół Administracyjnych i Ogólnokształcących, które były skierowane do wszystkich pierwszoklasistów bytomskich szkół podstawowych.

Ponadto w roku 2015:

- prowadził sprawy w zakresie zgromadzeń publicznych (rozpatrzono 34 zgłoszenia),
- prowadził postępowania odwoławcze dot. nałożenia kar porządkowych przez Straż Miejską (przeprowadzono 4 postępowania),
- przygotował projekt zarządzenia w sprawie wyznaczenia podmiotów, w których wykonywana jest kara ograniczenia wolności i praca społecznie użyteczna oraz bieżąca współpraca w tym zakresie z Sądem Rejonowym w Bytomiu,
- sporządził 172 wystąpienia w tym:
  - 52 do Policji,
  - 38 do Straży Miejskiej,
  - 2 do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego,
  - 1 do właścicieli i zarządców budynków,
  - 23 do innych instytucji, które dot. spraw związanych z bezpieczeństwem i porządkiem publicznym,
- udzielono:
  - 25 odpowiedzi na wnioski i skargi złożone przez mieszkańców,
  - 13 odpowiedzi na złożone interpelacje,
  - wyjaśnień w sprawie 66 interwencji składanych osobiście lub telefonicznie przez mieszkańców w sprawach utrzymania bezpieczeństwa i porządku.

Działania w zakresie zarządzania kryzysowego na terenie miasta

Najistotniejsze przedsięwzięcia realizowane w zakresie zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej w 2015 roku obejmowały:

- wprowadzenie do użytku zarządzenia nr 69 Prezydenta Bytomia z dn. 18 lutego 2015 r., „Plan Zarządzania Kryzysowego Miasta Bytomia”;
- aktualizację Planu Obrony cywilnej Miasta Bytomia;
- aktualizację procedury dot. postępowania w przypadku wystąpienia zdarzenia połączonego z ewakuacją ludzi i mienia;
- kontynuowanie modernizacji Systemu Wykrywania i Alarmowania miasta (m.in. zmodernizowano 2 syreny, a 4 uszkodzone zastąpiono wyremontowanymi, co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa wokół obiektu);
- posiedzenia Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, na których omawiano następujące tematy:
  - ocenę bezpieczeństwa ruchu na odcinku autostrady A-1, drogach krajowych, wojewódzkich i gminnych;
  - koncepcję prowadzenia działań ratowniczych podczas zdarzeń z dużą ilością osób poszkodowanych (wypadek autobusu relacji międzynarodowej) mający miejsce na odcinku autostrady A 1c (węzeł Wieszowa-Piekary Śląskie);
  - działania ratowniczo-gaśnicze, dojazd służb, organizacja ruchu (objazdy), zabezpieczenie logistyczne prowadzonych działań;
  - ocenę systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zgodnie z obowiązującym stanem prawnym;
  - ocenę zasad przestrzegania przepisów Prawa Budowlanego w zakładach pracy na terenie miasta Bytomia;
  - zabezpieczenie placów budów i robót mogących stanowić szczególne zagrożenie dla wykonawców oraz osób postronnych;
  - zapoznanie z nowym „Planem Zarządzania Kryzysowego Miasta Bytomia”;
  - zasady postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji oraz omówienie zasad związanych z usuwaniem tych pojazdów z dróg i parkingów na podstawie ustawy Prawo o ruchu drogowym;
  - koncepcję i prace związane z przygotowaniem do „akcji zima” z uwzględnieniem działań w przypadku wystąpienia długotrwałych, ponadnormatywnych opadów śniegu.

Działania Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Bytomia

W 2015 roku odbyło się 5 posiedzeń plenarnych Komisji Bezpieczeństwa i Porządku, podczas których omawiane były tematy i zagadnienia ujęte w zaakceptowanym przez wszystkich członków Komisji harmonogramie posiedzeń na 2015 rok. W trakcie każdego posiedzenia Komisji, przedstawiciele służb porządkowych i ratowniczych przedstawiali aktualne informacje o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz występujących zagrożeniach na terenie miasta.

W 2015 roku komisja Bezpieczeństwa i Porządku podczas kolejnych posiedzeń realizowała swoje ustawowe zadania wynikające z art. 38a pkt 2a ustawy o samorządzie powiatowym, a w szczególności:

- przyjęła sprawozdanie z działalności Komisji za 2014 r.,
- przyjęła harmonogram posiedzeń Komisji w 2015 r.,
- dokonywała bieżącej oceny występujących zagrożeń dla porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na terenie miasta Bytomia,
- dokonywała oceny realizacji zadań wynikających z Miejskiego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego za lata 2012 – 2014 przez poszczególne podmioty wiodące główne kierunki działań tego programu,
- przygotowała nowy projekt Miejskiego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego na lata 2015–2017, który został przyjęty uchwałą nr XII/176/15 Rady Miejskiej w Bytomiu,
- zaopiniowała złożone z działalności za 2014 rok sprawozdania:
  - Komendy Miejskiej Policji w Bytomiu,
  - Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Bytomiu,
  - Straży Miejskiej w Bytomiu,
- przyjęła sprawozdanie Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Bytomiu,
- przyjęła informację z działalności za 2014 rok od Prokuratury Rejonowej w Bytomiu,
- zaopiniowała projekt budżetu miasta Bytomia na rok 2016 w zakresie realizacji zadań dot. porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej.

3.10 Organizacje pozarządowe

W ewidencji Urzędu Miejskiego w Bytomiu na koniec 2015 roku figurowało 479 stowarzyszeń rejestrowych. Zarejestrowano 28 nowych organizacji oraz udokumentowano działalność 39 fundacji.

Tabela nr 40: Ilość Fundacji i Stowarzyszeń w Bytomiu

Ogółem	Fundacje	Stowarzyszenia zwykle kulturalne oraz sportowe + inne	Stowarzyszenia rejestrowe w tym:				
			Inne	Kulturalne	Kultury fizycznej	Kultury fizycznej- nieprowadzące działalności gospodarczej	UKS
479 zarejestrowanych	39	47	202	61	79	28	23
Nowe organizacje zarejestrowane w 2015 r.	6	5	13	0	2	1	1

źródło: Baza Informacji Referatu Obsługi Klastra Rewitalizacji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi

Kształtowaniem partnerskich relacji współpracy pomiędzy Urzędem, a organizacjami pozarządowymi, w celu realizacji ich zadań statutowych zajmuje się Referat Obsługi Klastra Rewitalizacji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, który z dniem 15 kwietnia 2015 r. na podstawie zarządzenia nr 149 Prezydenta Bytomia z dnia 1 kwietnia 2015 r. przejął zadania Biura Organizacji Pozarządowych.

W 2015 r. Referat Obsługi Klastra Rewitalizacji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi zorganizował bądź współorganizował następujące szkolenia i spotkania:

- VII Forum Bytomskich Organizacji Pozarządowych, które odbyło się 19 stycznia 2015 r.,
- Spotkanie Noworoczne Prezydenta Bytomia z przedstawicielami bytomskich organizacji pozarządowych, które odbyło się 23 stycznia 2015 r. w MDK nr 1 w Bytomiu,
- „Wiosna w naszych sercach” dla polskiej społeczności zamieszkałej na Kresach II Rzeczypospolitej. Organizatorem był Górnośląski Oddział Stowarzyszenia Wspólnota Polska. Finał przedsięwzięcia odbył się 15 kwietnia 2015 r.,

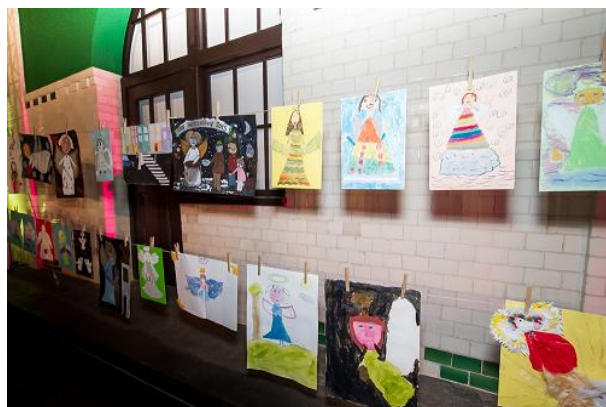
- XI Dni Bytomskich Organizacji Pozarządowych (11-12 września 2015 r.) w CH Agora. Jedną z głównych idei organizowanego święta było zapoznanie mieszkańców Bytomia z działalnością organizacji. W imprezie uczestniczyły 34 organizacje,
- IX Akcja „Podaruj Znicz Na Kresy”, która trwała od 30 września do 23 października 2015 r. Organizatorem był Górnośląski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”,
- „Bytomski Anioł Wolontariatu 2015”. Impreza odbyła się 5 grudnia 2015 r. w Bytomskim Teatrze Tańca i Ruchu Rozbark we współpracy z Bytomską Radą Działalności Pożytku Publicznego. W ramach Międzynarodowego Dnia Wolontariusza oraz Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych, zorganizowano także konkurs plastyczny dla dzieci bytomskich szkół i przedszkoli pn. „Bytomski Anioł 2015”. Zebrano 64 prace plastyczne. Nagrody za wyróżnienia wręczono podczas uroczystej gali,
- „Podziel się opłatkiem z seniorem na Kresach” zorganizowanej przez: Stowarzyszenie Wspólnota Polska, Bytomską Radę Działalności Pożytku Publicznego, Bytomską Radę Seniorów i bytomski oddział Polskiego Czerwonego Krzyża.

Fotografia nr 5: XI Dni Bytomskich Organizacji

W 2015 r. Referat Obsługi Klastra Rewitalizacji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi:

- opracował sprawozdanie z realizacji Programu współpracy miasta Bytomia z organizacjami pozarządowymi za rok 2014 (zgodnie z art. 5a ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie),
- opracował roczny Program współpracy miasta Bytomia z organizacjami pozarządowymi na rok 2016 (zgodnie z art. 5a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie),
- nieodpłatnie udostępnił 447 przedstawicielom organizacji pozarządowych działających na terenie Bytomia – pomieszczeń i urzędów biurowych Wydziału Strategii i Funduszy Europejskich przy Rynku 26/5 (zgodnie z Zarządzeniem nr 298 Prezydenta Bytomia z dnia 17 czerwca 2015 r.),
- udzielał wsparcia dla organizacji pozarządowych poprzez poradnictwo i pomoc techniczną, w szczególności poprzez pomoc w przygotowaniu i wypełnianiu dokumentów wymaganych do rejestracji,
- zaktualizował mapę aktywności bytomskich organizacji pozarządowych, na podstawie przesłanych ankiet. Mapa znajduje się pod adresem www.bytom.pl/mapa-aktywnosci,
- administrował stronę internetową www.bytom.pl/ngo, przeznaczoną dla bytomskich organizacji pozarządowych,
- udostępnił pomieszczenia przy Rynku 26/5, na rzecz działalności Punktu Informacji Partnerstwa Wschodniego i Współpracy z Regionem Bałkanów, który funkcjonuje od 15 maja 2015 r.,
- zorganizował szkolenia z zakresu przygotowania projektów do konkursów, które będą finansowane z EFS, skierowanego do bytomskich organizacji pozarządowych,
- opracował wzór oferty do otwartego konkursu ofert wraz z instrukcją jej wypełnienia, która ma na celu ułatwienie zadania napisania oferty konkursowej,
- stworzył na potrzeby bytomskich organizacji pozarządowych, harmonogram konsultacji społecznych ogłaszanych przez wydziały Urzędu Miejskiego w Bytomiu.

Fotografia nr 6: Konkurs plastyczny „Bytomski Anioł 2015”

Z przedsięwzięć zrealizowanych w ciągu całego roku na szczególną uwagę zasługuje działalność prowadzona przez:

- Oddział Polskiego Rejonowego Czerwonego Krzyża, którego najważniejszym osiągnięciem było:

- prowadzenie magazynu żywności w Bytomiu przy ul. Łużyckiej 12a, z którego wydawana była żywność w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym dla ok. 6500 beneficjentów,
- zajęcie 2 miejsca w woj. śląskim pod względem ilości pozyskanej krwi, podczas prowadzonych akcji krwiodawstwa m.in. dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i uczelni wyższych,
- prowadzenie od lat cyklicznych akcji krwiodawstwa w tym akcje „Na Ratunek” w Bytomiu na Rynku w ramach akcji bytomska Wampirada, przy sklepach Intermarche, Plejada, Selgros, a także podczas XI Dni Bytomskich Organizacji Pozarządowych,
- w ramach konkursów, mistrzostw, olimpiad szkolenie młodzieży oraz prowadzenie prelekcji na temat pierwszej pomocy przedmedycznej, honorowego dawstwa krwi oraz szpiku kostnego,
- organizacja wigilii dla dzieci wraz z przekazaniem paczek świątecznych,
- wydawanie książeczki dla honorowych Dawców Krwi pod nazwą „Zasłużony Honorowy Dawca Krwi”, dzięki której krwiodawcy mają różnego rodzaju przywileje,
- prowadzenie akcji, wspomagających poszkodowanych w katastrofach oraz klęskach żywiołowych.

Najważniejsze osiągnięcia, otrzymane nagrody:

- 3 dawców otrzymało odznakę Zasłużonego Honorowego Dawcy Krwi,
- 1 dawca otrzymał srebrny, a 4 dawców brązowy - Krzyż Zasługi,
- 3 dawców otrzymało wyróżnienia „Kryształowe Serce”,
- Odznaki Honorowe Polskiego Czerwonego Krzyża otrzymały: 4 osoby I stopnia, 2 osoby II stopnia, 4 osoby III stopnia, a 7 osób IV stopnia.

- Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Bytomiu.

Koło realizuje swoją działalność statutową poprzez prowadzenie placówek, w których kompleksowe wsparcie i pomoc ze strony wysokiej klasy specjalistów otrzymują osoby z niepełnosprawnością intelektualną (ONI) wraz z chorobami sprzężonymi od urodzenia do późnej starości, są to:

- Ośrodek Rehabilitacyjno - Edukacyjno - Wychowawczy - (OREW), który zapewnia edukację, rehabilitację oraz rewalidację dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną wraz z chorobami sprzężonymi od 3 do 25 roku życia. W ramach OREW działa Punkt Wczesnej Interwencji, który wspomaga rozwój dzieci od 3 miesiąca życia poprzez m.in.: rehabilitację, fizjo i fizykoterapię, terapię logopedyczną, psychologiczną i pedagogiczną,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) – placówka prowadzi terapię i rehabilitację osób z niepełnosprawnością intelektualną od 18 roku życia,
- Mieszkania Chronione (MCh) – placówka zapewnia całodobową opiekę, wsparcie i terapię dla dorosłych osób z niepełnosprawnością, które utraciły oparcie w swoich rodzinach, bądź oparcie to okazało się niewystarczające w wyniku śmierci rodziców/opiekunów bądź sytuacji losowych np.: stanu zdrowia rodziców/opiekunów,
- Centrum Doradztwa i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych Intellektualnie (Centrum DZWONI) – placówka z sukcesem od 10 lat wprowadza osoby z niepełnosprawnością intelektualną na otwarty rynek pracy i wspomaga je w utrzymaniu tej pracy.

Wśród ważniejszych przedsięwzięć realizowanych w 2015 roku należy wymienić:

- Udział Koła, jako członka - założyciela, w pracach grupy składającej się z przedstawicieli kilku organizacji pozarządowych, tworzącej Polską Federację Zatrudnienia Wspomaganego (od kwietnia 2015 roku),
- Organizacja VII Regionalnego Turnieju Piłki Nożnej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych Intellektualnie w wieku od 7-24 lat. Turniej jest imprezą cykliczną organizowaną od 2009 r., której celem jest aktywizacja sportowa oraz integracja osób z niepełnosprawnością intelektualną z ich sprawnymi rówieśnikami. Impreza ma charakter regionalny. (kwiecień 2015 rok),
- Współorganizację V Katowickiej Spartakiady Specjalnej – impreza zorganizowana przez OREW PSOUU Bytom oraz Zespół Szkół Zawodowych im. Mielczarskiego w Katowicach, której zadaniem jest, przede wszystkim, integracja środowiska młodzieży pełno i niepełnosprawnej oraz przełamywanie stereotypów i barier w postrzeganiu osób z niepełnosprawnością intelektualną. W Spartakiadzie brało udział 5 placówek dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie z terenu woj. Śląskiego,
- Organizację w ramach cyklicznego programu realizowanego przez OREW pn. "Atlas Naszego Świata", wyjazdu terapeutyczno-integracyjnego dla wychowanków OREW i ich rodziców/opiekunów. Celem projektu jest poznawanie dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego Polski (maj 2015 rok),

- Edukacyjno - turystyczno - rekreacyjny wyjazd mieszkańców Mieszkań Chronionych do Warszawy. Poznanie zabytków stolicy. – (czerwiec 2015 rok),
- Dzień Godności Osób Niepełnosprawnych Intelaktualnie – obchody Dnia Godności mają na celu zwrócić uwagę na kwestię funkcjonowania osób z różnego typu niepełnosprawnościami w społeczeństwie i na ich rolę jako pełnoprawnych członków społeczeństwa (maj 2015),
- XXI Przegląd Twórczości Zespołów Artystycznych - „Jesienne Spotkania” – impreza ma charakter cykliczny. Jej zadaniem jest prezentacja aktywności artystycznej ONI (październik 2015 rok),
- Impreza integracyjna „Choinka Nadziei” – impreza współorganizowana przez SP Nr 6, Technikum Nr 4 oraz Mieszkania Chronione PSOUU Koło w Bytomiu (grudzień 2015 rok),
- Udział uczestników WTZ w kiermaszach na terenie woj. Śląskiego,
- Wydruk i opracowanie Kalendarza na 2016 r. – pn.: „Nasze pupile” – zadaniem VII już edycji Kalendarza było ukazanie znaczącej roli zwierząt w terapii osób niepełnosprawnych (OREW),
- Projekt: „Poczuj, dotknij, sprawdź” – celem projektu było aktywne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej (czerwiec – grudzień 2015 rok) – (OREW),
- Projekt: „Witaj Święty Mikołaju” – impreza integracyjna zorganizowana z okazji Mikołajek (grudzień 2015 rok) – (OREW),
- „Stop izolacji” – projekt realizowany przez Mieszkania Chronione, którego zadaniem była aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnością intelektualną - (czerwiec – grudzień 2015 rok),
- Prowadzenie i propagowanie PLATFORMY SELF-ADWOKATÓW. Self-adwokat to ktoś, kto występuje sam w swoich sprawach, jest rzecznikiem własnych spraw, osobiście je reprezentuje. PLATFORMA SELF-ADWOKATÓW to forma współdziałania osób z niepełnosprawnością intelektualną, w celu wpływania przez same te osoby na działania organizacji rodziców, władz publicznych i instytucji w kierunkach, które wskazywane są lub wpływają od samych osób niepełnosprawnych, a nie tylko od ich rodziców, opiekunów czy profesjonalistów. Jest to rzeczywiste upodmiotowienie osób z niepełnosprawnością intelektualną, które muszą uznać i honorować nawet ci, którzy w najlepszej wierze reprezentują ich interesy określone według swojego wyobrażenia, doświadczenia i swoich serc.

Do najważniejszych osiągnięć i otrzymanych nagród zaliczyć można:

- Wyróżnienie statuetką "Jaskółka" za zatrudnianie osób z niepełnosprawnością intelektualną w swoich placówkach,
- Olimpiady Specjalne Polska,
- W halowej piłce nożnej otrzymanie brązowego medalu drużynowego,
- W tenisie stołowym, zdobycie medali w tym: 2 złotych, 1 srebrnego i 2 brązowych,
- I Makroregionalny Turniej Judo Olimpiad Specjalnych - Poznań - listopad 2015, podczas którego zawodnicy zajęli następujące miejsca: Marcin Szczepanowski – II miejsce, Marek Bujak – III miejsce, Oliwia Gojczyk – IV miejsce, Adam Franczak – IV miejsce, Kamil Białoń – IV miejsce.

■ Stowarzyszenie "Pro – arte"

Wśród ważniejszych przedsięwzięć realizowanych w 2015 roku należy wymienić:

- propagowanie kultury tanecznej w Polsce i w Europie,
- wspomaganie i promowanie młodych talentów – adeptów sztuki tańca,
- pozyskiwanie funduszy na finansowanie działań związanych z rozwojem "młodych talentów",
- promowanie szkoły, przy której Stowarzyszenie prowadzi działalność,
- dofinansowanie uczestników konkursów tańca i opiekunów.

■ Fundacja „Dom Nadziei”

Wśród ważniejszych przedsięwzięć realizowanych w 2015 roku należy wymienić:

- 20 – lecie działalności Ośrodka,
- Przeprowadzenie kampanii „Urządzamy Dom Nadziei”, która miała na celu poprawienie warunków w Ośrodku. Dzięki zaangażowaniu darczyńców pozyskano pomoc o wartości 25 092,54 zł. Wymienione zostały stare łóżka, dziurawy gumolit, zakupiono nowe komplety pościeli i odmalowano pokoje,
- Zorganizowanie w Centrum Handlowym Agora wystawy pt. „W lustrze uzależnień”. Fotografie przygotowane zostały przez pacjentów Ośrodka podczas sesji terapeutycznych – oddawały wewnętrzne przeżycia osób uzależnionych. Ich celem było przybliżenie trudności i zmagania młodych ludzi na niełatwej drodze do trzeźwości, osobom których nie dotknął problem nałogów i które nie zdają sobie sprawy ze spustoszenia, jakie czyni,

- II Bal Charytatywny, (kwiecień 2015 rok), podczas którego wystąpił akordeonista Marcin Wyrostek wraz z zespołem. Dochód z Balu został przeznaczony na dofinansowanie remontu podwórka wokół Ośrodka i budowy boiska do koszykówki,
  - Włączenie się po raz drugi w ogólnopolską kampanię „Kilometry Dobra”. Do pomocy zaangażowano szkoły, parafie oraz firmy. Akcję zakończył II Bytomski Dzień Dziecka, który zorganizowany został wspólnie z Bytomskim Centrum Kultury oraz Ośrodkiem Sportu i Rekreacji. W czasie kampanii pozyskano 39 839,28 zł, które przeznaczone zostało na dofinansowanie remontu podwórka i budowy boiska do koszykówki. Budowa i remont zrealizowany zostały pod koniec roku,
  - Przeprowadzenie w miesiącu wrześniu wspólnie z Urzędem Miejskim, Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz Środowiskowym Domem Samopomocy „Integracja” kampanii przeciwko dopalaczom „Taki z Ciebie Mocarz – Dopalacze Kradną Życie”. W trakcie kampanii został m.in. wysłany do mieszkańców list o skutkach brania dopalaczy, przygotowano specjalną ulotkę informacyjną dla rodziców, zorganizowano prelekcje na zebraniach z rodzicami prowadzone przez terapeutów uzależnień i policjantów, odbyły się również spotkania konsultacyjne z terapeutami w czasie dni otwartych Poradni Domu Nadziei,
  - Zorganizowanie VII Konferencji Naukowej pt. „20 lat wolności od zależności”, skierowanej do osób pracujących zawodowo z dziećmi i młodzieżą oraz całymi rodzinami, do psychologów, terapeutów, pedagogów, kuratorów sądowych i do wszystkich, którzy chcą rozwijać swoją wiedzę w zakresie pomocy dzieciom i młodzieży z zaburzeniami w zachowaniu lub sprawiającymi trudności wychowawcze,
  - Zorganizowanie w Operze Śląskiej II Gali Honorowych Dawców Nadziei. To szczególne święto, podczas którego dziękowano wszystkim, którzy wspierają i razem z nami zmieniają życie osób uzależnionych. Wręczone zostały statuetki Przyjaciela Domu Nadziei, wyróżnienia dla Dziennikarza Dającego Nadzieję oraz dla Wolontariuszy Roku.
  - Wspólnota Amazonek OSTOJA
- Do ważniejszych przedsięwzięć realizowanych w 2015 roku należy zaliczyć:
- zapewnienie pomocy kobietom, które zachorowały na raka piersi od momentu długotrwałego leczenia, aż do optymalnego zminimalizowania skutków choroby,
  - realizowanie programu w zakresie profilaktyki raka piersi, która obejmuje podtrzymywanie sprawności fizycznej przez gimnastykę, rehabilitację i masaż, psychoterapię indywidualną i zespołową, prowadzenie sekcji ochotniczek oraz wzajemne wsparcie,
  - pełnienie dyżurów przez 6 ochotniczek – wolontariuszek w siedzibie stowarzyszenia, 2 ochotniczek współpracujących ze szpitalami nr 2 i 4 oraz odbycie 87 wizyt środowiskowych,
  - zaangażowanie w organizowanie imprez integracyjno–kulturalnych i rehabilitacyjnych dla członkiń stowarzyszenia,
  - organizacja Dnia Otwartego, Dnia Wolontariusza, Spotkania opłatkowego,
  - pomoc w organizowaniu wycieczki i przygotowanie wyjazdu na turnus rehabilitacyjny,
  - pomoc w organizacji szkoleń - pogadanek o zdrowiu, nowinkach w leczeniu i zdrowym trybie życia,
  - organizowanie konferencji, szkoleń, imprez integracyjnych, wycieczek, pogadanek przez Fundację Amazonek Ostoja,
  - w ramach wolontariatu: pełnienie dyżurów i obsługa telefonu zaufania, przygotowywanie materiałów informacyjnych, praca w terenie, wsparcie psychiczne przy łóżku kobiety z chorobą nowotworową piersi.

3.10.1 Bytomska Rada Seniorów

W związku z występującymi zmianami demograficznymi, konieczne stało się zwiększenie działań poprawiających współpracę pomiędzy samorządem, a starszymi mieszkańcami naszego miasta. W celu zapewnienia osobom starszym większego wpływu na sprawy dot. społeczności lokalnej oraz pobudzania aktywności obywatelskiej tych osób, w dniu 22 września 2014 r. Rada Miejska w Bytomiu podjęła uchwałę w sprawie powołania Bytomskiej Rady Seniorów. Nadano jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania. I tak, członkiem Rady może zostać osoba, która:

- ukończyła 60 rok życia i zamieszkuje na terenie Bytomia,
- jest przedstawicielem podmiotów działających na rzecz osób starszych, w szczególności przedstawicielem organizacji pozarządowej lub podmiotów prowadzących uniwersytety trzeciego wieku.

Rada składa się z 10 osób, a jej celem jest służenie osobom starszym poprzez reprezentowanie ich interesów wobec Rady Miejskiej w Bytomiu i Prezydenta Miasta Bytomia. Rada powołana jest na okres 4 - letniej kadencji. W celu zapewnienia osobom starszym lepszego wpływu na sprawy dotyczące społeczności lokalnej i włączając ich w działania, które mają zaspokoić potrzeby i rozwiązywać istotne problemy, Prezydent Bytomia zarządzeniem nr 147 z dnia 1 kwietnia 2015 r. powołał następujący skład Bytomskiej Rady Seniorów:

- Osoby, które ukończyły 60 rok życia, zamieszkałe na terenie Bytomia:
  - Kazimierz Bartkowiak,
  - Stanisław Chytra,
  - Zbigniew Froński,
  - Józef Kielman,
  - Aleksander Kurnik,
  - Elżbieta Barbara Sochacka.
- Przedstawiciele podmiotów działających na rzecz osób starszych, w szczególności przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących uniwersytety trzeciego wieku:
  - Zofia Czech – Liga Kobiet Nieobojętnych,
  - Joachim Klimza – Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Bytomiu,
  - Elżbieta Nawrot – Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec w Bytomiu,
  - Hildegarda Ewa Tyburczyk – Centrum Kształcenia Ustawicznego, Bytomski Uniwersytet Trzeciego Wieku.

W dniu 30 kwietnia 2015 r., na spotkaniu inauguracyjnym wybrano prezydium Bytomskiej Rady Seniorów, tj.:

- Przewodniczący – Hildegarda Ewa Tyburczyk,
- Zastępca Przewodniczącego – Kazimierz Bartkowiak;
- Sekretarz – Stanisław Chytra.

Bytomska Rada Seniorów pracuje w oparciu o regulamin, który przyjęła w dniu 16 grudnia 2015 r. Raz w miesiącu odbywały się posiedzenia Rady, natomiast w każdy drugi i czwarty wtorek miesiąca wyznaczeni członkowie Rady pełnili dyżury w pomieszczeniach przy Rynku 26/5 w biurze Referatu Obsługi Kłaster Rewitalizacji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

Członkowie Bytomskiej Rady Seniorów w 2015 r.:

- uczestniczyli w pracach w poszczególnych komisjach Rady Miejskiej w Bytomiu,
- uchwalili Regulamin Pracy Bytomskiej Rady Seniorów,
- złożyli wniosek do konkursu „ZOOM na rady seniorów. Uniwersytet Obywatelski”, sfinansowany ze środków Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego w ramach programu „Obywatele dla demokracji”,
- zgłosili delegata do Obywatelskiego Parlamentu Seniorów. Posiedzenie odbyło się w Sejmie PR w dniu 1 października 2015 r. w Międzynarodowym Dniu Osób Starszych,
- zgłosili kandydata do Śląskiej Rady Seniorów,
- opracowali plan pracy i przystąpili do dwóch projektów szkoleniowych tj. „Działaj skutecznie i rozważnie” oraz „Profesjonalne Rady Seniorów”. Szkolenia zakończyły się w miesiącu grudniu podpisaniem porozumienia o współpracy rad biorących udział w projekcie,
- uczestniczyli w pracach nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bytomia na lata 2015-2020,
- wzięli udział w spotkaniu w Kancelarii Premiera nt. Programu Wieloletniego „Senior Wigor” na lata 2015-2020,
- uczestniczyli w spotkaniu w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Bytomiu, w sprawie wymiany opinii i możliwości realizacji wdrożenia Programu Wieloletniego „Senior Wigor” na lata 2015-2020 w Bytomiu,
- uczestniczyli w I Posiedzeniu Obywatelskiego Parlamentu Seniorów,
- wzięli udział w Konferencji „DługoWIECZNI” – zorganizowanej przez Gazetę Wyborczą,
- zorganizowali spotkanie nt. wykorzystania „Orlików” przez seniorów,
- wzięli udział w spotkaniach i pracach nad powołaniem Wojewódzkiej Rady ds. Seniorów.

W miesiącu wrześniu odbyła się I Bytomska Senioriada, której współorganizatorem był Referat Obsługi Kłaster Rewitalizacji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Patronat nad akcją objął Prezydent Bytomia. Podczas imprezy przygotowano szereg spotkań, z myślą o osobach w wieku dojrzałym, z uwzględnieniem ich zainteresowań i formy fizycznej, by promować rekreację ruchową oraz zdrowy styl życia.

Bytomska Rada Seniorów przygotowała dla uczestników sporo niespodzianek. Na płycie Rynku odbywały się w strefie zdrowia: badania poziomu cukru, ciśnienia tętniczego, tkanki tłuszczowej, EKG, badania w kierunku osteoporozy, badanie składu organizmu, porady dietetyka, prezentacja sprzętu rehabilitacyjnego, porady kosmetyczne, degustacja koktajli dietetycznych, badanie masy ciała. W strefie aktywności: zaprezentowany został pokaz samoobrony, nordic walking, zumba. W programie znalazła się także „Bioróżnorodność to My”, w ramach którego zorganizowano konkurs. Przeprowadzono także mapowanie potrzeb, warsztaty rękodzieła i tworzenia biżuterii. Można było także spotkać się z bytomianką Urszulą Jaksik, która wyjaśniała jak wydawać książkę. W strefie podróży zwiedzano zabytkowy budynek po dawnej poczcie przy ul. Piekarskiej, zorganizowano rowerową wycieczkę do rezerwatu „Żabie Doły”, a także do Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie.” Wstęp i udział w imprezie był bezpłatny. Impreza miała na celu zachęcić wielu bytomskich seniorów do podejmowania aktywności i wykorzystania przez nich własnego potencjału osobistego. Podczas imprezy seniorzy wypełniali także ankietę, w której opisywali swoje potrzeby oraz oczekiwania wobec Bytomskiej Rady Seniorów.

W 2015 r. wydany został informator dla seniorów, w którym przedstawione zostały sprawy Bytomskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, zakres działań Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Bytomiu w kwestii Bytomskiej Karty Seniora, Terenowych Punktów Pomocy Środowiskowej, Kawy dla Seniora, Dziennych Domów Pomocy, pomocy socjalnej dla osób starszych oraz miejscach plenerowych zajęć rekreacyjnych. Podane zostały także przydatne seniorom adresy stowarzyszeń zrzeszających emerytów i rencistów.

Oprócz tego Bytomska Rada Seniorów była współorganizatorem akcji „Podziel się opłatkiem z seniorem na Kresach”, zorganizowanej ze Stowarzyszeniem Wspólnota Polska, Bytomską Radą Działalności Pożytku Publicznego i bytomskim oddziałem Polskiego Czerwonego Krzyża. Patronat nad akcją objął Prezydent Bytomia.

3.10.2 Bytomska Rada Działalności Pożytku Publicznego

Bytomska Rada Działalności Pożytku Publicznego powołana została zarządzeniem Prezydenta w marcu 2015 roku. W jej skład wchodzi przedstawiciele władz miasta i organizacji pozarządowych (stowarzyszeń, fundacji, klubów sportowych), których działalność jest bardzo zróżnicowana. Powołanie Rady było kolejnym krokiem w kierunku lepszej współpracy miasta z trzecim sektorem. Mamy w niej przedstawicieli organizacji pozarządowych, którzy dobrze znają środowisko i problemy, z jakimi się borykają. Ogromne znaczenie ma też fakt, że zasiadają w niej przedstawiciele prezydenta i radni Rady Miejskiej w Bytomiu.

Bytomska Rada Działalności Pożytku Publicznego opiniuje projekty uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczące sfery pożytku publicznego. Pomaga też rozstrzygać ewentualne spory pomiędzy organizacjami pozarządowymi a miastem. Tryb działania i powoływania członków Rady określa uchwała nr XXIII/312/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25.11.2013 r. w sprawie określenia trybu powoływania członków oraz organizacji i trybu działania Bytomskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego z póź. zm., a także regulamin pracy Rady przyjęty w dniu 25.08.2015 r.

Siedziba Rady znajduje się w Urzędzie Miejskim w Bytomiu przy ul. Parkowej 2 pokój nr 237, gdzie w każdy pierwszy i trzeci poniedziałek miesiąca członkowie Rady pełnią swoje dyżury w godzinach od 16.00 do 17.30. W pozostałe dni z Członkami Rady można kontaktować się mailowo bądź za pośrednictwem facebooka.

Posiedzenia Rady odbywają się w każdy 2 poniedziałek danego miesiąca. Między posiedzeniami członkowie organizacji pozarządowych działających na terenie Bytomia, mogą zgłaszać drogą mailową na adres Rady rdpp.bytom@interia.pl bądź na adres Wydziału Strategii i Funduszy Europejskich pozarzadowe@um.bytom.pl (z dopiskiem Rada Pożytku) propozycje tematów do rozpatrzenia przez Radę w terminie do ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego posiedzenie Rady. Obsługę organizacyjno-techniczną Rady pełni Referat Obsługi Klastra Rewitalizacji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi przy Rynku 26/5 (41-902) w Bytomiu.

W 2015 roku Bytomska Rada Działalności Pożytku Publicznego zorganizowała wspólnie z Referatem Obsługi Klastra Rewitalizacji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi przedsięwzięcia:

- XI Dni Bytomskich Organizacji Pozarządowych, które odbyły się 11-12 września 2015 r. w CH Agora Bytom.

Bytomskie organizacje pozarządowe przez dwa dni przedstawiały swoje oferty oraz prezentowały swoje osiągnięcia. Na zwiedzających stoiska czekało wiele atrakcji - od koncertów poprzez pokazy tańca aż do prezentacji klubów sportowych. Podczas Dni rozpoczęły się Bytomskie

Spotkania Europejskie, gdzie szkolne kluby europejskie prezentowały wybrane kraje UE oraz mówiły o działalności swoich klubów. Honorowy patronat objęła Komisja Europejska,

- X gala Bytomskiego Anioła Wolontariatu 2015, która odbyła się 5 grudnia w bytomskim Teatrze Tańca i Ruchu Rozbark.

Po raz dziesiąty wręczona została statuetka Bytomskiego Anioła Wolontariatu. Na gali w Teatrze Rozbark swoje święto miały osoby bezinteresownie pomagające innym. Nominowano siedem osób, a tegorocznego anioła otrzymała Pani Brygida Pitas, zgłoszona przez Zespół Policealnych Szkół Medycznych. Laureatka jest opiekunem rady Uczniów i Słuchaczy, organizatorką wielu akcji, między innymi góry grosza czy poduszki dla maluszka. Wspiera dzieci z Domów Dziecka. Finansowo wspiera również kilka bytomskich rodzin. Wśród zgłoszonych do nagrody znaleźli się również: Anna Kowolik, Kinga Kurant, Wiesław Białobrzewski, Beata Hucz-Pszon, Mariola Wiatr oraz Marianna Czajarek.

W ramach międzynarodowego Dnia Wolontariusza oraz Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych, zorganizowano także konkurs plastyczny dla dzieci bytomskich szkół i przedszkoli „Bytomski Anioł 2015”. Zebrano 64 prace plastyczne. Nagrody za wyróżnienia wręczono podczas uroczystej gali. I miejsce zdobyła Barbara Herisz. Wyróżnione zostały również dzieła Aleksandry Wilgosz, Katarzyny Wieczorek, Emilii Rebes oraz Michała Ogórka i Sebastiana Wąsińskiego. Wręczona była również nagroda dla najmłodszego uczestnika. Otrzymał ją czteroletni Rafał Skowronek. Jego praca wygrała również internetowy konkurs.

Gościom czas umilali uczniowie bytomskiej Szkoły Muzycznej. Wystąpił zespół „Kulaband”. Niepełnosprawni podopieczni Gimnazjum Nr 1 wystawili etiudę.

Fotografia nr 7: Zespół Kulaband

Członkowie Bytomskiej Rady uczestniczyli w komisjach opiniujących oferty na realizację zadań publicznych. Ponadto w 2015 roku Rada opiniowała 3 akty prawa miejscowego, a jej przedstawiciel uczestniczył w pracach zespołu konsultacyjnego ds. opracowania i opiniowania rocznego Programu Współpracy miasta Bytomia z organizacjami pozarządowymi na 2016 rok.

W czerwcu członkowie Rady podnosili swoje kwalifikacje uczestnicząc w dwudniowym szkoleniu Modelowe Rady Działalności Pożytku Publicznego – projekt współfinansowany przez UE w ramach EFS.

4. GOSPODARKA

4.1 Przedsiębiorczość w mieście

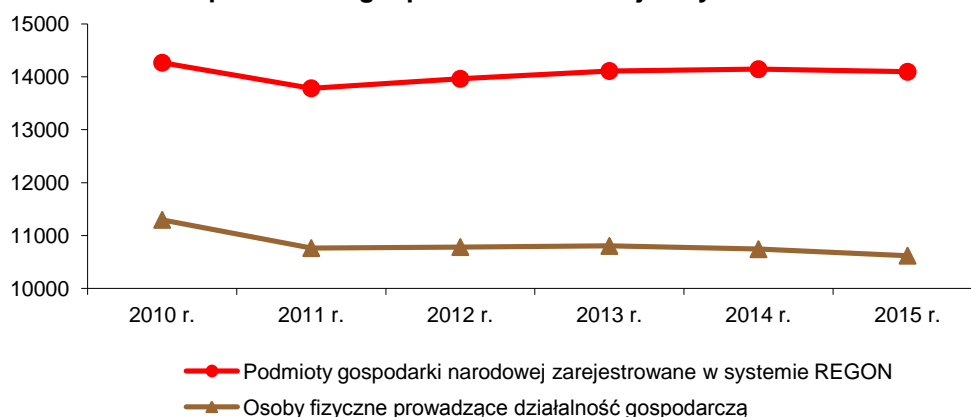
Na koniec 2015 r. w systemie REGON zarejestrowanych było ok. 14 095 podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Bytomia, w tym ok. 10,6 tys. osób fizycznych oraz ponad 3,4 tys. osób prawnych i jednostek niemających osobowości prawnej. W stosunku do roku 2014 ilość podmiotów gospodarczych ogółem zwiększyła się o 0,3%, na co wpływ miało przede wszystkim zwiększenie się ilości osób prawnych i jednostek niemających osobowości prawnej o 2,1%. O 8,2% wzrosła liczba spółek handlowych, a wśród nich znaczący wzrost odnotowano w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, tj. aż o 8,1%. Nieznacznie zmalała liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą -1,1%.

Tabela nr 41: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu w latach 2011-2015

Wyszczególnienie	Wg stanu na dzień 31.12. 2011 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2012 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2013 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2014 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2015 r.
Podmioty gospodarki narodowej, w tym:	16 194	16 447	16 613	16 682	16 734
1. Przedsiębiorcy, z tego:	13 783	13 962	14 110	14 144	14 095
a. Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, w tym m.in.:	3 019	3 178	3 305	3 401	3 474
- przedsiębiorstwa państwowe	1	1	1	1	1
- spółdzielnie	38	37	37	37	37
- spółki handlowe, w tym m.in.:	1 018	1 077	1 171	1 257	1 360
akcyjne	36	37	33	32	34
z udziałem kapitału zagranicznego	3	2	1	1	2
z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałem kapitału zagranicznego	837	891	976	1 054	1 139
- spółki cywilne	90	97	103	104	104
b. osoby fizyczne	1 749	1 761	1 746	1 748	1 723
2. Wspólnoty mieszkaniowe, organizacje społeczne, partie polityczne, związki zawodowe, fundacje	10 764	10 784	10 805	10 743	10 621

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON Urzędu Statystycznego w Katowicach

Wykres nr 29: Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu w latach 2010-2015

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON US Katowice

Spośród 14 095 przedsiębiorców zarejestrowanych w systemie REGON, 87,6% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne.

Wśród osób fizycznych najwięcej prowadziło działalność gospodarczą w sekcjach:

- handel i naprawy – 36,4%,
- budownictwo – 14,9%,
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 12,2%,
- transport, gospodarka magazynowa – 9,7%,
- przetwórstwo przemysłowe – 9,4%,
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 7,5%,
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 6,2%,
- zakwaterowanie i gastronomia – 3,7%.

Działalność gospodarczą prowadziło 1 173 spółek kapitałowych² (wzrost o 8,0% w porównaniu z 2014 r.), z tego:

- z wyłącznym kapitałem krajowym 1067 (wzrost o 8,8%), w tym:
  - 1035 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
  - 32 spółki akcyjne,
- z udziałem kapitału zagranicznego 106 (wzrost o 1,0%), w tym:
  - 104 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
  - 2 spółki akcyjne.

W strukturze przedsiębiorców spółki z wyłącznym kapitałem krajowym stanowiły 7,6%, natomiast spółki z udziałem kapitału zagranicznego 0,8%.

Wśród spółek kapitałowych z wyłącznym kapitałem krajowym działalność w zakresie:

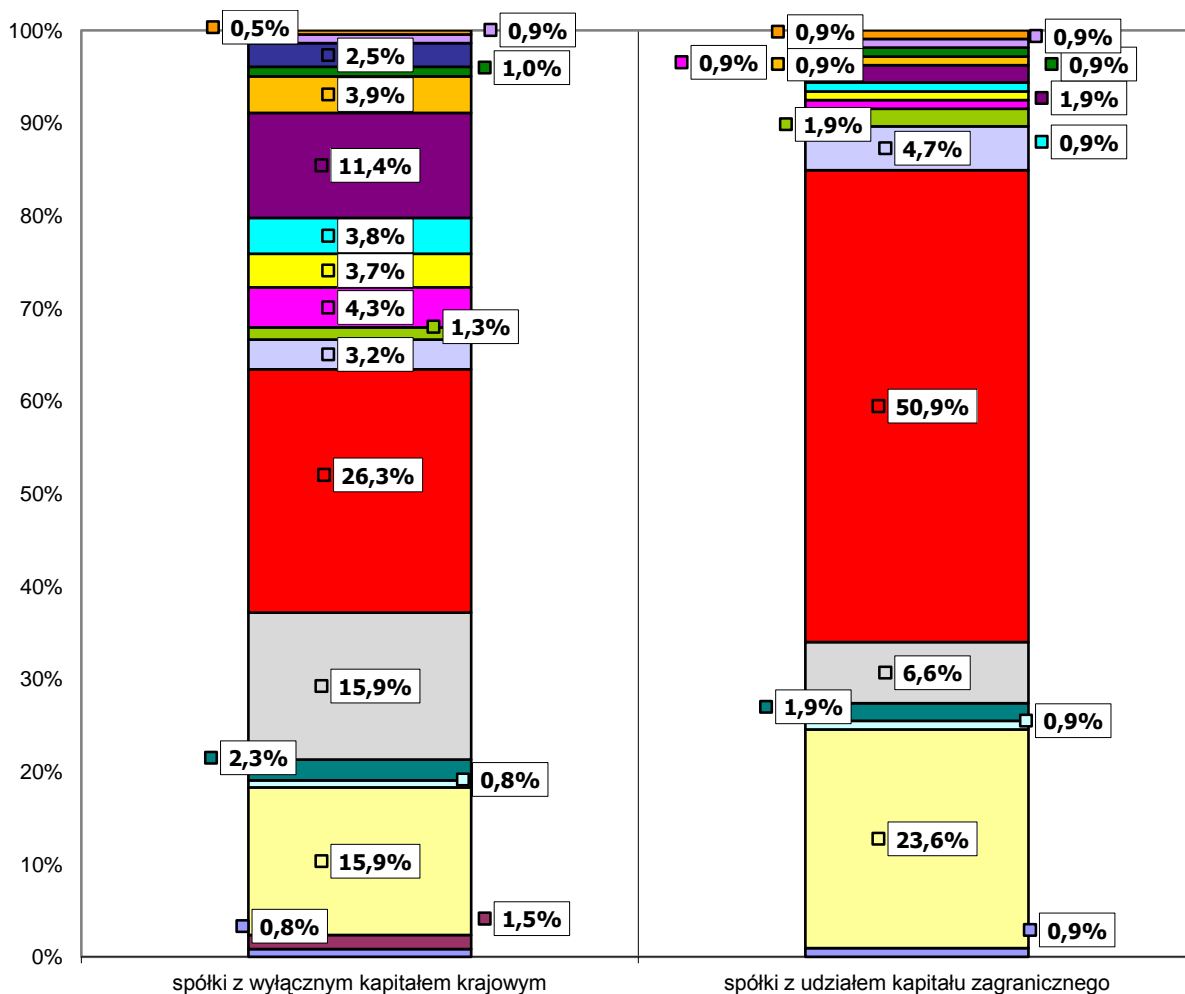
- handlu i napraw pojazdów samochodowych, włączając motocykle, prowadziło 34,6% spółek,
- budownictwa prowadziło 20,8% spółek,
- przetwórstwa przemysłowego prowadziło 21,0% spółek,
- działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej prowadziło 14,3% spółek,
- obsługi rynku nieruchomości – 5,1% spółek,
- transportu i gospodarki magazynowej – 4,2% spółek.

Wśród spółek z udziałem kapitału zagranicznego, dominujący udział mają spółki prowadzące działalność w zakresie handlu oraz napraw pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 50,9%. Działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego prowadziło 23,6% podmiotów.

---

² Spółki kapitałowe to spółki z o.o. i spółki akcyjne

Wykres nr 30: Spółki z wyłącznym kapitałem krajowym oraz z udziałem kapitału zagranicznego wg prowadzonej działalności, zdefiniowanej zgodnie z PKD 2007

- pozostała działalność usługowa
- działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- edukacja
- działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa
- informacje i komunikacja
- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
- transport i gospodarka magazynowa
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
- budownictwo
- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON US Katowice

Analiza struktury podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON dokonana według liczby zatrudnienia wykazuje dominujący udział podmiotów zatrudniających do 9 osób, które na koniec 2015 r. stanowiły 94% ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów. Pozostaje to w bezpośrednim

związku z bardzo wysokim udziałem przedsiębiorstw osób fizycznych i spółek cywilnych w ogólnej zbiorowości zarejestrowanych podmiotów.

Tabela nr 42: Liczba przedsiębiorców z uwzględnieniem wielkości zatrudnienia w 2015 r.

Forma prawna	Ogółem	Liczba zatrudnionych					
		A 0-9	B 10-49	C 50-249	D 250-999	E pow. 999	Brak informacji o liczbie zatrudnionych
Ogółem	14 095	13 254	636	111	9	1	84
■ Osoby prawne i jednostki nie posiadające osobowości prawnej, w tym m.in.:	3 474	2 811	465	106	8	1	83
- spółki akcyjne	34	15	13	3	1	1	1
- spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	1 139	833	202	35	2	-	67
- spółki jawne	111	73	30	2	1	-	5
- spółki cywilne	1 723	1619	103	1	-	-	-
- spółki komandytowe	63	51	4	-	-	-	8
- przedsiębiorstwa państwowe	1	1	-	-	-	-	-
- spółdzielnie	37	20	9	8	-	-	-
- przedstawicielstwa zagraniczne	2	2	-	-	-	-	-
- oddziały przedsiębiorców zagranicznych	5	4	-	-	-	-	1
■ Osoby fizyczne	10 621	10 443	171	5	1	0	1

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON US Katowice

Wśród 3 474 osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej zarejestrowanych w systemie REGON podmioty o liczbie zatrudnienia:

- od 0 – 9 stanowiły 80,9%,
- od 10 – 49 stanowiły 13,4%,
- od 50 – 249 stanowiły 3,1%,
- od 250 – 999 stanowiły 0,2%,
- pow. 999 stanowiły 0%,
- brak informacji o liczbie zatrudnionych 2,4%.

Struktura spółek z ograniczoną odpowiedzialnością według liczby pracujących w poszczególnych przedziałach kształtowała się natomiast następująco:

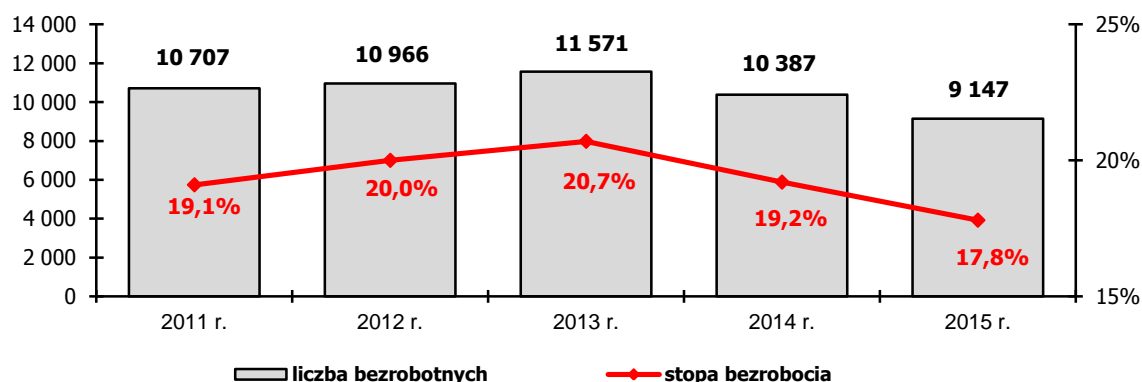
- od 0 – 9 wynosiła 73,1%,
- od 10 – 49 wynosiła 17,7%,
- od 50 – 249 wynosiła 3,1%,
- od 250 – 999 wynosiła 0,2%,
- pow.999 stanowiły 0%,
- brak informacji o liczbie zatrudnionych 5,9%.

4.2. Rynek pracy

4.2.1 Bezrobocie

Na koniec 2015 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu zarejestrowanych było 9 147 osób, tj. o 732 osób mniej niż w 2010 r. W stosunku do roku 2014 liczba ta spadła o 1 240. W okresie lat 2010 – 2015 stopa bezrobocia zwiększyła się o 0,4 punktu procentowego. W 2015 r. w stosunku do roku 2014 spadła ona o 1,4 punktu procentowego.

Wykres nr 31: Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu oraz stopa bezrobocia wg stanu na dzień 31.12

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z PUP Bytom oraz danych GUS

Tabela nr 43: Poziom i struktura bezrobocia rejestrowanego w Bytomiu

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.						Dynamika w %
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2015/2010
Zarejestrowani bezrobotni, w tym:	9 879	10 707	10 966	11 571	10 387	9 147	92,6
kobiety	5 534	6 147	6 191	6 348	5 705	4 991	90,2
mężczyźni	4 345	4 560	4 775	5 223	4 682	4 156	95,7
zarejestrowani po raz pierwszy	1 465	1 681	1 685	1 683	1 163	1 014	69,2
zarejestrowani po raz kolejny	8 414	9 026	9 281	9 888	9 224	8 133	96,7
uprzednio pracujący	7 964	8 588	9 002	9 385	8 505	7 587	95,3
pozostający bez pracy ponad 12 miesięcy	4 680	6 210	4 437	4 742	6 846	5 910	126,3

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MPiPS-01 z PUP Bytom

W okresie od stycznia do grudnia 2015 r. w PUP w Bytomiu zarejestrowały się jako bezrobotne 12 083 osoby. Liczba bezrobotnych rejestrujących się po raz pierwszy zmalała w stosunku do 2010 r. aż o 35,3%, a w stosunku do roku poprzedniego o 1,2%. Z ewidencji bezrobotnych wyłączone zostały 13 323 osoby tj. o 2,1% więcej niż w 2010 r.

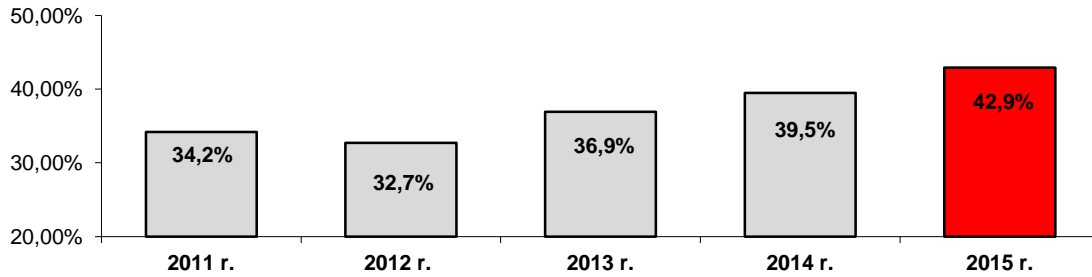
Tabela nr 44: Bezrobotni nowo rejestrowani i wyłączeni z ewidencji PUP

Wyszczególnienie	Razem w okresie roku:						Dynamika w %
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2015/2010
Bezrobotni rejestrujący się, w tym:	14 695	13 174	13 074	13 623	12 133	12 083	82,2
po raz pierwszy	2 775	2 591	2 487	2 503	1 817	1 795	64,7
po raz kolejny	10 608	10 583	10 587	11 120	10 316	10 288	97,0
Bezrobotni wyłączeni z ewidencji, w tym z powodu:	13 043	12 080	12 815	13 025	13 334	13 323	102,1
podjęcia pracy	4 380	4 512	4 173	5 025	4 790	5 183	118,3
rozpoczęcia szkolenia lub stażu	2 449	1 301	2 390	1 751	1 605	2 174	88,8
niepotwierdzenia gotowości do pracy	5 046	4 531	4 559	4 114	3 992	3 744	74,2
z innych powodów	1 168	1 736	1 693	2 135	2 947	2 222	190,2

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MPiPS-01 z PUP Bytom

W omawianym okresie PUP w Bytomiu odnotował informacje od 11 zakładów pracy o zamiarze dokonania zwolnień grupowych z przyczyn nie dotyczących pracowników. W sumie we wskazanym okresie zamierzano zwolnić 33 osoby z terenu Bytomia. W celu zminimalizowania negatywnych skutków zwolnień Urząd Pracy realizował „Ścieżkę aktywizacji zawodowej osób zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracowników”. W ramach ścieżki osoby zarejestrowane w Urzędzie mogły korzystać z wielu form pomocy.

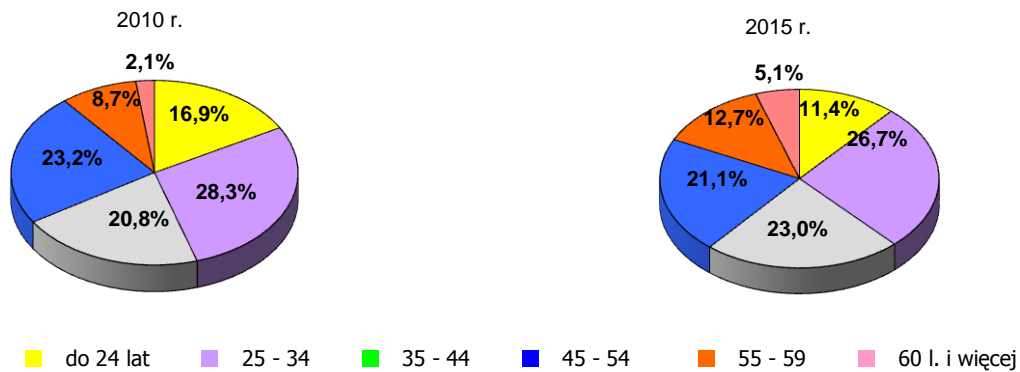
Wykres nr 32: Średnioroczny współczynnik rynku pracy

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i PS-01 z PUP Bytom

Średnioroczny współczynnik płynności rynku pracy, liczony jako procentowy stosunek liczby bezrobotnych podejmujących pracę do liczby nowo rejestrowanych bezrobotnych, będący ważnym miernikiem szans osób bezrobotnych na uzyskanie zatrudnienia, w 2015 r. wyniósł 42,9% i zwiększył się w stosunku do 2014 r. o 3,4 punkty procentowe. W porównaniu do roku 2010 także uległ zwiększeniu o 12,4 punktów procentowych. Strukturę demograficzną i społeczną zbiorowości bezrobotnych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres nr 33: Bezrobotni według wieku

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MPiPS-01 z PUP Bytom za IV kwartał 2015 r.

Porównując rok 2010 i 2015, można zauważyć, że w strukturze bytomskich bezrobotnych wg wieku zwiększył się udział bezrobotnych w przedziale wiekowym od 55 do 59 lat o 4,0 punkty procentowe, w przedziale 60 lat i więcej o 3 punkty procentowe oraz w przedziale wiekowym od 35 do 44 lat o 2,2 punkty procentowe. W pozostałych przedziałach nastąpił spadek udziału bezrobotnych, w tym największy w przedziale do 24 lat – o 5,5 punktu procentowego. Wiek statystyczny osoby bezrobotnej w 2015 r. to ok. 40 lat.

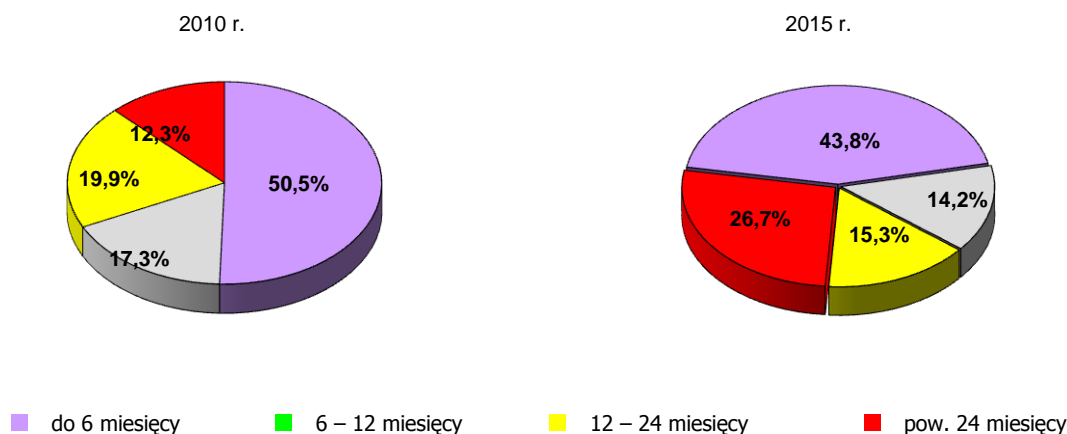
Wykres nr 34: Bezrobotni według poziomu wykształcenia

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MPiPS-01 z PUP Bytom za IV kwartał 2015 r.

W 2015 r., podobnie jak w roku 2010, najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, jednak w okresie 6 lat udział tych osób zmniejszył się o 1,4 punktu procentowego. Drugą pod względem wielkości udziału kategorię stanowili bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym, których udział również zmalał z 27,8% w 2010 r. do 26,6% w roku 2015. Nieznacznie wzrosła liczba bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, tj. o 0,7 punktu procentowego oraz udział osób z wykształceniem wyższym oraz z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym.

Wykres nr 35: Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MPiP-01 z PUP Bytom za IV kwartał 2015 r.

Udział osób pozostających bez pracy do 6 miesięcy znacznie zmalał z 50,5% w 2010 r. do 43,8% w 2015 r. Udział osób długotrwale bezrobotnych, pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy zwiększył się z 12,3% w 2010 r. do 26,7% w roku 2015. Czas pozostawania bez pracy statystycznej osoby bezrobotnej wydłużył się z 9,5 miesięcy w 2010 r. do 11,7 miesięcy w roku ubiegłym.

Do PUP w Bytomiu zgłoszonych zostało 5 125 ofert pracy, tj. o 1 815 ofert pracy więcej niż w 2011r.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby osób bezrobotnych oraz ilości ofert pracy według zawodów.

Tabela nr 45: Zawody najczęściej występujące wśród bezrobotnych

31.12.2010 r.			31.12.2015 r.		
nazwa zawodu		liczba bezrobotnych	nazwa zawodu		liczba bezrobotnych
Lp.	razem, w tym m.in.:	9 879	Lp.	razem, w tym m.in.:	9 147
1	sprzedawca	746	1	sprzedawca	529
2	krawiec	252	2	kucharz	161
2	ślusarz	249	3	ślusarz	126
4	górnik eksploatacji podziemnej	234	4	technik ekonomista	123
5	sprzątaczką biurową	200	5	robotnik budowlany	117
6	kucharz	194	6	górnik eksploatacji podziemnej	104
7	technik ekonomista	173	7	krawiec	93
8	murarz	155	8	fryzjer	82
9	technik prac biurowych	127	9	pozostali pracownicy obsługi biurowej	74
10	robotnik budowlany	122	10	murarz	73

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MPiPS-01 z PUP Bytom

Tabela nr 46: Zawody najczęściej występujące w ofertach pracy

31.12.2010 r.			31.12.2015 r.		
nazwa zawodu		liczba ofert pracy	nazwa zawodu		liczba ofert pracy
Lp.	razem, w tym m.in.:	5 099	Lp.	razem, w tym m.in.:	5 125
1	robotnik gospodarczy	841	1	technik prac biurowych	631
2	pracownik biurowy	555	2	robotnik gospodarczy	486
3	sprzedawca	244	3	pozostali pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	360
4	sprzątaczką	244	4	sprzedawca	335
5	robotnik budowlany	159	5	pomocniczy robotnik budowlany	170
6	pracownik ochrony osób i mienia	121	6	sprzątaczką biurową	163
7	murarz	120	7	opiekun osoby starszej	133
8	robotnicy przy pracach prostych	100	8	pomoc kuchenna	82
9	telemarketer	82	9	przedstawiciel handlowy	70
10	kierowca samochodu ciężarowego	79	10	fryzjer	66

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MPiPS-01 z PUP Bytom i Sprawozdania z działalności PUP w Bytomia

Powiatowy Urząd Pracy w Bytomiu realizował szereg przedsięwzięć mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych i przeciwdziałanie bezrobociu, które finansowane były z Funduszu Pracy, EFS oraz PFRON. Urząd wydatkował łącznie środki finansowe w kwocie 16 370 162,60 zł.

Do przedsięwzięć tych należały przede wszystkim:

- staże zawodowe trwające od 3 do 6 miesięcy bądź od 3 do 12 miesięcy dla osób do 30 roku życia, którymi objęto łącznie 1 169 osób,
- bony stażowe dla osób do 30 roku życia, umożliwiały uzyskanie skierowania na 6 miesięczny staż w celu nabycia umiejętności praktycznych w miejscu pracy, bez nawiązania stosunku pracy, organizator stażu, który zatrudnił osobę bezrobotną po zakończonym okresie odbywania stażu przez deklarowany okres 6 miesięcy otrzymał premię, która stanowiła pomoc udzieloną godnie warunkami dopuszczalności de minimis,
- prace interwencyjne, w ramach których 116 osób bezrobotnych otrzymało zatrudnienie na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na okres 9 miesięcy,
- roboty publiczne, w ramach których 265 osób bezrobotnych otrzymało zatrudnienie w ramach umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na okres do 6 miesięcy,
- dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej przyznane 138 osobom, na łączną kwotę 2 975 258,43 zł,
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, w 2015 r. podpisano 26 umów z przedsiębiorcami o refundację kosztów doposażenia stanowisk pracy dla 48 osób bezrobotnych,
- zatrudnienie bezrobotnych 50+ - podpisano 6 umów w ramach których zatrudnienie otrzymało 8 osób bezrobotnych,
- bon zasiedleniowy – Urząd Pracy może przyznać bezrobotnemu, który nie ukończył 30 roku życia bon zasiedleniowy, w związku z podjęciem przez niego poza miejscem dotychczasowego zamieszkania zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej, w 2015 r. podpisano 6 umów w zakresie bonu na zasiedlenie dla bezrobotnych,
- prace społecznie użyteczne wykonywane 10 godzin tygodniowo, którymi objęto 205 osób bezrobotne bez prawa do zasiłku,
- program „Aktywizacja i Integracja” realizowany we współpracy z MOPR w Bytomiu, którym objęte zostały 54 osoby bezrobotne, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej,
- refundacja świadczeń integracyjnych, w ramach których Urząd Pracy podpisał 7 umów, w zajęciach uczestniczyło 151 osób,
- dodatki aktywizacyjne dla 744 osób bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku, które w okresie jego pobierania podjęły zatrudnienie z własnej inicjatywy,
- szkolenia, zostały zrealizowane z środków krajowych: Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz europejskich – Europejskiego Funduszu Społecznego, szkolenia na kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców realizowane były ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego, ogółem w 2015 r. Powiatowy Urząd Pracy

w Bytomiu, w ramach szkoleń grupowych i indywidualnych skierował na szkolenia 1 065 osób, szkolenia ukończyło 1027 osób,

- bon szkoleniowy – w 2015 r zrealizowano usługę dla 30 osób do 30 roku życia,
- refundacja kosztów opieki nad dzieckiem bądź dziećmi, którymi objęto 3 osoby,
- sfinansowanie kosztów studiów podyplomowych 17 osobom bezrobotnym, posiadającym wykształcenie wyższe,
- stypendium z tytułu podjęcia nauki – z tej formy w 2015 r. skorzystały 2 osoby.

W ramach środków współfinansowanych ze środków europejskich – Powiatowy Urząd Pracy w Bytomiu realizował następujące projekty:

- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Bytomiu (I)” Poddziałanie 1.1.1 PO WER, projekt finansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego;
- „Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu (I)” Działanie 7.2 RPO WSL, projekt finansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego;
- „Stawiamy na profesjonalność IV”, Poddziałanie 6.1.2 PO KL;
- „Kierunek Przedsiębiorczość”, Działanie 6.2 PO KL;
- „Równe Szanse na Lokalnym Rynku Pracy”, Poddziałanie 7.2.1 PO KL;
- „Staż – Początek Kariery Zawodowej” Poddziałanie 6.1.1 PO KL.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy podejmował działania na rzecz partnerstwa lokalnego, w tym przede wszystkim³:

- w ramach porozumienia z MOPR w Bytomiu, swoją działalność kontynuował Punkt Pomocy Koleżeńskiej w dzielnicy Bobrek,
- zorganizowano zajęcia dla Klubu Integracji Społecznej (KIS) – celem zajęć było przygotowanie uczestników KIS do samodzielnego, aktywnego poruszania się po rynku pracy,
- zorganizowano Wakacyjny Kiermasz Ofert Pracy – adresowany przede wszystkim do osób młodych poszukujących ofert zatrudnienia,
- Targi Pracy zorganizowane przez PUP w Bytomiu,
- Program Aktywizacja i Integracja – program został zrealizowany z udziałem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Bytomiu, w programie uczestniczyły osoby bezrobotne, dla których za pomocą kwestionariusza do profilowania pomocy ustalono II profil pomocy,
- Zajęcia z zakresu orientacji zawodowej dla młodzieży bytomskich szkół – oferta zajęć była nakierowana na potrzeby zgłaszane przez pedagogów szkolnych,
- Zajęcia dla osób osadzonych w Areszcie Śledczym w Bytomiu – celem zajęć było zmotywowanie i zaktywizowanie osób osadzonych w Areszcie oraz przygotowanie ich do wejścia na rynek pracy,
- Organizacja Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery oraz Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości,
- Podmiot zatrudnienia socjalnego partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy – projekt powstał z inicjatywy trzech instytucji: PUP, MOPR oraz CIS,
- Targi Edukacyjne – doradcy zawodowi aktywnie uczestniczyli w Targach Edukacyjnych organizowanych przez szkoły zarówno z terenu naszego miasta, jak i regionu,
- „Rynek pracy – wsparcie dla młodych” – zostały zorganizowane zajęcia dla uczniów kształcących się w zawodach górniczych, głównym celem zajęć było zapoznanie uczniów ze specyfikacją rynku pracy, oczekiwaniami pracodawców i prognozą rynku pracy,
- wraz z inicjatywą Stowarzyszenia Doradców Szkolnych i Zawodowych RP, odbyła się siódma edycja Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery w siedzibie PUP w Bytomiu, poświęcona promowaniu poradnictwa zawodowego i wspieraniu działań na rzecz rozwoju kariery,
- Urząd dołączył do obchodów Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości, w ramach którego zorganizowano warsztaty dla uczniów – „Bądź przedsiębiorczy – zostań przedsiębiorcą” w ramach których uczniowie szkół zawodowych uzyskali praktyczne informacje z zakresu zakładania własnej firmy, a także zorganizowano konkurs „Bytomski Przedsiębiorca Partnerem PUP, którego celem było wyróżnienie bytomskich pracodawców i przedsiębiorców, którzy współpracują z Powiatowym Urzędem Pracy w Bytomiu,
- Zorganizowano seminarium dla osób zainteresowanych wsparciem dotyczącym otwarcia własnej firmy „Inkubator Przedsiębiorczości – rozpocznij przygodę z biznesem”,
- Powiatowy Urząd Pracy w Bytomiu oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu podejmuje wiele działań nakierowanych na realizację usług z zakresu integracji zawodowej.

³ Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Bytomiu za rok 2015.

Dla osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy zostały opracowane programy aktywizacji zawodowej, w ramach których osoby bezrobotne mogły skorzystać m.in. z:

- działań wspierających refundację kosztów opieki nad dzieckiem, refundację kosztów dojazdu oraz dodatki aktywizacyjne,
- szkoleń i staży zawodowych,
- bonów stażowych i szkoleniowych, zasiedleniowych, zatrudnieniowych,
- dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej,
- prac interwencyjnych i robót publicznych,
- doposażenia i wyposażenia stanowiska pracy,
- prac społecznie użytecznych.

W ramach nowoczesnych technologii i niekonwencjonalnych rozwiązań:

- PUP kontynuował realizację projektu Zielona Linia – infolinia Urzędu Pracy, dzięki której osoby zainteresowane mogły szybko i sprawnie uzyskać dostęp do usług PUP,
- na terenie Bytomia znajdują się punkty informacji multimedialnych – Infokioski, które stanowią nowoczesną formę upowszechniania informacji o usługach świadczonych przez Urząd Pracy. Urządzenia te zostały zainstalowane w kilku punktach, które są najczęściej odwiedzane przez mieszkańców Bytomia tj.: siedzibie Urzędu Miejskiego w Bytomiu, gmachu Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bytomiu, a także w lokalach zajmowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu,
- w siedzibie PUP funkcjonował system kolejkowy obsługi klientów, system ten zapewnił zachowanie zasady obsługi klientów według kolejności przybywania, system zapewnił klientom proces wyboru punktu obsługi, z którego chcą skorzystać,
- w PUP działał komunikator GG, za pomocą którego klienci mogą się kontaktować z pracownikami Urzędu Pracy on-line,
- korzystając z poczty elektronicznej lub telefonicznie, klient mógł złożyć dyspozycję o wydanie zaświadczenia,
- funkcjonował system wizualnej prezentacji ofert pracy na monitorach LCD w kilku punktach na terenie PUP oraz w Galerii Handlowej AGORA w Bytomiu,
- podjęto działania zmierzające do wdrożenia Samorządowej Elektronicznej Platformy Informacyjnej SEPI, która integruje poniekąd działania PUP oraz bytomskiego MOPR i która umożliwia podmiotom administracji publicznej bezpieczny i natychmiastowy dostęp do niezbędnych informacji.

Oprócz tego, Powiatowy Urząd Pracy w Bytomiu współpracował z Powiatową Radą Zatrudnienia w Bytomiu – realizowana przez władze publiczne polityka rynku opierała się na dialogu i współpracy z partnerami społecznymi, w szczególności w ramach działalności rad zatrudnienia (rad rynku pracy). W 2015 r. odbyły się cztery posiedzenia Powiatowej Rady Zatrudnienia w Bytomiu. Członkowie Rady zapoznali się z aktualną sytuacją na rynku pracy, związaną również z restrukturyzacją kopalni Bobrek – Centrum oraz wykazywali zainteresowanie działalnością tutejszego PUP w zakresie walki z bezrobociem.

4.3 Infrastruktura techniczna i usługi komunalne

4.3.1 Gospodarka wodno-kanalizacyjna

Zadania związane z infrastrukturą wodociagową i kanalizacyjną na terenie naszego miasta realizowane są przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., której właścicielem w 100% jest Gmina Bytom. Zadania spółki obejmują zaopatrzenie miasta w wodę i sprzedaż wody odbiorcom, odbiór i oczyszczanie ścieków oraz eksploatację: sieci wodociagowo-kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków i obiektów infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. W ramach spółki prowadzone są także prace remontowe, modernizacje sieci, inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz eksploatacja składowiska odpadów komunalnych.

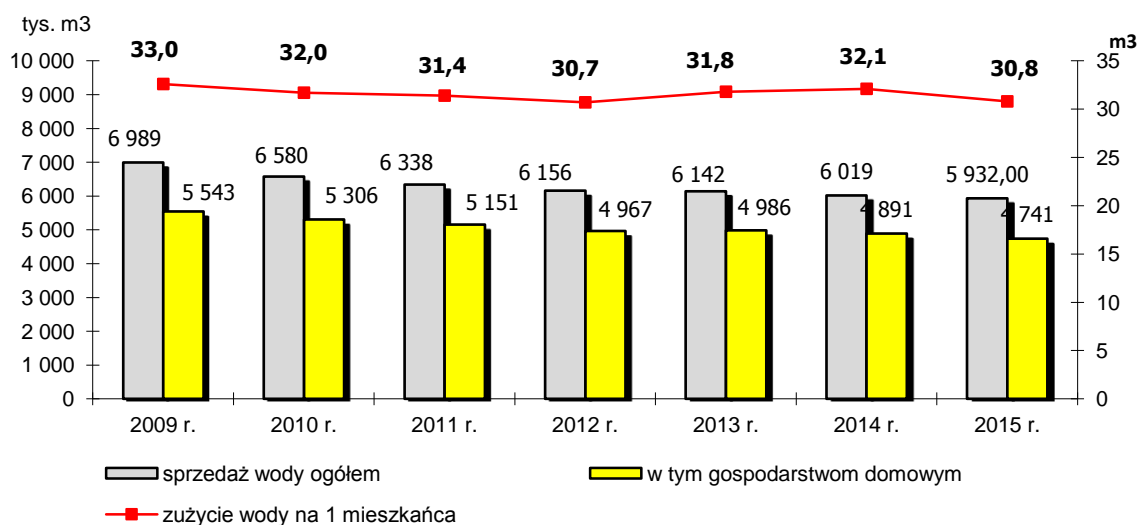
Producentem i hurtowym dostawcą wody przeznaczonej do spożycia jest Górnśląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach. Woda transportowana jest siecią rurociągów magistralnych do sieciowych zbiorników wyrównawczych. Na koniec roku długość sieci wodociagowej wynosiła 457,8 km z czego 72,9% stanowiła sieć rozdzielcza.

Tabela nr 47: Wybrane dane dotyczące gospodarki wodociągowej w Bytomiu

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:					
		31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.	31.12. 2013 r.	31.12. 2014 r.	31.12. 2015 r.
Długość sieci wodociągowej, w tym:	Km	411,7	443,8	444,7	448,2	454,6	457,8
- sieci magistralnej	km	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6
- sieci rozdzielczej	km	303,1	325,5	325,9	327,9	332,5	334,0
- połączeń	km	96,0	105,7	106,2	107,7	109,5	111,2
Sprzedaż wody, w tym:	tys. m ³	6 579,97	6 338,94	6 155,62	6 142,51	6 019,75	5 931,72
- dla gospodarstw domowych	tys. m ³	5 305,87	5 151,29	4 966,66	4 986,59	4 891,50	4 741,37
- dla pozostałych odbiorców	tys. m ³	1 274,10	1 187,65	1 188,96	1 155,92	1 128,25	1 190,35
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	31,7	31,4	30,7	31,8	32,1	30,8
Liczba awarii sieci wodociągowej	ilość	676	439	530	298	284	264

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o. w Bytomiu

Wykres nr 36: Zużycie wody w mieście

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o. w Bytomiu

W całym analizowanym okresie ogólne zapotrzebowanie na wodę systematycznie spada, wynosząc w 2015 r. 5 931,72 tys. m³. W gospodarstwach domowych zapotrzebowanie na wodę spadało do 2012 r., po tym okresie zaczęło wzrastać i w 2015 r. wyniosło 4 741,4 tys. m³. U pozostałych odbiorców zapotrzebowanie na wodę, w stosunku do roku poprzedniego wzrosło o 62,10 tys. m³, a w stosunku do 2009 r. zmniejszyło się o 255,65 tys. m³. Zapotrzebowanie na wodę w przeliczeniu na jednego mieszkańca obniżyło się o 2,2 m³ w stosunku do 2009 r.

W 2015 r. odnotowano 264 awarii sieci wodociągowej. W celu likwidacji usterek przeprowadzono remonty sieci, w ramach których wykonano awaryjne wymiany wodociągów i połączeń, a także wymiany zasuw i hydrantów oraz wymiany lub naprawy wodomierzy na łączną kwotę 2 520,5 tys. zł.

W zakresie modernizacji sieci wodociągowej wykonano:

- budowę sieci wodociągowej ul. Rostkowskiego,
- przebudowę sieci wodociągowej w rejonie ul. Małgorzatki, ul. Woźniaka, ul. Jaworowej,
- modernizację studni – ul. Olimpijska i Krzyżowa,
- budowę połączeń wodociągowych wraz ze studniami zakupowymi w rejonie ul. Frenzla,
- dostawę rozdzielnic zasilająco-sterującej dla pompowni wody przy ul. Hłonda,
- budowę 641,7 mb nowych połączeń do sieci wodociągowej.

Tabela nr 48: Wybrane dane dotyczące gospodarki ściekowej w Bytomiu

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:					
		31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.	31.12. 2013 r.	31.12. 2014 r.	31.12. 2015 r.
Długość sieci kanalizacyjnej, w tym:	km	486,0	607,7	603,2	609,1	610,7	613,9
- sanitarną	km	243,5	333,9	333,9	336,9	338,4	340,0
- deszczową	km	169,2	195,4	190,8	192,9	193,0	194,6
- ogólnospławnej	km	73,3	78,4	78,5	79,3	79,3	79,3
Długość połączeń	km	74,2	85,0	86,5	86,8	86,9	88,5
Liczba oczyszczalni ścieków*	obiekt	3	3	3	3	3	3
Przepustowość oczyszczalni	m ³ /d	51 500	51 500	51 500	51 500	51 500	51 500
Ścieki odprowadzone miejską siecią kanalizacyjną, w tym:	tys. m ³	6 356,78	6 125,97	6 015,15	6 035,68	5 942,44	5 788,26
- z gospodarstw domowych	tys. m ³	5 173,03	5 042,09	4 909,81	4 946,55	4 854,90	4 657,45
- od pozostałych odbiorców	tys. m ³	1 183,75	1 083,88	1 105,34	1 089,13	1 087,54	1 130,81
Liczba awarii sieci kanalizacyjnej	ilość	138	92	120	90	112	94**

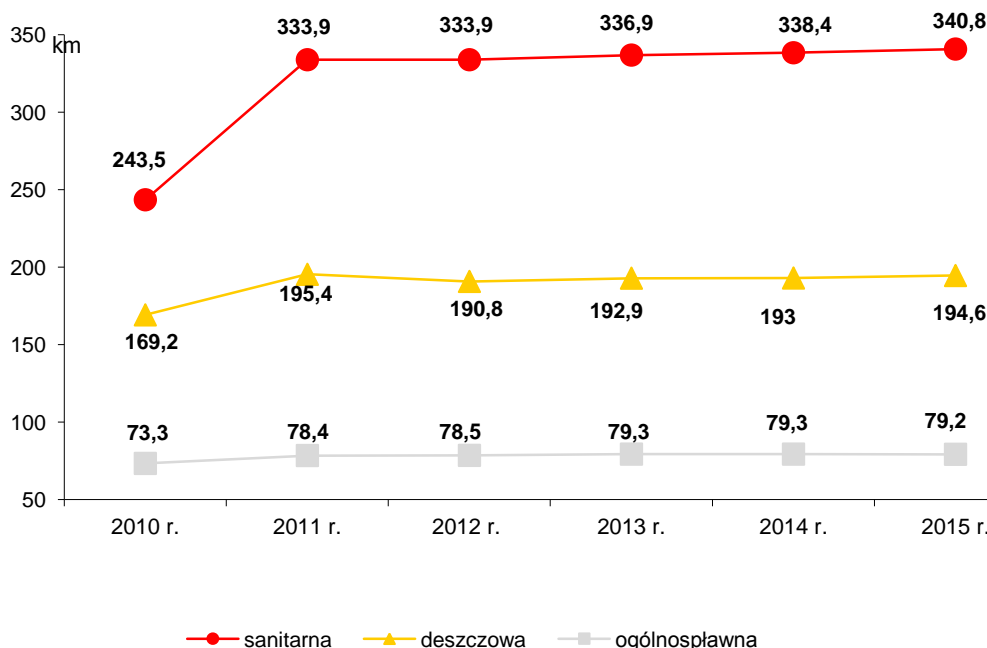
* bez oczyszczalni „Stolarzowice” i „W.O.R.D.” – ze względu na małą przepustowość oraz od czerwca 2009 r. bez oczyszczalni Rozbark – z powodu zlikwidowania

** bez zapchań

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o.

System sieci kanalizacyjnej miasta obejmuje sieci: sanitarną, deszczową, ogólnospławną oraz połączenia do budynków. Długość sieci kanalizacyjnej eksploatowanej przez BPK Sp. z o.o. wynosiła 613,9 km i zwiększyła się w stosunku do 2010 r. o 53,7 km.

Wykres nr 37: Długość sieci kanalizacyjnej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o.

Miejski system oczyszczania ścieków obejmuje 3 oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne, które posiadają pozwolenia wodno-prawne. W 2015 r. łączna ilość odprowadzonych ścieków wynosiła 5 788,26 m³, tj. o 568,52 tys. m³ mniej niż w 2010 r. Zdecydowana większość tj. 80,46% ścieków pochodzi z gospodarstw domowych. W 2015 r. przeprowadzono remonty urządzeń i obiektów na oczyszczalni ścieków Miechowice, Bobrek i Centralnej na kwotę 233,4 tys. zł.

W 2015 r. odnotowano 94 awarii oraz przeprowadzono remonty: 97 studni kanalizacji sanitarnej, 15 studni kanalizacji deszczowej, na które wydatkowano ogółem 1 243,6 tys. zł.

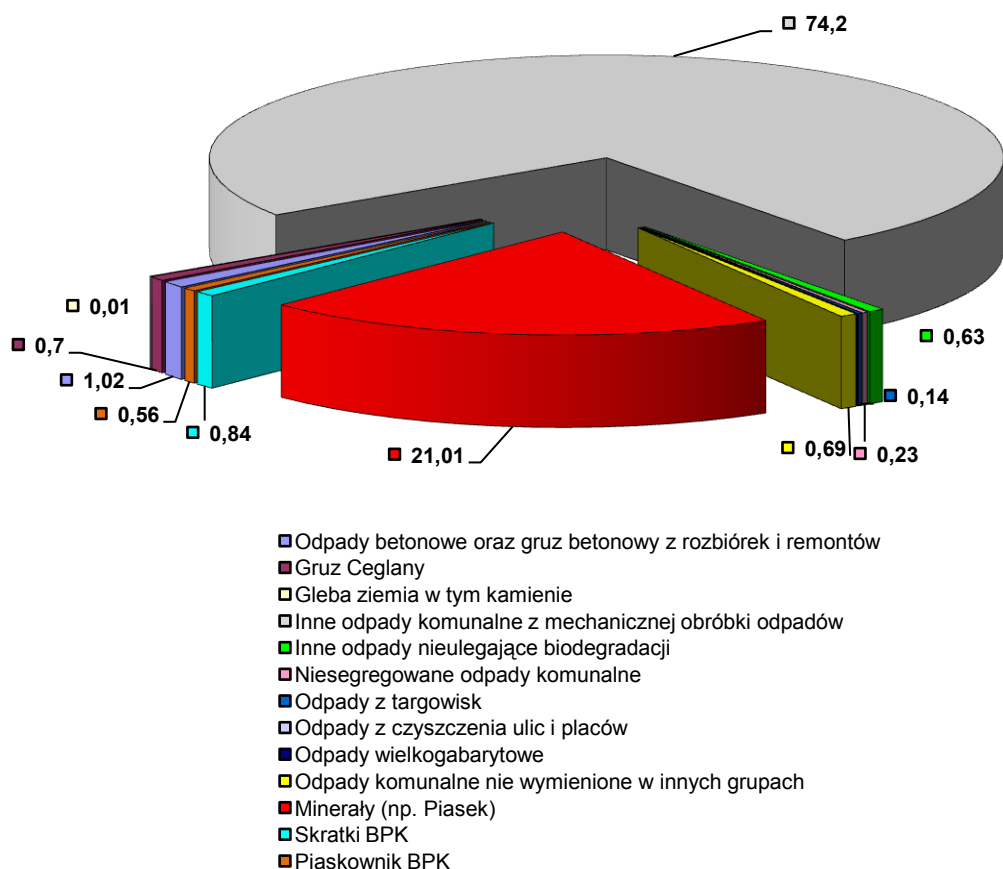
W zakresie modernizacji sieci kanalizacyjnej wykonano:

- zmianę systemu napowietrzania reaktorów biologicznych eksploatowanych na oczyszczalni ścieków CENTRALNA w Bytomiu,
- budowę sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej wraz z przyłączami do budynków mieszkalnych jednorodzinnych, zlokalizowanych w Bytomiu przy ul. Rostkowskiego,
- przebudowę sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w rejonie ul. Wojciechowskiego, Rydza Śmigłego, Legnickiej,
- przebudowę sieci kanalizacyjnej sanitarnej, deszczowej i wodociągowej w rejonie ul. Małgorzatki w Bytomiu,
- budowę sieci kanalizacyjnej w ul. Rostkowskiego.

4.3.2 Gospodarka odpadami komunalnymi i oczyszczanie miasta

Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. prowadzi działalność polegającą na unieszkodliwianiu i odzysku odpadów na „składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne” zlokalizowanym w Bytomiu przy al. Jana Pawła II.

Wykres nr 38: Struktura odpadów przyjętych na składowisko przy al. Jana Pawła II

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o. w Bytomiu

Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej

Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej jest jednostką organizacyjną Gminy Bytom, powołaną uchwałą Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 17 grudnia 2012 r. Jednostka rozpoczęła działalność 1 lutego 2013 r. Główny zakres działalności obejmuje zadania w zakresie prowadzenia spraw związanych z utrzymaniem czystości, poprawą i ochroną terenów zieleni miejskiej,

grobownictwa wojennego, funkcjonowania cmentarza komunalnego, szaleńców miejskich oraz targowisk miejskich.

Na terenie trzech zabytkowych bytomskich parków Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej prowadzi działania rewaloryzacyjne, polegające głównie na uporządkowaniu stanu fitosanitarnego drzewostanu, montażu elementów małej architektury, bieżącego utrzymania czystości oraz prowadzeniu prac remontowo-budowlanych w celu przywrócenia im dawnej świetności.

W roku 2015 inwestycje Miejskiego Zarządu Zieleni i Gospodarki Komunalnej w Bytomiu otrzymały nagrody:

- Inwestycja Roku – I miejsce w kategorii „Kultura i edukacja” za przebudowę amfiteatru na terenie zabytkowego Parku Miejskiego im. F. Kachla,
- Inwestycja Roku – II miejsce w kategorii „tereny zieleni” za przebudowę stawu południowego w parku Miejskim im. F. Kachla,
- Modernizacja Roku – finalista konkursu za:
  - „Renowację Cmentarza Komunalnego”,
  - „Modernizację Amfiteatru na terenie zabytkowego Parku Miejskiego im. F. Kachla”,
  - „Modernizację boiska wielofunkcyjnego ul. Adamka”,
  - „Modernizacja Roku – wyróżnienie za „Renowację Cmentarza Komunalnego”.

Za wieloletnią współpracę, udział w programach zwalczających bezrobocie na terenie miasta Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki komunalnej został nagrodzony I miejscem w konkursie Bytomski Przedsiębiorca Partnerem PUP. Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej zorganizował „I Bytomską Noc Świętojańską”.

W ramach inwestycji służących poprawie wizerunku miasta w 2015 r. wykonano m.in.:

- modernizację placów zabaw przy Alei Marka Siennickiego, ul. Olimpijskiej i ul. Dzierżonia wraz z doposażeniem placów zabaw oraz naprawą,
- modernizację alejek w Parku Gryca i Placu Niepodległości,
- modernizację ścieżek, w tym rowerowej w Parku Miejskim Fazaniec,
- wyposażenie mini arboretum, oranżerii oraz Sali dydaktycznej,
- przebudowę skweru in. Ofiar Tragedii Górnośląskiej,
- modernizację miejskich szaleńców bezobsługowych oraz szaleńca na Chrzanowskiego,
- wyposażenie amfiteatru w Parku Miejskim im. Franciszka Kachla,
- modernizację Parku Grota przy ul. 9-go Maja,
- oczyszczenie pomników i rzeźb na terenie miasta,
- alejki w Parku Ludowym oraz Parku Miejskim im. F. Kachla.

Ciepłownictwo

Głównym producentem energii cieplnej w mieście jest Fortum Bytom S.A., natomiast zadania w zakresie dostarczenia energii cieplnej dla celów grzewczych oraz ciepłej wody użytkowej w obszarze Miasta Bytom, wykonuje Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. (PEC Sp. z o.o.). Spółka zarządza siecią ciepłą o długości 121,1 km, z tego sieć ciepłownicza stanowiła 78,3 km, a zewnętrzna instalacja odbiorcza 42,8 km. Poza tym spółka prowadziła eksploatację 3 kotłowni o łącznej mocy 0,758 MW, w tym 2 lokalnych i 1 zdalaczynnej.

Tabela nr 49: Podstawowe dane dot. infrastruktury ciepłej PEC Sp. z o.o.

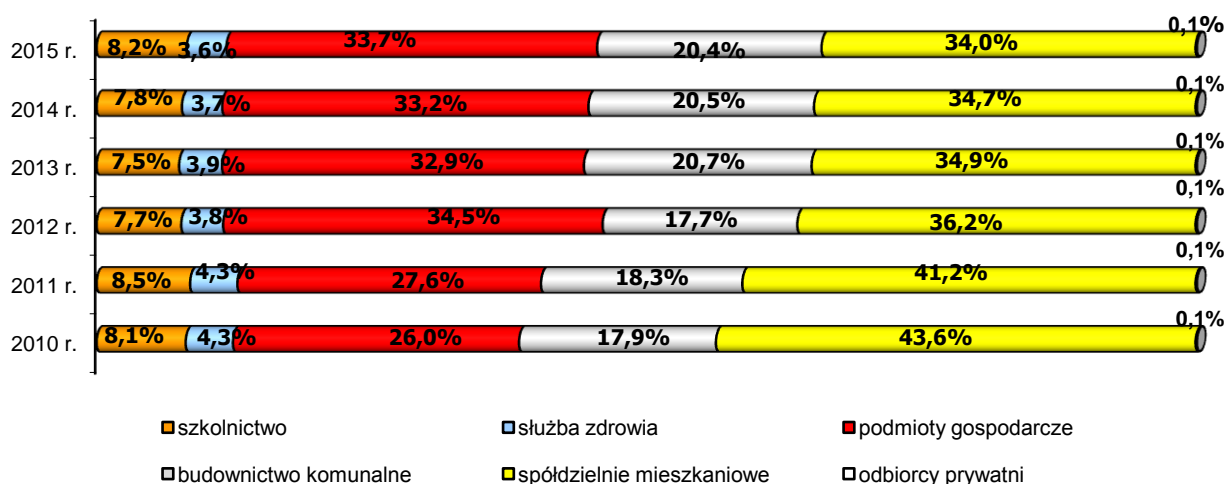
Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:					
		31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.	31.12. 2013 r.	31.12. 2014 r.	31.12. 2015 r.
Długość sieci ciepłej, w tym:	km	114,8	118,5	120,8	119,6	117,8	121,1
- sieć ciepłownicza	km	65,1	71,3	72,6	71,7	71,9	78,3
- zewnętrzna instalacja odbiorcza	km	49,7	47,2	48,2	47,9	45,9	42,8
Liczba kotłowni ogółem, w tym:	ilość	3	3	3	3	3	3
- kotłownie lokalne	ilość	2	2	2	2	2	2
- kotłownie zdalaczynne	ilość	1	1	1	1	1	1
Wielkość produkcji energii cieplnej z własnych źródeł ciepła ogółem, w tym:	GJ	6 259	2 227	2 220	2 264	1 748	1 998
- z kotłowni lokalnych	GJ	1 479	1 044	797	885	720	780
- z kotłowni zdalaczynnych	GJ	4 780	1 183	1 423	1 379	1 028	1 218

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:					
		31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.	31.12. 2013 r.	31.12. 2014 r.	31.12. 2015 r.
Liczba węzłów ciepłych ogółem, w tym:	ilość	243	266	279	283	323	402
- grupowe węzły ciepne	ilość	72	66	66	66	64	63
- indywidualne węzły ciepne	ilość	166	200	213	217	259	339
- automatyczne pompy strumienicowe*	ilość	5	-	-	-	-	-

*automatyczne pompy strumienicowe w 2011 r. zostały zlikwidowane.
 źródło: opracowanie własne na podstawie danych PEC Sp. z o.o. w Bytomiu

Wykres nr 39: Struktura odbiorców PEC Sp. z o.o. według zamówionej mocy cieplnej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PEC Sp. z o.o.

W 2015 r. wielkość zamówionej przez odbiorców mocy cieplnej uległa zmniejszeniu w stosunku do 2014 r. z 242,37 MW do 235,37 MW. Największymi odbiorcami ciepła były niezmiennie spółdzielnie mieszkaniowe zarządzające wielorodzinnymi budynkami mieszkalnymi, pomimo, iż od 2009 r. obserwuje się systematyczny spadek udziału zamówionej przez nich mocy cieplnej.

W 2015 r. łączna powierzchnia lokali centralnie ogrzewanych wynosiła 2 262,6 tys. m² natomiast łączna powierzchnia lokali objętych dostawą ciepłej wody użytkowej – 905,7 tys. m².

W ramach inwestycji służących poprawie efektywności działania systemu ciepłowniczego wykonano m. in.:

- remont sieci ciepłowniczej z przyłączeniami do budynków przy ul. Worpie w Bytomiu,
- remont odcinka sieci ciepłowniczej w rejonie budynku przy ul. Felińskiego 55 w Bytomiu,
- remont podpory sieci ciepłowniczej w rejonie ul. Łagiewnickiej,
- remonty zewnętrznych instalacji odbiorczych, ul. Parkowa 2 – przyłączy do pawilonu handlowego przy ul. Piłsudskiego 2a, Wojciechowskiego, Miedziowej, Roweckiego w Bytomiu,
- remont elewacji zewnętrznej oraz konserwacja konstrukcji (słupów nośnych) grupowego węzła przy ul. Hlonda 2 i 54, ul. Szymały 220a i 153b,
- remont dachu, elewacji i rynien odwadniających zewnętrznej grupowego węzła ciepłego przy ul. Reptowskiej,
- remont elewacji zewnętrznej i stolarki okiennej grupowego węzła ciepłego przy ul. Nickla,
- remont elewacji zewnętrznej oraz odwodnienia dachu grupowego węzła ciepłego przy ul. Rostkowskiego.

W 2015 r. został zakończony projekt „Modernizacja gospodarki cieplnej dla gmin: Bytom i Radzionków” zgodnie z podpisaną umową o dofinansowanie w ramach działania 9.2. „Efektywna dystrybucja energii” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013. Wartość zrealizowanego projektu wyniosła 84,6 mln zł brutto, natomiast wartość dofinansowania z Unii Europejskiej wynosiła 49,4 mln zł.

Gazownictwo

Na terenie Bytomia eksploatację sieci gazowej prowadzi Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze – Rozdzielnia Gazu w Bytomiu. Długość sieci gazowej (bez przyłączy) w mieście na koniec 2015 r. wynosiła 275,3 km.

Podstawowe dane dot. sieci gazowej w mieście przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 50: Podstawowe dane dot. sieci gazowej w Bytomiu

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:				
		31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.	31.12. 2013 r.	31.12.* 2015 r.
Liczba użytkowników gazu ogółem, w tym:	ilość	53 673	55 804	55 710	55 718	53 215
- gospodarstw domowych	ilość	52 770	54 883	54 771	54 780	52 303
Zużycie gazu ogółem, w tym:	tys. m ³	29 600	28 020	28 054	26 732	21 838
- w gospodarstwach domowych	tys. m ³	17 764	16 953	16 787	16 492	15 445

* brak danych za rok 2014

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GSG Sp. z o.o. w Zabrze i PGNiG Gazowni Zabrzeńskiej.

Telekomunikacja

Potrzeby mieszkańców w zakresie telekomunikacji zaspokaja telefonia przewodowa i bezprzewodowa.

W zakresie telefonii przewodowej usługi telekomunikacyjne świadczą m. in. operatorzy: Telekomunikacja Polska S.A. i Netia S.A.

W mieście dostępne są usługi wszystkich operatorów sieci bezprzewodowej działających na terenie naszego kraju, tj. Polskiej Telefonii Cyfrowej S.A. (sieć T-MOBILE), Polskiej Telefonii Komórkowej Centertel Sp. z o.o. (sieć ORANGE), Polkomtel S.A. (PLUS GSM) oraz P4 Sp. z o.o., która jest operatorem sieci PLAY.

Komunikacja

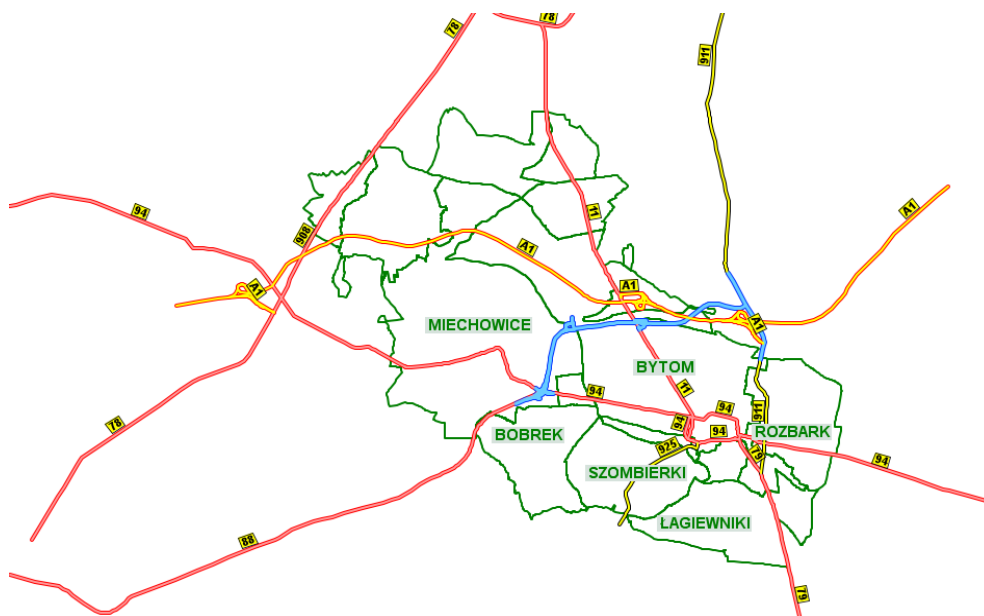
Siecią dróg publicznych oraz drogami wewnętrznymi, stanowiącymi własność Gminy lub Skarbu Państwa nie oddanymi we władanie innym podmiotom, placami i ciągami pieszymi w granicach miasta Bytomia, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, zarządza jednostka budżetowa pod nazwą Miejski Zarząd Dróg i Mostów z siedzibą w Bytomiu.

O dostępności komunikacyjnej Bytomia w dużej mierze decyduje transport drogowy. Bytom jest ważnym węzłem logistycznym z uwagi na przebiegające przez miasto drogi krajowe:

- DK nr 11 relacji: Kołobrzeg – Koszalin – Piła – Poznań – Ostrów Wlkp. – Kluczbork – Lubliniec – Bytom,
- DK nr 78 relacji: Chałupki – Wodzisław Śl. - Rybnik – Gliwice – Bytom – Katowice – Pyrzowice – Siewierz – Zawiercie – Chmielnik,
- DK nr 79 relacji: Warszawa – Sandomierz – Kraków – Katowice – Bytom,
- DK nr 88 relacji: Strzelce Opolskie – Gliwice – Bytom,
- DK nr 94 relacji: Legnica – Wrocław – Opole – Bytom – Sosnowiec – Olkusz – Kraków.

Dodatkowe połączenia zapewniają drogi wojewódzkie nr 911 oraz 925. Przez Bytom przebiega również autostrada A-1 (jej węzeł znajduje się przy ul. Strzelców Bytomskich) oraz obwodnica bytomska (Al. Jana Nowaka Jeziorańskiego), która pozwala na skrócenie przejazdu przez miasto.

Mapa nr 5: Układ drogowy Bytomia

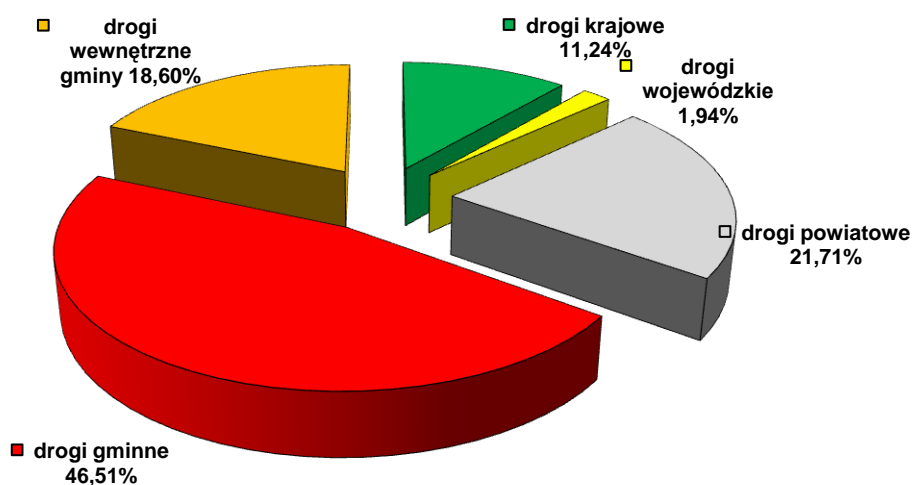
źródło: opracowanie własne

Sieć dróg w Bytomiu stanowią drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Długość dróg znajdujących się w granicach miasta wynosiła 258 km, w tym:

- Krajowe 29 km,
- Wojewódzkie 5 km,
- Powiatowe 56 km,
- Gminne 120 km,
- Drogi wewnętrzne gminy 48 km.

Zdecydowaną większość sieci drogowej miasta stanowiły drogi gminne i powiatowe, których łączna długość wynosiła 176 km, tj. 69%.

Wykres nr 40: Struktura dróg w Bytomiu

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MZDiM w Bytomiu

Na infrastrukturę drogową miasta składały się następujące obiekty: 5 mostów, 22 wiadukty, 3 kładki dla pieszych, 4 przejścia podziemne, 10 przepustów i 2 tunele.

Do ważniejszych przedsięwzięć realizowanych w 2015 r. przez MZDiM należą:

- stworzenie stref aktywności inwestycyjnej na terenach przemysłowych Bytomia, obszar 1-rejon Dąbrowa Miejska, ul. Strzelców Bytomskich, wartość projektu 21 325 563,89 zł, w tym dofinansowanie z EFRR w ramach RPO WSL na lata 2007-2013 w kwocie 15 778 271,72 zł, zrealizowano projekt obejmujący kompleksowe uzbrojenie terenu przemysłowego bo byłej KWK Powstańców Śląskich w Bytomiu wraz z budową drogi dojazdowej oraz makroniwelacją terenu. Teren inwestycyjny zajmuje powierzchnię ok 21,3 ha,
- opracowanie dokumentacji technicznej Bytomskiej Centralnej Trasy Północ-Południe BCT N-S jako nowego ciągu drogi wojewódzkiej,
- kontynuacja przebudowy ul. Strzelców Bytomskich na odcinku od ul. Wrocławskiej poprzez rondo autostradowe (A1) przy ul. Dąbrowa Miejska do ul. Długiej,
- przebudowa ul. Wieniawskiego w Bytomiu,
- przebudowa ul. Lazarówka w Bytomiu,
- przebudowa ul. Energetyki w Bytomiu,
- budowa chodnika w ciągu ul. Ptakowicka na odcinku od ul. Żołnierskiej do granicy miasta,
- przebudowa ul. Sportowej w Bytomiu,
- w ramach budżetu obywatelskiego utworzono parking na 40 miejsc postojowych przy ul. Hlonda,
- zakończono zadania związane z budową Obwodnicy Północnej Miasta Bytomia,
- dokonano przebudowy skrzyżowania ulic Z. Nałkowskiej – Obwodnica z budową skrzyżowania sygnalizowanego,
- dokonano przebudowy ul. Strzelców Bytomskich DK 11 od ronda autostrady A-1 w kierunku północnym.

Niesprzyjające warunki atmosferyczne, ciągły wzrost natężenia ruchu wszystkich pojazdów, w tym pojazdów ciężarowych o dużym tonażu oraz szkody górnicze znacząco wpływają na deformacje nawierzchni zarówno jezdni jak i chodników. Remonty dróg, finansowane ze środków budżetu miasta w 2015 r. obejmowały 54,9 tys. m² powierzchni jezdni i chodników, z tego: na drogach gminnych, krajowych, wojewódzkich i powiatowych wyremontowano łącznie 48,4 tys. m² powierzchni jezdni, a na drogach krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych wyremontowano łącznie 6,5 tys. m² powierzchni chodników.

Na terenie miasta funkcjonowała Strefa Płatnego Parkowania, za którą odpowiedzialny był Miejski Zarząd Dróg i Mostów z siedzibą w Bytomiu. Opłatę za parkowanie umieszcza się w parkometrze bądź za pomocą telefonu komórkowego w strefie oznaczonej znakiem D-44, D-45, D-18 „strefa parkowania”.

W strefie tej zabroniony jest postój pojazdu bez wniesienia opłaty, z wyjątkiem postoju pojazdów osób lub jednostek, dla których uznana została zerowa stawka opłaty, oraz postoju pojazdów komunikacji publicznej na wyznaczonych dla nich miejscach.

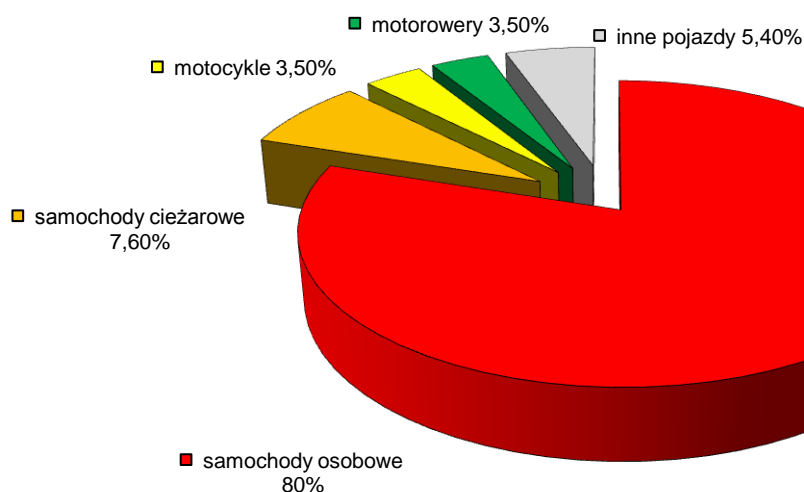
Zgodnie z uchwałą nr XVIII/242/15 Rady Miejskiej miasta Bytomia z dnia 23 listopada 2015 r., ustalono następujące stawki za postój w strefie płatnego parkowania:

- za pierwszą godzinę - 1,50 zł,
- za drugą godzinę - 1,80 zł,
- za trzecią godzinę - 2,10 zł,
- za czwartą godzinę i każdą kolejną - 1,50 zł.

Parkowanie pojazdów samochodowych w SPP jest płatne w dni robocze (od poniedziałku do piątku) w godzinach od 9.00 do 17.00 z wyjątkiem parkingu pod Urzędem Miejskim na którym opłaty są pobierane w dni robocze w poniedziałki w godzinach od 8.00 do 17.30 a od wtorku do piątku od 8.00 do 15.00. Ponadto wprowadzona została zerowa opłata dla klientów Urzędu Miejskiego na parkingu przy ul. Parkowej pod Urzędem Miejskim, przez pierwszą godzinę parkowania, po pobraniu biletu zerowego w parkomacie, z zastrzeżeniem, że bilet zerowy na dany nr rejestracyjny można otrzymać tylko raz dziennie.

W roku 2015 uruchomiono 74 parkomaty działające w systemie ŚKUP i pozwalające dokonywać płatności za pomocą karty ŚKUP oraz za pomocą gotówki.

Systematycznie wzrasta liczba pojazdów zarejestrowanych na terenie Bytomia. Według stanu na koniec 2015 r., na terenie naszego miasta zarejestrowanych było 91 933 pojazdów, z czego 73 572 pojazdów to samochody osobowe.

Wykres nr 41: Struktura pojazdów zarejestrowanych w Bytomiu

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Komunikacji UM

Na terenie miasta funkcjonowało 11 stacji kontroli pojazdów oraz 19 ośrodków szkolenia kierowców. Uprawnienia do kierowania pojazdami uzyskało 4 065 osób, z czego:

- prawo jazdy - 3 953 osób,
- międzynarodowe prawo jazdy - 57 osób,
- pozwolenia na tramwaj - 55 osób.

Transport publiczny

Komunikacja autobusowa i tramwajowa

Organizatorem komunikacji zbiorowej jest Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego w Katowicach. Teren Bytomia obsługiwany jest przez kilkunastu przewoźników z: Gliwic, Jaworzna, Katowic, Piekara Śląskich, Sosnowca, Świerklańca i Tychów.

Komunikację tramwajową na terenie całej aglomeracji realizują Tramwaje Śląskie S.A. Na terenie Bytomia zlokalizowana jest jedna z zajezdni tramwajowych, funkcjonująca w ramach Rejonu Komunikacyjnego nr 3 w Gliwicach.

Mieszkańcy mogli korzystać z 50 linii autobusowych o łącznej długości sieci 84,38 km i 10 linii tramwajowych o łącznej długości sieci torowisk 25,21 km,

Na terenie miasta usytuowanych było 317 przystanków, w tym:

- autobusowych – 209 oraz 1 dworzec autobusowy,
- tramwajowych - 103,
- autobusowo-tramwajowych 5.

Tabela nr 51: Dane na temat linii tramwajowych, autobusowych oraz przystanków na terenie Bytomia

Wyszczególnienie	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Komunikacja autobusowa	49	48	48	52	50	50
-ponadlokalna	43	42	42	42	brak danych	40
-lokalna	6	6	6	10	brak danych	10
Komunikacja tramwajowa	10	9	9	12	10	8
-ponadlokalna	7	7	7	10	brak danych	3
-lokalna	3	2	2	2	brak danych	5
Przystanki	132	136	137	138	140	317*

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Referatu Inżynierii Komunalnej i Transportu UM

* według ustawy z dn.16.12.2010 o publicznym transporcie zbiorowym tj. Dz.U. z 2015 poz.1440

Górnośląska Kolej Wąskotorowa

Od połowy XIX w. na terenie Bytomia funkcjonuje Górnośląska Kolej Wąskotorowa (GKW), której operatorem jest Stowarzyszenie Górnośląskich Kolei Wąskotorowych, posiadające licencję na wykonywanie transportu kolejowego. Wzdłuż trasy GKW znajduje się wiele atrakcji turystycznych oraz terenów rekreacyjnych takich jak: kompleks leśny Dąbrowa Miejska, Dolomity Sportowa Dolina, Rezerwat Przyrody Segiet, Kopalnia Srebra. Górnośląska Kolej Wąskotorowa jest wpisana w Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego i jest doskonałym łącznikiem pomiędzy terenami rekreacyjno-turystycznymi znajdującymi się na jej trasie.

W 2015 r. GKW rozpoczęła kursami na „Industriadę” 13 czerwca 2015 r., regularne przewozy turystyczne rozpoczęły się od dnia 28 czerwca i realizowane były do dnia 31 sierpnia 2015 r. Przewieziono łącznie ponad 10 000 pasażerów.

Inni przewoźnicy

Stale połączenia lotnicze krajowe i zagraniczne, a także połączenia czarterowe umożliwia znajdujący się w odległości ok. 20 km od Bytomia Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach. Port lotniczy zapewnia regularne połączenia z wieloma miastami Europy i Bliskiego Wschodu oraz połączenia czarterowe z popularnymi kurortami Europy Południowej i Afryki Północnej.

Komunikację pozamiejską realizuje także sieć linii autobusowych PKS, które zapewniają bezpośrednie połączenia z miastami, takimi jak m.in.: Częstochowa, Kłobuck, Kłodzko, Łódź, Nowy Targ, Kraków, Zakopane.

Połączenia autobusowe, w szczególności do krajów europejskich, takich jak: Austria, Belgia, Francja, Holandia, Luksemburg, Niemcy, Szwajcaria oraz Wielka Brytania zapewnia przystanek komunikacji międzynarodowej zlokalizowany w Bytomiu przy C.H. Plejada.

Sieć kolejowa PKP zapewnia stałe połączenia z miastami takimi jak, m.in.: Przemyśl, Częstochowa, Gliwice, Katowice, Kraków, Lubliniec, Tarnów, Rzeszów, Poznań, Szczecin oraz Tarnowskie Góry.

4.4. Inwestycje

4.4.1 Inwestycje miasta

W 2015 r. na terenie miasta realizowane były zadania inwestycyjne mające na celu poprawę stanu infrastruktury technicznej i drogowej oraz obiektów o charakterze edukacyjnym, sportowym i zdrowotnym, tj.:

w ramach zadań własnych gminy:

Przebudowa i budowa budynków mieszkalnych z mieszkaniami socjalnymi i zamiennymi przy ul. Oświęcimskiej 29-31 w Bytomiu

Wykonano roboty rozbiórkowe i demontażowe, stolarkę okienną, roboty murowe i żelbetowe, sufity, windy, posadzki oraz wentylacje, instalacje c.o. i elektryczne, a także roboty wykończeniowe na klatkach schodowych i w piwnicach. Wykonano roboty zagospodarowania terenu.

Budowa szkolnej hali widowiskowo-sportowej przy Szkole Podstawowej nr 43 w Bytomiu

Wykonano ściany murowe i działowe, dach, elewacje, stolarkę okienną i drzwiową oraz instalacje c.o., elektryczne. Inwestycję zgłoszono do Wojewódzkiego Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Śląskiego w celu ubiegania się o dofinansowanie zadania w ramach Programu Rozwoju Regionalnego Infrastruktury Sportowej.

Adaptacja lokali mieszkalnych z przeznaczeniem dla podopiecznych Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Bezpieczny Dom” w Bytomiu

Wykonano roboty ogólnobudowlane oraz instalację sanitarną i elektryczną. Zakończono zadanie bez wykonania instalacji gazowej. Dokończenie realizacji zadania nastąpi po uzyskaniu zatwierdzenia dokumentacji gazowej.

Rewitalizacja zaniedbanych przestrzeni miejskich poprzez utworzenie Kolorowych Podwórek przy ul. PCK, Krzywoustego, Spacerowej, Strzelców Bytomskich, Popieluszki, Warszawskiej

- ul. Spacerowa, Strzelców Bytomskich: wykonano bezpieczną nawierzchnię pod urządzeniami, zamontowano urządzenia zabawowe oraz elementy małej architektury, wykonano ogrodzenia placu zabaw.
- ul. Popieluszki, Warszawska: wyłoniono wykonawcę robót, przekazano teren budowy, przygotowano podłoża pod nawierzchnię, zamontowano urządzenia zabawowe i towarzyszące, wykonano ogrodzenia placu zabaw.

Przebudowa Stawu Południowego w Parku Miejskim im. F. Kachla w Bytomiu

Usunięto osad ze stawu, prowadzono wykopy oraz formowano skarp stawu, ułożono uszczelnienie geomembraną, a także warstwę dociskową na całym stawie, rozpoczęto prace związane z przygotowaniem ułożenia uszczelniania oraz wyburzono istniejącą groblę pomiędzy częściami A i B stawu. Wykonano prace przy przebudowie stawu: przebudowano gabinety (miejsca widokowe nad brzegiem stawu) oraz przystań. Ponadto wykonano nowe ścieżki wokół stawu, rozpoczęto nasadzenia drzew i krzewów. Przebudowano kładkę nad stawem dla pieszych.

Fotografia nr 8: Staw Południowy w Parku Miejskim im. F. Kachla w Bytomiu

Termomodernizacja budynków placówek oświatowych

Projekt ma na celu efektywne gospodarowanie energią w 17 budynkach oświatowych. Projekt zrealizowany został w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego przez firmę Siemens Sp. z o.o. W ramach projektu przeprowadzono energetyczną modernizację budynków edukacyjno-oświatowych wraz ze świadczeniem wieloletniej usługi zarządzania energią, realizowanej za pomocą zintegrowanego systemu zarządzania energią, umożliwiającego monitoring zużycia energii oraz mediów technicznych. Umowa zapewnia optymalizację parametrów pracy systemu energetycznego oraz eksploatację instalacji pobierających energię i media techniczne. Siemens zagwarantował obniżenie zużycia energii w 17 budynkach oświatowych aż o 48% w przypadku energii cieplnej i o 20% w przypadku energii elektrycznej. Kluczowym rozwiązaniem umożliwiającym uzyskanie tak wysokich oszczędności energii cieplnej jest zastosowanie w szkołach systemów sterowania temperaturą w pomieszczeniach. Istotą projektu jest przede wszystkim budowa zdalnego systemu monitorowania i zarządzania energią, podłączonego do Centrum Zarządzania Energią Siemens. Umowa o wartości ok. 50 mln zł, obejmująca koszty inwestycji, finansowania i m.in. zarządzania energią została zawarta na 15 lat. Działania energooszczędne wynikające z projektu zostaną w 83% spłacone z gwarantowanych przez Siemens oszczędności.

Stworzenie stref aktywności inwestycyjnej na terenach przemysłowych Bytomia, obszar 1 – rejon ul. Dąbrowa Miejska, ul. Strzelców Bytomskich

Projekt obejmuje kompleksowe uzbrojenie terenu przemysłowego po byłej KWK Powstańców Śląskich w Bytomiu wraz z budową drogi dojazdowej i makroniwelacją terenu. Zrealizowany został w ramach RPO WSL na lata 2007-2013 Priorytet 1. Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość, Działanie 1.1. Infrastruktura rozwoju gospodarczego. Teren inwestycyjny zajmuje powierzchnię 21,3 hektarów i zlokalizowany jest w północnej części miasta, około 1,5 km od węzła autostrady A1. Wybudowano tu drogę zbiorczą i drogi dojazdowe o łącznej długości ponad 2 km wraz z chodnikiem, drogą rowerową oraz miejscami parkingowymi. Cały obszar został uzbrojony w oświetlenie, sieć elektryczną, wodociągową, kanalizację deszczową, sanitarną, teletechniczną, a istniejący gazociąg i sieć ciepła przebudowane. Obszar inwestycji stał się częścią Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, co będzie skutkowało dużymi ulgami dla inwestorów.

w ramach zadań własnych powiatu:

Modernizacja dachu budynku I Liceum Ogólnokształcącego

Wykonano roboty dekarско-blacharskie, konstrukcje dachowe, przemurowano kominy, odwodniono dach, wykonano instalacje odgromową oraz zaimpregnowano więźby i docieplono.

Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w budynku II Liceum Ogólnokształcącego

Wykonano roboty demontażowe wraz z robotami budowlanymi. Wykonano modernizację instalacji centralnego ogrzewania, rozpoczęto prace polegające na wymianie poziomych przewodów centralnego ogrzewania oraz pionów na klatkach schodowych.

Termomodernizacja budynku IV Liceum Ogólnokształcącego

Prowadzono prace w zakresie wymiany stolarki okiennej oraz roboty warsztatowe stolarki drzwiowej. Wykonano konstrukcje dachowe oraz docieplenie poddasza. Zrealizowano prace związane z remontem wieży. Przeprowadzono remont okien w auli szkoły oraz na elewacji zachodniej budynku.

Modernizacja dachu Państwowych Szkół Budownictwa

Wykonano roboty dekarско-blacharskie oraz rozbiórkowo-demontażowe. Wymieniono rury spustowe, przemurowano kominy, pokryto dach dachówką, wymieniono stolarkę okienną w dachu oraz wykonano instalację odgromową.

Przebudowa ul. Strzelców Bytomskich na odcinku od ul. Wrocławskiej poprzez rondo autostradowe (A1) przy ul. Dąbrowa Miejska do ul. Długiej w Bytomiu – kontynuacja

Rozpoczęto przebudowę jezdni na odcinku od ronda autostradowego A1 w kierunku Centrum Handlowego M1.

4.4.2 Gospodarka nieruchomościami**Sprzedaż i oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości**

Nieruchomości stanowiące własność gminy lub Skarbu Państwa są sprzedawane lub oddawane w użytkowanie wieczyste w drodze przetargu lub w trybie bezprzetargowym. Przetargi na zbycie nieruchomości przeprowadzane są w oparciu o przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości. Zastosowanie trybu bezprzetargowego następuje w przypadkach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, w tym m.in. przy zbywaniu nieruchomości na rzecz osoby, której przysługuje pierwszeństwo w jej nabyciu lub sprzedaż następuje na rzecz użytkownika wieczystego nieruchomości.

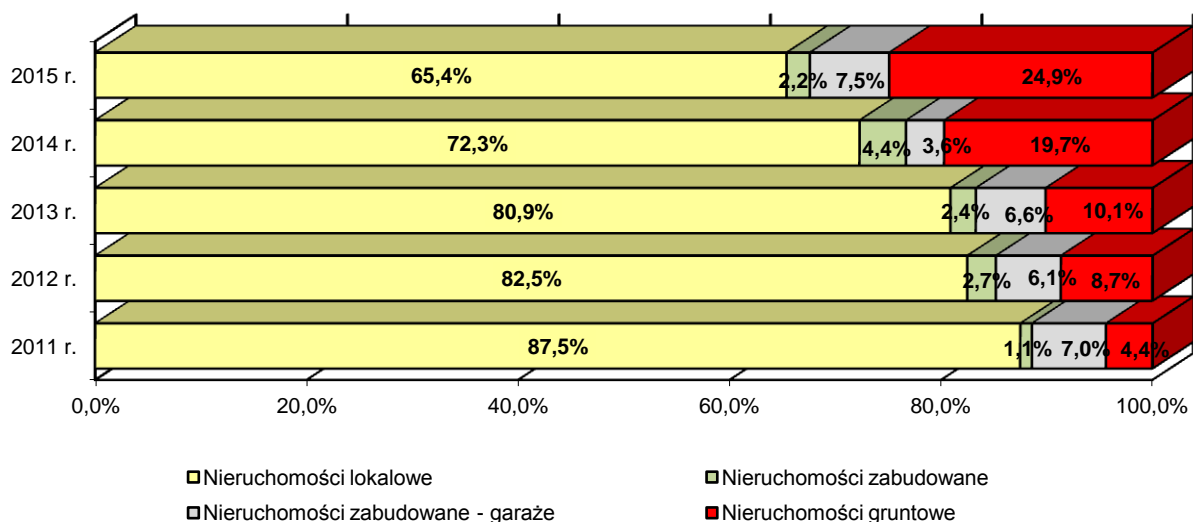
Tabela nr 52: Sprzedaż nieruchomości będących własnością Gminy i Skarbu Państwa

Wyszczególnienie	2011 r.		2012 r.		2013 r.		2014 r.		2015 r.	
	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)
Nieruchomości ogółem, w tym:	790	16 369,2	554	14 856,0	455	26 685,3	386	22 572,5	358	15 310,3
nieruchomości lokalowe	691	9 604,4	457	5 842,5	368	4 305,7	279	7 896,4	234	7 307,6
nieruchomości zabudowane	9	862,6	15	3 659,6	11	2 918,6	17	3 987,1	8	177,2
nieruchomości zabudowane - garaże	55	158,4	34	143,7	30	141,4	14	83,0	27	3 773,2
nieruchomości gruntowe	35	5 743,8	48	5 210,2	46	19 319,6	76	10 606,0	89	4 052,3

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrotu Nieruchomościami UM Bytom

W latach 2011-2015 sprzedano łącznie 2 543 nieruchomości o łącznej wartości ok. 95,8 mln zł. Największą liczbę sprzedaży odnotowano w 2011 r., tj. 790 nieruchomości, zaś największą wartość sprzedaży uzyskano w 2013 r., która wynosiła blisko 26,7 mln zł. Wśród nieruchomości zbytych w 2015 r. 3,1% stanowiły nieruchomości należące do Skarbu Państwa.

Wykres nr 42: Struktura zbytych nieruchomości będących własnością Gminy i Skarbu Państwa

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrót Nieruchomościami UM Bytom

W strukturze zbytych w latach 2011-2015 nieruchomości dominujący udział stanowiły nieruchomości lokalowe. Zdecydowanie przeważają tu lokale mieszkalne sprzedawane na rzecz dotychczasowego najemcy. Najmniejszy udział w badanych latach stanowiły nieruchomości zabudowane. Ich udział mieścił się w przedziale od 1% do 4,4%.

Nieruchomości nabyte do gminnego zasobu nieruchomości

W 2015 r. do gminnego zasobu nieruchomości nabyto prawo własności lub użytkowania wieczystego 12 działek położonych na terenie miasta o łącznej powierzchni 21 830 m² za kwotę 1 733,4 tys. zł. Kontrahentami były zarówno osoby fizyczne, jak i prawne, a zakup nieruchomości do zasobu gminy związany był przede wszystkim z regulacjami stanu terenowo – prawnego nieruchomości lub nabyciem ich pod realizację konkretnej inwestycji.

Tabela nr 53: Nieruchomości gruntowe nabyte do zasobu Gminy Bytom

Obręb	Kontrahent	2015 r.		
		Ilość	Powierzchnia działek (w m ²)	Wartość (tys. zł)
Ogółem, w tym:	X	12	21 830	1 733,4
Bytom	os. pr.	1	146	12,9
Miechowice	os. pr.	1	2 462	nieodpłatnie
	os. fiz.	1	636	24,4
Stolarzowice	os. pr.	1	3 466	nieodpłatnie
Rozbark	os. fiz.	4	4 769	88,7
	os. pr.	1	6 649	1 449,6
Sucha Góra	os. fiz.	1	103	5,8
Szombierki	os. fiz.	1	20	4,0
	os. pr.	1	3 579	148,0

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrót Nieruchomościami UM Bytom

Ponadto do zasobu gminy nieodpłatnie nabyto 2 nieruchomości o łącznej powierzchni 5 928 m².

Tabela nr 54: Nieruchomości gruntowe nabyte do zasobu Gminy Bytom w latach 2011–2015

Rok	Ilość nieruchomości	Powierzchnia działek (w m ²)	Wartość (w tys. zł)
Ogółem, w tym:	82	518 936	7 823,1
2011	6	5 171	185,4
2012	15	37 123	487,9
2013	18	86 639	964,8
2014	31	368 173	4 451,6
2015	12	21 830	1 733,4

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrotu Nieruchomościami UM Bytom

W latach 2011-2015 nabyto 82 nieruchomości o łącznej wartości ok. 7,8 mln zł.

4.4.3 Inne inwestycje w mieście

W okresie od stycznia do grudnia 2015 r. wydano łącznie 166 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym m.in. dot. budowy:

- 50 budynków mieszkalnych jednorodzinnych,
- 3 budynków hoteli,
- 14 budynków handlowo – usługowych przy ulicach: Wojciechowskiego, Krzyżowej, Pułaskiego, Stolarzowickiej, Strzelców Bytomskich, Łokietka, Armii Krajowej,
- 14 budynków garaży i 9 zespołów garażowych,
- 3 nowych sieci uzbrojenia terenu,
- 2 zmian zagospodarowania terenu.

Ponadto w tym samym okresie wydano 780 decyzji o pozwoleniu na budowę 834 obiektów, w tym m.in. dot. budowy:

- 66 budynków mieszkalnych jednorodzinnych,
- 6 budynków mieszkalnych wielorodzinnych,
- 2 budynków biurowych,
- 12 budynków handlowo – usługowych, w tym:
  - pawilonu handlowego przy ul. Armii Krajowej, Bernardyńskiej, Krakowskiej, Francuskiej, Krupińskiego, Wojciechowskiego, Strzelców Bytomskich, Pułaskiego, Bławatkowej, Łużyckiej,
- 5 obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- 14 budynków przemysłowych i magazynowych, w tym:
  - budynki magazynowe przy ul. Konstytucji, Pasteura, Bernardyńskiej, Szyby Rycerskie, Fabrycznej, Kolonii Zygmunt, Świętej Elżbiety, Ostatniej, Armii Krajowej,
- 65 budynków garaży,
- 25 nowych sieci uzbrojenia terenu,
- 6 remontów sieci uzbrojenia terenu.

4.4.4. Obsługa inwestorów i oferty inwestycyjne

Zwracając szczególną uwagę na potrzeby i zainteresowania inwestorów, Gmina Bytom podejmuje szereg działań celem przyciągnięcia ich do Bytomia. Realizowanie zadań jest konsekwencją polityki miasta, zorientowanej na pozyskanie partnerów gospodarczych, jak również wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych.

Narzędziami do realizacji tej polityki są m.in.:

- **Centrum Obsługi Inwestora** – to miejsce, w którym pracownicy przygotowują kompleksową informację o planach zagospodarowania przestrzennego, bazie terenów inwestycyjnych, znajdujących się w zasobach gminy, o ich obecnym stanie i sposobie wykorzystania. Ponadto potencjalni inwestorzy zgłaszający się do bytomskiego Urzędu Miejskiego mają możliwość konsultacji z pracownikami innych wydziałów, tak aby klient nie musiał odwiedzać każdego z osobna w zakresie interesującej go oferty. W 2015 r. COI udzieliło informacji 27 nowym inwestorom poszukującym terenów pod swoje inwestycje lub przedsiębiorcom planującym

poszerzenie działalności na terenie Bytomia. Największe zainteresowanie wzbudzały tereny włączone do Bytomskiej Strefy Aktywności Gospodarczej oraz tereny Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej zlokalizowane w Bytomiu,

- **Portal dla Inwestora wraz z Przewodnikiem dla Inwestora**, to aplikacja znajdująca się na www.bytom.pl, która zawiera informacje o Bytomiu, w tym o otoczeniu biznesowym, atutach inwestycyjnych oraz procedurach związanych z procesem inwestycyjnym (włącznie z dokumentami/formularzami do pobrania). Istotnym elementem tej aplikacji są wyszukiwarki. Za ich pomocą inwestor może uzyskać zestawienie ofert inwestycyjnych, nieruchomości do zbycia, czy wyszukać obszary miasta objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Portal umożliwia również wyszukiwanie nieruchomości wg własnych kryteriów przydatności inwestycyjnej (np. odległość od węzła autostrady, wydanych w pobliżu pozwoleń na budowę, obowiązujących lub będących w przygotowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego). Dzięki połączeniu aplikacji z planem miasta wyniki wyszukiwania można przeglądać na mapie,
- **Katalog ofert inwestycyjnych** – w skład którego wchodzi nieruchomości gminne przeznaczone m.in. pod działalność produkcyjną i usługową, budownictwo mieszkaniowe, budowę hoteli. W skład katalogu ofert inwestycyjnych w 2015 r. wchodziło 15 nieruchomości, w tym 13 nieruchomości gruntowych i 2 zabudowane, których różnorodność pod względem wielkości oraz przeznaczenia stała się interesującym elementem promocji miasta wśród potencjalnych inwestorów z kraju i zagranicy. Jedną z nieruchomości gruntowych, niezabudowanych przy ul. Ostatniej została sprzedana pod koniec 2015 r. Według stanu na dzień 31.12.2015 r. pośród nich znalazły się:

Nieruchomości gruntowe:

- **ul. Strzelców Bytomskich** – teren po byłej KWK Powstańców Śląskich znajdujący się w granicach Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej - nieruchomość gruntowa, niezabudowana, zlokalizowana na terenie przemysłowym, w kształcie wielokąta. Na tym terenie istnieje możliwość lokalizacji obiektów produkcyjnych i logistycznych. Powierzchnia nieruchomości to 17,4 ha,
- **ul. Elektrownia – Racjonalizatorów** – nieruchomość o nieregularnym kształcie, gruntowa, niezabudowana, położona w bezpośrednim sąsiedztwie DK 88 oraz Obwodnicy Bytomia, w odległości ok. 4 km od węzła Bytom autostrady A1. Teren przeznaczony jest pod działalność usługowo-produkcyjną, składy i magazyny. Powierzchnia nieruchomości to 23,7 ha,
- **ul. Zabrzańska 112** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren w kształcie wielokąta, częściowo ogrodzony. Dojazd do nieruchomości dobry, drogą utwardzoną o nawierzchni asfaltowej. Teren przeznaczony jest pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz usług komercyjnych. Powierzchnia nieruchomości to 21,8 ha,
- **ul. Ks. Jana Frenzla** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, zlokalizowana w dzielnicy Miechowice. Teren o nieregularnym kształcie, porośnięty licznymi drzewami i krzewami. Zgodnie z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przedmiotowy teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz planowaną drogę wewnętrzną. Powierzchnia nieruchomości wynosi 2,4 ha,
- **ul. Zabrzańska** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, zlokalizowana w dzielnicy Szombierki. Teren o nieregularnym i wydłużonym kształcie, zróżnicowany wysokościowo, porośnięty trawami, krzewami i licznymi drzewami. Centralną część działki stanowi skarpa o dużym nachyleniu. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługową, a w zachodniej części pod zielenią urządzonej. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,4 ha,
- **ul. Świętochłowicka** – nieruchomość niezabudowana, położona w dzielnicy Łagiewniki, bezpośrednio przy ul. Świętochłowickiej. Kształt działki nieregularny i płaski. Na tym obszarze istnieje możliwość lokalizacji zabudowy usługowej oraz związanej z drobną wytwórczością. Powierzchnia nieruchomości: 0,2 ha,
- **Al. Nowaka-Jeziorańskiego – ul. Węglowa – ul. Strzelców Bytomskich** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Skomunikowanie terenu z drogą publiczną należy przewidzieć od ulicy Węglowej. Teren przeznaczony jest pod: zabudowę usługowo-techniczną, zabudowę usługowo-komunikacyjną oraz dopuszcza się zabudowę usług komercyjnych. Powierzchnia nieruchomości: 1,2 ha,
- **ul. Mickiewicza – ul. Północna** – nieruchomość gruntowa, o nieregularnym kształcie. Teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Powierzchnia nieruchomości: 0,69 ha,

- **ul. Dworska** – teren włączony do Bytomskiej Strefy Aktywności Gospodarczej, nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługową, produkcyjną, składy i magazyny. Powierzchnia działki wynosi 0,9 ha,
- **ul. Strzelców Bytomskich** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, o dość regularnym wydłużonym kształcie. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługowo-techniczną i usługowo-komunikacyjną. Powierzchnia nieruchomości to 0,8 ha,
- **ul. Krzyżowa** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, o regularnym kształcie. Teren jest płaski, porośnięty trawą, drzewami i krzewami. Przedmiotowy teren przeznaczony jest częściowo pod drogę oraz w przeważającej części pod zabudowę usług komercyjnych. Powierzchnia nieruchomości: 0,3 ha,
- **ul. Wojciecha Kilara – ul. Chorzowska** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, o kształcie zbliżonym do kwadratu. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usług kultury. Powierzchnia nieruchomości: 1,77 ha.

Nieruchomości zabudowane:

- **ul. Piłsudskiego 19** – nieruchomość zabudowana budynkiem frontowym wraz z oficyną. Budynek czterokondygnacyjny, podpiwniczony zlokalizowany w niewielkiej odległości od centrum miasta. Teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniowo-usługową. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,1 ha.
- **ul. Orzegowska 82** – nieruchomość zabudowana budynkiem trzykondygnacyjnym, podpiwniczonym. Teren przeznaczony na usługi z zakresu ochrony zdrowia i opieki społecznej, zabudowę usług komercyjnych, zabudowę usługowo-komunikacyjną. Powierzchnia nieruchomości wynosi 1,7 ha.

Wśród nieruchomości katalogu ofert inwestycyjnych wyszczególniono również nieruchomości przeznaczone pod zabudowę hotelową:

- **ul. Zabrzańska 112** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren w kształcie wielokąta, częściowo ogrodzony. Dojazd do nieruchomości dobry, drogą utwardzoną o nawierzchni asfaltowej. Teren przeznaczony jest pod lokalizację obiektów produkcyjnych i niektórych usługowych. Powierzchnia nieruchomości to 21,8 ha.
- **Bytomska Baza Nieruchomości** to wirtualny katalog terenów należących do osób fizycznych, prawnych, a także innych jednostek organizacyjnych, które posiadają nieruchomości gruntowe, hale produkcyjno-magazynowe oraz budynki biurowe zlokalizowane w granicach administracyjnych Gminy Bytom i zamierzają je sprzedawać, oddać w użytkowanie wieczyste lub wydzierżawić. Nieruchomości takie, w przypadku spełnienia kryteriów określonych w regulaminie BBN na prośbę właściciela zostają zamieszczona na stronie Urzędu Miejskiego w Bytomiu bezpłatnie. W 2015 r. Bytomska Baza Nieruchomości zawierała 21 nieruchomości:
- **ul. Chorzowska 2/Katowicka 72** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren równy, o nieregularnym kształcie położony w odległości 0,5 km od Rynku, 3 km od węzła autostrady A1, 1 km od dworca PKP. Teren przeznaczony jest pod funkcję mieszkaniowo-usługową. Powierzchnia nieruchomości to 0,3 ha. Właściciel – osoba prywatna.
- **ul. Dąbrowa Miejska i ul. Przy Kopalni Bytom** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, teren jest zadrzewiony i zakrzewiony. W tym obszarze istnieje możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej. Powierzchnia nieruchomości to 1,25 ha. Właściciel – Kompania Węglowa S.A.
- **ul. Dworska (nr 3583/3)** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana w kształcie zbliżonym do trapezu. Teren równy ze spadem w kierunku ulicy Dworskiej. W najbliższym otoczeniu nieruchomości znajdują się: autostrada A1, Al. Jana Nowaka – Jeziorańskiego, bytomski odcinek obwodnicy, ogródki działkowe oraz tereny niezagospodarowane. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługową, teren zieleni urządzonej oraz drogi klasy zbiorczej. Powierzchnia nieruchomości to 1,1 ha. Właściciel – osoba prywatna.
- **ul. Dworska (nr 2377/3)** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana w kształcie wielokąta. Teren równy ze spadem w kierunku ulicy Dworskiej. W najbliższym otoczeniu nieruchomości znajdują się: autostrada A1, Al. Jana Nowaka - Jeziorańskiego – bytomski odcinek obwodnicy, ogródki działkowe oraz tereny niezagospodarowane. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługową. Powierzchnia nieruchomości to 1,1 ha. Właściciel – osoba prywatna.
- **ul. Dworska 5** – nieruchomość niezabudowana, o nieregularnym kształcie. Dojazd do nieruchomości od ul. Dworskiej. Część działki 4501/85 oraz część działki 3623/82 przeznaczone są pod zabudowę usługowo-mieszkaniową, wschodnie części powyższych działek przeznaczone są pod drogi klasy zbiorczej. Zachodnia część działek 3623/82 raz 4516/86 przeznaczona jest

- pod zabudowę usługowo-mieszkaniową oraz tereny wód powierzchniowych. Powierzchnia nieruchomości to 1,3 ha. Właściciel – osoba prywatna.
- **ul. Dworska/Cegielniana** – nieruchomość niezabudowana, o kształcie prostokąta. Dojazd do nieruchomości od ul. Cegielnianej. Teren przeznaczony jest pod zieleni urządzonej, gdzie wzdłuż drogi 1 KDD, w pasie szerokości nie większej niż 50 m, dopuszcza się zabudowę usługową oraz tereny drogi klasy dojazdowej. Powierzchnia nieruchomości to 1,9 ha. Właściciel – osoba prywatna.
  - **ul. Konstytucji 3** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren w kształcie nieregularnego prostokąta, płaski. Przedmiotowy teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Powierzchnia nieruchomości to 0,3 ha. Właściciel – osoba prywatna.
  - **ul. Małgorzatki 8** – nieruchomość zabudowana halą produkcyjno-magazynową. Teren w kształcie zbliżonym do wielokąta, lekko pochylony. Budynek hali dwukondygnacyjny w kształcie litery T o powierzchni 600 m². W najbliższym otoczeniu nieruchomości znajdują się: Kościół św. Małgorzaty, zabudowa mieszkaniowa. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługową. Powierzchnia nieruchomości to 0,09 ha. Właściciel – osoba prywatna.
  - **ul. Popieluszki 1** – nieruchomość zabudowana, stanowiąca kompleks obiektów – dwie hale produkcyjno-magazynowe, budynek administracyjny oraz budynek biurowy. Teren przeznaczony pod nieruchomości i obiekty przemysłowe. Powierzchnia nieruchomości to 4,5 ha. Właściciel – osoba prywatna.
  - **ul. Szyby Rycerskie** – nieruchomość zabudowana, o nieregularnym kształcie. W lipcu 2015 r. został złożony wniosek do Ministerstwa Gospodarki o włączenie nieruchomości w granice Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na terenie nieruchomości znajduje się kompleks obiektów przemysłowych. Dojazd do nieruchomości od ul. Łagiewnickiej, Szyby Rycerskie. Nieruchomość przeznaczona jest pod zabudowę usługowo-produkcyjną. Teren przeznaczony jest pod zabudowę produkcyjną. Powierzchnia nieruchomości to 3,7 ha. Właściciel – Conbelts Bytom. S.A.
  - **ul. Szyby Rycerskie 4 (I)** – nieruchomość stanowią dwa połączone pola obsługiwane łącznie przez trzy suwnice o udźwigu od 8T do 12,5T. Teren przeznaczony jest pod zabudowę produkcyjną. W lipcu 2015 r. został złożony wniosek do Ministerstwa Gospodarki o włączenie nieruchomości w granice Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Powierzchnia nieruchomości to 0,9 ha. Właściciel – Conbelts Bytom. S.A.
  - **ul. Szyby Rycerskie 4 (II)** – nieruchomość zabudowana budynkiem o charakterze magazynowo-produkcyjnym, położona jest w Bytomiu w dzielnicy Łagiewniki. W lipcu 2015 r. został złożony wniosek do Ministerstwa Gospodarki o włączenie nieruchomości w granice Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Powierzchnia nieruchomości to 1,4 ha. Właściciel – Conbelts Bytom. S.A.
  - **ul. Wrocławska 32/34** – nieruchomość zabudowana budynkami produkcyjno-biurowymi, zlokalizowana w centrum miasta. Otoczenie stanowi zabudowa zwarta. Plac parkingowy wewnątrz lokalizacji. Teren przeznaczony jest pod wytwórczość, usługi, składy i budownictwo oraz zabudowę mieszkaniowo-usługową. Powierzchnia nieruchomości to 0,37 ha. Właściciel – Skarb Państwa – użytkownik wieczysty – Bytom Square.
  - **ul. Zabrzeńska 3** – nieruchomość zabudowana. Teren o nieregularnym kształcie, płaski. Dojazd do nieruchomości od ul. Zabrzeńskiej i ul. Małgorzatki w Bytomiu. Działki zabudowane są: budynkiem biurowo-socjalnym o pow. użytkowej 239,5 m², wiatą magazynową o konstrukcji stalowej o pow. użytkowej 390,6 m², czterema budynkami portierni o pow. użytkowej ok. 2,4 m² każdy, budynkiem technicznym o pow. użytkowej 15,66 m², stacją transformatorową, słupami żelbetowymi oświetlenia zewnętrznego. Powierzchnia nieruchomości to 6,7 ha. Właściciel – Armada Development.
  - **ul. Zabrzeńska (I)** – nieruchomość gruntowa niezabudowana. Teren o nieregularnym kształcie, płaski. Teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniowo-usługową. Powierzchnia nieruchomości to 3,2 ha. Właściciel – Armada Development.
  - **ul. Zabrzeńska (II)** – nieruchomość gruntowa niezabudowana. Teren o nieregularnym kształcie, płaski. Teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniowo-usługową. Powierzchnia nieruchomości to 0,8 ha. Właściciel – Armada Development.
  - **ul. Zabrzeńska (III)** – nieruchomość gruntowa niezabudowana. Teren o nieregularnym kształcie, płaski teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniowo - usługową, tereny komunikacji, teren zieleni urządzonej i wód powierzchniowych i śródlądowych, teren zieleni urządzonej i usług sportu i rekreacji. Powierzchnia nieruchomości to 4 ha. Właściciel – Armada Development.
  - **ul. Strzelców Bytomskich** – nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren równy, przygotowany do realizacji inwestycji o regularnym kształcie. Otoczenie nieruchomości to Centrum Handlowe M1, autostrada A1, w pobliżu przystanki komunikacji publicznej (tramwaj,

autobus, pociąg). Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługową, w tym obiekty handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², obiekty produkcyjne, magazyny i składy, centra logistyczne. Powierzchnia nieruchomości to 25 ha. Właściciel – Mostostal Zabrze.

- **ul. Świętej Elżbiety** – nieruchomość częściowo zabudowana. Teren równy, o regularnym kształcie. Nieruchomość przeznaczona do zabudowy usług komercyjnych. Powierzchnia nieruchomości to 1,6 ha. Właściciel – MIFAMA OPA CARBO.
- **ul. Moniuszki 22** – czteropiętrowa kamienica znajdująca się w ścisłym centrum Bytomia, po generalnym remoncie w 2014 r. Budynek przeznaczony jest pod wynajem powierzchni biurowych. Powierzchnia nieruchomości to 0,13 ha. Właściciel – Inwestor HM Sp. z o.o.
- **ul. Strzelców Bytomskich** – nieruchomość w kształcie wielokąta nieforemnego, teren płaski do zabudowy usług produkcyjnych. Obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego – 1UP, 2UP. Obecne użytkowanie – baza sprzętowo-magazynowo-warsztatowa. Powierzchnia nieruchomości to 23 ha. Właściciel – Kopex S.A.

**Fotografia nr 9: Spotkanie Biznesowe
Bytom – Nowy Wymiar Inwestycji**

2 marca 2015 r. Gmina Bytom wspólnie z Wyższą Szkołą Bankową w Poznaniu, Wydziałem Zamiejscowym w Chorzowie, zorganizowała spotkanie biznesowe „Bytom – Nowy Wymiar Inwestycji”. Spotkanie odbyło się w Teatrze Tańca i Ruchu ROZBARK i uczestniczyło w nim prawie 200 osób, w tym przedstawiciele lokalnego biznesu, jak i samorządu, przedsiębiorcy oraz studenci. Wszyscy aktywnie uczestniczyli w wymianie wiedzy i doświadczeń w zakresie prowadzenia własnej firmy czy zarządzania przedsiębiorstwem. Wśród zaproszonych gości byli przedstawiciele firmy SKB Sp. z o.o., Digital Core Design Sp. z o.o., Pinnacle Poland Sp. z o.o., Studio AB Sp. z o.o., Bytom Square, Dom Invest Sp. z o.o.

oraz firmy Petralana. Odbyły się także panele dyskusyjne z udziałem przedsiębiorców, przedstawicieli otoczenia biznesu oraz ekspertów Wyższej Szkoły Bankowej na temat tworzenia stref przemysłowych w miastach poprzemysłowych oraz wpływu polityki unijnej na rozwój lokalnego biznesu. Podczas paneli podkreślano przede wszystkim rolę praktycznych rozwiązań. Uczestnicy podjęli tematy związane z rozwojem przedsiębiorczości w Bytomiu oraz przyszłością miast takich jak Bytom. Akcentowano rolę samorządu, jaką jest tworzenie dobrych warunków dla przedsiębiorców. Zwrócono ponadto uwagę, iż bardzo ważna jest komunikacja zarówno na linii samorząd – przedsiębiorcy, jak i na linii przedsiębiorca - przedsiębiorca. Organizatorzy zgodnie podkreślili, że marcowe spotkanie nie jest ostatnim, jakie wspólnie zrealizowali z myślą o przedsiębiorcach.

Ponadto Gmina Bytom w 2015 r. podejmowała działania promocyjne ofert inwestycyjnych miasta, poprzez:

- dystrybucję ofert w wersji wydrukowanej oraz w wersji elektronicznej zainteresowanym inwestorom,
- zamieszczenie ofert inwestycyjnych na stronach internetowych zajmujących się promocją terenów inwestycyjnych tj.:
  - Portal miejski www.bytom.pl,
  - Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego www.invest-in-silesia.pl,
  - Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych www.paiz.gov.pl.
- rozprowadzanie ofert inwestycyjnych wśród określonej wcześniej grupy odbiorców docelowych np. sieci hotelowych, deweloperów itp.,
- udział w I Międzynarodowym Forum Ekonomicznym w Dmitrowie, w Rosji,
- udział w Dniach Europy w Drohobyczu na Ukrainie,
- udział w V Europejskim Kongresie Małych i Średnich Przedsiębiorstw,
- dystrybucja ofert podczas corocznej gali Regionalnej Izby Gospodarczej zorganizowanej w Operze Śląskiej w Bytomiu.

4.5 Bytomski Park Przemysłowy

Bytomski Park Przemysłowy (BPP) został utworzony przy udziale Gminy Bytom w celu zapewnienia preferencyjnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

To nowoczesny kompleks położony we wschodniej części miasta przy ul. Siemianowickiej 98, bezpośrednio przy drodze krajowej DK 94 Kraków-Wrocław oraz w niewielkiej odległości od autostrady A1, drogi krajowej DK 79 Bytom-Kraków-Warszawa i bytomskiego odcinka Obwodnicy Północnej Aglomeracji Górnośląskiej. W ramach projektu wybudowano cztery hale produkcyjno-magazynowe w systemie modułowym o łącznej powierzchni ok. 10 000 mkw., budynek zaplecza administracyjnego o powierzchni ok. 368 mkw., wykonano sieci techniczne wraz z przyłączami, przygotowano drogi dojazdowe, a także zagospodarowano teren.

Park został utworzony na terenie po zrestrukturyzowanych Zakładach Górniczo-Hutniczych „Orzeł Biały” dzięki współfinansowaniu przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Budżet Państw w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006, Działanie 1.3 „*Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm*”.

Stronami porozumienia w sprawie utworzenia i rozpoczęcia działalności Bytomskiego Parku Przemysłowego zawartego w dniu 9 lipca 2004 r. były:

- Gmina Bytom;
- Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Katowicach;
- Bytomska Spółka Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o. w Bytomiu;
- Przedsiębiorstwo Usług Mechanicznych PUMECH-ORZEŁ Sp. z o.o. w Bytomiu;
- Orzeł Biały S.A. w Bytomiu;
- Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A. w Katowicach.

W dniu 10 grudnia 2015 r. strony przedsięwzięcia zawarły porozumienie w przedmiocie zakończenia współpracy w ramach Bytomskiego Parku Przemysłowego. Górnośląska Agencja Przedsiębiorczości i Rozwoju Sp. z o.o. kontynuuje indywidualną działalność na dotychczasowym terenie Parku i za zgodą pozostałych stron używa nazwy Bytomski Park Przemysłowy.

Aktualnie na terenie Bytomskiego Parku Przemysłowego działają następujące przedsiębiorstwa:

- DLH Poland Sp. z o.o.,
- Federal Signal Vama Spółka Akcyjna Oddział w Polsce,
- HANGSEN Sp. z o.o.,
- NordGlass Sp. z o.o.,
- ZASADA FABRYKA MASZYN Sp. z o.o.,
- ZFM TECHNOLOGY Sp. z o.o.

4.6. Otoczenie biznesu

4.6.1 Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna

W 2012 r. uchwałą numer XXVI/396/12 Rada Miejska w Bytomiu wyraziła wolę włączenia w granice Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (KSSE) prawie 18 hektarowego terenu po byłej KWK Powstańców Śląskich położonego przy ul. Strzelców Bytomskich. 31 maja 2014 r. teren o powierzchni 17,4 ha, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów został włączony do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Podstrefy Gliwickiej. 5 listopada 2015 r. miasto Bytom oddało do użytku potencjalnych inwestorów w pełni uzbrojony teren po KWK Powstańców Śląskich w Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej. Inwestycja kosztowała ponad 21 milionów zł. 5,5 mln zapewniło miasto, a reszta – 15,7 mln pochodzi z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WSL na lata 2007-2013.

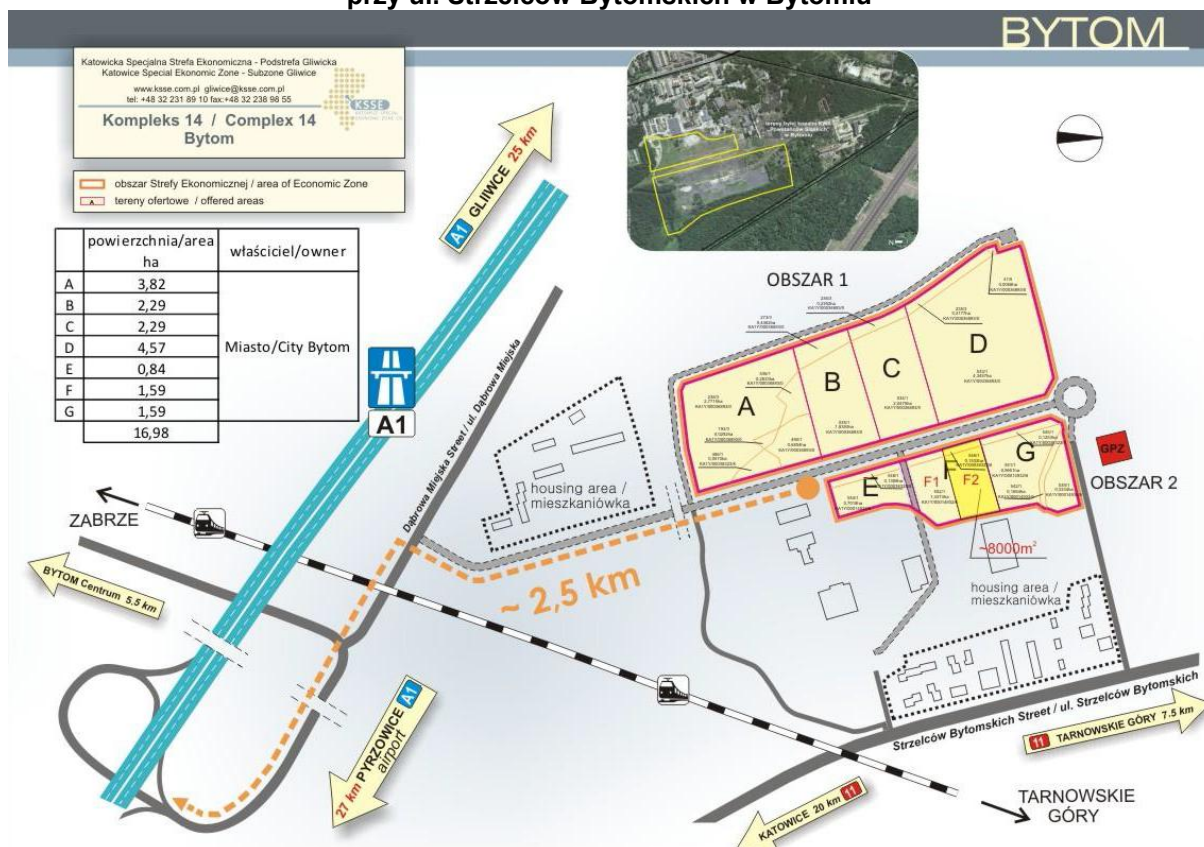
Z włączeniem terenów do KSSE miasto wiąże spore nadzieje. To przede wszystkim szansa na nowe miejsca pracy i większe wpływy do budżetu z podatków. Przedsiębiorcom działającym w strefie przysługują preferencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Strefą zarządza spółka Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. z siedzibą w Katowicach. W lipcu 2015 r. Zarząd KSSE podpisał pierwszy list intencyjny na inwestycję z branży szklarskiej, z kolejnymi inwestorami prowadzone są rozmowy.

W Bytomiu jest już nieruchomość, która w 2011 r. została włączona w granice KSSE S.A. Nieruchomość jest własnością spółki 3S Factory z siedzibą w Katowicach, jednak na jej włączenie w granice KSSE, zgodnie z ustawą o specjalnych strefach ekonomicznych, musieli wyrazić bytomscy radni.

W ślad za 3S Factory poszły również spółki: Conbelts Bytom S.A oraz Kopex S.A. W maju oraz w czerwcu 2015 r. Rada Miejska w Bytomiu podjęła uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na włączenie do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej terenów należących do ww. spółek. W lipcu 2015 r. KSSE S.A. złożyła wnioski do Ministerstwa Gospodarki o włączenie powyższych nieruchomości w granice Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Aktualnie wnioski są w uzgodnieniach resortowych.

Mapa nr 6: Teren Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej przy ul. Strzelców Bytomskich w Bytomiu

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KSSE SA

4.6.2 Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej

Dnia 27 maja 2013 r. uchwałą Rady Miejskiej w Bytomiu nr XV/201/13 oraz uchwałą Rady Miejskiej w Bytomiu nr XXIII/309/13 z dnia 25 listopada 2013 r. została powołana Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej (BSAG).

Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej ma na celu ożywienie gospodarcze niezagospodarowanych obecnie terenów oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta poprzez:

- zwiększenie możliwości zagospodarowania terenów objętych BSAG poprzez stworzenie sprzyjających warunków do lokowania nowych inwestycji za sprawą licznych ulg podatkowych,
- powstanie nowych miejsc pracy oraz nowych form działalności gospodarczych w BSAG,
- wyprowadzenie poza Śródmieście funkcji produkcyjnej i usługowej, będących dużym generatorem ruchu i co z tym związane poprawę jakości życia mieszkańców.

Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej obejmuje 4 obszary o łącznej powierzchni 92.867 m².

Obszar I położony przy ul. Hajdy, na obrzeżu strefy śródmiejskiej, około 3 km od centrum Bytomia, w bliskiej odległości od bytomskiego odcinka Obwodnicy oraz przy autostradzie A1. Teren można

skomunikować do ulicy Hajdy. W najbliższym otoczeniu nieruchomości znajdują się ogródki działkowe, zakłady usługowe, nieużytki i tereny zadrzewione. Teren przeznaczony jest pod działalność w zakresie produkcji, usług, składowania i magazynowania, z wyłączeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Powierzchnia nieruchomości - 32.212 m². Właściciel – Gmina Bytom.

Obszar II położony na obrzeżu strefy śródmiejskiej, około 3 km od centrum Bytomia, pomiędzy ulicą Hajdy oraz bytomskim odcinkiem Obwodnicy oraz autostrady A1. Teren płaski o nieregularnym kształcie. Można go skomunikować do ulicy Hajdy. W najbliższym otoczeniu nieruchomości znajdują się ogródki działkowe, zakłady usługowe, nieużytki i tereny zadrzewione.

Teren przeznaczony jest pod działalność w zakresie produkcji, usług, składowania i magazynowania, z wyłączeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Powierzchnia nieruchomości - 28.000 m². Właściciel – Gmina Bytom.

Obszar III położony w rejonie ulic Łagiewnickiej i Dojazd. Skomunikowanie terenu może nastąpić od ul. Dojazd. Nieruchomość znajduje się poza terenem górniczym. Teren przeznaczony jest pod:

a) zabudowę usługową, w tym obiekty handlu wielkopowierzchniowego, obiekty sportowe, obiekty produkcyjne nowoczesnych technologii, obiekty usług kultury oraz usług publicznych (działki nr 7871/605, 8287/605, 8288/605 oraz część wschodnia działki 8019/633);

b) usługi publiczne, tj. administracja, biura, banki, szkolnictwo, dopuszczone są inne usługi zintegrowane z funkcją podstawową terenu (część północno – zachodnia działki 8019/633).

Powierzchnia nieruchomości - 23.340 m².

Właściciel - Skarb Państwa, użytkowanie wieczyste – Gmina Bytom.

Obszar IV położony przy ul. Dworskiej, skomunikowanie przedmiotowego terenu od ul. Dworskiej.

Teren przeznaczony jest pod budowę obiektów usługowych, produkcyjnych oraz składów i magazynów. Powierzchnia: 9.315 m². Właściciel – Gmina Bytom.

Na dzień 31 grudnia 2015 r. 3 obszary w Bytomskiej Strefie Aktywności Gospodarczej zostały zagospodarowane przez 6 dzierżawców, i tak:

- Obszar I przy ul. Hajdy – 3 dzierżawców,
- Obszar II przy ul. Hajdy – 2 dzierżawców,
- Obszar III przy ul. Łagiewnickiej i Kilara – 1 dzierżawca,
- Obszar IV przy ul. Dworskiej – dotychczas nie została zawarta umowa dzierżawy terenu.

4.6.3 Bytomska Agencja Rozwoju Inwestycji

20 maja 2013 r. został podpisany Akt założycielski Bytomskiej Agencji Rozwoju Inwestycji Sp. z o.o. w wykonaniu Uchwały Rady Miejskiej w Bytomiu nr XII/156/13 z dnia 25 marca 2013 r.

Głównym zadaniem nowego podmiotu jest promocja Bytomia, jako miejsca w którym warto inwestować m. in. poprzez tworzenie warunków aktywizacji gospodarczej, ułatwianie i optymalizowanie procesu inwestycyjnego oraz przyciąganie inwestycji kreujących nowe miejsca pracy. BARI zajmuje się obsługą inwestorów, wspiera małą przedsiębiorczość i firmy rozpoczynające swoją działalność w Bytomiu.

Projekty zrealizowane przez Spółkę w 2015 r.:

- W kwietniu 2015 roku do Spółki przekazano trzy nieruchomości, tym samym podnosząc jej kapitał zakładowy do ponad 5 mln zł. Wniesione nieruchomości objęte były umowami najmu, lecz wymagały od Zarządu Spółki kompleksowej reorganizacji. W miesiącu październiku zakończono renegotiacje z użytkownikami i podpisano nowe umowy o współpracy,
- Kontynuowano współpracę z Akademickim Inkubatorem Przedsiębiorczości, który jako pierwszy w kraju powstał przy zaangażowaniu władz miasta. Oferuje on nowym przedsiębiorcom pełne wsparcie w prowadzeniu biznesu. Przedsiębiorcy mogą korzystać tutaj z profesjonalnego wsparcia organizacyjnego, nowoczesnej przestrzeni biurowej oraz szkoleń i porad tych, którzy w biznesie osiągają sukcesy. AIP to doskonałe rozwiązanie dla tych przedsiębiorców, którzy posiadają ciekawe i innowacyjne pomysły, jednak nie mają pewności co do stabilności swoich przychodów z biznesu,
- Aktywizacja zawodowa mieszkańców Bytomia
Przeprowadzona została na zlecenie przedsiębiorstwa z branży przetwórstwa rolnego wstępna rekrutacja pracowników. Zapotrzebowanie na nowych pracowników zostało oszacowane na około

80 osób, co w przyszłości miałyby znaczący wpływ na realizację zadań mających na celu rozwój gospodarczy, w tym aktywizację zawodową mieszkańców Bytomia. Z niespełna 120 osób uczestniczących we wstępnym procesie rekrutacji, wytypowano osoby skierowane następnie do odbycia instruktażu stanowiskowego w zakładzie pracy. Drugi etap rekrutacji przeprowadzony został przez pracodawcę,

- Spółka skoncentrowała się na pozyskaniu inwestorów zainteresowanych nieruchomościami zlokalizowanymi na terenie miasta, należącymi do gminy bądź spółek miejskich. W związku z powyższym Spółka zawarła umowy pośrednictwa na sprzedaż nieruchomości należącej do Spółki BPK (tereny przy ul. Strzelców Bytomskich i Magdaleny oraz przy ul. Spacerowej) i nieruchomości należącej do TBS (tereny przy ul. Łużyckiej),
- W maju Spółka na zlecenie Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. o.o. rozpoczęła przeprowadzenie procesu rekultywacji i makroniwelacji terenu przy ul. Strzelców Bytomskich i Magdaleny. Prace te prowadzi się zgodnie z wytycznymi przyszłego inwestora. Obecnie trwa opracowywanie dokumentacji projektowej.

4.6.4 Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach – Delegatura w Bytomiu

Delegatura Regionalnej Izby Gospodarczej w Bytomiu utworzona została w 1991 r. Obecnie zrzesza 56 podmiotów gospodarczych. Profil działalności przynależnych do niej firm jest mocno zróżnicowany, od branż budownictwa po finanse i handel. Dzięki przynależności do Izby, jej Członkowie biorą udział w licznych szkoleniach, seminariach i konferencjach krajowych i zagranicznych, dzięki którym zwiększają swą świadomość w kierunku podejmowania skutecznych działań mających na celu pozyskanie środków unijnych. Firmy zrzeszone w bytomskiej delegaturze z dużym powodzeniem uczestniczyły w programach pomocowych, w tym przedakcesyjnych, strukturalnych a teraz przygotowują się do wykorzystania swoich szans w programach przygotowanych na kolejne lata. Od 2000 roku Prezesem Delegatury jest Dyrektor Firmy Przemysłowo-Budowlanej Lechbud Leszek Dziub.

Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach zajmuje się:

- współpracą międzynarodową,
- organizacją Europejskiego Kongresu Małych i Średnich Przedsiębiorstw,
- organizuje konferencje i seminaria,
- organizuje targi BIZNES EXPO.

Regionalna Izba Gospodarcza jest organizatorem corocznej uroczystej gali w Operze Śląskiej w Bytomiu, połączonej z podsumowaniem dokonań Delegatury Regionalnej Izby Gospodarczej w Bytomiu. Gala to uroczyste spotkanie przedsiębiorców działających w środowisku gospodarczym, podmioty zrzeszone w Regionalnej Izbie mogą spotykać się z przedstawicielami administracji państwowej i samorządowej. Podczas spotkania zostały wręczone odznaczenia w postaci „Złotej Odznaki Honorowej” dla osób zasłużonych dla Województwa Śląskiego.

4.6.5 Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Bytomiu

Genezę działalności Cechu Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości można kojarzyć z branżą piekarską i cukierniczą. To piekarze założyli Cech Piekarzy i Cukierników. W Bytomiu w 1945 r. działało 9 branżowych cechów a w połowie 1946 r. już 502 zakłady. Dzisiejszy kształt władze rzemieślnicze uzyskały w 1953 r., kiedy to powstał Cech Rzemiosł Różnych w Bytomiu. Pierwszym Starszym Cechu został Kazimierz Cygan, ale rozkwit bytomskiego rzemiosła rozpoczął się wraz z nową kadencją zarządu cechu w 1968 r., kiedy Starszym Cechu został Jan Paluch i był nim przez kolejne 33 lata aż do roku 2001. Do 1972 r. Cech mieścił się przy ul. Browarnianej 6, natomiast od 1971 r. przy ul. Pułaskiego 3. Po dzień dzisiejszy jest ośrodkiem kształcenia i wychowania młodzieży rzemieślniczej oraz spotkań branżowych. W listopadzie 1985 r. Cech został uhonorowany srebrnym medalem im. J. Kilińskiego za zasługi dla rzemiosła. W czerwcu 2003 r. Cech otrzymał najwyższe odznaczenie w rzemiośle polskim tj. złoty medal im. J. Kilińskiego nadany przez Związek Rzemiosła Polskiego w Warszawie, natomiast w grudniu 2003 r. Cech otrzymuje Medal Miasta Bytomia nadany przez Prezydenta Miasta.

Zadaniem Cechu jest nie tylko popieranie rozwoju produkcji i usług rzemieślniczych, ale także rozwój szkolnictwa, kursów zawodowych, organizowanie prac i świadczeń na cele społeczne, a także pielęgnowanie tradycji rzemiosła. Ponadto Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości organizuje pokazy i spotkania z przedstawicielami: Powiatowego Urzędu Pracy, Urzędu Skarbowego,

Państwowej Inspekcji Pracy, Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz przedstawicielami władz miejskich. Prowadzi kursy, organizuje szkolenia, konsultacje prawne, badania profilaktyczne, sprawuje nadzór nad przygotowaniem zawodowym.

Uczniowie, którzy uczą się praktycznej nauki zawodu w zakładach zrzeszonych w Cechu pod okiem Mistrzów Szkolących, odnoszą sukcesy w konkursach na poziomie wojewódzkim i ogólnopolskim. W 2015 r. startowali w :

- XXII Wojewódzkim Konkursie Fryzjerstwa Uczniów w Katowicach,
- XX Ogólnopolskim Turnieju na najlepszego ucznia w zawodzie cukiernik i piekarz we Wrocławiu,
- XV Ogólnopolskim Konkursie wiedzy o zasadach Bezpieczeństwa i Higieny Pracy – etap regionalny w Katowicach.

Od 2006 r. corocznie Sekcja Piekarzy i Cukierników oraz Cech organizuje połączone obchody święta Piekarzy i Cukierników (patron św. Klemens) oraz święta Rzemiosła (patron św. Józefa) na tzw. Gali Rzemiosła z finałem konkursu Wzorowy Zakład.

Wybrane projekty zrealizowane przez Cech w 2015 r.:

- w lutym oraz we wrześniu w siedzibie Cechu odbyło się szkolenie poprowadzone przez przedstawicieli Urzędu Skarbowego w Bytomiu, które skierowane było do członków Cechu. Tematyka szkolenia obejmowała min.: kasy rejestrujące, przekazywanie zeznań i deklaracji podatkowych drogą elektroniczną, pomoc de minimis, głównie w odniesieniu do pomocy z OHP za refundację wynagrodzeń uczniów,
- w marcu odbył się Regionalny Konkurs Najsprawniejszy w Zawodzie Cukiernik i Piekarz, w którym to uczestniczyła młodzież z Zasadniczej Szkoły Zawodowej Nr 8 w Bytomiu, w dwóch kategoriach uczestniczyło 10 kandydatów,
- Cech wziął udział w „Wojewódzkim Konkursie Uczniów Fryzjerstwa” w miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Katowicach, zorganizowanym przez Izbę Rzemieślniczą Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach, Gali Umiejętności Zawodowych w Bytomiu,
- zorganizowano Galę Rzemiosła św. Józefa i św. Klemensa, połączoną z obchodami 70-lecia Cechu,
- Zorganizowano Turniej Tenisa Stołowego o „Puchar Starszego Cechu”,
- Cech był współorganizatorem IV Festynu Rzemieślniczego na Księżej Górze w Radzionkowie,
- we wrześniu odbyło się szkolenie poprowadzone przez przedstawicieli Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z Zabrze w zakresie udzielania ulg i umarzania należności z tytułu składek.

Ponadto, w 2015 r. „Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Bytomiu uczestniczył m.in. w:

- obchodach Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych,
- XXII Wielkiej Gali Izby Rzemieślniczej w Katowicach,
- Targach Pracy w Bytomiu,
- obchodach 224 rocznicy uchwalenia przez Sejm Wielki – Konstytucji 3-go Maja.

4.6.6 Bytomska Rada Biznesu

Bytomska Rada Biznesu została powołana przez Prezydenta Bytomia zarządzeniem nr 111 z dnia 6 marca 2013 roku z późn. zm. Rada ma na celu współdziałanie z władzami miasta w celu kształtowania kierunku rozwoju i polityki gospodarczej.

Na czele Bytomskiej Rady Biznesu stoi Przewodniczący Pan Krzysztof Gajos oraz 10 Członków. W ubiegłym roku trzykrotnie odbyły się Posiedzenia Bytomskiej Rady Biznesu:

- 3 lutego 2015 r. – złożono propozycję nominacji firm do Nagrody Gospodarczej Prezydenta Miasta Bytomia za rok 2014 w kategoriach: „Firma Roku”, „Mikrofirma Roku”, „Produkt Roku”,
- 22 kwietnia 2015 r.– pozytywnie zaopiniowano projekt uchwały w sprawie zwolnień z podatku od nieruchomości w ramach Regionalnej Pomocy Inwestycyjnej na wspieranie inwestycji początkowej i tworzenie nowych miejsc pracy,
- 18 grudnia 2015 r. – w Urzędzie Miejskim odbyło się spotkanie o charakterze przedsięwziętym Bytomskiej Rady Biznesu przy udziale Prezydenta Miasta Bytomia oraz Bytomskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, jak i Bytomskiej Rady Seniorów.

5. ŚRODOWISKO

5.1 Uwarunkowania środowiskowe

5.1.1 Morfologia terenu i warunki geologiczne

Teren Bytomia, zgodnie z podziałem Polski na jednostki fizyczno–geograficzne J. Kondrackiego, należy do podprovincji – Wyżyna Śląsko–Krakowska, w skład której wchodzi Wyżyna Śląska. Do Wyżyny Śląskiej natomiast należą mezoregiony, tj. Wyżyna Katowicka oraz Garb Tarnogórski. W skutek wielu czynników w formie przemysłu i zabudowy rzeźba zatraciła swój pierwotny charakter. Naturalne formy terenu uległy znacznemu przekształceniu, a obok nich powstały nowe wyrobiska, zwałowiska, niecki osiadań oraz sztuczne nasypy i wały. W podłożu dominują utwory triasowe (najstarszy okres ery mezozoicznej) w postaci dolnotriasowych piaskowców, mułowców, dolomitów, margli (skał osadowych) i wapieni, a także środkowotriasowych wapieni oraz dolomitów epigenetycznych (wytworzonych na wskutek dolomityzacji wapieni przez krążących w nich wodach, zawierających magnez). W nadkładzie występują utwory młodsze, nierozpuszczalne w wodzie pozostałości tzw. eluvia glin zwałowych, a doliny rzeczne wypełniają mulki, piaski i żwiry rzeczne.

5.1.2 Warunki glebowe

Bytom charakteryzuje się bardzo dużym zróżnicowaniem ukształtowania się gleby. Można wyróżnić tu następujące typy:

- rędziny - gleby na ogół żyzne, jednak z powodu trudności w ich uprawianiu zakwalifikowane są do klasy bonitacyjnej IIIb, IV,
- zdegradowane rędziny klasy V,
- brunatne - mało żyzne, wytworzone pod wpływem lasów liściastych lub mieszanych z różnych skał macierzystych zasobnych w wapń i gleby bielcowe charakteryzujące się bardzo kwaśnym odczynem oraz małą zawartością próchnicy, o klasie IVb i V,
- zabagnione i bagienne z wysokim poziomem wody gruntowej V i VI klasy bonitacyjnej,
- antropogeniczne – związane są z terenami przemysłowymi, zabudową mieszkaniową oraz sąsiedztwem dróg.

5.1.3 Warunki hydrologiczne

Bytom leży w strefie wododziałowej Wisły i Odry. Do dorzecza Odry należy rzeka Bytomka, a do dorzecza Wisły – rzeka Szarlejka i Potok Segiet. Największym ciekim wodnym w mieście jest Bytomka, prawostronny dopływ rzeki Kłodnicy, która na całej długości przepływa przez obszary o wysokim stopniu zurbanizowania i uprzemysłowienia. Zasilana jest głównie przez wody kopalniane, zrzuty ścieków przemysłowych, komunalnych i wody deszczowe, które są nadal głównymi źródłami zanieczyszczeń.

W 2015 r. oczyszczalnia ścieków w Bytomiu wyprodukowała 15 913 ton osadów, które zostały zagospodarowane rolniczo przy uprawie roślin nie przeznaczonych do bezpośredniego spożycia lub na paszę oraz do uprawy roślin na kompost. Tymczasem w ramach działań mających na celu poprawę stanu cieków wodnych na terenie miasta prowadzono, podobnie jak w roku 2014, prace polegające na awaryjnym czyszczeniu i udrażnianiu rowów i przepustów, które to przyczyniły się do poprawy spływu wód opadowych na terenie poszczególnych zlewni, a co za tym idzie poprawiły funkcjonalność samego systemu kanalizacji deszczowej.

5.1.4 Warunki klimatyczne

Bytom zaliczany jest do śląsko–krakowskiej dzielnicy klimatycznej, której cechą jest przewaga oceanicznych mas powietrza nad kontynentalnymi, a bliskość Bramy Morawskiej przyczynia się do niewielkiego wpływu mas powietrza zwrotnikowego. Leży w obrębie typu klimatów podgórskich nizin i kotlin krainy górnośląskiej. Średnia roczna ilość opadów wynosi 732 mm, co powoduje, że wilgotność powietrza na terenie miasta wynosi ok. 75%. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi +7,7°C. Najwyższe temperatury powietrza przypadają na lipiec, gdzie średnia temperatura wynosi +17,7°C, a najniższe występują w styczniu o wysokości średniej -2,5°C. W ciągu roku odnotowuje się 34 dni

mroźne oraz 27 dni z temperaturą przewyższającą +25°C. Kierunek i prędkość wiatrów tu panujących przyczyniają się do niekorzystnych wpływów emisji pyłowo–gazowych z terenów sąsiadujących.

5.1.5 Szata roślinna i fauna

Wśród terenów zielonych na obszarze Bytomia przeważają kompleksy leśne, stanowiące ok. 20% powierzchni miasta. Drzewostan stanowi głównie sosna i świerk z domieszką buka i innych drzew liściastych. Na terenie Bytomia zachowało się kilka cennych przyrodniczo obszarów wyróżniających się dużą bioróżnorodnością, które bardziej szczegółowo opisane są w podrozdziale 5.1.6 „Obszary cenne przyrodniczo”.

Różnorodność świata zwierzęcego na terenie Bytomia podobnie jak w przypadku flory skupia się na obszarach chronionych. Na terenie rezerwatu Segiet oraz w Podziemiach Tarnogórsko-Bytomskich wytworzyły się dogodne warunki dla zimowiska nietoperzy. Poza tym w skład gatunkowy fauny wchodzi: chronione chrząszcze, trzmiele, kilka gatunków motyli, płazy, gady i ptaki, a także ssaki, w tym m.in.: lis, dzik i sarna. Bardzo dużą bioróżnorodnością charakteryzuje się także obszar Żabich Dołów. Stwierdzono tutaj występowanie łącznie ok. 130 gatunków ptaków, kilkaset gatunków owadów, 9 gatunków płazów, a także kilkanaście gatunków ssaków, takich jak: jeże, krety, ryjówki aksamitne, nietoperze, zające, piżmaki, karczowniki, myszy, szczury wędrownie, nornice, lisy pospolite, kuny domowe, tchórze zwyczajne i łasice.

Fotografia nr 10: Fanpage na Facebooku „Bytom. Z natury zielony”

5.1.6 Obszary cenne przyrodniczo

Do najcenniejszych obszarów przyrodniczych na terenie naszego miasta, ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych należą:

- Rezerwat Przyrody Segiet – został utworzony w celu ochrony lasu bukowego i obejmuje obszar o pow. 24,54 ha leżący na pograniczu Bytomia i Tarnowskich Gór. Zbudowany jest z trzech typów buczyn – ciepłolubnej buczyny storczykowej, kwaśnej buczyny niżowej oraz buczyny karpackiej. Poza 15 gatunkami drzew, na terenie rezerwatu występuje ponad 100 gatunków krzewów, roślin zielnych i mszaków,
- Zespół przyrodniczo–krajobrazowy Żabie Doły, – w którego skład wchodzi obszary o pow. 44,57 ha położone w granicach administracyjnych Bytomia oraz obszary o pow. 173,09 ha położone w granicach administracyjnych Chorzowa. Zespół tworzy kompleks nieużytków, stawów oraz gruntów rolnych stanowiących miejsca gniazdowania nielicznych w skali województwa śląskiego ptaków. Na terenie zespołu zarejestrowano kilkaset gatunków roślin naczyniowych, w tym chronionych oraz występowanie ssaków reprezentowanych przez gatunki owadożerne, drapieżne i gryzonie,
- Zespół przyrodniczo–krajobrazowy Suchogórski Labirynt Skalny – leżący na pograniczu Bytomia i Tarnowskich Gór, w rejonie ulic: Wodczaka, Prywatnej i Obrońców Westerplatte. Celem ochrony niniejszego zespołu jest zachowanie fragmentu krajobrazu, który powstał na skutek działalności człowieka jak i naturalnej sukcesji przyrodniczej. O objęciu ochroną zdecydowały przede wszystkim jego walory krajobrazowe oraz duże zróżnicowanie flory, wśród której są także rośliny objęte prawną ochroną gatunkową. Nie bez znaczenia jest tu także unikatowa rzeźba terenu, powstała przed laty na skutek działalności wydobywczej kopalni dolomitu i żelaza brunatnego. Pozostałościami po górnictwie kruszcowym są tam głębokie dolinki, strome grzbiety z wychodniami dolomitu oraz liczne wąwozy, pagórki, kopce i wzniesienia ze stromymi stokami. Ten urozmaicony system licznych niecek, zagłębień i parowów w połączeniu ze stromymi

Fotografia nr 11: Rezerwat Przyrody Segiet

zbozczami wielu pagórków i wyniesień terenu tworzy odmienną rzeźbę o wysokich walorach krajobrazowych. Do unikatowych walorów przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu należą przede wszystkim: ukształtowanie terenu o zróżnicowanej rzeźbie genezy antropogenicznej, zbiorowisko muraw i lasów łąkowych, a także duże zróżnicowanie gatunkowe flory, stanowiące ostoję bioróżnorodności. Na terenie Suchogórskiego Labiryntu Skalnego występuje duże zróżnicowanie flory, wśród której obecne są drzewa i krzewy objęte prawną ochroną gatunkową.

- Stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej Kamieniołom Blachówka – gdzie na obszarze chronionego wyrobiska dolomitu obowiązują szczególne przepisy z zakresu ochrony przyrody. Na uwagę zasługują wyloty sztolni, w których gnieździ się 8 gatunków nietoperzy. Ogromnym zagrożeniem dla podziemi i przebywających w niej nietoperzy jest rozwijająca się w ostatnich latach niekontrolowana penetracja podziemi, mimo zabezpieczenia wylotów sztolni metalowymi kratami.

Na terenie naszego miasta znajdują się również parki spacerowo–wypoczynkowe, w tym m.in.:

- Park Miejski im. Franciszka Kachla w Śródmieściu – założony ok. 1840 r. na terenach dawnych wyrobisk górniczych, zajmujący pow. 43 ha,
- Park Fazanec w Szombierkach – założony w drugiej połowie XIX wieku jako park prywatny na terenach o bardzo specyficznej rzeźbie, wykorzystując istniejący las łąkowy z niewielką domieszką dębów, zajmujący pow. 18,1 ha,
- Park Ludowy w Miechowicach – zajmujący pow. 13,95 ha, założony na początku XIX wieku jako park pałacowy. W latach 1840-1850 ogród pałacowy połączono z przylegającym do niego lasem,
- Park Mickiewicza – założony na początku XX wieku, wykorzystując naturalny las, a także ukształtowanie terenu,
- Park Grota w Suchej Górze – założony siłami mieszkańców na wyrobiskach rud na powierzchni ok. 2 ha. Zajmuje pierwsze miejsce w rankingu parków nieobjętych ochroną konserwatorską,
- Park Amendy w Łagiewnikach, na którego terenie znajduje się duży staw oraz ruiny starego kąpieliska.

Fotografia nr 12: Park Miejski im. Franciszka Kachla w Bytomiu

Parki zajmują obszar o łącznej powierzchni 97 ha, z czego parki: Ludowy, Miejski i Fazanec objęte są ochroną Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ze względu na szczególne ukształtowanie ekosystemów, parki te wyróżniają się dużymi wartościami przyrodniczymi oraz bogactwem gatunków.

5.1.7 Obszar NATURA 2000

Natura 2000 to spójna sieć obszarów tworzona na terytorium Unii Europejskiej, celem zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy poprzez ochronę zagrożonych wyginięciem roślin i zwierząt oraz miejsc ich występowania. Na terenie gminy Bytom występuje Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko–Bytomskie”, który stanowi jeden z największych systemów podziemnych na świecie obejmujący 5 sztolni odwadniających oraz liczne szyby i odsłonięcia w kamieniołomach. Powierzchnia tego terenu wynosi 3490,8 ha i graniczy z obszarem rezerwatu przyrody Segiet i stanowiskiem dokumentacyjnym Kamieniołomem Blachówka. Położony jest w obrębie następujących gmin: Bytom, Tarnowskie Góry, Radzionków i Zbrostawice. Podziemia tworzą wyrobiska po eksploatacji kruszców metali ciężkich, które powstały w czasie od XII do XX wieku, obejmują ponad 300 km chodników oraz liczne komory i wybierki. Obszar „Podziemia Tarnogórsko - Bytomskie” stanowią jedno z największych w Europie oraz drugie, co do wielkości w Polsce, zimowisko nietoperzy, które liczy kilkanaście tysięcy osobników. Obiekt zasiedlany jest przez nietoperze również w okresie letnim. Poza ssakami podziemia zasiedlają między innymi: pajęczaki, skoczogonki, dżdżownice, muchówki i chrząszcze. Przedstawicielami flory są mszaki i paprocie, które występują w strefach przyotworowych podziemi. Wewnątrz podziemi występują formy naciekowe: stalaktyty, stalagmity, stalagnaty, perły jaskiniowe i inne.

5.2 Działania na rzecz ochrony środowiska

Stan ogólny środowiska naturalnego w Bytomiu

Zanieczyszczenie wód

Jak wynika z „Oceny stanu wód powierzchniowych w 2014 r.” rzeka Bytomka kwalifikuje się do: V klasy elementów biologicznych, I klasy elementów hydromorfologicznych, II klasy fizykochemicznych oraz charakteryzuje się złym stanem/potencjałem ekologicznym. Natomiast rzeka Szarlejka, kwalifikuje się do: IV klasy elementów biologicznych, II klasy elementów hydromorfologicznych, II klasy fizykochemicznych oraz charakteryzuje się słabym stanem/potencjałem ekologicznym. Ocenę stanu wód Szarlejki i Bytomki określa się w następujących punktach kontrolno-pomiarowych ppk PL01S1301_1700 Szarlejka - ujście do Brynicy oraz PL02S1301_1163 Bytomka - ujście do Kłodnicy.

Zanieczyszczenie gleb

Gleby występujące na obszarze Bytomia są w większości zanieczyszczone i zdegradowane. Nadal uznaje się, że na terenie Bytomia występują gleby naturalne - zmienione w mniejszym lub większym stopniu w wyniku antropogenicznej działalności człowieka oraz gleby o pogłębionym poziomie próchnicznym czy ulepszonej strukturze. Przyjmuje się, że gleby na terenie miasta w stosunku do lat ubiegłych nie uległy zmianie.

Działania realizowane w zakresie ochrony środowiska naturalnego na terenie Bytomia:

■ Ochrona powietrza

W ramach działań naprawczych, na terenie Gminy kontynuowana jest realizacja programu zmierzającego do ograniczenia niskiej emisji poprzez udzielanie osobom fizycznym i wspólnotom mieszkaniowym dotacji na dofinansowanie kosztów inwestycji związanych ze zmianą systemu ogrzewania na proekologiczne. Zadanie realizowane jest przez Wydział Spraw Komunalnych tut. Urzędu. W roku 2015 został opracowany „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Bytom” (PGN), który został współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura Środowisko. Plan ten jest dokumentem strategicznym, który koncentruje się na podniesieniu efektywności energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Istotą „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Bytom” jest osiągnięcie korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych z działań zmniejszających emisję gazów cieplarnianych.

■ Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie Gminy Bytom w ramach gospodarki wodno - ściekowej zadania te realizuje Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. wypełniając obowiązek zawarty w pkt III ppkt 2 Decyzji Nr 4 Zarządu Miasta Bytomia z dnia 4 listopada 2002 r. w sprawie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków. W celu poprawy stanu cieków wodnych na terenie miasta Bytomia, w roku 2015 r. realizowano zadanie pn.: „Utrzymanie w należytym stanie technicznym oraz przeprowadzenie należytego czyszczenia rowów na terenie Gminy Bytom” – (październik – listopad 2015 r.). Projekt ten przyczynił się do poprawy spływu wód opadowych na terenie poszczególnych zlewni i tym samym poprawił funkcjonalność samego systemu kanalizacji deszczowej.

■ Ochrona przyrody

W zakresie ochrony przyrody zrealizowano następujące zadania:

- nawiązano współpracę z Gminą Tarnowskie Góry w zakresie działań na rzecz ochrony przyrody, efektem tej współpracy było opracowanie albumu fotograficznego pt. „Świat przyrody Srebrnej Góry” przedstawiającego walory przyrody na pograniczu gminy Bytom i Tarnowskie Góry,
- powstanie na profilu Facebook strony fanpage, na której zamieszczane były informacje o terenach chronionych i ciekawostki przyrodnicze,
- unowocześniono i zmodernizowano infrastrukturę schroniska dla bezdomnych zwierząt,
- z uwagi na przypadki pojawiania się dzikich zwierząt na terenach zamieszkałych, podjęto szereg działań mających na celu ochronę mieszkańców oraz zwierząt, w tym m.in.: podpisano umowy o odławianie dzikich zwierząt z terenów miasta oraz o zabezpieczenie środkami chemicznymi niektórych obszarów miasta, skierowano prośbę do zarządców o poinformowanie mieszkańców

- w zakresie konieczności zabezpieczenia pojemników na opady przed zwierzętami i nie dokarmiania dzików,
  - podpisano umowę z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach o dofinansowanie projektu dot.: „Ograniczenia niskiej emisji dla zabudowy wielorodzinnej na terenie miasta Bytomia”,
  - zrealizowano, na podstawie Uchwały nr XXXIX/504/12 z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie przyjęcia regulaminu określającego zasady udzielania dotacji osobom fizycznym i wspólnotom mieszkaniowym na dofinansowanie kosztów inwestycji związanych ze zmianą systemu ogrzewania na ogrzewanie proekologiczne w lokalach i budynkach mieszkalnych na terenie Bytomia, wypłatę 212 dotacji na łączną kwotę 300,7 tys. zł.,
  - sfinansowano w ramach edukacji przyrodniczej nasadzenie oraz pomoc w zaprojektowaniu przestrzeni w Domu Pomocy Społecznej dla Dorosłych przy ul. Dworskiej 7,
  - w ramach ochrony przyrody wspierano lokalne koła pszczelarskie zrzeszające naszych mieszkańców poprzez zakup leków dla pszczoł. Działania te ukierunkowane są na ochronę jedyne go udomowionego owada, jakim jest pszczoła miodna, gdyż na przestrzeni ostatnich lat jej populacja dotyka coraz większa śmiertelność, co przekłada się na problemy związane m.in. z rolnictwem.
- **Poprawa gospodarki odpadami**

W ramach działań podjętych w zakresie gospodarki odpadami realizowano następujące zadania:

  - odbierano odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy w ramach nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi,
  - prowadzono działania informacyjne mające na celu stałe zapoznawanie mieszkańców z zasadami systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Na oficjalnej stronie internetowej miasta działa zakładka *Odpady*, gdzie zamieszczane są na bieżąco informacje o systemie gospodarki odpadami, w tym filmy, spoty edukacyjne i ulotki oraz utworzono w Urzędzie Punkt Konsultacyjny dot. gospodarki odpadami w mieście,
  - funkcjonował Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych na terenie składowiska odpadów komunalnych przy Al. Jana Pawła II nr 10, do którego mieszkańcy mogli bezpłatnie oddać powstałe w gospodarstwach domowych odpady takie jak: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie, akumulatory, opony, przeterminowane leki, łącznie zbierane frakcje odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła i opakowań wielomateriałowych, odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane,
  - w wydzielonych punktach prowadzono zbiórkę odpadów niebezpiecznych w postaci przeterminowanych leków i zużytych baterii,
  - w ramach systemu gospodarowania odpadami komunalnymi prowadzono odbieranie z nieruchomości odpadów zielonych,
  - w 35 punktach adresowych na terenie miasta przeprowadzono raz na kwartał mobilną zbiórkę odpadów komunalnych zebranych selektywnie przez mieszkańców miasta takich jak: przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i zużyte akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony,
  - system gospodarowania odpadami komunalnymi uzupełniono o 220 punktów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych, w których mieszkańcy mają możliwość oddawania odpadów z tworzyw sztucznych i szkła.

5.3 Eksploatacja górnicza

5.3.1 Zakłady górniczne prowadzące działalność na terenie Bytomia

W 2015 r. na terenie miasta funkcjonowały następujące zakłady górniczne:

- do maja 2015r. Kompania Węglowa S.A. Oddział KWK „Bobrek–Centrum” oraz Kompania Węglowa S.A. Oddział KWK „Piekary”,
- od 7 maja 2015 r. Węglokoks-Kraj Sp. z o.o. KWK „Bobrek” oraz Węglokoks Kraj Sp. z o.o. KWK „Piekary”,
- Zakład Górniczy „EKO-PLUS” Sp. z o.o. w Bytomiu,
- Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. Zakład „Kopalnie Węgla Kamiennego w całkowitej likwidacji” prowadzący likwidację byłych kopalń: „Bobrek–Miechowice”, „Centrum–Szombierki”, „Powstańców Śląskich”, „KWK „Rozbark” i „KWK „Centrum”.

5.3.2 Wpływ i skutki eksploatacji górniczej – ujęcie dzielnicowe

KWK „Bobrek – Centrum”

Śródmieście

W filarze ochronnym śródmieścia eksploatowano ścianą 4 w pokładzie 510 (system eksploatacji – podsadzka hydrauliczna). Eksploatacja została zakończona w kwietniu 2015 roku. W zasięgu wpływów dokonanej eksploatacji górniczej znajdowały się budynki mieszkalne oraz obiekty użyteczności publicznej, do których należą: Kościół pw. Świętej Barbary przy ul. Czarneckiego (na granicy wpływów), Państwowe Szkoły Budownictwa przy ul. Powstańców Śląskich, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 3 ul. Powstańców Śląskich, Zespół Szkół doskonalenia Zawodowego przy ul. Powstańców Śląskich, Przedszkole Miejskie nr 12 przy ul. Oświęcimskiej, Przedszkole Miejskie nr 30 przy ul. Czarneckiego, dyskont spożywczy przy ul. Witczka 135a, teren jednostki wojskowej oraz obiekty przemysłowe: zabudowa przy szybie „Witczak”, wieża ciśnienia przy ul. Oświęcimskiej stacja trafo przy ul. Mickiewicza 58.

Kontynuowano pomiary geodezyjne (obniżenia jak i odkształcenia poziome) linii obserwacyjnych oraz pomiary wysokościowe wybranych obiektów budowlanych w okresach kwiecień – maj, październik – listopad. Teren Śródmieścia objęto dwoma cyklami pomiarów. W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono istotnego wpływu dokonanej eksploatacji górniczej na obiekty budowlane, w tym inżynierskie i użyteczności publicznej. Nie stwierdzono występowania deformacji nieciągłych w wyniku prowadzonych robót górniczych.

Ponadto poza filarem ochronnym śródmieścia Bytomia, prowadzono rozpoczętą w marcu 2014 r. eksploatację w pokładzie 620 ścianą 4 w systemie eksploatacji na zawał w kierunku na północny wschód od skrzyżowania ulicy Strzelców Bytomskich z ulicą Odrzańską oraz ogródków działkowych. Eksploatację tą zakończono w kwietniu 2015 roku. Wartości odkształceń poziomych mieszczą się w wartościach dopuszczalnych dla I kategorii terenu górniczego. Nie przewiduje się powstania deformacji nieciągłych spowodowanych dokonaną eksploatacją górniczą.

Obniżenia ważniejszych obiektów w 2015 roku wyniosły:

■ budynek Urzędu Miejskiego	poniżej 1,0 cm
■ budynek Kapieliska Krytego	poniżej 1,0 cm
■ Zespół Szkół Mechanicznych	poniżej 1,0 cm
■ Zespół Szkół Budowlanych	5,0 cm
■ Szpital Wojewódzki nr 4 Al. Legionów	poniżej 1,0 cm
■ Szpital nr 1 ul. Żeromskiego	poniżej 1,0 cm
■ budynek kościoła św. Trójcy ul. Piekarska	poniżej 1,0 cm
■ budynek kościoła św. Krzyża ul. Ligonja	poniżej 1,0 cm
■ budynek kościoła św. Barbary ul. Czarneckiego	3,5 cm
■ budynek kościoła św. Jacka ul. Matejki	poniżej 1,0 cm

Karb

W dzielnicy Karb w części północnej filara ochronnego oraz poza filarem ochronnym w 2015 r. prowadzono eksploatację ścianami 2 i 3 w pokładzie 504 w systemie eksploatacji zawał. Monitoring wpływów eksploatacji górniczej prowadzony był zgodnie z zatwierdzonym przez Kierownika Ruchu Zakładu Górniczego „Harmonogramem obserwacji geodezyjnych dla określenia deformacji powierzchni terenu górniczego na lata 2015-2016”. Pomiary geodezyjne odkształceń i obniżeń terenu jak również pomiary wychyleń wytypowanych obiektów prowadzone były w okresach półrocznych (cykl wiosenny i cykl jesienny). Obiekty o szczególnym znaczeniu były monitorowane ze zwiększoną częstotliwością, do których należą m. in.:

- szlak PKP Bytom - Tarnowskie Góry (pomiary prowadzone były cztery razy w roku),
- rejon północny filara ochronnego dzielnicy Karb,
- III Etap Obwodnicy Północnej miasta Bytomia z uwagi na eksploatację górniczą,
- ściana 3 w pokł. 504 w.g. poddawana jest obserwacjom w cyklach miesięcznych.

W rejonie dzielnicy Karb miasta Bytomia wartości obniżeń terenu mierzone od października 2014 r. do października 2015 r. kształtowały się następująco:

■ rejon budynku kościoła pw. Dobrego Pasterza	do 0,05 m
■ skrzyżowanie ul. Konstytucji z ul. Miechowicką	do 0,15 m
■ ul. Falista	0,2 – 0,3 m
■ ul. Młodzieżowa	0,45 m
■ ul. Św. Marka	ok. 1,0 m

■ ul. Orkana	0,8 m
■ ul. Kołłątaja	0,3 – 1,0 m
■ ul. Krańcowa	0,8 – 1,0 m
■ ul. Raclawicka	0,3 – 1,0 m
■ ul. Św. Tomasza	0,5 – 1,0 m
■ ul. Łanowa	0,4 – 1,0 m
■ ul. Braci Śniadeckich	0,1 m
■ ul. Pocztowa	0,15 – 2,0 m

Wielkości deformacji terenu w dzielnicy nie przekroczyły wartości prognozowanych w planie ruchu kopalni na lata 2015-2016 i nie stwierdzono występowania deformacji nieciągłych w wyniku prowadzonych robót górniczych. Obiekty znajdujące się w zasięgu wpływów eksploatacji górniczej objęte były bieżącym nadzorem budowlanym, który prowadzony był przez pracowników ITB przy współpracy GIG w Katowicach. Na podstawie kwartalnych sprawozdań prowadzone były na bieżąco doraźne prace naprawcze i zabezpieczające.

Miechowice

W części południowej filara ochronnego dzielnicy Miechowice w 2015 r. prowadzono eksploatację ścianami 30a do kwietnia 2015 r. i 31a do lipca 2015 r. w pokładzie 510 w systemie eksploatacji - zawał. Eksploatacja swoim zasięgiem wpływów obejmowała obszar pomiędzy ul. Lipową, Ogrodową Frenzla. Monitoring wpływów eksploatacji górniczej prowadzony był zgodnie z zatwierdzonym przez Kierownika Ruchu Zakładu Górniczego „Harmonogramem obserwacji geodezyjnych dla określenia deformacji powierzchni terenu górniczego na lata 2015-2016”. Pomiary geodezyjne odkształceń i obniżeń terenu jak również pomiary wychyleń wytypowanych obiektów prowadzone były w okresach półrocznych (cykl wiosenny i cykl jesienny). Obiekty o szczególnym znaczeniu były monitorowane ze zwiększoną częstotliwością, do których należą m. in.:

- obiekty parafii ewangelicko-augsburskiej w Bytomiu-Miechowicach,
- obiekt Kościoła pw. Świętego Krzyża w Bytomiu-Miechowicach,
- III Etap Obwodnicy Północnej miasta Bytomia,
- inne wytypowane obiekty.

W rejonie dzielnicy Miechowice miasta Bytomia wartości obniżeń terenu mierzone od października 2014 r. do października 2015 r. kształtowały się następująco:

■ ul. Wysoka	0,3 – 0,6 m
■ ul. Drobczyka	0,5 – 0,6 m
■ ul. Warszawska	0,1 – 0,7 m
■ ul. Andersa	0,15 – 1,3 m
■ ul. Ks. Jana Frenzla	0,05 – 1,3 m
■ skrzyżowanie ul. Frenzla z ul. Racjonalizatorów	0,6 m
■ ul. Karbowska	0,55 – 1,25 m
■ ul. Zamkowa	0,2 – 0,35 m
■ ul. Plac Słoneczny	0,1 – 0,15 m
■ ul. Wolnego	0,05 – 0,1 m
■ rejon budynku Kościoła pw. Św. Krzyża	0,4 – 0,7 m
■ ul. Hutnicza	0,4 – 1,3 m
■ ul. Chroboka	0,05 – 1,15 m

Wielkości deformacji terenu nie przekroczyły wartości prognozowanych w planie ruchu kopalni na lata 2015-2016 i nie stwierdzono występowania deformacji nieciągłych w wyniku prowadzonych robót górniczych. Obiekty znajdujące się w zasięgu wpływów eksploatacji górniczej objęte są bieżącym nadzorem budowlanym, który prowadzony jest przez pracowników ITB przy współpracy GIG w Katowicach. Na podstawie kwartalnych sprawozdań prowadzone są na bieżąco doraźne prace naprawcze i zabezpieczające.

KWK „Piekary”

W 2015 r., w obrębie miasta Bytomia, KWK „Piekary” nie prowadziła eksploatacji.

Zakład Górniczy „EKO-PLUS”

Zakład Górniczy „EKO-PLUS” w 2015 r. prowadził roboty górnicze w okolicach Dąbrowy Miejskiej i Stroszka polegające na drażeniu chodników badawczych, udostępniających i eksploatacyjnych.

W celu określenia osiadań punktów i odkształceń poziomych wykonano pomiary geodezyjne (prowadzone w okresach półrocznych - cykl wiosenny i cykl jesienny). Maksymalne pomierzone osiadania punktów nie przekraczają prognozowanych wartości osiadań w okresie obowiązywania aktualnie realizowanego Planu Ruchu ZG EKO-PLUS Sp. z o.o. w Bytomiu i są zgodne z przewidzianymi w Projekcie Zagospodarowania Złoża.

5.3.3 Zadania związane z usuwaniem szkód górniczych

Łączne nakłady na naprawę szkód górniczych na terenie Bytomia w 2015 r. wynosiły: 33 241,4 tys. zł, w tym przez Kompanię Węglową S.A. 30 040,1 tys. zł, Węglokoks Kraj Sp. z o.o. 763,7 tys. zł, Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. Oddział w Bytomiu KWK „Centrum” 1 132,5 tys. zł oraz przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. „Kopalnie Węgla Kamiennego w całkowitej likwidacji” 1 305,1 tys. zł.

Wśród ważniejszych obiektów remontowanych przez KW S.A. Oddział KWK „Bobrek-Centrum”, Węglokoks Kraj Sp. z o.o. KWK „Bobrek” i Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. „Kopalnie Węgla Kamiennego w całkowitej likwidacji” należy wymienić:

- bieżące odwadnianie niecek bezodpływowych i utrzymanie przepompowni ścieków,
- kontynuację remontu obiektów Domu Dziecka Nr 1 przy ul. Matki Ewy 5,
- remont cmentarza komunalnego przy ul. Kwiatowej w Bytomiu,
- kontynuację odwadniania zalewiska WS-47 Bączek,
- remont budynku Komendy Policji w Bytomiu,
- kontynuację prac remontowych w obiektach Parafii Ewangelicko – Augsburskiej przy ul. Matki Ewy 1,
- kontynuację naprawy szlaku PKP w rejonie stacji Bytom – Karb,
- rektyfikację budynków przy ul. Frenzla 38, ul. Pogodnej 13, ul. Wiśniowej 31 i ul. Wolnego 3,
- odwadnianie niecek bezodpływowych na terenie Gminy Bytom - utrzymanie w 2015 roku przepompowni (Dworska ogródki, staw 32, Północna - Zielona, ROD "Kościeszko", ROD "Łan", Zachodnia, Karb II i stanowiska pompowego staw 24),
- utrzymanie i eksploatacja przepompowni ścieków przy ul. Piłsudskiego, ul. Przelotowej, ul. Łanowej i ul. Technicznej w Bytomiu.

Kopalnia wypłaciła także jednorazowe odszkodowania za obiekty, których remont ze względów technicznych bądź ekonomicznych był niecelowy oraz zwracała inwestorom koszty wykonanych zabezpieczeń przed wpływami eksploatacji górniczej. Do ważniejszych zaliczyć należy odszkodowania i rozbiórki budynków mieszkalnych przy ul. Kołłątaja 21 – 27 i 22 – 28, ul. Raclawickiej 24, i ul. Krańcowej 6 i 7.

KW S.A. Oddział KWK „Bobrek-Centrum” zgodnie z zaleceniami Komisji ds. Ochrony Powierzchni przy WUG objęła nadzorem i obserwacjami budowlanymi obiekty o niskiej odporności na wpływy eksploatacji górniczej. Na zlecenie kopalni prace te zgodnie z zawartą umową do kwietnia 2015 r. wykonywały zespoły Instytutu Techniki Budowlanej oraz Głównego Instytutu Górnictwa. Nadzorem objęto 213 obiektów budowlanych, a obserwacjami 312 budynków znajdujących się w zasięgu oddziaływania prowadzonej eksploatacji górniczej.

Na potrzeby Węglokoks Kraj Spółka z o.o. KWK „Bobrek” w 2015 r. zgodnie z zawartą w kwietniu 2015 r. umową nadzór i obserwacje budynków wykonywał zespół Instytutu Techniki Budowlanej. Nadzorem objęto łącznie 166 obiektów budowlanych, a obserwacjami 97 budynków znajdujących się w zasięgu oddziaływania prowadzonej i projektowanej eksploatacji górniczej przez KWK „Bobrek”.

Wyniki obserwacji były przekazywane kopalni cyklicznie w formie raportów i udostępniane Gminie Bytom i Powiatowemu Inspektoratowi Nadzoru Budowlanego w Bytomiu. Zalecenia do naprawy kopalnia realizowała na bieżąco jako awaryjne doraźne prace zabezpieczające i naprawy.

W 2015 roku KWK „Piekary” w obrębie miasta Bytomia nie prowadziła eksploatacji, natomiast Zakład Górniczy EKO-PLUS w zakresie swojej działalności otrzymał zgłoszenie o wystąpieniu szkód górniczych po wstrząsie górotworu na ul. Celnej 35. Wniosek jest w toku rozpatrywania.

Zarządzeniem Prezydenta Bytomia powołany został Zespół do spraw monitorowania usuwania szkód górniczych w obiektach budowlanych i infrastrukturze na terenie Bytomia, w skład którego wchodzi przedstawiciele jednostek miejskich oraz zakładów górniczych. Zadaniem zespołu jest monitorowanie i bieżąca analiza realizacji usuwania szkód wywołanych prowadzoną eksploatacją górnictw oraz określanie harmonogramu potrzeb i priorytetów dotyczących naprawy szkód wynikających z eksploatacji. W 2015 r. odbyło się 8 posiedzeń zespołu.

Plan ruchu kopalni „Bobrek-Centrum” związany z planowanym wydobywaniem oraz zagrożeniami płynącymi dla miasta Bytomia.

W związku z rozdzieleniem Oddz. KWK „Bobrek-Centrum” na dwa oddzielne podmioty Oddział KWK „Centrum” i Oddział KWK „Bobrek”, Okręgowy Urząd Górniczy w Gliwicach zatwierdził plan ruchu na lata 2015-2016 dla ww. oddziałów, a następnie dla Węglokoks Kraj Sp. z o.o. KWK „Bobrek” uwzględniając warunki określone w koncesji nr 6/2008 z dnia 10 kwietnia 2008 roku.

Zgodnie z planem ruchu zakłady górnicze zobowiązane są do zapobiegania i ograniczania szkód poprzez prowadzenie profilaktyki zarówno górniczej jak i budowlanej oraz do objęcia nadzorem konstrukcyjno – budowlanym obiektów o kategorii niższej bądź równej i usuwania w trybie awaryjnym uszkodzeń w obiektach inżynierijno – drogowych i liniowych tj. w sieciach wodociągowo – kanalizacyjnych, gazowych.

W roku 2015 kontynuowane były prace Zespołu Porozumiewawczego koordynowane przez Okręgowy Urząd Górniczy w Gliwicach dla okresowej oceny wpływów eksploatacji górnictwa na powierzchnię terenu w granicach Gminy Bytom, z udziałem Prezydenta Bytomia oraz przedstawicieli Wyższego Urzędu Górniczego, Departamentu Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem w Katowicach, Kompanii Węglowej S.A. w Katowicach, Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. oraz dyrektorów zakładów górniczych prowadzących eksploatację w granicach Gminy Bytom.

Powierzchnia terenów zdegradowanych ogółem (w km²) oraz w ujęciu dzielnicowym:

Zgodnie z „Aktualizacją Programu Ochrony Środowiska dla miasta Bytomia na lata 2012 – 2015” z perspektywą na lata 2016 – 2019, powierzchnia terenów zdegradowanych w Bytomiu wg dzielnic przedstawia się następująco:

- Miechowice 0,55 km²,
  - Łagiewniki 0,03 km²,
  - Karb 0,10 km²,
  - Bobrek 0,27 km²,
  - Śródmieście 0,40 km²,
  - Szombierki 1,18 km²,
- co stanowi łącznie 2,53 km² (dane z 2012 roku).

SPIS WYKRESÓW

Wykres nr 1: Struktura i powierzchnia gruntów według sposobu użytkowania	7
Wykres nr 2: Struktura gruntów według form własności	7
Wykres nr 3: Kształtowanie się dochodów i przychodów miasta w latach 2011–2015	25
Wykres nr 4: Struktura dochodów i przychodów budżetu miasta wg rodzaju	26
Wykres nr 5: Struktura dochodów budżetu miasta według źródeł pochodzenia	27
Wykres nr 6: Kształtowanie się wydatków i rozchodów miasta w latach 2011–2015	27
Wykres nr 7: Struktura wydatków budżetu miasta według rodzajów wydatków	28
Wykres nr 8: Wykonanie wydatków budżetowych zadań własnych gminy i powiatu na 1 mieszkańca Bytomia (w złotych) według działów klasyfikacji budżetowej	29
Wykres nr 9: Wydatki i zakupy inwestycyjne w latach 2010–2015	29
Wykres nr 10: Struktura wydatków majątkowych finansowanych ze środków budżetu miasta według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej	30
Wykres nr 11: Struktura wydatków na działalność remontową według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej	30
Wykres nr 12: Piramida płci i wieku mieszkańców Bytomia na dzień 31.12.2015 r.	43
Wykres nr 13: Struktura wiekowa budynków komunalnych w Bytomiu /%/	46
Wykres nr 14: Struktura budynków mieszkalnych według stanu technicznego	46
Wykres nr 15: Stopień wyposażenia technicznego lokali mieszkalnych we Wspólnotach Mieszkaniowych (w %)	48
Wykres nr 16: Liczba uczniów kształcących się w bytomskich szkołach publicznych na przestrzeni lat 2011-2015	51
Wykres nr 17: Liczba nauczycieli zatrudnionych w bytomskich szkołach publicznych i placówkach oświatowych na przestrzeni lat 2011-2015	56
Wykres nr 18: Liczba uczestników zajęć stałych prowadzonych przez bytomskie placówki wychowania przedszkolnego w latach 2011-2015	60
Wykres nr 19: Ilość niepublicznych placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Bytomia na przestrzeni lat 2011-2015	67
Wykres nr 20: Wydatki w ramach pomocy społecznej w Bytomiu w podziale na zadania własne gminy, zadania zlecone gminie, zadania powiatu, zadania zlecone powiatu na przykładzie lat 2012, 2014, 2015 (w tys. zł)	74
Wykres nr 21: Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2011-2015	82
Wykres nr 22: Porównanie frekwencji zwiedzających Muzeum Górnośląskie w latach 2011-2015	87
Wykres nr 23: Ilość przestępstw stwierdzonych na przestrzeni lat 2011-2015	96
Wykres nr 24: Ilość przestępstw kryminalnych na przestrzeni lat 2011-2015	96
Wykres nr 25: Zmiany wskaźnika wykrywalności przestępstw na przestrzeni lat 2011-2015	97
Wykres nr 26: Ilość odnotowanych wypadków drogowych na przestrzeni lat 2011-2015	98
Wykres nr 27: Ilość interwencji Straży Pożarnej na przestrzeni lat 2011-2015	99
Wykres nr 28: Ilość kontroli Straży Miejskiej na przestrzeni lat 2011–2015	100
Wykres nr 29: Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu w latach 2010-2015	111
Wykres nr 30: Spółki z wyłącznym kapitałem krajowym oraz z udziałem kapitału zagranicznego wg prowadzonej działalności, zdefiniowanej zgodnie z PKD 2007	113
Wykres nr 31: Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu oraz stopa bezrobocia wg stanu na dzień 31.12	115
Wykres nr 32: Średnioroczny współczynnik rynku pracy	116
Wykres nr 33: Bezrobotni według wieku	116
Wykres nr 34: Bezrobotni według poziomu wykształcenia	116
Wykres nr 35: Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy	117
Wykres nr 36: Zużycie wody w mieście	121
Wykres nr 37: Długość sieci kanalizacyjnej	122
Wykres nr 38: Struktura odpadów przyjętych na składowisko przy al. Jana Pawła II	123
Wykres nr 39: Struktura odbiorców PEC Sp. z o.o. według zamówionej mocy cieplnej	125
Wykres nr 40: Struktura dróg w Bytomiu	127
Wykres nr 41: Struktura pojazdów zarejestrowanych w Bytomiu	129
Wykres nr 42: Struktura zbytych nieruchomości będących własnością Gminy i Skarbu Państwa	133

SPIS TABEL

Tabela nr 1: Środki z budżetu państwa z przeznaczeniem na część wkładu krajowego w ramach projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach RPO WSL 2014-2020	17
Tabela nr 2: Środki z budżetu państwa na finansowanie wkładu krajowego, stanowiące uzupełnienie do środków z EFS	17
Tabela nr 3: Wstępna lista projektów inwestycyjnych zaproponowana do wsparcia ze środków EFRR w ramach OSI (stan na grudzień 2015 r.)	18
Tabela nr 4: Alokacja środków na priorytety EFS w ramach OSI	19
Tabela nr 5: Zestawienie dochodów i przychodów budżetu miasta według rodzaju zadań	25
Tabela nr 6: Zestawienie wydatków i rozchodów budżetu miasta według rodzaju zadań (w mln zł) ...	28
Tabela nr 7: Liczba projektów dofinansowanych ze środków unijnych w 2015 r.	31
Tabela nr 8: Zestawienie projektów dofinansowanych ze środków unijnych w 2015 r.	31
Tabela nr 9: Zestawienie projektów dofinansowanych z innych niż unijne źródeł zewnętrznych w 2015 r.	33
Tabela nr 10: Struktura mieszkańców Bytomia wg grup ekonomicznych	43
Tabela nr 11: Zasoby mieszkaniowe w Bytomiu	45
Tabela nr 12: Komunalne zasoby mieszkaniowe w Bytomiu w latach 2011-2015.....	45
Tabela nr 13: Wspólnoty Mieszkaniowe w Bytomiu w latach 2011 – 2015.....	47
Tabela nr 14: Struktura budynków Wspólnot Mieszkaniowych w 2015 r. wg stanu technicznego.....	47
Tabela nr 15: Typy i liczba bytomskich szkół publicznych w latach 2011-2015.....	50
Tabela nr 16: Liczba szkół, oddziałów, uczniów i absolwentów	51
Tabela nr 17: Baza lokalowa bytomskich szkół publicznych.....	52
Tabela nr 18: Pracownie dydaktyczne do kształcenia w zawodach.....	53
Tabela nr 19: Wyposażenie szkół i placówek w sprzęt komputerowy	53
Tabela nr 20: Specjalistyczne wyposażenie szkół i placówek oświatowych.....	53
Tabela nr 21: Obiekty sportowe w bytomskich szkołach publicznych.....	53
Tabela nr 22: Uczniowie objęci opieką w świetlicach bytomskich szkół publicznych w latach 2011–2015.....	54
Tabela nr 23: Zestawienie i podział zajęć pozalekcyjnych w bytomskich szkołach publicznych	57
Tabela nr 24: Działalność bytomskich placówek wychowania pozaszkolnego w roku 2015	59
Tabela nr 25: Typy szkół, liczba oddziałów, słuchaczy oraz absolwentów CKU w roku szkolnym 2014/2015.....	64
Tabela nr 26: Niepubliczne placówki oświatowe w roku 2015	67
Tabela nr 27: Wybrane dane dot. funkcjonowania placówek lecznictwa zamkniętego, publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz Pogotowia Ratunkowego w Bytomiu w latach 2011-2015	68
Tabela nr 28: Dane dot. zachorowań na choroby społeczne i cywilizacyjne oraz liczby osób hospitalizowanych w latach 2011-2015.....	69
Tabela nr 29: Kontrole przeprowadzone na terenie Bytomia przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w latach 2011–2015	72
Tabela nr 30: Ilość osób, które skorzystały z pomocy oraz liczba wypłaconych świadczeń w ramach pomocy społecznej w latach 2011-2015	73
Tabela nr 31: Świadczenia rodzinne wypłacone w Bytomiu w latach 2011-2015.....	81
Tabela nr 32: Liczba złożonych wniosków o przyznanie dodatków mieszkaniowych w latach 2011-2015.....	81
Tabela nr 33: Wysokość wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2011-2015.....	82
Tabela nr 34: Porównanie ilości spektakli i widzów w Operze Śląskiej w latach 2011-2015.....	83
Tabela nr 35: Obiekty wpisane do rejestru zabytków.....	92
Tabela nr 36: Zestawienie obiektów sportowych na terenie Bytomia	94
Tabela nr 37: Zestawienie działających stowarzyszeń sportowych na terenie Bytomia	94
Tabela nr 38: Liczba odnotowanych przestępstw na terenie Bytomia w 2015 r.	97
Tabela nr 39: Struktura interwencji Straży Pożarnej na terenie miasta	98
Tabela nr 40: Ilość Fundacji i Stowarzyszeń w Bytomiu	103
Tabela nr 41: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu	111
Tabela nr 42: Liczba przedsiębiorców z uwzględnieniem wielkości zatrudnienia w 2015 r.	114
Tabela nr 43: Poziom i struktura bezrobocia rejestrowanego w Bytomiu	115
Tabela nr 44: Bezrobotni nowo rejestrowani i wyłączani z ewidencji PUP	115
Tabela nr 45: Zawody najczęściej występujące wśród bezrobotnych.....	117
Tabela nr 46: Zawody najczęściej występujące w ofertach pracy.....	118
Tabela nr 47: Wybrane dane dotyczące gospodarki wodociągowej w Bytomiu	121
Tabela nr 48: Wybrane dane dotyczące gospodarki ściekowej w Bytomiu	122

Tabela nr 49: Podstawowe dane dot. infrastruktury ciepłej PEC Sp. z o.o.	124
Tabela nr 50: Podstawowe dane dot. sieci gazowej w Bytomiu.....	126
Tabela nr 51: Dane na temat linii tramwajowych, autobusowych oraz przystanków na terenie Bytomia	129
Tabela nr 52: Sprzedaż nieruchomości będących własnością Gminy i Skarbu Państwa	132
Tabela nr 53: Nieruchomości gruntowe nabyte do zasobu Gminy Bytom	133
Tabela nr 54: Nieruchomości gruntowe nabyte do zasobu Gminy Bytom w latach 2011–2015.....	134

SPIS MAP

Mapa nr 1: Powierzchnia i granice miasta Bytomia.....	6
Mapa nr 2: Położenie Bytomia.....	6
Mapa nr 3: Obszary funkcjonalne województwa i ich ośrodki centralne, w tym obszar funkcjonalny Subregionu Centralnego.....	13
Mapa nr 4: Gęstość zaludnienia Bytomia w ujęciu dzielnicowym	44
Mapa nr 5: Układ drogowy Bytomia	127
Mapa nr 6: Teren Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej przy ul. Strzelców Bytomskich w Bytomiu	140

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek nr 1: Zakładane efekty realizacji strategii	9
Rysunek nr 2: Strategia rozwoju miasta a rozwój przedsiębiorczości.....	10
Rysunek nr 3: Specyficzne efekty realizacji strategii w kontekście przedsiębiorczości.....	10
Rysunek nr 4: Portal: www.bytomodnowa.pl	20
Rysunek nr 5: System monitoringu i wdrażania Strategii rozwoju miasta.....	22
Rysunek nr 6: Węzeł Infrastruktury Informacji Przestrzennej Miasta Bytom	24
Rysunek nr 7: Premiera spektaklu Byłam wróbelkiem – sekrety Edith Piaf	84

SPIS FOTOGRAFII

Fotografia nr 1: Bytomska Majówka Europejska	42
Fotografia nr 2: Śląskie Manewry.....	91
Fotografia nr 3: Laureaci nagrody „Muzy”	91
Fotografia nr 4: VII Bytomski Półmaraton.....	95
Fotografia nr 5: XI Dni Bytomskich Organizacji.....	104
Fotografia nr 6: Konkurs plastyczny „Bytomski Anioł 2015”	104
Fotografia nr 7: Zespół Kulaband	110
Fotografia nr 8: Staw Południowy w Parku Miejskim im. F. Kachla w Bytomiu.....	131
Fotografia nr 9: Spotkanie Biznesowe Bytom – Nowy Wymiar Inwestycji	138
Fotografia nr 10: Fanpage na Facebooku „Bytom. Z natury zielony”	145
Fotografia nr 11: Rezerwat Przyrody Segiet	145
Fotografia nr 12: Park Miejski im. Franciszka Kachla w Bytomiu.....	146